

จากฟ้า...สู่ดิน เล่ม ๖

จากฟ้า...สู่ดิน

เล่ม ๖

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์เผยแพร่ พฤษภาคม ๒๕๓๓

เรื่อง จากฟ้า...สู่ดิน เล่ม ๖

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๓๓ ครั้งที่ ๑ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม

ISBN 974-7770-70-9

บรรณาธิการ

นางสาววรรรณ เดชะไคศยะ

นางสิริพร ทองคำวงศ์

นางบุญยนาถ เหล่าวานิช

นายวรวิทย์ หอมเนียม

ออกแบบปก

นางสาวอนุดรา หงษ์สุวรรณ

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร

นายพะยอม แก้วกำเนิด ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

คำนำ

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้เคยรวบรวมบทวิทยุจากรายการสารคดี “จากฟ้า – สู่ดิน” ซึ่งออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ – ๒๕๒๙ มาแล้ว เป็นจำนวน ๕ เล่ม สำหรับเล่มนี้ เป็นเล่มที่ ๖ ที่ได้จัดพิมพ์ขึ้น โดยรวบรวมบทสารคดีทางวิทยุ “จากฟ้า – สู่ดิน” ที่ออกอากาศตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน ๒๕๓๐ ถึงเดือน กันยายน ๒๕๓๒ เป็นจำนวน ๒๒ เรื่อง เพื่อเป็นการเผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมีอยู่นับร้อยนับพัน โครงการ ให้แพร่หลายยิ่งขึ้น

ในโอกาสนี้ คณะกรรมการฯ ขอขอบคุณกองข่าว, กองการในพระองค์ สำนักพระราชพิธี สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) กรมกิจการพลเรือนทหารบกและผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนช่วยในการเผยแพร่พระราชกรณียกิจในครั้งนี้ให้บรรลุเป้าหมาย และหวังว่าหนังสือ “จากฟ้า – สู่ดิน” เล่ม ๖ นี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจเช่นเดียวกับเล่มก่อน ๆ

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

**รายนามคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ**

๑. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
(นายกร ทัพพะรังสี)	ประธานอนุกรรมการ
๒. เลขาธิการพระราชวัง	อนุกรรมการ
๓. อธิบดีกรมวิชาการ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๔. ผู้อำนวยการสำนักงานสารนิเทศ กองบัญชาการ-
ทหารสูงสุด หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๕. อธิบดีกรมสามัญศึกษา หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๖. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๗. เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการประม-
ศึกษาแห่งชาติ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
๘. เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	อนุกรรมการ
๙. ท่านผู้หญิง นวลผ่อง เสนาณรงค์	อนุกรรมการ
๑๐. คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร	อนุกรรมการ
๑๑. นายขวัญแก้ว วัชโรทัย	อนุกรรมการ
๑๒. ผู้บังคับการตำรวจสันติบาล	อนุกรรมการ
๑๓. นายประสม สถาปิตานนท์	อนุกรรมการ
๑๔. นายแมนรัตน์ ศรีกรานนท์	อนุกรรมการ
๑๕. นายเย็นใจ เลหาภณิข	อนุกรรมการ
๑๖. นางรัชกร เหมะจันท	อนุกรรมการ
๑๗. นางมาลี จันทรศุข	อนุกรรมการ
๑๘. นางจารุลินทร์ มุสิกะพงษ์	อนุกรรมการ
๑๙. นางสิริพร ทองคำวงศ์	อนุกรรมการ
๒๐. นางสาวสมลักษณ์ วงศ์งามขำ	อนุกรรมการ
๒๑. นางพันธุ์พิงค์ ธรรมธัช	อนุกรรมการ
๒๒. หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมและประสานงาน สำนักงาน
เสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ	อนุกรรมการและเลขานุการ
๒๓. นางบุญยนาถ เหล่าวานิช	อนุกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
๒๔. นายวรวิทย์ หอมเนียม	อนุกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

สารบัญ

หน้า

๑. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในส่วนของกรมวิชาการเกษตร.....	๑
๒. โครงการพระราชดำริขจัดทุกข์เพื่อสุขของปวงประชา.....	๑๑
๓. พระผู้เกื้อกูลพสกนิกร.....	๑๙
๔. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในรอบปี ๒๕๓๐.....	๒๕
๕. โรงหล่อเทียนหลวง ในโครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา.....	๓๕
๖. มุลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีฯ ชุบชีวีชาวชนบท.....	๔๒
๗. โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา โรงโคนมสวนจิตรลดา.....	๕๐
๘. โครงการพัฒนาการใช้ประโยชน์จากผักตบชวาในโครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดา ตามพระราชดำริ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.....	๕๗
๙. โครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดากับปลานิลสีแดง.....	๖๕
๑๐. การดำเนินงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในรอบปี ๒๕๓๑.....	๗๓
๑๑. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตภาคเหนือ.....	๘๓
๑๒. แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการบรรเทาอุทกภัยภาคใต้.....	๘๙
๑๓. ๒๐ ปี โครงการหลวง.....	๙๖
๑๔. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้านการพัฒนาแหล่งน้ำใน ภาคเหนือ.....	๑๐๓
๑๕. โรงเรียนร่มเกล้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.....	๑๑๑
๑๖. โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ต.ช.ด. ตามแนว พระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.....	๑๑๗
๑๗. โครงการการศึกษาความถูกต้องของแผนที่การใช้ที่ดินจากภาพถ่าย ดาวเทียมรายละเอียดสูง ซึ่งจำแนกโดยคอมพิวเตอร์ บริเวณจังหวัด นราธิวาส อันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราช- สุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.....	๑๒๕
๑๘. โครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดาตามพระราชดำริของสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.....	๑๓๓
๑๙. โครงการพระราชดำริในการแก้ไขน้ำเน่าเสียในเขตกรุงเทพมหานคร.....	๑๔๑
๒๐. มุลนิธิชัยพัฒนา.....	๑๔๘
๒๑. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก.....	๑๕๕
๒๒. โครงการตามพระราชประสงค์ ดอนขุนห้วย จังหวัดเพชรบุรี.....	๑๖๕

๒๓. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อปวงประชาในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ (ศิลปาชีพ, อนุรักษ์สัตว์ป่า, ปลุกฝังคุณธรรม).....๑๗๒
๒๔. โครงการหุบกะพงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.....๑๘๐
๒๕. โครงการจัดตั้งโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์จากกระจูด สนับสนุนโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อ.เมือง จ.นราธิวาส อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ).....๑๘๗
๒๖. โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงระดับพื้นที่ในเขตอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์.....๑๙๖

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในส่วนของ กรมวิชาการเกษตร

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

นายอำพล เสนาณรงค์

ผู้จัดรายการ

ปราณี ลิ้มปวนิชพันธ์

ไตเติ้ล

บรรยาย

จากฟ้า...สู่ดิน

ในการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างต่อเนื่องตลอดมา นับตั้งแต่เสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์ราชสมบัตินั้น ทำให้ทรงมีโอกาสได้รับทราบปัญหาและข้อมูลเกี่ยวกับความทุกข์ยากเดือดร้อนของราษฎรเป็นอย่างดี และทำให้ทรงมีพระราชดำริแก้ไขปัญหาช่วยเหลือประชาชนได้อย่างเป็นผล จนทำให้มีโครงการช่วยเหลือและโครงการพัฒนาเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ที่เรียกกันว่า “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” นั้นเอง ซึ่งลักษณะของโครงการก็จะเป็นโครงการที่ทรงวางแผนพัฒนา และทรงเสนอแนะให้รัฐบาลร่วมดำเนินการตามพระราชดำริทั้งนี้เนื่องจาก ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศเป็นเกษตรกรที่ยากจน พระองค์จึงทรงเน้นการแก้ไขปัญหาด้านเกษตรกรรมเป็นพิเศษ ดังนั้น หน่วยงานที่ร่วมดำเนินการตามพระราชดำริก็จะมาจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรมวิชาการเกษตร ก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่สังกัดอยู่ในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ได้เข้าร่วมดำเนินการในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๑๕ แล้ว ตามที่ คุณอำพล เสนาณรงค์ รองอธิบดีกรมวิชาการเกษตร ได้เล่าให้ฟังว่า

คุณอำพล

“โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริโครงการแรก ๆ ที่กรมวิชาการเกษตรได้เข้าร่วมโครงการนั้น ก็คงจะเป็นโครงการหลวงภาคเหนือ และโครงการหลวงพัฒนาชาวเขา ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปี พุทธศักราช ๒๕๑๕ ต้น ๆ ปีเป็นต้นมานะครับ งานที่ร่วมในโครงการภาคเหนือและโครงการหลวงพัฒนาชาวเขา ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปี พุทธศักราช ๒๕๑๕ นะครับ แต่ถ้าจะนับเป็นทางการ ก็คงจะต้องถือว่าเริ่มต้นประมาณปี ๒๕๑๕ ต้น ๆ ปีเป็นต้นมานะครับ งานที่ร่วมในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ในระยะแรก ๆ เช่น กาแฟ พืชผัก และธัญพืชเมืองหนาว เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามในระยะเริ่มแรก ก็เป็นการเริ่มงานแห่งละเล็กแห่งละน้อยเท่านั้นนะครับ ยังคงไม่ใช่งานใหญ่ ส่วนโครงการใหญ่ ๆ นั้น กรมวิชาการเกษตรได้มีโอกาสมาเริ่มงานพระราชดำริทางภาคเหนืออย่างจริงจังเป็นงานใหญ่ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๑ นะครับ โดยได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์และพระราชดำริในการจัดตั้งสถานีทดลองข้าวไร่และธัญพืชเมืองหนาวที่ตำบลปางดะ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่มีความสูงประมาณ ๘๒๐ เมตร พื้นที่ประมาณ ๒๐๐ ไร่ ห่างจากจังหวัดเชียงใหม่ประมาณ ๔๖ กิโลเมตรนะครับ ทั้งนี้ก็เพื่อให้กรมวิชาการเกษตรได้ทำการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับพืชไร่, ข้าวไร่ที่สูง และกับธัญพืชเมืองหนาวต่าง ๆ เช่น ข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ และข้าวโอ๊ต เป็นต้น และในปีพุทธศักราช ๒๕๒๒ ก็ได้พระราชทานสถานที่แห่งหนึ่งที่หมู่บ้านขุนวาง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ประมาณ ๘๐๐ ไร่ และมีระดับความสูงประมาณ ๑,๒๐๐ เมตร สถานีแห่งนี้ก็ทำการวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับกาแฟ อาราบิก้า และพืชผัก โดยเฉพาะผลิตเมล็ดพันธุ์ผักและดอกไม้เมืองหนาวนะครับ ในการดำเนินงานในระยะแรกของโครงการเหล่านี้ ทางกรมวิชาการเกษตรก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโดยได้รับพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการดำเนินงานต่าง ๆ แต่ต่อมาทางรัฐบาลก็ได้เห็นถึงความสำคัญ และได้สนับสนุนในด้านงบประมาณปกติทราบมาจนเท่าทุกวันนี้ครับ”

ปราณี

“ที่ท่านรองอธิบดีกรมวิชาการเกษตรได้กล่าวว่า โครงการแรกที่กรมวิชาการเกษตรได้มีส่วนร่วมนั้นคือ โครงการหลวงทางภาคเหนือ

นะคะ จนถึงปัจจุบันนี้ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่กรมวิชาการเกษตรได้รับผิดชอบอยู่นี้ มีกี่โครงการด้วยกันคะ”

คุณอำพล

“ปัจจุบันโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่กรมวิชาการเกษตรได้รับผิดชอบมีอยู่ด้วยกันทั้งสิ้น ๔ ภาค รวมทั้งหมด ๒๑ โครงการ นะครับ คือในภาคเหนือก็มี ๘ โครงการ คือโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ จังหวัดเชียงใหม่, โครงการพัฒนาลุ่มน้ำลางปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน, โครงการตามพระราชดำริแม่ฮ่องสอน, โครงการพัฒนาเกษตรหลวงขุนวางและโครงการสถานีทดลองเกษตรที่สูงขุนวาง, โครงการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบนที่สูง จังหวัดเชียงใหม่, โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่ปิง จังหวัดเชียงใหม่, โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริบริเวณพื้นที่เขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ และโครงการสถานีทดลองข้าวไร่และธัญญาพืชเมืองหนาวสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับทางภาคกลางก็มีอยู่ ๔ โครงการด้วยกัน โครงการแรกก็คือ โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน จังหวัดฉะเชิงเทรา, โครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดปราจีนบุรี, โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี, โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายจังหวัดเพชรบุรี, โครงการพัฒนาปลวกแดง จังหวัดระยอง-จังหวัดชลบุรี โครงการพัฒนาเกษตรเบ็ดเสร็จ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, โครงการพัฒนาพื้นที่วัดญาณสังวราราม จังหวัดชลบุรี, โครงการบึงมักกะสันกรุงเทพฯ สำหรับทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเพียง ๒ โครงการเท่านั้น คือ โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน จังหวัดสกลนคร และโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในเขตอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนทางภาคใต้ก็มีอยู่ ๒ โครงการ คือ โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอ จังหวัดนราธิวาสและโครงการพัฒนาลุ่มน้ำคลองหอยโข่ง-คลองจำไทร จังหวัดสงขลา

ปราณี

“ในโครงการต่าง ๆ ที่ทางกรมวิชาการเกษตรได้รับผิดชอบนั้น ทางกรมนี้ ได้ดำเนินการทางด้านใดบ้าง คือได้เน้นในด้านใดเป็นพิเศษบ้างคะ

คุณอำพล

เนื่องจากหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของกรมวิชาการเกษตร ตามปกตินั้นก็ให้แก่ การทำงานวิจัย และการพัฒนาวิชาการในด้านการผลิตพืชเศรษฐกิจต่าง ๆ และการถ่ายทอดวิชาการพืชเหล่านั้นไป

สู่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และไปสู่เกษตรกร ดังนั้น งานหลักของกรมวิชาการเกษตรที่ได้ปฏิบัติตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ นั้น ก็ได้จัดสรรงานใหญ่ ๆ นะครับ งานแรกก็คืองานวิจัยหาพืชพันธุ์ใหม่ชนิดต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อม เช่น ทางภาคเหนือ เราก็จะเน้นหาพันธุ์ผลไม้เมืองหนาว อย่างพวกท้อ บ๊วย แอปเปิ้ล สาลี่ พลับ และเกาลัด เสาวรส และธัญพืชเมืองหนาว ก็เช่น ข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ และข้าวไรย์นะครับ ส่วนทางภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เราก็จะเน้นพวกข้าวพันธุ์ต่าง ๆ และก็ค้นคว้าพวกพันธุ์มะม่วงหิมพานต์ ส้ม และพืชไร่ต่าง ๆ ส่วนทางภาคใต้ก็เน้นพวกยางพาราเป็นสำคัญ อีกรางานหนึ่งนั่นก็คือ งานถ่ายทอดวิชาการทางเกษตรของพืชที่เราค้นคว้าเหล่านั้นได้ให้แก่เกษตรกร หรือชาวไทยภูเขา โดยเฉพาะพวกชาวไทยภูเขาทางภาคเหนือ เพื่อทำให้พวกเขาเลิกปลูกฝิ่นและเลิกการโยกย้ายที่ทำงานให้อยู่เป็นที่ และเพื่อให้หยุดทำลายป่า, ดันน้ำลำธาร นอกจากงานวิจัยและงานพัฒนาโดยตรงแล้ว บางโครงการก็เป็นการพัฒนาพื้นที่ในโครงการ โดยพยายามหาทางให้เกษตรกรในพื้นที่เหล่านั้นมีอาชีพที่มั่นคงขึ้น มีรายได้ดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นทั้งนี้ก็โดยการนำผลงานวิจัยด้านพันธุ์พืช ด้านวิธีการเพาะปลูกพืชใหม่ ๆ ไปทดสอบ และก็แนะนำให้เกษตรกรเหล่านั้นได้ปฏิบัติตาม นี่ก็เป็นงานหลักของกรมวิชาการเกษตรที่รับผิดชอบในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริรวม ๓ อย่างด้วยกันครับ”

ปณิ

“ทั้งหมดที่ท่านรองอธิบดีกล่าวมาก็เป็นงานวิจัย ๓ อย่างด้วยกันคือ งานวิจัย,งานพัฒนา และงานถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่เกษตรกรและประชาชนในพื้นที่นั้นๆ อยากให้คุณอำพล เสนาณรงค์ ได้กรุณายกตัวอย่างโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่คิดว่าเด่น ๆ ในแต่ละภาค คือภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ว่า มีโครงการใดบ้างค่ะที่ให้ประโยชน์แก่ประชาชน และประสบผลสำเร็จมากที่สุดนะคะ”

คุณอำพล

ในความคิดเห็นของผมนะครับ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ ส่วนของกรมวิชาการเกษตรที่เด่น ๆ และประสบความสำเร็จในปัจจุบันนี้นั้น โดยทางภาคเหนือก็คือ โครงการสถานีทดลองพืชไร่ และธัญพืชเมืองหนาวสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ และโครงการสถานี

ทดลองเกษตรที่สูงขุนวาง จังหวัดเชียงใหม่ นะครับ และอีกโครงการหนึ่งคือ โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ ที่จังหวัดเชียงใหม่ เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะเป็นแหล่งที่สามารถผลิตพันธุ์พืชไร่ ข้าวไร่ ข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ และพริกแกงพาราบิก้า ไม้ดอกไม้ประดับ และผักต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกรและชาวไทยภูเขาไปเป็นจำนวนมากแล้วครับตอนนี้ รวมทั้งเรายังได้ให้เทคโนโลยีในการผลิตของพืชเหล่านั้น นอกจากนั้น โครงการที่ได้รับความนิยม และก็มีผลงานดีเด่นในภาคอื่น ๆ ส่วนใหญ่ก็คือ โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนา เช่น ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็มีศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน ในภาคกลางก็มีศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา และศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอในภาคใต้ โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาต่าง ๆ เหล่านี้ได้รับผลสำเร็จมากในปัจจุบันทางด้านต่าง ๆ รวมทั้งเป็นแหล่งให้การศึกษาความรู้ ฝึกอบรม พัฒนาอาชีพการเกษตร และศิลปาชีพต่าง ๆ ของเกษตรกรและของประชาชนในพื้นที่ไปเป็นจำนวนมากแล้วครับ”

ปราชญ์

“จนถึงปัจจุบันนี้ หรือในปีนี้ ทางกรมวิชาการเกษตรนั้นได้มีโครงการใดบ้างคะที่เพิ่งเริ่มเข้าไปดำเนินการ และคาดว่าจะประสบผลสำเร็จด้วยดีคะ”

คุณอำพล

“ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่กรมวิชาการเกษตรเพิ่งได้เข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินการในระยะหลัง ๆ นี้ความจริงก็มีอยู่หลายโครงการ แต่โครงการเหล่านี้ก็เป็นโครงการผสมผสานร่วมกันระหว่างหน่วยงานราชการและภาคเอกชนจำนวนมากนะครับ ที่ผมขอยกเป็นตัวอย่างก็มี โครงการแรกก็ได้แก่ โครงการพัฒนาพื้นที่วัดญาณสังวรารามนะครับ ซึ่งทางกรมวิชาการเกษตรได้มีส่วนในการพัฒนาพื้นที่ส่วนพระองค์ประมาณ ๔๐ ไร่ ด้วยการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้นชนิดต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เพื่อการรวบรวมพันธุ์ ศึกษาพันธุ์ ขยายพันธุ์ เช่น พันธุ์มะม่วงต่าง ๆ เราก็ได้ปลูกไปแล้วมากกว่า ๒๐๐ พันธุ์ นอกจากนั้นก็มีพันธุ์ชมภู กระท้อน ขนุน มะกอกน้ำ มะกอกฝรั่ง มะปราง มะนาว มะยม มะดัน มะเฟือง รวมทั้งมีทุเรียน ยางพารา สาเก อาโวคาโด และไม้พันธุ์ต่าง ๆ เป็นจำนวนมากด้วยครับ สำหรับโครงการที่สองนะครับซึ่งก็เพิ่งเริ่มดำเนินการในปีนี้นะครับ ก็มีโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย ที่จังหวัดเพชรบุรี

เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของโครงการนั้นะครับ ส่วนใหญ่จะเป็นการพัฒนาป่าไม้เอนกประสงค์ เพราะฉะนั้น ทางกรมวิชาการเกษตรก็มีส่วนไปร่วมในการทดลองปลูกพืชล้มลุกนะครับ เช่น พวกพืชอายุสั้น จำพวกข้าวไร่ ถั่วเขียว ถั่วลิสง มะละกอ น้อยหน่า ผักต่าง ๆ นะครับ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการผสมผสานกับงานของหน่วยงานอื่น ๆ โดยเฉพาะของกรมป่าไม้ เพื่อให้เกษตรกรหรือประชาชนในเขตพัฒนานะครับ มีพืชที่ปลูกเป็นอาหารประจำวัน ส่วนโครงการสุดท้ายที่เราได้เริ่มในปีนี้เป็นโครงการบึงมัทกะสันเป็นการพัฒนาร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ หลายแห่งในบทบาทของกรมส่งเสริมการเกษตรนั้นก็มีส่วนไปทำการวิเคราะห์ ตรวจสอบการดูดซึม การดูดสะสมของโลหะหนัก เช่น โคบอลต์ ตะกั่ว แคดเมียม ซึ่งโลหะเหล่านี้ก็เป็นพิษต่อร่างกายของมนุษย์ โดยทำการวิเคราะห์ว่า ในผักตบชวาที่มีปลูกในบึงมัทกะสันและปุ๋ยหมักที่ทำจากผักตบชวาเหล่านั้น มีสารโลหะหนักเหล่านั้นตกค้างอยู่เป็นจำนวนมากเท่าไร อันนี้ก็คิดว่าเป็นส่วนหนึ่งของการที่จะบรรเทาสภาพน้ำเสียในโครงการบึงมัทกะสันให้มีคุณภาพดีนะครับ โดยอาศัยผักตบชวาเป็นหลักนะครับ ทั้งนี้เป็นการแก้ไขปัญหาที่ประหยัดและง่ายนะครับ”

ปราชญ์

“ท่านคิดว่าตลอดเวลาที่เข้าไปร่วมรับผิดชอบในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้นคะ ได้พบกับปัญหาหรืออุปสรรคอะไรบ้างหรือไม่คะ”

คุณอำพล

“ในเรื่องนี้ ผมอยากจะเรียนว่า นับเป็นพระบารมีและพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ปกเกล้าปกกระหม่อมแก่ข้าราชการกรมวิชาการเกษตรที่ได้ดำเนินการในโครงการนี้อยู่ตลอดมานะครับ ทำให้ปัญหาหรือว่าอุปสรรคต่าง ๆ ค่อนข้างจะมีน้อยมากนะครับ เพราะว่าในบางครั้งที่เราขาดแคลน หรือ ขาดบุคลากรในด้านงบประมาณนะครับ พระองค์ท่านก็ได้พระราชทานทั้งพระราชดำริทั้งพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์มาทำการทดลอง หรือ จุนเจือมิให้เดือดร้อนหรือขัดต่อการปฏิบัติงาน แต่ปัญหาเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่มีอยู่บ้างนะครับ ก็เป็นเรื่องปัญหาพื้นฐานทั่ว ๆ ไป เช่น ด้านการขาดแคลนงบประมาณ, เจ้าหน้าที่ ทั้งนี้พื้นที่ส่วนใหญ่ของโครงการมักจะอยู่ห่างไกลจากสถานีทดลอง หรือฐานปฏิบัติการของเราตามปกตินะครับเส้นทางคมนาคมก็ค่อนข้างจะทุรกันดาร การเดินทาง

ลำบากนะครับ การติดต่อก็คงไม่ค่อยสะดวก เราก็ขาดอัตรากำลังทั้งเจ้าหน้าที่ และยานพาหนะ แต่บรรดาข้าราชการทุกคนก็ได้ปฏิบัติงานร่วมอยู่ในโครงการเหล่านี้ ส่วนใหญ่ก็เป็นอาสาสมัครและต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญของงาน และระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่านอยู่เสมอ จึงทำงานอย่างเต็มใจ เข้มแข็ง และวิริยะอุตสาหะเป็นอย่างดียิ่งนะครับ เพราะฉะนั้น ปัญหาอุปสรรคเหล่านี้จึงไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเราแต่อย่างใด และผมอาจจะกล่าวได้ว่า บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นอย่างดีนะครับ”

ปราชญ์

“เมื่อสักครู่นี้ ท่านรองอธิบดีได้พูดว่า ปัญหาหนึ่งก็คือ การขาดแคลนงบประมาณนะค่ะ อยากจะทราบว่ โครงการต่าง ๆ ที่ทางกรมวิชาการเกษตรรับผิดชอบอยู่นี้ ส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณมาจากที่ไหนบ้างคะ”

คุณอำพล

“พวกเราทุกคนตระหนักดีว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นโครงการที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และมีความสำคัญเป็นอันดับแรกนะครับ ส่วนใหญ่เป็นโครงการทางการเกษตร และเร่งด่วน ต้องทำงานให้ทันฤดูกาลนะครับ เพราะถ้าหากล่าช้า เราก็ต้องเสียเวลาไปอีกหนึ่งปี เพราะฉะนั้น ทันทีทันใดที่เราได้รับพระราชกระแสพระราชดำรินะครับ พวกเราจะสนองพระราชดำริโดยเร็วที่สุด โดยเจียดจ่ายงบประมาณปกติจำนวนหนึ่งในการดำเนินงานเริ่มต้นแต่บางโครงการ งบประมาณของทางราชการก็ขัดข้อง ทางโครงการก็ได้รับพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์นะครับ ในการพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ มาช่วยทดรองจ่ายแก้ไขปัญหา และในปีถัดไป ส่วนใหญ่ก็ได้รับงบประมาณจากคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. และในปีต่อ ๆ ไป ก็จะได้รับงบประมาณปกติจากรัฐบาล ทั้งนี้ก็เป็นการแบ่งเบาพระราชภาระของพระองค์ที่มีอยู่ในด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมากอยู่แล้ว”

ปราชญ์

เนื่องจากปีนี้ ปี ๒๕๓๐ ก็เป็นที่ทราบกันว่าเป็นปีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนะค่ะ ในส่วนของกรมวิชาการเกษตรได้จัดทำกิจกรรมพิเศษเพื่อเฉลิมพระเกียรติที่เกี่ยวข้องกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

อย่างไรบ้าง”

คุณอำพล

“ครับ เนื่องจากอย่างที่ทราบแล้วนะครับ ในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาของของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวครบ ๕ รอบในปีนี้ ซึ่งปวงชนชาวไทยถือเป็นวันสำคัญยิ่งทางกรมวิชาการเกษตรก็เช่นเดียวกันนะครับ ข้าราชการทุกคนได้พร้อมใจกันปฏิบัติกิจกรรมและบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ หลายประการนะครับ และกิจกรรมที่สำคัญอย่างหนึ่ง ได้แก่ การจัดการสัมมนาเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยทางกรมวิชาการเกษตรได้นำผลงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง ๒๑ โครงการมาเสนอให้แก่ผู้สนใจและนักวิชาการของกรมวิชาการเกษตรได้ทราบนะครับ โดยจะจัดขึ้นที่ห้องประชุมกรมวิชาการเกษตร บางเขน กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ ๑๗-๑๘ ธันวาคม ๒๕๓๐ มีวัตถุประสงค์ที่จะเฉลิมพระเกียรติและเผยแพร่พระเกียรติคุณ พร้อมทั้งถวายเป็นพระราชสักการะ และน้อมจิตรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันใหญ่หลวงของพระองค์ท่านที่ได้พระราชทานให้แก่ประชาชนชาวไทยต่าง ๆ ตลอดมานอกจากนี้ก็ยังเป็นการเสนอผลงานต่าง ๆ ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในส่วนที่กรมวิชาการเกษตรได้มีโอกาสสนองเบื้องพระยุคลบาทแก่ในหลวงของเราตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ๑๕ ปีนะครับ ผมขอเชิญชวนให้เหล่าพลนิกรและปวงชนชาวไทยได้น้อมจิตอธิษฐานระลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์ท่านได้พระราชทานแก่ประชาชนในด้านการเกษตร และได้ช่วยเหลือเกษตรกรที่ยากไร้ในท้องถิ่นต่าง ๆ โดยได้ทรงงานมิเห็นแก่เหน็ดเหนื่อยพระวรกายยากที่ผู้ใดจะเสมอเหมือน และขอให้พวกเราได้น้อมจิตถวายพระพรให้ทรงพระเจริญ และทรงพระเกษมสำราญ มีพระชนมายุยืนนานด้วยเทอญ

เพลง

บรรยาย (ปราณี)

กษัตริย์-เกษตร

ท่านผู้ฟังคะ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในส่วนของกรมวิชาการเกษตรที่ได้ดำเนินการสนองพระราชดำริอย่างได้ผลนั้นก็มาจากการซาบซึ้งในพระปรีชาสามารถและพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ที่ทรงห่วงใยราษฎรเสมอมา ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ มีความสามัคคีในการทำงาน และได้รับความร่วมมือจากราษฎรในพื้นที่ด้วยดี จึงทำให้โครงการต่าง ๆ ได้รับผลสำเร็จตลอดมา เกิด

ประโยชน์ต่อราษฎรในพื้นที่โครงการอย่างดียิ่ง ฉะนั้น ประชาชน
ชาวไทยทุกคนควรทดแทนพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้วยการร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาสังคมและประเทศ
ชาติให้เจริญก้าวหน้าตลอดไปนะคะ

เพลง

เกิดพระเกียรติภูมิพลมหาราช

ทอดพระเนตรการเลี้ยงผึ้งโพรง
ในส่วนงานของกรมวิชาการเกษตร สวนสมเด็จพระนางเจ้าฯ จ.เพชรบุรี

เสด็จพระราชดำเนินค้อยอย่างขาง อ.ฝาง จ. เชียงใหม่

เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรบ้านกูจำ จ.นราธิวาส

เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรทำนบกคลองบางกะปิ กรุงเทพฯ

โครงการพระราชดำริจัดทุกข์เพื่อสุข ของปวงประชา

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ดร. สุมะ ตันติเวชกุล

ปราโมทย์ ไม้กลัด

ผู้จัดรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์

ไต่เตล

บรรยาย

“จากฟ้า...สู่ดิน”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอันเป็นที่รักยิ่งของปวงชนชาวไทย นั้น ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้านต่าง ๆ เป็นอเนกประการ ทั้งนี้ ก็เพราะทรงห่วงใยประเทศชาติและพสกนิกร ต้องพระราชประสงค์ ที่จะให้ชาติบ้านเมืองเจริญก้าวหน้าในทุกด้านและราษฎรทุกคนรอบคร้วมีความเป็นอยู่ที่ดีมีความสุขตลอดไปพสกนิกรผู้ยากไร้ ส่วนใหญ่ของประเทศนั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในชนบทจึงเสด็จพระราช ดำเนินไปเยี่ยมเยียนทอดพระเนตรอยู่เป็นประจำทำให้ทรงตระหนัก ถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและทรงได้รับทราบข้อมูลข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการเลี้ยงชีพความเป็นอยู่ของราษฎรและข้าราชการในพื้นที่ที่ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนอยู่เสมอ ๆ จากสภาพที่ได้ ทอดพระเนตรและข้อมูลต่าง ๆ ที่ทรงทราบพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่- หัวได้ทรงศึกษาแนวทางที่จะทรงจัดปัดเป่าทุกข์ของพสกนิกรให้ หมดสิ้นไป ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริช่วยเหลือแก้ไข ปัญหาเหล่านั้นโดยให้หน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งราษฎรเองด้วยได้ ร่วมมือกันดำเนินงานให้ลุล่วงไปโครงการพระราชดำริด้านต่าง ๆ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานนั้นล้วนแต่เป็นที่ ประจักษ์ชัดในสายตาของปวงชนทั้งสิ้นมีนับร้อยนับพันโครงการ หลายด้านหลายเรื่องเพื่อราษฎรของพระองค์ดังนี้ ดร. สุมะ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษ

เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้แล้วว่า

ดร. สุเมธ

“โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้นนับพันแล้วนะครับ มีพันกว่าโครงการในขณะนี้ถ้าเราจะแบ่งเป็นประเภทกิจกรรมนั้นก็แบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ ๗ กลุ่ม กลุ่มแรกก็คือการพัฒนาแหล่งน้ำ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่สุด เรื่องที่สองคือการคมนาคมขนส่ง เรื่องที่สามคือการพัฒนาการเกษตรและการส่งเสริมอาชีพ เรื่องที่สี่คือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เรื่องที่ห้าคงจะเป็นด้านการจัดสรรที่ดินพัฒนาที่ดินเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระดับหมู่บ้าน สำหรับเรื่องที่หกก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของประชาชน คือ การสาธารณสุขและสาธารณสุขการ และเรื่องที่เจ็ดนั้นก็เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปนี่ละครับที่เราสามารถแบ่งเป็นเรื่องใหญ่ ๆ ได้ ๗ ส่วนด้วยกัน”

ศิริพร

“สำหรับแนวโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งเจ็ดส่วนนั้น ในฐานะที่ กปร. เป็นผู้ประสานงานได้มีการดำเนินงานอย่างไรเพื่อให้แนวพระราชดำรินั้นมีผู้รับสนองและก็นำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลแก่อาณาประชาราษฎร์ดังพระราชประสงค์”

ดร. สุเมธ

“เราได้กำหนดการทำงานที่ค่อนข้างจะแจ่มชัดนะครับ คือตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ เป็นต้นมา ที่สำนักงาน กปร. หรือสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพิเศษประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ตั้งมาเราก็ได้ถูกมอบหมายภารกิจให้เป็นผู้ประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและก็เป็นผู้ติดตามงานต่าง ๆ เมื่องานนั้น ๆ เสร็จแล้วเพื่อการติดตามประเมินผลทำรายงานถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและคณะกรรมการ กปร. อยู่ตลอดเวลาขั้นตอนของการทำงานก็คงไม่มีอะไรมาก ชั้นแรกนั้นก็คงจะเป็นเรื่องของพระราชดำริจริง ๆ ที่เกิดขึ้นในที่ต่าง ๆ หรือโครงการต่าง ๆ จะเห็นได้ว่ามีเจ้าหน้าที่ของเราได้ติดตามเสด็จอย่างใกล้ชิดทีเดียว มีพระราชกระแสให้บันทึกทุกสิ่งทุกอย่างที่มีพระราชดำริเอาไว้ เพราะว่าบางครั้งการถ่ายทอดพระราชดำริจากข้าราชการหรือปากต่อปากไปนั้นหรือจากข้อเขียนต่อข้อเขียนไปนั้นอาจจะแปรผันไปจากต้นฉบับหรือจากพระราชดำริที่แท้จริงได้นะครับ เพราะฉะนั้นขั้นตอนแรกก็คือว่ามีพระราชดำริที่แท้จริงออกมาว่าอย่างไรเมื่อมีพระราชดำริที่แท้จริงออกมาอย่างนั้นแล้วนะครับเราก็จะมาทำการวิเคราะห์เบื้องต้นดูว่า

พระราชดำรินั้น ๆ ที่มีในพื้นที่นั้นจะมีลักษณะให้ผลอย่างไรบ้าง หรือไม่ให้ผลอย่างไรบ้างมีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมอย่างไรนะครับ ถ้าหากมีความเหมาะสมแล้วเราก็จะดำเนินการต่อไปโดยประสานงาน กับหน่วยราชการต่าง ๆ ถ้าหากว่าไม่เหมาะสมทุกท่านทางหน่วยราชการ แม้แต่กระทั่งเราเองก็พร้อมที่จะถวายกราบบังคมทูลขึ้นไปว่า พระราชกระแสใด ๆ พระราชดำริใด ๆ ที่พระราชทานให้มานั้น ให้พวกเราพากลับไปคิดก่อน ถ้ามีความคิดเห็นใด ๆ ก็นำความกลับ มากราบบังคมทูลได้นี่เป็นกฎเกณฑ์ที่ได้ทรงกำหนดขึ้นมา ผมขอเรียน ต่อนิดหนึ่งว่าเมื่อขั้นตอนได้ผ่านพ้นไปแล้วก็มีโครงการที่ได้ผ่านการ วิเคราะห์ไปอย่างเรียบร้อยนั้นเราก็ได้จัดซื้ออุปกรณ์ขึ้นว่าจะมี หน่วยราชการใดบ้างที่จะเข้ามาร่วมโครงการ เพราะว่าในขณะนี้จะไม่ มีกิจกรรมใดที่แยกตัวออกไปต่างหาก ลักษณะการเข้าช่วยเหลือ ประชาชนนั้นก็จะเป็นลักษณะที่จะไปพร้อมกันทุกสาขานะครับ เรื่อง น้ำก็ตาม เรื่องการส่งเสริมการเกษตรหรือการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติหรือการสาธารณสุขต่าง ๆ จะต้องติดตามไปเป็นขบวนการเลย เพราะฉะนั้นเราก็จะมานั่งดูว่าโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำรินั้น ๆ จะมีหน่วยงานใดที่เกี่ยวข้องบ้างนะครับ ต่อจากนั้นเราก็จัดเป็นรูปร่าง เป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงาน อะไรก็แล้วแต่ความจำเป็นและตามสมควรที่จะดำเนินการพอขั้นตอน ต่อไปหลังจากมีคณะทำงานหรือมีตัวบุคคลที่จะรับผิดชอบอย่างแน่ชัด เราก็จะมาจัดทำแผนปฏิบัติการต่าง ๆ และก็กำหนดงบประมาณขึ้นมาก ทางสำนักงาน กปร. ทางเรื่องงบประมาณก็มีความสะดวกอยู่ประการ หนึ่งคือทางรัฐบาลได้กรุณาตั้งงบประมาณพิเศษให้จึงสามารถใช้จ่ายได้ ตลอดทั้งปีจะเป็นช่วงเวลาใดก็ได้ เพราะฉะนั้นจึงทำให้โครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้นสามารถเข้าไปช่วยเหลือประชาชน สนองตอบในความทุกข์ยากของประชาชนนั้นได้อย่างทันที่ทันใดก็ได้ ลักษณะที่เรียกว่าเกือบจะทันทีทันใดก็ได้เนอะครับ หลังจากที่ได้ มีการวางแผนและได้รับอนุมัติงบประมาณออกไปแล้วหน่วยราชการที่ได้ รับผิดชอบในด้านนั้น ๆ ก็จะเริ่มลงมือทำงานและส่วนมากจะลงมือ ทำงานอย่างรวดเร็ว เราก็จะพึงใจหรือฝังใจในความคิดตลอดเวลา ว่าในอีกสิบสองเดือนข้างหน้าพระองค์ท่านก็ต้องกลับมาที่นี่อีก เพราะฉะนั้นงานต่าง ๆ นั้นก็รู้สึกว่าคุณคนก็จะทุ่มเทให้อย่างเต็มที่

เลยเพื่อในการเสด็จครั้งต่อไปหรือในช่วงระยะเวลาอันสั้นที่สุดเท่าที่จะทำได้นั้น โครงการก็เกิดขึ้นทำให้พระองค์ท่านพอพระทัยและการพอพระทัยนั้นก็ไม่ใช่เพื่อความสุขส่วนพระองค์หรืออะไรทั้งสิ้น หากแต่ความทุกข์ของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ ได้รับการแก้ไขร่วมกันอย่างฉับพลัน

หลังจากดำเนินการไปแล้วพวกเราจะมีหน้าที่อีกประการหนึ่งคือติดตามดูและประเมินผลดูว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้ดำเนินการไปนั้นผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนนั้นมีมากน้อยแค่ไหนอย่างไรและจะมีลักษณะหรือเหตุการณ์หรือว่าจะมีกิจการใดบ้างที่จะได้รับการแก้ไขหรือบางส่วนที่เราอาจจะไม่สามารถเข้าใจได้หรือยังหาทางออกไม่ได้ นั้นจำเป็นจะต้องขอพระราชทานพระราชกระแสหรือพระราชดำริเพิ่มเติมนั้น เราก็จะได้นำความกราบบังคมทูล อันนี้ละครับเป็นระบบวงจรของการดำเนินงานที่เราได้กำหนดขึ้น”

บรรยาย

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้รับสนองพระราชดำรินี้ในด้านการเกษตรและแหล่งน้ำโดยเฉพาะแหล่งน้ำนั้นเป็นปัจจัยสำคัญเป็นความต้องการพื้นฐานของราษฎรซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นเกษตรกร แนวพระราชดำรินี้ในการพัฒนาแหล่งน้ำนั้น คุณปราโมทย์ ไม่กล้าด วิศวกรชลประทาน ๘ ฝ่าย โครงการพระราชดำริ กรมชลประทานได้ชี้แจงดังนี้

ปราโมทย์

“ก่อนอื่นนะครับผมอยากจะกล่าวถึง งานพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้พระองค์ท่านกำหนดนโยบายหรือว่ามีแนวพระราชดำริให้กรมชลประทานหรือหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการมานี้ เพื่อจะสนองความต้องการนำขึ้นพื้นฐานของราษฎรในชนบทที่ห่างไกล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทที่ขาดแคลนน้ำ เวลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปทรงเยี่ยมราษฎรก็ทรงทราบถึงปัญหาของการหากินของราษฎรในชนบทห่างไกล คือการทำมาหากินที่ได้รับความเดือดร้อนอยู่ก็เพราะเนื่องจากการขาดแคลนน้ำเป็นหลัก พระองค์ท่านก็พระราชทานแนวว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระองค์ท่านนี้ควรจะเป็นโครงการลักษณะเรียบง่าย คือสร้างแล้วสามารถสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของราษฎรเป็นหลัก โดยมีได้คำนึงถึงทางด้านเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว คือต้องการยกฐานะทางด้านสังคมให้มีการอยู่ดีกินดีขึ้นจากฐานะ

เดิมที่เคยเป็นอยู่ งานของพระองค์ท่านส่วนใหญ่ก็จะเป็นงานที่เสริมกับงานตามแผนพัฒนาของรัฐบาล อันนี้ก็คือเป็นงานในลักษณะเป็นงานหลักที่พระองค์ท่านกำหนดนโยบายให้กรมชลประทาน หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการ

สำหรับพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นเท่าที่เราประมวลดูหรือรวบรวมดำเนินการมานี้ก็แนวพระราชดำริอยู่สองลักษณะด้วยกัน คือพระราชดำริที่เกิดขึ้นจากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านทรงวางโครงการเบื้องต้น ทรงศึกษาข้อมูลและพระราชทานแนวพระราชดำริว่า บริเวณหมู่บ้านนี้นี้ตำบลนี้ควรจะจัดหาความช่วยเหลือราษฎรเขา อันนี้คือลักษณะที่พระองค์ท่านทรงศึกษาในแผนที่ ทรงสอบถามข้อมูลจากราษฎร และทรงพิจารณางานร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่ตามเสด็จพระราชดำเนิน และพระราชทานแนวพระราชดำริด้วยพระองค์ท่านเอง อันนี้ ก็เป็นพระราชดำริลักษณะหนึ่ง ส่วนพระราชดำริอีกลักษณะหนึ่งก็คือพระราชดำริที่เกิดจากการทูลเกล้าถวายฎีกาของราษฎรอันนี้สำหรับท้องที่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านที่ไม่มีโอกาสได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎร ราษฎรก็ได้รับความเดือดร้อนก็อาจถวายฎีกาฝากสำนักราชเลขาธิการมาแล้วก็มอบหมายให้กรมชลประทานพิจารณา กรมชลประทานก็จะพิจารณาว่ามีลูทางดำเนินการอย่างไรและทูลเกล้าถวายรายงานขึ้นไปเมื่อทรงพิจารณาเห็นชอบก็รับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำหรับพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับงานพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้พระองค์ท่านก็พระราชทานพระบรมราโชบายไว้เป็นหลัก ๆ อยู่หลายประการด้วยกันคือ ประการสำคัญก็คือ งานพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระองค์ท่านทุกโครงการควรจะต้องให้มีราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการทุกแห่งไป อย่างเช่นก่อนจะเริ่มงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ก็ต้องมีเรื่องเกี่ยวกับที่ดิน ราษฎรที่ถูกน้ำท่วมในอ่างเก็บน้ำก็ต้องยินยอมมอบที่ดินให้กรมชลประทานดำเนินการก่อสร้าง ส่วนราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากน้ำที่อยู่ท้ายเขื่อนหรือท้ายอ่างเก็บน้ำก็ควรจะแบ่งปันผลประโยชน์ให้กับราษฎรที่เสียประโยชน์ในที่ดินที่ถูกน้ำท่วมอย่างนี้เป็นต้น นอกจากนั้น

เกี่ยวกับคลองส่งน้ำก็พระราชทานแนวพระบรมราโชบายว่า ราษฎรควรจะได้มีส่วนร่วมกับส่วนราชการในการขุดคลองนำน้ำไปใช้ในที่เพาะปลูกของเขาเหล่านั้นเอง อันนี้ก็พระบรมราโชบายหลักที่สำคัญก็เพื่อให้ราษฎรมีส่วนร่วมกับรัฐบาลด้วย สำหรับการดำเนินงานสนองพระราชดำริของกรมชลประทานที่ดำเนินการมาตั้งแต่ต้นถึงปัจจุบันนี้ ผมอยากจะกราบเรียนว่าโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริแห่งแรกที่กรมชลประทานได้รับสนองพระราชดำริดำเนินการมาก็เริ่มตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๐๖ ที่อ่างเก็บน้ำเขาเต่า ที่ อ. หัวหิน จ. ประจวบคีรีขันธ์ ก็เป็นอ่างเก็บน้ำแห่งแรกที่พระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทานดำเนินการก่อสร้างและจัดหาความช่วยเหลือราษฎรหมู่บ้านเขาเต่าเกี่ยวน้ำอุปโภคบริโภคให้มีใช้อย่างไม่ขาดแคลน หลังจากนั้นก็ดำเนินการก่อสร้างและจัดหาความช่วยเหลือราษฎรหมู่บ้านเขาเต่า กรมชลประทานก็ได้ดำเนินการก่อสร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมีอยู่หลายประเภทด้วยกันทั่วประเทศก็มีอยู่รวมถึง ๕๐ จังหวัดด้วยกัน เราดำเนินโครงการทั้งสิ้นก็มีอยู่ประมาณ ๗๙๐ โครงการนะครับ ทั้งที่ได้รับประโยชน์จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งหมดรวมแล้วก็เป็นพื้นที่ถึงเกือบ ๑,๕๐๐,๐๐๐ ไร่”

เพลง

บรรเลง

บรรยาย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้พระราชทานแนวพระราชดำริเพื่อช่วยเหลือในท้องถิ่นต่าง ๆ เท่านั้นแต่ได้ทรงติดตามผลงานนั้น ๆ ด้วย ซึ่งเรื่องนี้ ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล ได้กล่าวเพิ่มเติมดังนี้

ดร. สุเมธ

“ทรงสนพระทัยและทรงถามอยู่ตลอดเวลาว่าโครงการนั้น ๆ นั้นได้คืบหน้าไปแค่ไหน อย่างไร และตลอดทั้งปี ทุก ๆ เดือน ทุก ๆ สองเดือนนั้นเราก็จะกราบบังคมทูลถวายอยู่ตลอดเวลาเลยนะครับ เรามีระบบการรายงานที่เป็นระยะ ๆ และก็ทรงทราบติดตามอยู่ตลอดเวลาว่าที่ไหนแห่งไหนของทั่วประเทศได้ดำเนินการไปแล้วไหนอย่างไรบ้าง ทรงติดตามใกล้ชิดทีเดียวผมคิดว่าสิ่งที่น่าสนใจที่จะได้รับทราบตอนนี้คือว่าหลักการหรือว่าปรัชญาในการวาดโครงการของพระองค์นี้เป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะทราบนะครับ คือในการที่ได้ทรงกำหนดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งแต่เดิม

ก็เป็นโครงการพระราชดำริ โครงการพระราชประสงค์แม้กระทั่งโครงการหลวง ทั้งหมดก็สืบเนื่องมาจากพระองค์ทั้งสิ้น พระองค์ทรงใช้ปรัชญาของความเรียบง่ายสอดคล้องกับธรรมชาติประหยัดและให้ผลอย่างรวดเร็ว สำหรับความเป็นอยู่ของประชาชนที่พอมีพอกิน อันนี้เป็นหลักการประการแรก

หลักการประการที่สอง คือค่อยเป็นค่อยไปไม่ทรงนิยมที่จะมีการเปลี่ยนแปลงกันอย่างรวดเร็วหรือว่าจับพลันหรือเป็นการล้มล้างระบบเดิมไปโดยสิ้นเชิงนั้นไม่ค่อยทรงโปรดเท่าไร ทรงเคารพในขนบประเพณีในภูมิศาสตร์ที่ตั้งของโครงการ ในลักษณะของธรรมชาติต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของทางด้านภูมิศาสตร์หรือทางด้านสังคมนั้นทรงไม่มีพระราชประสงค์ให้มีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากนักถ้าหากจำเป็นจะเปลี่ยนเท่านั้นเองเราถึงจะเปลี่ยน เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าทรงดำเนินการด้วยวิธีการที่เรียบง่ายและง่ายจนเราเองไม่คิดด้วยซ้ำไปแต่ว่าผลประโยชน์นั้นเกิดขึ้นอย่างมหาศาล เพราะว่าประชาชนนั้นก็อยู่ในความเรียบง่ายเพราะฉะนั้นเมื่อมีแนวความคิดในลักษณะเรียบง่ายดังนั้นก็สอดคล้องกับแนวความคิดหรือชีวิตความเป็นอยู่นั่นเอง”

สิริพร

“คะ สำหรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเมื่อโครงการต่าง ๆ ได้เข้าไปดำเนินงานแล้วจากการติดตามผลของ กปร.มีผลอย่างไรบ้างคะ”

ดร. สุเมธ

“มีผลอย่างมากทีเดียวนะครับโดยเฉพาะในเหตุผลที่ว่าสำหรับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้นเรามีการดำเนินงานในลักษณะที่จับพลันรวดเร็ว เพราะฉะนั้นเมื่อเป็นอย่างนี้แล้วปัญหาของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นในด้านใดก็ตามก็ได้รับการแก้ไขอย่างปัจจุบันทันด่วนทันการ เมื่อทันการในลักษณะนี้แล้วความเปลี่ยนแปลงของประชาชนมีสูงมากทีเดียวจะวัดจากความเป็นอยู่ก็เปลี่ยนแปลงมาอย่างรวดเร็วเราได้ระดมทั้งทรัพยากรทั้งคนทั้งทุกสิ่งทุกอย่างไปดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงไปในระยะเวลาอันสั้นนั้นเป็นประการหนึ่ง ถ้าจะดูทางด้านรายได้ต่าง ๆ ก็มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก เพราะว่าดูตัวอย่างหมู่บ้านบริเวณรอบ ๆ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่เราตั้งไว้ที่พระองค์ท่านมีพระราชกระแสให้ตั้งไว้ ๖ แห่งด้วยกันในทั่วทุกภาคนั้นจะเห็นได้ว่าหมู่บ้านบริวารมีการเปลี่ยนแปลงที่เกือบจะเรียกว่าจากหน้ามือเป็นหลังมือ หลายแห่งด้วยกันไม่ว่าจะ

เป็นศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่ขุนทองก็ตาม หรือว่าที่เขาหินซ้อนหรือ
ไม่กี่ที่ภูพานนะครับเกือบทุกแห่งในสามแห่งที่ผมเรียนมานี้ในช่วง
ระยะเวลา ๔ ปีที่ผ่านมาหรือ ๕ ปีที่ผ่านมาฉันรายได้เพิ่มขึ้นถึง
หนึ่งเท่าตัวนะครับ ซึ่งยากที่โครงการปกติที่จะสามารถทำได้ จะเห็น
ได้ว่าการเปลี่ยนแปลงมีอย่างมากมายทีเดียวแต่นั้นแหละครับ
พระองค์ท่านไม่ทรงมีพระราชประสงค์ ในขั้นแรกอย่างที่ผมเรียน
ให้ท่านทราบนั้นแหละครับคือให้ประชาชนให้มีพออยู่พอกิน

เพลง

(เสียงราษฎร)

สายฝน....

“ครับก็ภูมิใจที่ว่ามีโครงการพระราชดำริเข้ามาในหมู่บ้านนะครับ
บ้านเราก็ดีเป็นอย่างมากที่ในหลวงมีความเมตตาต่อประชาชน
นะครับ”

บรรยาย

คงไม่มีใครในแผ่นดินนี้ปฏิเสธได้ว่าพระราชจริยาวัตรพระราชนิยกิจและพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นหมดจดงดงาม กว้างใหญ่ไพศาลจนไม่อาจมีผู้ใดมาประมวลกล่าวได้อย่างถูกต้องสมพระเกียรติ อย่างไรก็ตามนับเป็นบุญกุศลของพสกนิกรชาวไทยอย่างหาที่เปรียบมิได้ที่พระเจ้าแผ่นดินพระองค์นี้ได้ทรงต่อมพระวรกายลงมาร่วมทุกข์กับราษฎรผู้ยากไร้ของพระองค์ โดยได้เสด็จพระราชดำเนินไปปิดเป่าความทุกข์ความรำเคี้ยวให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในท้องถิ่นห่างไกลทุกหนทุกแห่งจนอาจกล่าวได้ว่าเกือบไม่มีพื้นที่แห่งใดเลยในประเทศไทยนี้ที่พระองค์ไม่เคยเสด็จพระราชดำเนินไปหรือให้ความสนพระทัยล่วงหน้ามาก่อน ดังคำกล่าวที่ว่า“ท่ามกลางเปลวแดดท่ามกลางหุบเขาแนวไพรอันทุรกันดาร ท่ามกลางความเปียกชื้นของดงดิบ ท่ามกลางฝน ท่ามกลางฝุ่น ท่ามกลางความหนาวเหน็บ และท่ามกลางความมืดในยามค่ำคืน พระเจ้าแผ่นดินผู้ยิ่งใหญ่พระองค์นี้ประทับยืนอยู่ท่ามกลางพสกนิกรผู้ยากไร้ของพระองค์”

เพลง

“พระผู้ทรงเป็นฉัตรแก้วแก่พสกนิกร.....”

พระผู้เกื้อกูลพสกนิกร

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๕๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

นายไพโรจน์ สุวรรณกร

นายปลอดประสพ สุรัสวดี

ผู้จัดรายการ

พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ

ไต่เต้า

จากฟ้า...สู่ดิน

บรรยาย (พัชรินทร์)

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๓ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จถวัลยราชสมบัติในพิธีบรมราชาภิเษก พระองค์ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุข เพื่ออาณาประชาราษฎร์ตลอดมา นอกจากนั้น ยังทรงมีพระราชดำริในโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีกินดี และปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ รวมถึงสามารถช่วยตนเองได้โดยไม่ต้องคอยพึ่งพาหรือคอยรับความช่วยเหลือจากผู้อื่น

จากโครงการหลวงพัฒนาชาวเขา หรือโครงการหลวงพัฒนาภาคเหนือมาเป็นโครงการเกษตรหลวงในพระบรมราชานุเคราะห์ จนกระทั่งปัจจุบัน เป็นโครงการหลวง ซึ่งเป็นโครงการส่วนพระองค์ โครงการแรกที่จะช่วยเหลือชาวเขาเพื่อให้เลิกปลูกฝิ่นโดยหันมาปลูกพืชอื่นทดแทน ซึ่งมีรายได้ดีกว่า ทั้งยกระดับการครองชีพของชาวเขาให้สูงขึ้น และเพื่อรักษาทรัพยากรป่าไม้ของประเทศไว้ด้วย นอกจากนั้น ยังมีโครงการตามพระราชดำริต่าง ๆ อีกนับร้อยนับพัน โครงการ ทั้งในด้านการเกษตร การพัฒนาที่ดิน การชลประทาน การศึกษา การสาธารณสุข และการสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนสิ่งที่สำคัญคือการอนุรักษ์เกี่ยวกับป่าไม้และต้นน้ำ ลำธาร ซึ่งในเรื่องนี้ นายไพโรจน์ สุวรรณกร รองอธิบดีกรมป่าไม้ ได้เล่าให้ฟังว่า

นายไพโรจน์

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านทรงตระหนักเรื่องนี้เป็นอย่างดีว่า ถ้าหากให้ปล่อยให้เกิดการณ์อย่างนี้เกิดขึ้น สภาพป่าก็ลดน้อยถอยลงไป พระองค์ท่านเป็นนักอนุรักษ์ที่เก่งกล้า ทรงมองเห็นไกล พระองค์ท่านก็ทรงมีพระราชดำริว่า การใช้ทรัพยากรของบ้านเราควรจะใช้อย่างระมัดระวัง โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ควรจะใช้อย่างระมัดระวัง ให้เสียหายน้อยที่สุด แล้วให้ได้ประโยชน์มากที่สุด คือแนวทางที่พระองค์ท่านมอบให้ทางกรมป่าไม้รับไปปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระองค์ท่านทรงมุ่งเน้นในภาคเหนือเป็นแห่งแรกนะครับ เพราะว่าทรงทราบว่าในภาคเหนือเป็นหลังคารับน้ำ เป็นต้นเกิดของแม่น้ำปิง วัง ยม น่าน ดังนั้นพระองค์ท่านจึงทรงมีพระราชดำริว่า จะต้องหยุดการตัดไม้ทำลายป่าภาคเหนือให้เสร็จสิ้นไป โดยเฉพาะปัญหาเรื่องชาวเขานี้แหละครับ ทำอย่างไรจะให้ชาวเขาหยุดทำลายป่าได้ นี่เป็นปัญหาหนักนะครับ เพราะแหล่งต้นน้ำลำธารนี้ก็มีชาวเขาเข้ามาอาศัยอยู่ อาจจะมาจากต่างประเทศบ้างหรือชาวเขาดั้งเดิมของเราะครับ จะเห็นว่าเมื่อประชากรเพิ่มขึ้นชาวเขาก็เริ่มแตกตัวออกไป ขยายหมู่บ้านออกไป แล้วก็ถางป่ารอบๆ อันนี้เป็นการทำลายสภาพของต้นน้ำลำธาร ชาวเขาก็มีนิสัยชอบถางป่า เผาไร่ครับ เสร็จแล้วก็ขยายพื้นที่ทำกินออกไป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงมีพระราชดำริให้กรมป่าไม้ดำเนินการจัดตั้งเป็นโครงการหน่วยอนุรักษ์ต้นน้ำเพื่อที่จะขจัดปัญหาการทำลายป่าของชาวเขา หน่วยอนุรักษ์ต้นน้ำนี้ก็กระจายไปเรื่อย ๆ ตามเทือกเขาที่ชาวเขาแผ้วถางป่า งานแรกที่เรารับทำก็คือการปลูกเพาะกล้าไม้ทดแทนสภาพป่าที่ชาวเขาทำลาย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีรับสั่งให้กรมป่าไม้ปลูกไม้ใช้สอยนะครับ ทรงดำริว่า การที่จะให้ชาวเขาก็ตัดไม้เราก็ดีเข้าไปหาไม้ธรรมชาติในป่านั้นเป็นการทำลายป่า พระองค์ท่านก็รับสั่งให้แนะนำให้ชาวเขาหรือชาวเราปลูกไม้ชุมชนขึ้นมาเพื่อใช้ได้เป็นพื้น พระองค์ท่านมีดำริว่าชาวเขาที่กระจัดกระจายอยู่ตามที่ต่าง ๆ นั้นการศึกษาก็ไม่มี พระองค์ท่านก็ทรงให้จัดเป็นโรงเรียนขึ้นสำหรับสอนให้พวกเขาู้หนังสือและสอนวิชาการอนุรักษ์แก่พวกเขา ๆ ลูกชาวเขาซึ่งต่อไปจะเป็นผู้ใหญ่จะได้เลิกถางป่าเสียที ทุกครั้งที่พระองค์เสด็จเยี่ยมหน่วยป่าไม้ ประการแรกพระองค์จะรับสั่งว่าแหล่งต้นน้ำลำธารอยู่ที่ไหน พระองค์ท่านเสด็จพระราช-

ดำเนินตรวจสอบบริเวณพื้นที่ทั้งหมด ทรงสอบถามข้อเท็จจริงจากบรรดาชาวบ้านและชาวเขาที่อยู่ที่นี่ พระองค์ท่านฟังจากเจ้าหน้าที่ไม่พอนะครับ พระองค์ท่านยังไปสอบถามจากชาวบ้านที่อยู่รอบ ๆ ถึงปัญหาที่แท้จริงเป็นอย่างไร ความเป็นอยู่เป็นอย่างไร ข้อมูลต่าง ๆ นี้ พระองค์ทรงถามด้วยพระองค์เองเลยนะครับ วัตถุประสงค์อันยิ่งใหญ่ของพระองค์ท่านก็คือว่า ทำอย่างไรจึงจะหยุดยั้งการทำลายป่าของชาวเขา แทนที่จะไปไล่จับกุมเนะครับ ผมขอยอมรับว่าเมื่อสมัยก่อนที่ผมเป็นหัวหน้ากอง แล้วทำงานชาวเขานี้ ก็เกิดปัญหาครับ คือ เมื่อทำผิดกฎหมายก็จับ จับกันจนมีเรื่องมีราวเนะครับ ลูกน้องผมถูกยิงตายบ้าง ชาวเขาก็เป็นเดือดเป็นแค้น ก็ก่อศัตรูขึ้นมา พระองค์ท่านก็รับสั่งว่าทำอย่างนี้ไม่มีทางสำเร็จหรอก เราจับเขาเขาก็หนีเข้าป่าไปบ้าง แอบยิงพวกเราบ้าง ทำเป็นโครงการแบบนี้ดีกว่า แล้วชาวเขาจะเข้ามาหาเราเอง ทางกรมป่าไม้ก็ได้สนองพระราชดำริ”

พัชรินทร์

“คณะนี้เป็นแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาและแก้ปัญหาของชาวเขานะคะ ท่านรองอธิบดีกรมป่าไม้คะ แล้วในส่วนของประชาชนทั่วไปละคะมีปัญหาอะไรบ้าง และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริอย่างไรบ้างคะ”

นายไพโรจน์

“ปัญหาอันยิ่งใหญ่ของราษฎรของเราขณะนี้คือการเข้าอยู่และเข้าครอบครองในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติครับ คือขณะนี้ปรากฏว่าราษฎรเราประมาณล้านกว่าครอบครองที่ได้บุกรุกพื้นที่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เสร็จแล้วเจ้าหน้าที่ป่าไม้ก็ไล่จับดำเนินคดี พระองค์ท่านเสด็จฯ ไปเยี่ยมเยียนราษฎรก็ได้รับการร้องเรียนต่าง ๆ ก็ทรงมีพระราชดำริว่า ในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่มันเสื่อมโทรมแล้วนี้ ถ้าหากว่าราษฎรเขาครอบครองอยู่ ควรจะให้สิทธิทำกิน ที่เรียกว่า สทก. นะครับ พระองค์ท่านมีพระราชดำริโดยมีวัตถุประสงค์จะให้ราษฎรอยู่กับที่แล้วก็ทำมาหากิน แต่ว่าสิทธิทำกิน หรือ สทก. นี้ไม่สามารถที่จะไปจำนอง จำน่า หรือไปขายได้ เพื่อไม่ให้ตกเป็นของนายทุน สทก. นั้นหมายความว่าราษฎรนั้นมีสิทธิทำกินและสิทธิทำกินนั้นตกแก่ลูกแก่หลานแต่ห้ามเปลี่ยนมือ ถ้าผู้ใดเปลี่ยนมือให้ผู้อื่นมาเช่าหรืออะไรต่าง ๆ เหล่านี้ ก็ให้กรมป่าไม้ยึดพื้นที่นั้นคืนครับ เพราะฉะนั้นการกระทบกระทั่งระหว่างเจ้าหน้าที่ป่าไม้กับราษฎรก็ลดลงไปตามลำดับครับ นี่เป็นพระราชดำริของพระองค์ท่านที่ทรงวินิจฉัย

อะไรต่าง ๆ เป็นพระราชดำริที่มีคุณค่ามากครับ.”

เพลงบรรเลง

แสงเทียน

บรรยาย (พัชรินทร์)

ปัญหาสำคัญของพลสกนิกรชาวไทยอีกประการหนึ่ง ที่จะต้องเร่งรีบแก้ไขก็คือเรื่องน้ำเพื่อชาวไร่นา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ได้ทรงพระมหากรุณาธิคุณริเริ่มโครงการชลประทานตามพระราชดำรินั้นในภูมิภาคต่าง ๆ ทรงพระราชอุตสาหะวิริยะศึกษาสภาพทางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อม เมื่อได้ข้อมูลแล้วโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระราชกระแสกำหนดแนวทาง และพระราชวินิจฉัยแก่กรมชลประทาน หรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สร้างเขื่อน ฝาย อ่างเก็บน้ำ คลองส่งน้ำ ตลอดจนคลองระบายน้ำ ตามความเหมาะสมแก่สภาพปัญหาของแต่ละท้องถิ่น ปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่ามีเขื่อน มีฝาย อ่างเก็บน้ำ คลองส่งน้ำ ตลอดจนคลองระบายน้ำทั่วประเทศ ทำให้สภาพการเพาะปลูกของผู้ที่ทำเกษตรกรรมได้ผลดีและก็ก้าวหน้ายิ่งขึ้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชหฤทัยติดตามผลการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ มิได้ทรงทอดทิ้ง ทรงติดตามผลของโครงการต่าง ๆ ที่ทรงพระราชดำริเริ่มไว้แล้ว และทรงสำรวจเพื่อทรงกำหนดแนวทางช่วยเหลือเกษตรกรต่อไป ในการเสด็จ เยี่ยมราษฎรนั้น ก็ทรงพระกรุณาพระราชทานพระบรมราโชวาทให้กับพลสกนิกรของพระองค์ มีความขยันขันแข็งมานะอดทน ใฝ่หาความรู้ และร่วมมือกันทั้งในหมู่บ้านของตน และกับทางราชการ เพื่อให้สามารถทำประโยชน์แก่แผ่นดินให้คุ้มค่า ด้วยเดชพระบารมีและพระมหากรุณาธิคุณ พื้นที่ที่เคยไร้ประโยชน์ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ หรือที่เคยแห้งแล้ง ก็กลับอุดมสมบูรณ์มีความชุ่มชื้น สามารถทำการเกษตรได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย เป็นคุณแก่พลสกนิกรชาวไทยเป็นจำนวนมากในโครงการเหล่านั้น และด้วยพระปรีชาสามารถและพระราชอุตสาหะวิริยะ ด้วยน้ำพระทัยอันกว้างขวาง กอปรด้วยพระมหากรุณาและพระเมตตาธรรมอันหาที่สดมิได้ และด้วยพระบารมีแผ่ไพศาลทั่วถึงพลสกนิกรไทยทั่วภูมิภาคบนผืนแผ่นดินไทย พลสกนิกรชาวไทยทั้งมวลต่างประจักษ์ในพระราชจริยวัตรและพระมหากรุณาธิคุณ จึงต่างมีความจงรักภักดีในใต้เบื้องพระยุคลบาทอย่างแน่นแฟ้น ทำให้ทุกคนจึงได้เทอดทูนยกย่องพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รองอธิบดีกรมประมง นายปลอด-

นายพลอดประสพ

ประสพ สุรัสวดี ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับเรื่องนี้และความรู้สึกส่วนตัวว่า

“พระองค์ท่านมีหลายสิ่งหลายอย่าง ข้อแรก ทรงเป็นนักกีฬา ได้เหรียญทองนะครับ ข้อสอง ทรงเป็นนักวิทยาศาสตร์ เป็นนักธรรมชาติวิทยาอย่างยิ่งนะครับ นานมาแล้วเหมือนกันที่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส เป็นคั้งน้ำเข้ามา ทุกปีสันทรายจะปิดเรื่อยเพราะทะเลเปลี่ยนทิศทาง ชาวประมงก็เดือดร้อน ทรงรับสั่งว่า เอ..ปิดเรื่อย ๆ นี่ ถ้าขึ้นซุดก็เสียสตางค์ แล้วก็ชนเครื่องซุดจากที่ไหนไป เพราะซุดแล้วทะเลก็ปิด ลองไปดูซิว่าสมมุติเราจะเจาะข้างบนตอนเหนือทะเลสาบอันนี้เพื่อให้เปิดช่องสองทาง สมมุติว่าทะเลสาบอันนี้ยาวพอระดับน้ำของทางทิศเหนือกับทางทิศใต้นี้จะสูงไม่เท่ากัน ถ้าสูงไม่เท่ากันน้ำทางทิศเหนือก็จะไหลอย่างสม่ำเสมอมาทางทิศใต้ ก็จะตันปากอ่าวให้เปิดอย่างสม่ำเสมอโดยไม่ต้องใช้เรือซุดเลย คิดดูก็แล้วกันนะครับว่า อ่านแผนที่แล้วก็ทรงคิดแบบนี้ แสดงให้เห็นถึงการเป็นนักธรรมชาติวิทยา ทรงเข้าใจเรื่องอย่างมากมายเหลือเกิน นอกจากนั้นพระองค์ทรงเป็นนักประดิษฐ์นะครับ ทำวิทยุ ทำเรือ และทรงเป็นนักดนตรี เล่นได้सारพัด แต่งเพลงได้सारพัด ประเด็นหนึ่งในฐานะพระองค์ท่านทรงเป็นพระเจ้าอยู่หัว เป็นเจ้าชีวิต เป็นเจ้าแผ่นดิน ซึ่งข้อนี้สำคัญมากครับ คือทรงเป็นนักประชาธิปไตยนะครับ หลาย ๆ ท่านที่ตามเสด็จจะรู้เลยนะครับ พระองค์ท่านจะรับสั่งเลยว่าเถียงได้นะ ให้ความเห็นได้นะ อย่างเช่นเผ่า ๆ เมื่อเร็ว ๆ นั้นะครับ ทางภาคใต้พระองค์ยังตรัสเลยว่า ท่านคิดนะครับ แต่ยังไม่อยากให้ใครเอาไปทำเลยหรือเอาไปพัฒนาเลย กลัวจะไม่สำเร็จ อยากจะให้เอาไปช่วยคิดและช่วยทดลองดูซิว่ามันใช้ได้หรือเปล่า ไม่ได้ก็บอกมา ไม่ใช่ว่ารับสั่งแล้วจะต้องเอาไปทำเสมอไป ทรงเป็นนักประชาธิปไตย และทรงถ่อมพระวรกายอย่างยิ่งนะครับ คนที่สูงที่สุดแล้วก็ถ่อมอย่างมากที่สุดนี้ไม่ค่อยมีนักในโลกนี้ พระองค์อาจจะไม่ต้องถามอะไรใครก็ได้ แต่ทรงถาม ไม่ได้ทรงอายุว่าไม่รู้อะไร คนที่ไม่รู้อะไร คนที่แสดงตัวว่าไม่รู้อะไรนี้แหละครับ คือคนที่รู้อะไร มากมากที่สุด และก็จริง ๆ เช่นนั้น พระองค์ท่านถาม ๆ มาเนี่ย ตอบส่งเดชไม่ได้ พระองค์ท่านจะสอนกลับมายืดยาว แล้วเราจะขายหน้าคนข้าง ๆ เพราะฉะนั้นทรงถามอะไรมาน้อยอย่างถ้าเป็นผมจะต้องคิดนาน ๆ ก่อน ก่อนที่จะทูลไป เพราะกลัวว่าจะไปห้าแตรมเข่า นอกจาก

นั้นทรงอดทนนะครับ ผมเองได้ประจักษ์ด้วยตัวเองเมื่อเร็ว ๆ นี้
 เอง ขึ้นเขาตามเสด็จฯ ไป ตอนแรกก็อยู่ข้างล่าง ตอนหลังขึ้นไปขึ้นมา
 ก็ทรงขึ้นไปเพราะอยากให้เห็นด้วยเป็นเรื่องชลประทาน ทุกคนก็
 ตามเสด็จขึ้นไป พอขึ้นไปบ้างก็ทรงรับสั่งถามเลย คนตอบก็ตอบไม่ได้
 นะครับ เพราะว่าคนตอบจะจุกพูดไม่ออกพระองค์ท่านนะ 60 พรรษา
 นะครับ แล้วก็ทรงป่วย แต่ก็ทรงพร้อมแล้วก็ทรงมีความตั้งใจจริง
 นะครับ จะทำอะไรก็ทำให้ได้ แล้วก็ทรงขึ้นไป นอกจากนั้นยังทรง
 นึกถึงส่วนรวมตลอดเวลา นึกอะไร ๆ ก็ไม่หนีพวกเรา แล้วเรื่อง
 สุดท้ายผมไม่ทราบว่า จะบังควรเพียงใดหรือไม่ แต่ผมรู้สึกว่าเป็น
 สิ่งที่เราน่าจะรู้ นะครับ คือทรงดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมอย่างยิ่ง
 ผมเพิ่งอ่านหนังสือ นะครับ ที่อาจารย์ภาวาสเขียน อาจารย์ภาวาส
 รับใช้ใกล้ชิดมาก ไม่เคยเห็นพระองค์โกธ ไม่เคยเห็นพระองค์
 ทรงคิดอะไรที่ไม่ดีต่อใคร บังเอิญผมได้ประจักษ์กับตัวเองครั้งหนึ่ง
 ก็มีข้าราชการท่านหนึ่งผู้ใหญ่เกษียณแล้วทูลบางอย่างซึ่งมันเป็นความ
 ชัดแย้งทางศาสนา ทรงตัดบททันทีเลย แล้วก็ไม่ได้ทำให้เสียน้ำใจ
 กับผู้ที่ทูล แสดงให้เห็นว่าทรงระมัดระวังมาก นะครับ แล้วก็ทรงไว้ซึ่ง
 ความยุติธรรมอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในเรื่องที่ไวต่อความรู้สึก เพราะ
 ฉะนั้นผมจึงเรียนว่าในฐานะที่พระองค์ท่านเป็นพระมหากษัตริย์
 แล้วทรงทศพิธราชธรรม มีคุณสมบัติอย่างนั้น นะครับ ถ้าเราไม่เคารพ
 ไม่รักไม่เทอดทูนนี้ แล้วเราจะทำอย่างไรผมนึกเสมอ นะครับ ว่า
 เป็นบุญของพวกเขา เป็นบุญของครอบครัวผม เป็นบุญของประเทศ-
 ชาติ ที่มีพระมหากษัตริย์ที่ประเสริฐอย่างนี้."

เพลง

.....ทรงเป็นมิ่ง ทรงเป็นขวัญ เป็นศูนย์ขวัญอันเดียวอันหนึ่ง.....

เสด็จศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ จ.เชียงใหม่

เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรโครงการฯ จ.นราธิวาส

ทอดพระเนตรสภาพน้ำในคลองเปรมประชากร

เสด็จทอดพระเนตรความคืบหน้า
ของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนา
ภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
จ.สกลนคร

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในรอบปี ๒๕๓๐

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๓๐ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล

ผู้จัดรายการ

ปราณี ลิ้มปวนนิชพันธุ์

ไต่เตล

บรรยาย

จากฟ้า...สู่ดิน

จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมเยียนราษฎรทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ทำให้พระองค์ได้ทรงรับทราบข้อมูลและข้อเท็จจริงนานัปการ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการที่จะทรงวางแผนการพัฒนาช่วยเหลือ และสงเคราะห์ราษฎรผู้ต้องการความช่วยเหลือแลเอาใจใส่ทั้งหลายเหล่านั้น อันเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่าง ๆ นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๙๕ เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระองค์มีอยู่มากกว่า ๑,๐๐๐ โครงการแล้ว ทั้งนี้ พระราชประสงค์หลักก็คือ ความอยู่ดีกินดีของราษฎรทุกคนนั่นเอง

สำหรับปี ๒๕๓๐ ที่ผ่านมานี้ เป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า เป็นปีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แต่พระองค์ก็ไม่เคยทอดทิ้งราษฎรในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกลเลย ด้วยการพระราชทานโครงการพระราชดำริให้แก่พวกเขา ตามที่ ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือคณะกรรมการ กปร. ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจในการพัฒนาโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในรอบปี ๒๕๓๐ ที่ผ่านมามาว่า

ดร. สุเมธ

“สำหรับพระราชกรณียกิจในด้านการพัฒนานั้น ไม่ว่าจะเป็นปีไหนตลอดระยะเวลา ๓๐ ปีที่ผ่านมา ได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และปี ๒๕๓๐ ซึ่งเป็นปีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖๐ พรรษานั้น ก็เช่นเดียวกับปีก่อน ถึงแม้ว่าจะเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานน้อยลง เพราะว่ามีพระราชพิธีมากกว่าทุก ๆ ปีที่ผ่านมา ก็ตาม แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจะลดน้อยลงไปตามที่เข้าใจกัน เพราะว่าการดำเนินงานนั้น เราได้มีระบบการทำงาน มีสำนักงาน กปร. เป็นตัวประสานงานอยู่ แล้วหน่วยปฏิบัติต่าง ๆ ก็ได้ปฏิบัติงานกันอย่างต่อเนื่อง และพระองค์เองถึงแม้จะทรงประทับอยู่ที่กรุงเทพมหานครก็ตาม ก็ยังทรงงานในเรื่องโครงการพระราชดำริต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุดเลย สำหรับในปี ๒๕๓๐ จะเห็นได้ว่า ถึงแม้จะไม่แปรพระราชฐานไปในที่ต่าง ๆ นานาเหมือนทุกปี แต่ก็ยังมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกิดขึ้นถึง ๕๙ โครงการด้วยกันซึ่ง ๕๙ โครงการนั้น ก็ได้กระจายอยู่ในทุกภาค โดยในภาคกลางมีอยู่ ๑๓ โครงการ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี ๑๖ โครงการ ภาคเหนือมี ๑๗ โครงการ และภาคใต้มี ๑๐ โครงการรวมทั้งโครงการในลักษณะต่าง ๆ อีก ๓ โครงการครับ”

ปราชญ์

“ใน ๕๙ โครงการที่ท่านรองเลขาธิการฯ ได้กล่าวไปแล้วนั้น เมื่อกระจายไปยังทุกภาคแล้ว ได้มีการจำแนกเป็นโครงการประเภทใดบ้างคะ”

ดร. สุเมธ

“สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ นั้นก็จำแนกออกเป็น ๗ ประเภทหลัก ๆ ด้วยกัน ส่วนใหญ่ที่สุดก็เป็นลักษณะเดิม คือ การพัฒนาแหล่งน้ำ เพราะว่า ปัญหาด้านการเกษตรของเรา, ปัญหาด้านการชลประทานของเรา เป็นปัญหาที่หนักอยู่ และโดยเฉพาะในพื้นที่ทุรกันดารต่าง ๆ เพราะน้ำเป็นหัวใจนะครับ ได้มีพระราชกระแสรับสั่งอยู่ตลอดเวลาว่าถ้ามีน้ำแล้ว คนก็อยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำคนก็อยู่ไม่ได้ สำหรับกิจกรรมที่สองนั้นก็เป็นลักษณะของการพัฒนาทางด้านการเกษตรและส่งเสริมอาชีพ เป็นสัดส่วนที่ติดตามมานะครับ เพราะว่า พอเรามีการพัฒนาแหล่งน้ำแล้ว เราก็ต้องมีการพัฒนาระบบต่อเนื่องด้วย แล้วก็มีการส่งเสริมอาชีพติดตามไปด้วย เพื่อให้การใช้น้ำนั้นเกิดประโยชน์สูงสุด กิจกรรมอีกส่วนหนึ่งที่มีมากเช่นกันก็คือ การคมนาคมขนส่งเพราะ

เห็นว่า บางภาคโดยเฉพาะในท้องถิ่นทุรกันดารที่เสด็จพระราชดำเนินไปนั้น การคมนาคมขนส่งอยู่ในสภาพที่อาจจะไม่มีด้วยซ้ำไป หรือว่าถ้ามี ก็อยู่ในสภาพที่ใช้ได้ลำบากมาก เพราะฉะนั้น ถ้าสังเกตดูจากลักษณะการจัดสรรงบประมาณ ในสัดส่วนของการคมนาคมก็มีอยู่มากเช่นกัน กิจกรรมต่อจากนั้น ก็เป็นเรื่องของการสาธารณสุขและการสาธารณสุขการสำหรับสัดส่วนนี้ก็มีอยู่สูง เพราะว่าปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัยของประชาชนก็เป็นปัญหาที่สำคัญมาก กิจกรรมอีกด้านหนึ่งที่ทรงเน้นหนักอยู่ตลอดเวลาเลยนะครับ ก็คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะการอนุรักษ์ต้นน้ำลำธาร ก็ทรงเน้นอยู่เช่นกัน อีกด้านหนึ่งก็คือ การจัดสรรที่ดิน, พัฒนาที่ดิน, การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เป็นกิจกรรมที่ได้ดำเนินการอยู่และกิจกรรมที่เจ็ดก็คือ กิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นลักษณะของการสนับสนุนหน่วยงานต่าง ๆ บางประการในบางกิจกรรมที่ไม่สามารถทางงบประมาณปกติได้ แต่มีความจำเป็นต้องใช้เพื่อประโยชน์ของประชาชนนั้น พระองค์ก็มีพระบรมราชานุญาตให้ใช้งบประมาณดังกล่าวในกิจกรรมอื่น ๆ นี้ได้

ปราชญ์

“ในโครงการต่าง ๆ ที่ได้แบ่งออกเป็น ๗ ประเภทด้วยกันนั้นจะคิดว่าคงจะต้องใช้งบประมาณมากที่สุด ส่วนใหญ่งบประมาณที่ได้รับได้มาจากที่ไหนบ้างคะ”

ดร. สุเมธ

“สำหรับเรื่องงบประมาณนั้น ก็สิ่งที่จำเป็นมากนะครับ ทางรัฐบาลก็ได้จัดสรรงบประมาณขึ้นมาก่อนหนึ่ง ซึ่งตัดมาจากงานกลางงบประมาณดังกล่าวนี้จะสนองพระราชดำริได้ในทันทีทันใด และเราก็มีวิธีการ หรือระบบการทำงานที่รวดเร็วมาก เพราะประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดาร ต้องเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นในลักษณะค่อนข้างจะรุนแรงนะครับ ก็จะต้องได้รับความช่วยเหลือในทันทีทันใด เพราะถ้าไปรออนุมัติปกติแล้ว อาจจะไม่ทันการ เพราะฉะนั้น ส่วนใหญ่แล้ว ก็เป็นงบประมาณที่ได้มาจากงบประมาณราชการ หรืองบประมาณแผ่นดิน” ครับ

ปราชญ์

“ทางด้านพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ละคะ ได้มีส่วนที่จะมาเกี่ยวข้องกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริด้วยหรือไม่คะ”

ดร. สุเมธ

“พระองค์ทรงใช้จ่ายพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์มากที่สุดทีเดียว ในการสนับสนุนโครงการต่าง ๆ หลายโครงการ และโดยเฉพาะ ทรงถือมากนะ

ครับในลักษณะที่ว่าถ้าเป็นโครงการส่วนพระองค์ หรือว่า จะเป็น
 การทำการทดลอง ทดสอบ วิจัยในลักษณะที่เป็นส่วนพระองค์จริง ๆ
 นั้นจะทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ อย่างไรก็ดี แม้จะเป็นโครง-
 การปกติที่มีกิจกรรมบางประเภทบางอย่างที่ไม่สามารถจะจ่ายเงิน
 งบประมาณแผ่นดินได้อย่างสะดวกนัก ก็ทรงมีพระบรมราชานุญาต
 ให้ใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์มาทำการสนับสนุน เพราะมีความ
 คล่องตัวในการบริหารกว่า และไม่ผิดระเบียบของราชการ เพราะฉะนั้น
 ขอเรียนยืนยันในที่นี้ว่าทรงใช้จ่ายพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ใน
 โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในจำนวนมากพอสมควรครับ”

ปราณี

“ตามที่ทราบกันดีแล้วนะค่ะว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
 ส่วนใหญ่ก็จะเน้นหนักในเรื่องของการพัฒนาชนบทเพื่อที่จะให้ราษฎร
 ในชนบทมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น คงต้องประสบกับปัญหาอุปสรรค
 บ้างตามที่ได้เคยคุยกันมา สำหรับในปี ๒๕๓๐ นี้ได้พบกับปัญหา
 อุปสรรคที่คิดว่าสำคัญ ๆ และก็หนักใจในเรื่องใดบ้างคะ”

ดร. สุเมธ

“ในช่วงปี ๒๕๓๐ นี้จะครับ ปัญหาแรกที่หลาย ๆ โครงการได้
 เผชิญกันก็คือ ปัญหาของภัยธรรมชาติเองนะครับ บางครั้งในการ
 ก่อสร้างแหล่งน้ำต่าง ๆ นั้นก็ปรากฏว่า ฝนก็อาจจะทิ้งช่วงไป หรือ
 ไม่ตกลงมาตามฤดูกาล หรือในปริมาณที่ไม่เพียงพอ เพราะฉะนั้น
 บางแห่งก็มีน้ำเต็ม แต่ในหลาย ๆ แห่งสภาพก็ยังขึ้นอยู่กับธรรมชาติ
 ส่วนปัญหาเรื่องการบริหารงาน หรือการปฏิบัติงานต่าง ๆ นั้นก็เป็น
 ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยปกติทั่ว ๆ ไปนะครับ ไม่มีปัญหาอะไรที่รุนแรง
 หรือเป็นอุปสรรคที่ทำให้ถึงขนาดที่ทำให้งานได้หยุดชะงักลง ส่วน
 มากถ้าเกิดปัญหาขึ้นมาแล้ว เราก็ได้รับการติดต่อให้เข้าไปประสาน
 งานและแก้ไขปัญหาโดยสรุปแล้ว ผมคิดว่าเป็นปัญหาที่เราเป็น
 ปัญหาปกติประการหนึ่งและเป็นปัญหาที่เราได้หมดทุกอย่าง
 แล้วก็ได้ทำการแก้ไขไปเกือบหมดสิ้นแล้วครับ”

ปราณี

“ในปัญหาที่เกี่ยวข้องกับภัยธรรมชาติที่ท่านรองเลขาธิการได้
 กล่าวไปเมื่อสักครู่นี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทาน
 คำแนะนำในการแก้ไขเหล่านั้นด้วยหรือไม่คะ”

ดร. สุเมธ

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกระแสรับสั่ง
 ในเรื่องนี้มากนะครับ ไม่ว่าจะเป็นทางภาคเหนือ ภาคใต้ หรือว่า
 ภาคกลาง ในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาตินั้น รู้สึกว่า จะเป็นสิ่งที่สำคัญ

ที่สุด เพราะว่าประชาชนนั้นจะต้องอยู่ในธรรมชาติ ได้ทรงรับสั่งว่า ในลักษณะของการพัฒนาต่าง ๆ นั้น จะต้องคำนึงถึงลักษณะ ภูมิศาสตร์ เพราะฉะนั้น ภูมิศาสตร์ที่พระองค์ได้มีพระราชกระแส รับสั่งนั้นก็คือ สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวประชาชนนั่นเอง เพราะ สภาพแวดล้อมนั้น ถึงแม้ส่วนหนึ่งจะนำมาพัฒนา แต่อีกส่วนหนึ่งก็ จำเป็นที่จะต้องเก็บไว้เป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญ และคล้าย ๆ กับเป็นสมบัติธรรมชาติที่ต้องฝังตัวไว้เพื่อให้ประชาชนรู้ว่า ระบบ ทั้งระบบได้รับประโยชน์จากการนั้นด้วย เพราะฉะนั้น จะทรงเน้น และจะพระราชทานพระบรมราโชบายมาหลาย ๆ ประการทีเดียว ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของการปลูกต้นไม้ หรืออะไรต่าง ๆ อย่างเช่น ไม้นี้ พระองค์ก็ทรงคำนึงถึงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนจริง ๆ เลยว่า ชีวิตของพวกเขาเน้นในเรื่องพิน เรื่องถ่านอยู่ การจะให้หยุดตัด หรือว่าไม่ให้ทำการเผาถ่านอย่างนั้นเราพูดง่าย เพราะว่าเรานั้นได้อยู่ใน อารยธรรมของแก๊ส ของไฟฟ้าแล้ว เราไม่ใช้พิน ใช้ถ่าน แต่ประชาชน เหล่านั้นยังใช้อยู่ เพราะฉะนั้น แม้แต่เรื่องการปลูกป่า ก็ทรงลงไป ถึงในรายละเอียดว่า ไม้ที่ปลูกนั้นควรจะเป็นไม้ ๓ อย่าง ไม้ ๓ อย่าง นั้นก็คือ ไม้ผลที่ใช้รับประทาน และเป็นไม้พินและไม้ใช้งานรวม ๓ อย่างจะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะทรงแต่ต้องปัญหาอะไรนั้น ทรงมอง อย่างลึกซึ้งและคุณภาพความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นหลักนะครับ และวางชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติด้วย”

ปราชญ์

“และจากพระมหากษัตริย์คุณของพระองค์ท่านที่ได้พระราชทาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในช่วงปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ ที่ผ่านมาได้ส่งผลอะไรมาแสดงให้เห็นชัดเจนบ้างคะว่า ใครได้รับ ประโยชน์บ้าง และประโยชน์นั้นได้ส่งผลไปยังพื้นที่ใดบ้างคะ”

ดร. สุเมธ

“เฉพาะในปี ๒๕๓๐ ที่ผ่านมานี้ก็ปรากฏว่าในภาคกลางนั้นจาก โครงการแหล่งน้ำและการจัดสรรที่ดินต่าง ๆ มีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ จำนวน ๒๔,๗๗๒ ไร่ นะครับ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับ ประโยชน์จำนวน ๓๑,๐๐๐ ไร่ ทางภาคเหนือได้รับจำนวน ๗๐,๒๕๐ ไร่ และในภาคใต้ได้รับประโยชน์จำนวน ๗,๐๐๐ ไร่ ซึ่งรวมประโยชน์ พื้นที่เกษตรทั้งสิ้นจากโครงการที่เราได้วางเอาไว้ในปี ๒๕๓๐ เป็น จำนวนถึง ๑๓๓,๐๒๒ ไร่ ที่นี้ถ้ามองถึงตัวคนนะครับ ประชาชนที่ได้ รับประโยชน์จากจำนวนหมู่บ้านถึง ๘๗ หมู่บ้านด้วยกัน จำนวน

ครัวเรือนทั้งหมดก็ ๑๕,๔๗๔ ครัวเรือน, จำนวนประชาชนถึง ๗๗,๘๗๕ คน อันนี้เป็นข้อมูลเฉพาะในปี ๒๕๓๐ ที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าประโยชน์ที่ส่งผลมาอย่างเป็นรูปธรรมนะครับ หลังจากการติดตามประเมินผล และรวบรวมข้อมูลนั้น ก็จะทราบถึงประโยชน์ตามที่เรียนให้ทราบนี้”

ปรางค์

“ในส่วนของประชาชนใน ๘๗ หมู่บ้านที่ได้มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเข้าไปนี่นะคะ ฐานะความเป็นอยู่ของพวกเขาได้ดีขึ้นบ้างไหม จากการดำเนินงานในปี ๒๕๓๐ ที่ผ่านมานี้”

ดร. สุเมธ

“สำหรับในเรื่องโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น เนื่องจากการได้มีความจับพลัดในการทำงานและการวางโครงการในลักษณะที่มีประสิทธิภาพมาก เพราะว่าได้มีการระดมทรัพยากร ไม่ว่าจะเป็นด้านกำลังคน ด้านงบประมาณ หรือการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่มีการประสานงานกันเป็นอย่างดี เพราะฉะนั้น ผลที่ประชาชนได้รับนั้น จึงได้รับอย่างรวดเร็วความเปลี่ยนแปลงของประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ มีผลดีเป็นอย่างมากนะครับ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณรอบ ๆ หมู่บ้านรอบ ๆ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่ตั้งอยู่ ๖ แห่งทั่วประเทศไทยนั้นความเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะรายได้นั้นเกิดขึ้นอย่างมากมายจนบางครั้งน่าตกใจทีเดียว อย่างเป็นต้นว่า ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาทางภาคใต้คือ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอง รายได้ของประชาชนก่อนดำเนินโครงการจากการที่เราได้ทำการสำรวจนั้นเมื่อปี ๒๕๒๔ ประมาณ ๘,๙๑๘ บาทต่อหัวต่อคน ปรากฏว่า พอหลังจากที่ได้มีโครงการเข้าไปแล้วในปี ๒๕๓๐ นี้เอง เราได้ทำการสำรวจ ก็ปรากฏว่า รายได้ก็เพิ่มขึ้นจาก ๘,๙๑๘ บาทเป็น ๑๘,๙๕๙ บาท ซึ่งหมายความว่า ได้เพิ่มขึ้นถึง ๑ เท่าตัว คือ เพิ่มขึ้น ๑๐,๐๐๐ กว่าบาท เหลือवलกลับมาดูทางภาคกลางนะครับ ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน ก่อนจะมีโครงการขึ้นมานะครับ ในปี ๒๕๒๒ เราได้มีการสำรวจรายได้ของประชาชนในแถบนั้นมีประมาณ ๑๐,๑๑๖ บาท แต่ปรากฏว่า หลังจากมีโครงการแล้วในปี ๒๕๒๘ เราก็ได้มีการสำรวจอีก จากรายได้ ๑๐,๑๑๕ บาท ก็ได้เพิ่มขึ้นเป็น ๒๗,๙๙๑ บาท คือเพิ่มขึ้นถึง ๑๗,๘๗๖ บาท คือเกือบ ๒ เท่าตัวทางภาคตะวันออกเฉยงเหนือเองนะครับ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน ในปี ๒๕๒๖ ก่อนที่จะมีโครงการนั้น รายได้ของ

ประชาชนประมาณ ๑๓,๐๐๐ บาทต่อหัวต่อปี แต่ปรากฏว่า ในปี ๒๕๒๙ ก็ได้เพิ่มขึ้นเป็น ๒๑,๐๐๐ บาทนะครับ คือเพิ่มขึ้นมา ๘,๐๐๐ บาท หรือ ๖๑% ส่วนทางภาคเหนือ เรากำลังสำรวจอยู่นะครับว่า ความเปลี่ยนแปลงจะมีอยู่มากแค่ไหนอย่างไร เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่า หมู่บ้านในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยเฉพาะหมู่บ้านบริวารของศูนย์ต่าง ๆ นั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมโหฬาร และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนได้ดีขึ้นและเปลี่ยนแปลงได้อย่างเห็นทันตาที่เดียวครับ”

ปราณี

“ก็เรียกว่า ความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานให้นั้นได้ดีขึ้นอย่างมากนะค่ะ และในฐานะที่ประชาชนได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระองค์ตลอดมานั้นค่ะ ท่านรองเลขาธิการฯ คิดว่าประชาชนควรจะทดแทนพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ในเรื่องใดได้บ้าง” ค่ะ

ดร. สุเมธ

“ประการแรกที่สุดที่พระองค์ท่านมีพระราชประสงค์ที่จะได้รับจากประชาชนมาก เมื่อประชาชนในกลุ่มใด พื้นที่ใดประสบความทุกข์ยากลำบาก พระองค์ก็จะทรงอุทิศทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นพระราชวรกาย พระราชทรัพย์ เพื่อทำการแก้ไขปัญหา แต่การแก้ไขปัญหาดัง ๆ นั้นจะไม่ได้รับความสำเร็จหากไม่มีความร่วมมือ, ความเสียสละจากประชาชน เพราะว่าการดำเนินงานทุกอย่างนั้น ก็จะมีผู้ที่ได้รับประโยชน์ และผู้ที่เสียประโยชน์จะเป็นหลักการของพระองค์ตลอดเวลาค่ะ สำหรับผู้ที่ได้รับประโยชน์นั้นจะต้องช่วยเหลือผู้ที่เสียประโยชน์ไปพร้อม ๆ กัน คือหมายความว่า จะต้องแบ่งปันผลประโยชน์ และสิ่งต่าง ๆ ที่เราจะได้รับผลจากการพัฒนา ผมจะยกตัวอย่างให้เห็นได้ชัดเป็นต้นว่า การสร้างอ่างเก็บน้ำในพื้นที่ทุรกันดารที่ประชาชนต้องการหรือร้องขอมานั้น พวกที่มีพื้นที่ที่ถูกบริเวณน้ำท่วมนั้น ก็จะเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหาย พระองค์ก็จะทรงร้องขอประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์นั้นเสียสละในลักษณะของเงินก็ตาม หรือลักษณะของพื้นที่ที่จะต้องกระจายประโยชน์ให้กับผู้ที่เสียประโยชน์ด้วย คือสรุปแล้วหมายความว่า จะร่วมกันทุกข์ ร่วมกันสุขนะครับ เป็นหลักการที่พระองค์ท่านทรงขอให้ประชาชนรับหลักการอันนี้ และก็รู้สึกว่าจะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากประชาชนในแ่งนั้นนะครับ เพราะว่าจะ

เป็นไปได้ที่ทางฝ่ายผู้ได้รับประโยชน์จะได้ประโยชน์แต่พวกเขา
และทอดทิ้งผู้ที่เสียประโยชน์ให้ได้รับทุกขเวทนาต่อไป นั่นก็คง
จะเป็นไปไม่ได้แน่ครับ เพราะฉะนั้น เพื่อประโยชน์ของชุมชน
ผลประโยชน์ก็ต้องมาแบ่งสรรปันส่วนกันระหว่างผู้ได้รับประโยชน์
และผู้ที่ถูกกระทบจากการดำเนินงานนั้น ๆ นะครับ อันนี้เป็นสิ่งที่
พระองค์ทรงมีพระราชประสงค์มากที่สุดครับ และไม่ว่าจะเป็นทาง
ภาคเหนือ, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ภาคใต้ และภาคกลางนั้น
เมื่อทรงมีพระราชดำริอย่างนี้ขึ้นมาแล้ว ประชาชนที่ได้เห็นประโยชน์
จากสิ่งที่พระองค์ได้พระราชทานมา และก็ให้ความร่วมมืออย่างดี
ผู้ที่ได้รับประโยชน์ก็มีความเห็นอกเห็นใจผู้ที่เสียประโยชน์ และมีการ
แบ่งประโยชน์กันอย่างยุติธรรมทีเดียว ในสิ่งนี้แหละครับ เป็น
บ่อเกิดของความสามัคคีของชุมชนนั้น ๆ ให้เกิดขึ้นในลักษณะที่
ผมได้เรียนให้ทราบในตอนต้นไปแล้ว ที่มีการร่วมทุกข์ร่วมสุขในหมู่บ้าน
หรือในระดับตำบลต่าง ๆ ซึ่งที่แล้วมานั้นก็ได้รับความร่วมมืออย่างดี
ในทุกกรณีไป เราไม่เคยมีปัญหากับประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ เลยครับ”

ปราณี

“และนอกจากนี้ ท่านรองเลขาธิการฯ มีอะไรจะเพิ่มเติมเกี่ยวกับ
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริบ้างคะ”

ดร. สุเมธ

“ส่วนที่จะเพิ่มเติมก็คือ ขอเรียนว่าสำหรับโครงการอันเนื่อง
มาจากพระราชดำริที่พระองค์ทรงมีพระราชกรณียกิจทางด้านนี้ตลอด
เวลา ๓๐ กว่าปีที่ผ่านมา และจะยังคงมีต่อไป ผมก็คิดว่า ในสิ่งที่
เป็นพระราชประสงค์อย่างสูงที่สุดเลยนั่นก็คือ การที่จะทรงมองเห็น
ความร่วมมือร่วมใจระหว่างราชการเองที่จะต้องอุทิศกาย อุทิศตน
ทำงานเพื่อประชาชน เพราะว่าพระราชกรณียกิจทางด้านการพัฒนา
จะมุ่งเน้นไปในลักษณะของการพัฒนาท้องถิ่นที่ทุรกันดาร และ
ประชาชนที่ยากจนที่สุด เพราะฉะนั้น ความพยายามและการอุทิศ
ในการทำงานด้านต่าง ๆ นั้นจำเป็นต้องมีมากกว่าในลักษณะปกติ
พระองค์ก็คงทรงหวังที่จะเห็นการดำเนินงานอย่างเข้มแข็งเสียสละ
จากพวกเราข้าราชการทุกคนที่ได้ร่วมในโครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริต่าง ๆ เหล่านี้ ซึ่งในส่วนพระองค์เองนั้น ก็ได้ทรงแสดง
เป็นแบบอย่าง ตัวอย่างแล้ว ผมคิดว่า การที่พวกเราจะได้เท่าเทียม
กับพระองค์นั้น คงจะทำได้ยากลำบากยิ่ง เอาเพียงแต่สัดส่วนเดียว
ที่พระองค์ได้ทรงอุทิศแก่ประชาชนนั้น ผมคิดว่า ประเทศชาติบ้านเมือง

ก็คงจะเจริญลุกลงไปด้วยดีกว่านี้อีกมากมาย ซึ่งก็เป็นพระราช
ปรารถนาที่จะเห็นบ้านเมืองอยู่ในความร่มเย็นและพบกับความเจริญ
ในที่สุด เพราะในส่วนของประชาชนเองนั้น อย่างที่เรียนให้ทราบแล้วว่า
พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือ เขามีความพร้อมหลาย ๆ อย่างด้วยกัน
แต่ว่ามีขีดความสามารถในการดำเนินงานของเขา ยังมีขีดจำกัดอยู่
เพราะฉะนั้น เมื่อประชาชนให้ความร่วมมือกับทางราชการ และ
ภาคเอกชน โดยมีพระองค์ท่านเป็นผู้นำทางด้านนี้ ผมคิดว่า การ
พัฒนาประเทศชาติที่จะมีต่อไปในข้างหน้า ก็จะทำให้ชาติบ้านเมือง
ของเราประสบกับความเจริญ และความสำเร็จในที่สุดครับ”

เพลง

กษัตริย์-เกษตร “ทรงเป็นกษัตริย์นักพัฒนา.....พระเจ้า-
อยู่หัวของไทย”

บรรยาย (ปราณี)

จากพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้
ทรงปฏิบัติมา นับตั้งแต่เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติ และพระราชทาน
โครงการพระราชดำริขึ้นมาตั้งแต่ปี ๒๔๙๕ นั้นประชาชนชาวไทย
ทุกคนก็คงจะประจักษ์แล้วว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรง
อุทิศทั้งกำลังพระวรกาย พระสติปัญญา และเวลา แม้กระทั่ง
พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ทูมเทให้กับการช่วยเหลือประชาชน
ผู้ยากไร้ ทั้งนี้ก็เพื่อ “ประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” อันเป็น
ส่วนหนึ่งของพระราชปณิธาน ในพระปฐมบรมราชโองการนั่นเอง
ฉะนั้น ชาวไทยทุกคนควรจะตระหนักในพระมหากรุณาธิคุณของ
พระองค์ ด้วยการร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็ม
กำลังความสามารถ เพื่ออำนวยประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองในที่สุด

เพลง

ขอถวายพระพร.....ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

the first thing I noticed when I stepped
out of the car was the smell of
fresh air. It was a relief after
being stuck in traffic for hours.
The sun was shining brightly, and
the birds were singing. I felt
like I was in a new world.
The first thing I noticed when I stepped
out of the car was the smell of
fresh air. It was a relief after
being stuck in traffic for hours.
The sun was shining brightly, and
the birds were singing. I felt
like I was in a new world.

The first thing I noticed when I stepped
out of the car was the smell of
fresh air. It was a relief after
being stuck in traffic for hours.
The sun was shining brightly, and
the birds were singing. I felt
like I was in a new world.
The first thing I noticed when I stepped
out of the car was the smell of
fresh air. It was a relief after
being stuck in traffic for hours.
The sun was shining brightly, and
the birds were singing. I felt
like I was in a new world.

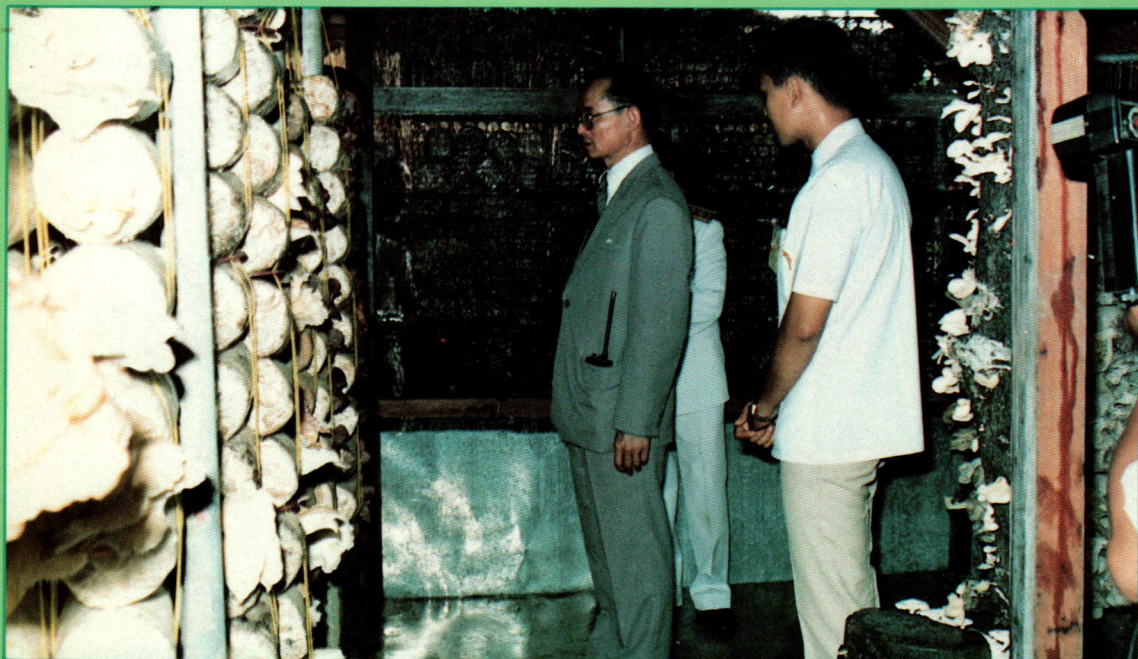
The first thing I noticed when I stepped
out of the car was the smell of
fresh air. It was a relief after
being stuck in traffic for hours.
The sun was shining brightly, and
the birds were singing. I felt
like I was in a new world.

เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จ.สกลนคร

แปลงนาสาธิต ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ

ทอดพระเนตรโรงเพาะเห็ด โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา

โรงนำผลไม้ขึ้น โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา

โรงหล่อเทียนหลวง ในโครงการส่วนพระองค์ จิตรลดา

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๓๑ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ น.ส. อะเคื้อ แสงพานิช

ผู้ร่วมรายการ

พัชรินทร์ เชยกลิ่นเทศ

ไต่เตล

จากฟ้า - สุคัน

บรรยาย (พัชรินทร์)

ท่านผู้ฟังคะ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา เป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชประสงค์ให้จัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นการทดลอง ซึ่งถ้าโครงการไหนทดลองได้ผล ก็จะได้นำไปเป็นโครงการตัวอย่าง เพื่อเผยแพร่สู่ประชาชนทั่วไป ซึ่งแต่ละโครงการที่ตั้งขึ้นนั้น ก็มาจากปัญหาต่าง ๆ ของราษฎร ที่ทรงประสบเห็นด้วยพระองค์เองทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเลี้ยงโคนม ที่ทำให้เกิดโรงโคนมสวนจิตรลดา เรื่อยมาจนเกิดผลิตภัณฑ์จากนมประเภทต่าง ๆ หรือ ปัญหาโรคข้าว ที่ทำให้เกิดโรงสีข้าวตัวอย่างสวนจิตรลดา ที่มีพระราชประสงค์จะแก้ไขและช่วยเหลือชาวนา ตลอดจนโครงการอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก

เพลงบรรเลง

ใกล้รุ่ง

บรรยาย (พัชรินทร์)

สำหรับโรงหล่อเทียนหลวง ก็เป็นอีกโครงการหนึ่งในหลาย ๆ โครงการของโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อปรับปรุงให้ได้เทียนขี้ผึ้งที่มีคุณภาพสำหรับใช้ในราชสำนัก และงานพระราชพิธีต่าง ๆ รวมถึงเป็นการฝึกหัดบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และเพื่อลดงบประมาณแผ่นดินในการจัดซื้อเทียน นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยส่งเสริมอาชีพเลี้ยงผึ้งภายในประเทศด้วย ซึ่งความเป็นมาของการจัดตั้งโรงหล่อเทียนหลวงในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา นางสาวอะเคื้อ แสงพานิช

นางสาวอะเคื้อ

หัวหน้าหมวดค้นคว้าน้ำมันเชื้อเพลิง และรับผิดชอบงานในโรงหล่อ
เทียนหลวงโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ได้เล่าให้ฟังว่า

“ก็เริ่มต้นด้วยแต่ก่อนนี้เทียนที่ใช้ในพระราชพิธีต่าง ๆ ที่ทำ
จากขี้ผึ้งนี้ ก็จะใช้มือปั้น มือผั้นเอา เอาขี้ผึ้งมาคลึง ไปตากแดดแล้วก็
มาคลึง แล้วก็ทำเป็นรูปเทียนต่าง ๆ ซึ่งจะได้เทียนซึ่งมีคุณภาพไม่ค่อย
ดีอะ มันจะดำอะไรอย่างนี้ละ แล้วก็ทำได้ช้าด้วย ท่านราชเลขาธิการ
คือคุณแก้วขวัญ วัชโรทัย ก็เลยคิดว่าน่าจะทำเป็นหล่อ ใช้เครื่อง
ดีกว่าจะเร็วกว่า และก็ผิวก็ดีขึ้น นี่ละก็เลยพอดีมีบริษัทธรรมวิทย์
จะมาถวายเป็นเครื่อง เขาก็เลยถวายเป็นเครื่องให้ ๔ เครื่อง แล้วก็ใช้หล่อ
มาจนกระทั่งปัจจุบันนี้.”

พัชรินทร์

ในการที่มีการสร้างโรงหล่อเทียนหลวงนี้มีวัตถุประสงค์
อย่างไรคะ

อะเคื้อ

“ก็เพื่อให้เทียนนี้มีคุณภาพดีขึ้น คือเมื่อก่อนนี้ทำด้วยมือ
ใช้ไหมคะ ทีนี้มาใช้เครื่องมันก็จะสวยกว่า แล้วก็เร็วกว่าด้วย แล้ว
เราก็จะได้ขี้ผึ้งจากสหกรณ์เลี้ยงผึ้ง ซึ่งก็จะช่วยเกษตรกรด้วยละ.”

พัชรินทร์

วัตถุดิบที่นำมาใช้ในการหล่อเทียนนี้ เป็นอะไรคะ แล้วก็ได้อะไร
มาจากที่ไหนคะ

อะเคื้อ

“ก็ใช้ขี้ผึ้งแท้ละ ชื่อมาจากสหกรณ์เลี้ยงผึ้งภาคเหนือละ.”

พัชรินทร์

มีลักษณะอย่างไรคะ ที่ได้มาตั้งแต่เริ่มแรกก่อนที่จะมาหล่อ
เป็นเทียนนี้ละ

อะเคื้อ

“คือแข็งละคะ เป็นรูปถ้วย กลม ๆ สี่มีตั้งแต่ขาวซีด ๆ จนถึง
เหลืองแก่เลยละคะ มีหลายอย่างละคะ.”

พัชรินทร์

ชื่อมาจากที่ไหนได้บ้างคะ

อะเคื้อ

“มีชื่อแห่งเดียวละคะ ที่สหกรณ์เลี้ยงผึ้งภาคเหนือละคะ.”

พัชรินทร์

ในเรื่องการดำเนินงานเกี่ยวกับการหล่อเทียนนะคะ ที่
โรงหล่อเทียนหลวง ในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา มี
การหล่อเทียนในลักษณะไหนบ้างคะ

อะเคื้อ

“เรามีพิมพ์ทั้งหมด ๔ พิมพ์ นะคะ ซึ่งจะหล่อเป็นเทียนแท่ง
ได้ ๘ ขนาด ด้วยกัน ตั้งแต่ ๑๕ กรัม ๒๒.๕ กรัม ๓๐ กรัม
๔๕ กรัม ๖๐ กรัม ๙๐ กรัม ๑๒๐ กรัม แล้วก็ ๑๕๐ กรัม ละ.”

พัชรินทร์

นอกจากหล่อเป็นเทียนแท่งนี้ แล้วยังมีการหล่อเทียนอย่าง
อื่นอีกบ้างหรือไม่คะ

อะเคื่อ

“ก็มีทำเทียนพรรษาค่ะ ซึ่งจะผลิตปีละ ๓๕ ตัน เทียนพรรษานี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะพระราชทานให้ตามวัดหลวงทั่วประเทศนะคะ ปีละ ๓๕ ตัน ก็จะใช้ขี้ผึ้งเหมือนกับที่หล่อเทียนแท่งนี้แหละค่ะ เอามาเคี้ยว แล้วก็เทใส่พิมพ์ซิลิโคน ใส่สีแดงลงไปด้วย แล้วก็ทิ้งไว้ให้เย็น พอมันแข็งแล้วก็เอามาปิดทองที่ส่วนหัวและที่ส่วนท้าย เท่านั้นค่ะ.”

พัชรินทร์

ในเทียนพรรษานี้หล่อโดยใช้พิมพ์แบบไหนคะ

อะเคื่อ

“เป็นพิมพ์ซิลิโคนค่ะ และก็พิมพ์ครอบเป็นไฟเบอร์.”

พัชรินทร์

เทียนพรรษาที่ผลิตออกไปจากโรงหล่อเทียนหลวงในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดานี้มีกี่ขนาดคะ

อะเคื่อ

“มี ๒ ขนาด ด้วยกันค่ะ คือน้ำหนัก ๗๕ กิโลกรัม ตันหนึ่ง แล้วอีกแบบหนึ่งนี้ ๖ กิโลค่ะ”

เพลงบรรเลงพระราชนิพนธ์ แสงเทียน

บรรยาย (พัชรินทร์)

โรงหล่อเทียนหลวง ในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ได้จัดสร้างขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ โดยใช้ไม้เก่าที่มีอยู่ในพระบรมมหาราชวัง และจัดซื้อบางส่วนที่จำเป็น โดยภายในโรงหล่อเทียนหลวงแบ่งเป็น ๔ ห้อง คือห้องเคี้ยวเทียน ห้องหล่อเทียน ห้องเก็บวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์ และห้องโชว์ผลิตภัณฑ์ ซึ่งนางสาวอะเคื่อ แสงพานิช หัวหน้าหมวดค้นคว้าน้ำมันเชื้อเพลิง ในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ได้นำผู้จัดรายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” เข้าชมภายในโรงหล่อเทียนหลวงนี้ และเล่าให้ฟังถึงกรรมวิธีการผลิต ตลอดจนลักษณะของเทียนที่ผลิตออกมา ดังนี้ค่ะ

อะเคื่อ

“พอซื้อขี้ผึ้งมา เสร็จแล้วก็เอาขี้ผึ้งที่ได้มานั้นมาเคี้ยว โดยใช้ฟันจากกลบอัดแท่งที่ทางโครงการฯ ทำเอง เคี้ยวแล้วก็จะละลาย พอละลายเสร็จก็เอามาเทใส่พิมพ์ แล้วก็ปล่อยน้ำเย็นหล่อพิมพ์ แท่งนั้นล่ะค่ะให้มันแข็ง ประมาณครึ่งชั่วโมง แล้วก็เปิดน้ำร้อนหล่อเทียนที่แข็งแล้วนี้ ให้ผิวนอกหลอมละลายนิดหนึ่ง แล้วก็ค่อย ๆ ดึงขึ้นค่ะ.”

พัชรินทร์

การดึงขึ้นนี้ใช้มือดึงหรือว่าเครื่องดึงขึ้นเองคะ

อะเคื่อ

“ก็จะม้วนล้อ แล้วก็จะมีคันซึ่งมีไส้เทียนนี้ผูกอยู่กับคันอันนั้นค่ะ เมื่อพอเราหมุนวงล้อมันก็จะไปยกให้คันนั้นดึงขึ้น ดึงให้ไส้เทียนนั้นขึ้น แล้วเทียนก็จะตามขึ้นมา.”

พัชรินทร์

แล้วกรรมวิธีในการใช้น้ำเย็นที่ไปหล่อ แล้วก็ใช้น้ำร้อนที่จะดึงขึ้นนี้ จะต้องมีส่วนหรือว่ามีสูตรเฉพาะหรือเปล่าคะ

อะเคือ

“ก็น้ำร้อนที่จะไปใช้ในการหล่อนี้ ก็อุณหภูมิประมาณ ๗๐ องศาเซลเซียส ถึงจะพอที่จะไปทำให้มันร้อนแล้วก็ดึงขึ้นได้ คือคนทำนี้เขาก็จะอาศัยความชำนาญ คอยดูที่พิมพ์ โดยใช้มือคลำที่ข้าง ๆ พิมพ์ ว่ามันร้อนพอหรือยัง.”

พัชรินทร์

ถ้าร้อนน้อยไปหรือว่ามากเกินไปนี่ก็คงจะ

อะเคือ

“ดึงไม่ขึ้นหรือไม่ก็หลอมไปเลยคะ.”

พัชรินทร์

ลักษณะเทียนที่ผลิตออกมาได้นั้น จะมีลักษณะอย่างไร หรือว่ามีสีอย่างไรคะ

อะเคือ

“จะมีสีเหลืองนวล ๆ ค่ะ ไม่ขาวมากเกินไป.”

พัชรินทร์

มีการผสมสีหรือว่าฟอกสีอะไรหรือเปล่าคะ

อะเคือ

“คือขี้ผึ้งที่ซื้อมานี้ ก็บางอันจะมีสีตั้งแต่สีขาวซีดไปจนถึงสีเหลืองแก่เนะคะ หรือบางทีเมื่อเคียวไปนาน ๆ มันก็จะมีสีคล้ำขึ้นเรื่อย ๆ เราก็จะปรับปรุงคุณภาพของขี้ผึ้งก่อนที่จะนำไปเคียว โดยฟอกสีด้วยไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ให้ขาวได้ตามสีที่เราต้องการก่อน คือสีเหลืองนวล ๆ แบบขี้ผึ้งแหละคะ ที่มันสะอาดแล้วคะ แล้วก็นำมาหล่อ.”

พัชรินทร์

แล้วก็จะได้ตามสีที่ต้องการ ตามธรรมดาเราเห็นเทียนที่เขายกกันนะคะ ส่วนมากจะเป็นสีเหลือง แต่เทียนที่ทำจากขี้ผึ้งแท้ที่โรงหล่อเทียนหลวง ในโครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดาเนี่ย จะมีลักษณะสีออกขาวและก็นวล ๆ เนะคะ ไม่ออกสีเหลืองแบบนั้น คุณอะเคือคะ แล้วที่เขาเป็นสีเหลืองนั้นมันเกิดขึ้นจากอะไรคะ หรือว่าเทียนที่ทำขายตามท้องตลาดนั้น เขาทำจากขี้ผึ้งนี้หรือเปล่าคะ

อะเคือ

“เทียนนี้ก็มี ส่วนใหญ่นี้จะผลิตจากพาราฟินแวกซ์อย่างหนึ่งเนะคะ แล้วก็อีกอย่างหนึ่งก็จากบีแวกซ์หรือขี้ผึ้งเนะคะ พาราฟินแวกซ์นี้ได้มาจากผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม ซึ่งธรรมดานี้ก็เป็นสีขาวคะ แล้วก็ถ้าเกิดจะเอาสีอะไรก็ใส่ไปได้ สีแดง สีส้ม สีเหลือง ก็ได้คะ พาราฟินแวกซ์เนี่ยจะมีลักษณะที่เปราะและก็ไม่มีกลิ่นอะไร แต่ถ้าเป็นขี้ผึ้งเนี่ยจะหอมแล้วก็เหนียวคะ ส่วนใหญ่ที่ขายตามท้องตลาดนี้จะเป็นพาราฟินแวกซ์.”

พัชรินทร์ แล้วข้อดีและก็ข้อเสียของเทียนที่ผลิตจากพาราฟินแวกซ์ กับขี้ผึ้งนี้แตกต่างกันอย่างไรไหมคะ

อะเคื้อ “ที่ผลิตจากขี้ผึ้งนี้จะ...อย่างที่ยกมามันเหนียวแล้วก็มันมีกลิ่นหอมของขี้ผึ้ง ส่วนพาราฟินแวกซ์นี้จะเปราะแล้วก็ไม่มีกลิ่นอะไร แต่ว่าราคาถูกค่ะ ราคาถูกกว่าขี้ผึ้งมาก.”

พัชรินทร์ ตามธรรมดาเนี่ยเราก็ไม่ค่อยจะเคยเห็นเทียนที่ผลิตจากขี้ผึ้งแท้นะคะ ส่วนมากจะจากพาราฟินแวกซ์ ซึ่งมีขายอยู่ตามท้องตลาดทั่วไป แต่ที่โรงหล่อเทียนหลวง ในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดาเนี่ยก็ผลิตจากขี้ผึ้งอย่างเดียวหรืออย่างไรคะ

อะเคื้อ “ใช่ค่ะ”

พัชรินทร์ การผลิตเทียน ต้องใช้ขี้ผึ้งมากน้อยแค่ไหน หรือว่าในแต่ละปีเนี่ยจำนวนเท่ากันหรือเปล่านั้น

อะเคื้อ “ค่ะ ตอนเริ่มตั้งโรงงานมานี้ก็ใช้ขี้ผึ้งน้อยค่ะ ปี ๒๕๒๙ คือใช้ ๔๒๘.๙ กิโลกรัม และก็กิโลกรัมละประมาณ ๓๐๐ บาท เพราะว่าช่วงแรกนี้ซื้อจากพ่อค้าคนกลางค่ะ ไม่ได้ซื้อจากสหกรณ์เอง ในปีต่อ ๆ มาก็คจะมีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างเช่นปี ๒๕๓๐ ก็ใช้ ๑,๗๐๒.๙ กิโล กิโลละประมาณ ๑๖๐ บาท แล้วก็ปี ๒๕๓๑ ใช้ขี้ผึ้ง ๒,๙๕๘.๓ กิโล กิโลละประมาณ ๑๐๐ บาท อันนี้ก็ราคาถูกลงแล้ว เพราะว่าซื้อจากสหกรณ์เลี้ยงผึ้งค่ะ.”

พัชรินทร์ ผลิตเทียนไปนี้ นำไปใช้ที่ใดบ้างคะ

อะเคื้อ “ใช้ในพระราชพิธีทั้งหมดเลยค่ะ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “คือขนาด ๓๐ กรัม ก็จะได้ครั้งละ ๑๕๐ เล่ม ค่ะ แล้วก็พิมพ์

เพลงบรรเลงพระราชนิพนธ์ แสงเทียน

บรรยาย (พัชรินทร์) นอกจากจะผลิตเทียนเพื่อใช้ในราชสำนักและงานพระราชพิธีต่าง ๆ รวมถึงต้นเทียนพรรษาที่พระราชทานไปยังวัดต่าง ๆ แล้ว โรงหล่อเทียนหลวง ในส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ยังเป็นแหล่งศึกษาของผู้ที่สนใจจะนำไปเป็นแบบอย่างอีกด้วย ซึ่งตรงกับพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ให้สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นตัวอย่างสำหรับราษฎรของพระองค์

พัชรินทร์ คุณอะเคื้อคะ จำนวนเทียนที่ผลิตมาจากแบบพิมพ์ได้มากน้อยแค่ไหนคะ

อะเคื่อ

“คือขนาด ๓๐ กรัม ก็จะได้ครึ่งละ ๑๕๐ เล่มละ แล้วก็พิมพ์ขนาด ๖๐ กรัม ได้ครึ่งละ ๗๖ เล่ม ขนาด ๙๐ กรัม ๖๐ เล่ม และก็ ๑๕๐ กรัม ๔๘ เล่มละ.”

พัชรินทร์

เมื่อนำเทียนออกจากเครื่องพิมพ์แล้วนี้ ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ทุกครั้งเลยหรือเปล่าคะ

อะเคื่อ

“ก็มีบ้างเล็กน้อยนะคะที่เป็นฟองอากาศ เป็นรูอย่างนี้คะ เราก็จะคัดทิ้งไปไม่เอา.”

พัชรินทร์

อันนี้เกิดจากอะไร พอที่จะบอกได้ไหมคะ

อะเคื่อ

“อาจจะตอนเทนั้นเทเร็วเกินไป ก็จะมีเทียนไม่เต็มแท่งอะไรอย่างนี้คะ.”

พัชรินทร์

แล้วหลังจากที่ผลิตเป็นแท่งแล้วนี้ ก็นำมาใช้ได้เลยหรือว่ามี การตกแต่งอะไรอีกบ้างหรือไม่คะ

อะเคื่อ

“ก็ตัดฐานเทียนแล้วก็ใช้ได้เลยคะ ส่วนเทียนพรรษาก็ต้อง มาลบรอยที่เป็นฟองหรือว่าอะไรอย่างนี้คะ ก็จะอุดนิดหน่อยคะ แล้วก็ปิดทองแค่นี้คะ.”

พัชรินทร์

ระยะเวลาที่ใช้หล่อเทียนนะคะ เทียนที่ใช้ในพระราชพิธีต่าง ๆ ที่เป็นแท่ง ๆ ใช้ระยะเวลานานไหมคะ กว่าจะสำเร็จออกมาเป็นรูปเทียนหรือว่าแท่ง ๆ ดังที่เห็นนี้ละคะ

อะเคื่อ

“เทียนแท่งนี้ใช้เวลาประมาณชั่วโมงหนึ่ง ถ้าเทียนพรรษาก็ ประมาณวันหนึ่งให้มันแข็ง.”

พัชรินทร์

นอกจากเทียนที่หล่อเป็นรูปของเทียนแท่งธรรมดาใช้ในพระราชพิธีต่าง ๆ แล้วก็เทียนพรรษาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานไปตามวัดต่าง ๆ นั้น ที่โรงหล่อเทียนหลวงนี้ยังมีการผลิตเทียนในรูปแบบไหนอีกบ้างหรือไม่คะ

อะเคื่อ

“คือคิดว่าจะทำเป็นเทียนที่ระลึกนะคะ เทียนตุ๊กตาคะโรอย่างนี้คะ แต่ตอนนี้ก็เพิ่งเริ่มทำไปแบบเดียว อีกหน่อยก็คิดว่าจะทำต่อไปคะ.”

พัชรินทร์

ในการที่มีคนมาขอเข้าชมนี้ มีบ้างหรือเปลาคะ แล้วก็มีการมาชมเพื่อที่จะนำไปเป็นตัวอย่างมีบ้างหรือเปลาคะ

อะเคื่อ

“ก็มีเข้ามาชมเกี่ยวกับบางคนเขาจะตั้งโรงงานผลิตเทียนนี้คะ ก็มาดูเครื่อง แล้วก็ถามวิธีการทำ อุณหภูมิที่ใช้กันคะ แล้วก็พวกเทียนตุ๊กตาหรือเทียนแฟนซีนี้ก็มีเด็กนักเรียนสนใจอยากจะไปลองทำเอง เป็นของขวัญปีใหม่อะโรอย่างนี้คะ.”

เพลงบรรเลงพระราชนิพนธ์ ชตาชีวิต**บรรยาย (พัชรินทร์)**

ท่านผู้ฟังคะ จากพระราชดำริและพระราชประสงค์
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา
จึงได้เกิดขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อความอยู่ดีมีสุขของราษฎรของพระองค์
ทั้งสิ้น พระองค์ทรงเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของปวงชนชาวไทย
โดยแท้จริง

มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรี ฯ

ชุมชนวิชาชนบท

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๑ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

นายแพทย์ ยุทธ โพธารามิก

ผู้จัดรายการ

ปราณี ลิ้มปวนิชพันธุ์

เพลงไตเติ้ล

จากฟ้า - สู้ดิน

บรรยาย (ปราณี)

ท่านผู้ฟังคะ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงโปรดที่จะเสด็จพระราชดำเนินออกเยี่ยมเยียนเจ้าหน้าที่ และประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นห่างไกลทุรกันดารมาช้านานแล้ว ดังภาพที่มักจะปรากฏตามหนังสือพิมพ์ หรือโทรทัศน์ในขณะเสด็จพระราชดำเนินดูแลทุกข์สุขของราษฎรในที่ต่าง ๆ และเมื่อปี พุทธศักราช ๒๕๑๒ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปประทับแรม ณ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรในจังหวัดและทรงพบว่า ปัญหาที่สำคัญ ๒ ประการของราษฎรที่นี่คือ เด็กขาดการศึกษาเล่าเรียน และประชาชนขาดแคลนแพทย์รักษาการเจ็บไข้ได้ป่วย จึงทรงมีพระราชปรารภและพระราชดำริที่จะช่วยเหลือแก้ไขปัญหา ๒ ประการที่ทรงพบทันที โดยให้ตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่เป็นครูสอนหนังสือให้แก่เด็กเหล่านั้น ส่วนเรื่องการรักษาการเจ็บไข้ได้ป่วยนั้น ได้ทรงมีพระราชดำริที่จะรวบรวมแพทย์ในสาขาต่าง ๆ ออกให้บริการประชาชนเป็นระยะ ๆ ในจังหวัดต่าง ๆ และเมื่อปี ๒๕๑๖ พระองค์พระราชทานเงิน ๑ ล้านบาทเพื่อใช้ในการของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เก็บดอกผลที่ได้จากเงินล้านบาทเพื่อใช้ในการกิจการของมูลนิธิตรามาจนทุกวันนี้ ตาม

นายแพทย์ยุทธ

ที่นายแพทย์ยุทธ โพธารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิแพทยอาสา สมเด็จพระศรีฯ ได้เล่าถึงที่มาของมูลนิธิแพทยอาสาเพิ่มเติมว่า ในปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ ได้ทรงมีพระราชปรารภเกี่ยวกับ พระราชดำริในการจัดหน่วยแพทยอาสาเคลื่อนที่กับผู้ว่าราชการ จังหวัดเชียงใหม่ พร้อมกับแพทย์สาขาต่าง ๆ เกสักรต่าง ๆ ว่าจะทรงจัดทำหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ทรงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้อาสาสมัครต่าง ๆ เหล่านี้เริ่มดำเนินการขึ้นโดยใช้ชื่อว่า หน่วย แพทยอาสาสมเด็จพระราชชนนี และใช้อักษรย่อว่า พอ.สว. เขต ปฏิบัติการครั้งแรกนั้น ให้กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน เขต ๕ รับผิดชอบอยู่ที่คือ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และน่าน นอกจากนี้ก็มีนายแพทย์ ระเบียบ เลิศเกษม เป็นหัวหน้า หน่วยซึ่งปัจจุบันท่านก็ได้วายชนม์ไปแล้ว และมีนายแพทย์ยุทธ สัจจวาณิชย์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ก็เป็นผู้ บุกเบิกครั้งแรก ส่วนอาหารและยานั้น ก็พระราชทานให้ เครื่องมือ แพทย์ตามความจำเป็น ยานพาหนะก็ใช้เฮลิคอปเตอร์ และมี เครื่องหมายแพทย์ พอ.สว.ปักอยู่ที่หน้าอก นี่ก็เป็นจุดเริ่มต้น ของหน่วยแพทยอาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมาชิก ในครั้งนั้นก็แบ่งเป็น ๓ พวกคือพวกอาสาสมัครสามัญ ได้แก่ พวกแพทย์ เกสักร พยาบาล เป็นต้น อีกชุดหนึ่งคือ อาสาสมัครสมทบ ได้แก่ ผู้ที่มีศรัทธาในกิจการพอ.สว.ช่วยทำงานในด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากสายงานแพทย์ครับ และการออกหน่วยนี้ ได้มีพระราช ดำริว่า ให้ออกหน่วยในวันเสาร์-วันอาทิตย์ เพื่อมิให้เบียดเบียนเวลา ของทางราชการ ซึ่งเราก็ได้ถือปฏิบัติงานมาจนถึงทุกวันนี้ พอถึง ปี ๒๕๑๓ จังหวัดแพทยอสา ก็เพิ่มขึ้นถึง ๓๑ จังหวัดอย่างรวดเร็ว ต่อมาในปี ๒๕๑๕ ก็ทรงมีพระราชดำริให้มีแพทยอาสาทางอากาศ ขึ้นอีก โดยอาศัยการติดต่อกับทางกระทรวงสาธารณสุขขอติดตั้ง ทางวิทยุ ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ ๒๕ จังหวัด นอกนั้นเป็นของกระทรวง สาธารณสุขเพราะในปี ๒๕๑๕ กระทรวงสาธารณสุขยังไม่สามารถ ที่จะใช้วิทยุของแพทยอาสาได้ หน่วยแพทยอาสาของสมเด็จพระย่า ได้ทำเป็นครั้งแรกก่อน แต่จะทำอยู่ในวงแคบ ๒๕ จังหวัดเท่านั้นจนถึง บัดนี้ ต่อมาในปี ๒๕๑๖ พระองค์ก็พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วน พระองค์ ๑ ล้านบาท ก่อตั้งหน่วยแพทย์นี้เป็นมูลนิธิแพทยอาสา

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และเก็บดอกผลต่าง ๆ ในอนาคตเพื่อที่จะบริหารงานของมูลนิธิแพथยาสน์นั้นะครับ ปัจจุบันเงินจำนวนนี้ก็ได้ออกพูนขึ้นเป็นจำนวนมากจากผู้ที่ได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายแด่พระองค์ พระองค์ก็ได้เงินจำนวนนี้มาตั้งเป็นมูลนิธิได้สิบกว่าปีแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม เงินของมูลนิธิก็ไม่สามารถมาใช้จ่ายให้เพียงพอได้ รัฐบาลก็ได้อนุมัติเงินงบประมาณอุดหนุนพิเศษเกี่ยวกับ พอ.สว. เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ เป็นต้นมา ครั้งแรกก็ประมาณ ๓ ล้านบาท ต่อมาก็ได้ให้มากขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบันงบประมาณที่รัฐบาลให้เป็นเงินอุดหนุนพิเศษก็ประมาณ ๒๐.๗๙ ล้านบาท จังหวัดแพทยอสาสมัครทั้งหมด ๔๘ แพทยอสา (ตั้งแต่ปี ๒๕๑๒ จนถึงปัจจุบันนี้) หน่วยแพทยอสาใน ๔๘ จังหวัด แพทยอสาสามารถให้บริการแก่ผู้มาขอรับบริการเฉลี่ยแล้วปีละ ๓ แสนคน ในบรรดาผู้ป่วยเหล่านี้จะมีทันตกรรมเฉลี่ยแล้วประมาณ ๒๕,๐๐๐ คน เป็นผู้ป่วยทั่วไป ๒๓๐,๐๐๐ คน นอกนั้นก็เป็นผู้ป่วยให้ยาคุมกันโรค เจาะเลือดหามาสาเรีย บริการอนามัย ทำหมัน เป็นต้นเฉลี่ยแล้ว ๑๘ ปีที่ผ่านมา หน่วยแพทยอสาของสมเด็จพระย่าได้บริการประชาชนท้องถิ่นทุรกันดารที่ยากจนเฉลี่ยละปีหนึ่ง ๓ แสนกว่าคน ซึ่งปัจจุบันนี้รวมกันแล้วเกือบ ๖ ล้านคนครับ

ปราชญ์

สมาชิกของแพทยอสาที่ออกไปปฏิบัติหน้าที่นี้ ส่วนใหญ่จะมาจากที่ไหนคะ

นายแพทย์ยุทธ

สมาชิกของแพทยอสาทั้งสิ้นไม่ได้รับสิ่งใด ๆ ตอบแทนที่มีค่าเป็นเงินทองสิ่งของทั้งสิ้น สมาชิกทุกท่านทำงานด้วยความเสียสละ และความจงรักภักดีต่อสมเด็จพระย่า ในปี ๒๕๓๐ เรามีสมาชิกแพทยอสาทั้งหมด ๒๙,๖๕๗ คน ซึ่งประกอบไปด้วยแพทย์ ๓,๑๐๐ คน พยาบาลและเจ้าหน้าที่ พยาบาลสาธารณสุขและผดุงครรภ์ ๑๓,๔๔๖ คน เป็นทันตแพทย์ ๖๘๔ คน เป็นเภสัชกร ๓๖๖ คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ๓,๖๖๑ คน และที่เหลืออีก ๘,๔๐๐ คนเป็นพนักงานผู้ช่วยอื่น ๆ และอาสาสมัครสมทบรวมกันแล้วครับ ทั้งหมดนี้เป็นกำลังให้แก่หน่วยแพทยอสาเคลื่อนที่ ๔๘ จังหวัดนะครับ

ปราชญ์

ผลงานที่นำมาพอจะพูดได้มีเยอะว่า การดำเนินงานมีลักษณะอย่างไรบ้างคะ

นายแพทย์ยุทธ

สมาชิกที่ผมกล่าวมาเมื่อกี้นั้นครับ ๒๙,๖๕๗ คนนั้น เป็นหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ทั้งนั้นครับ ปกติงานของมูลนิธิแพทย์อาสา มีอยู่ ๒ งานคือ หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ กับ แพทย์อาสาทางวิทยุ หรือแพทย์อาสาทางอากาศยังมีสมาชิกอยู่อีกกลุ่มหนึ่ง ปัจจุบันนี้มีสถานีวิทย์ของเครือข่ายหน่วยแพทย์อาสา ๒๕ จังหวัดประมาณ ๒๕๐ กว่าแห่ง ซึ่งเป็นสถานีวิทย์ที่ตั้งอยู่ตามชายแดนไกล ๆ โดยเราส่งบุคลากรที่พอจะมีความรู้ด้านการแพทย์คอยรับคนไข้ในเบื้องต้น ถ้ารักษาได้หรือไม่ได้ ก็จะวิทยุให้กับแพทย์ที่จังหวัดทราบ แพทย์ในจังหวัดจะถือวิทยุคอยให้คำปรึกษาในการรักษา ถ้ารักษาได้ก็จะรักษาทางวิทยุโดยเราส่งไปไว้ที่นั่นอยู่แล้ว มีรหัสยาทุกอย่าง เราจะให้แพทย์อาสาตามชายแดนช่วยตรวจร่างกายคนไข้ ส่วนหมอทางจังหวัดก็จะคอยซักประวัติคนไข้ไปทางวิทยุ ถ้ารักษาได้ทางวิทยุ ก็จะรักษาให้เลย ถ้าหมอทางจังหวัดเองรักษาไม่ได้ เขาจะเรียกวิทยุมาทองวังสระปทุม ทางวังสระปทุมซึ่งเป็นสถานีกกลางก็จะติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญทางกรุงเทพ หรือในจังหวัดใกล้เคียงใหญ่ ๆ ให้เชื่อมวิทยุเพื่อจะรักษาต่อไปถึงคนไข้ในชายแดนได้ทันที แต่ถ้าไม่สามารถรักษาในพื้นที่นั้น ๆ ได้ ก็จะเคลื่อนย้ายคนไข้เข้ามารักษาในสถานที่ที่ดีกว่า อาจจะเอารถมารับหรือเอาเฮลิคอปเตอร์ไปรับก็แล้วแต่เหตุการณ์หรือโอกาสที่จะอำนวยให้ในขณะนั้น นี่คือนักษณงานอันที่ ๒ ครับ สำหรับงานหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ซึ่งทางจังหวัดทำกันอยู่ตามปกติทั้งปีมาเป็นเวลา ๑๘ ปีแล้ว ทุกปีตามจังหวัดโดยท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน-แพทย์อาสาประจำจังหวัด จะมีแผนล่วงหน้าว่า ปีหนึ่งจะออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่กี่ครั้ง ที่ไหนบ้าง เวลาไหนบ้าง ก็จะส่งแผนใหญ่นี้มายังวังสระปทุม วังสระปทุมก็จะรับแผนนี้เพื่อสนับสนุนฯ หรือช่วยในเรื่องการติดต่อ เช่นในท้องถิ่นไกล ๆ ก็อาจจะช่วยติดต่อกับกองบินตำรวจ กองบินทหารอากาศ กองบินทัพบกที่อยู่ในบริเวณนั้นช่วยเหลือนำหน่วยแพทย์นี้ไปส่งที่หน่วยนั้นหรือติดต่อดำรวจตระเวนชายแดนในท้องที่ช่วยอารักขาให้ด้วย ที่พูดขึ้นหมายความว่า เป็นการประสานงานของสมาชิกในสายแพทย์และไม่ใช่ว่าทางสายแพทย์ด้วยความร่วมมือกันเป็นอย่างดีตลอดมา ๑๘ ปี ครับ

ปราชญ์

ในกรณีที่มีผู้ป่วยหนักที่พบในระหว่างการบริการของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่และการบริการของหน่วยแพทย์ทางวิทยุ จะได้มีวิธีการช่วยเหลือผู้ป่วยเหล่านั้นได้อย่างไรบ้างคะ

นายแพทย์ยุทธ

ถ้าเราพบผู้ป่วยหนักที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างทันควัน หน่วยแพทย์เคลื่อนที่หรือหน่วยแพทย์ทางวิทยุ จะหาทางทุกวิถีทางที่จะนำคนไข้ส่งโรงพยาบาลที่ใหญ่กว่ามีการช่วยเหลือที่ดีกว่าทุกประการ ตัวอย่างเช่น คนไข้บาดเจ็บสาหัส เราจะติดต่อโรงพยาบาลใหญ่ ๆ จะพยายามช่วยเหลือและติดต่อกับหน่วยดินหรือหน่วยรถของทหารที่อยู่ใกล้เคียงนั้น ให้นำผู้ป่วยออกมาให้เร็วที่สุด เท่าที่ผ่านมาก็ได้ผลดี ดีกว่าไม่ได้รับความช่วยเหลือใด ๆ นะครับ คนไข้ก็ได้รับความปลอดภัยเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งทุกหน่วยของเราก็คงพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลืออยู่แล้วถ้าเกี่ยวกับคนไข้ที่อยู่ในหน่วยของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ และกรณีที่คนไข้มาอยู่โรงพยาบาลใหญ่นี้ มูลนิธิแพทย์อาสาของพระองค์ท่านจะรับเป็นผู้ป่วยในพระราชูปถัมภ์ของพระองค์เลย คือค่าใช้จ่ายก้าวแรกที่เขากลับจากบ้านจนถึงก้าวสุดท้ายที่เขาเข้าไปในบ้าน พระองค์เป็นผู้ทรงจ่ายให้ทั้งสิ้นครับ ปีที่แล้วผู้ป่วยที่อยู่ในพระราชูปถัมภ์ขององค์สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ ๑,๐๓๖ ราย

ปราชญ์

และตลอดมาตั้งแต่ปี ๒๕๑๒ จนถึงปัจจุบัน การปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์อาสานี้เคยประสบกับปัญหาอะไรมาก่อนบ้างมั๊ยคะ

นายแพทย์ยุทธ

ปัญหาทางด้านบุคลากรไม่มี เพราะว่าทุกคนเป็นอาสาสมัคร ไม่ว่าจะเป็นแพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ต่าง ๆ แม้แต่อาสาสมัครสมทบ พ่อค้า คหบดี ตำรวจ ทหาร ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งเกี่ยวกับความไม่เข้าใจกันของชาวไทยบางกลุ่มยังไม่มีปัญหาใหญ่ เพราะเขาจะไม่ทำอะไรหน่วยแพทย์อาสา เนื่องจากเราไม่เคยไปเบียดเบียนใครหรือรังแกใคร มีแต่ให้ให้การดูแลรักษาอย่างดียิ่งครับ

ปราชญ์

ดิฉันคิดว่าในเรื่องการซื้อหาอุปกรณ์หรือปัจจัยต่าง ๆ ในการรักษาโรคคงจะต้องใช้เงินมากในแต่ละปี คุณหมอมะพุดถึงงบประมาณ นอกเหนือจากดอกผลที่พระองค์พระราชทานเงินให้แล้วนั้น ทางรัฐบาลได้อนุมัติเงินงบประมาณให้ทุกปีแก่มูลนิธิฯ เท่ากันทุกปีหรือไม่อย่างไรคะ

นายแพทย์ยุทธ

ใน ๓-๔ ปีหลังนี้ เราได้งบประมาณมา ๒๐.๗๙ ล้านบาท ตลอด โดยเราไม่ขอเพิ่มเพราะคิดว่าเงิน ๒๐.๗๙ ล้านบาทนี้ก็พอ ในการใช้จ่ายใช้สอยแล้วครับ สำหรับเงินบริจาคจากประชาชนทั่วไปจะอยู่ในกองทุนของมูลนิธิของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีนะครับ เป็น ๒ ลักษณะ คือ ประชาชนทูลเกล้าฯ ถวายแด่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีโดยตรงและพระองค์ท่านก็พระราชทานมาให้มูลนิธิต่อ ส่วนในทางที่สองนั้น ประชาชนก็ติดต่อกับมูลนิธิโดยตรงเพื่อบริจาค ทั้งสองทางจะเข้าไปในทางเดียวกันหมดคือเข้าไปกับมูลนิธิแพทยอาสาทุกบาททุกสตางค์ ไม่มีตกหล่นที่ไหน และดอกผลที่ได้ก็จะนำไปสู่ประชาชนผู้ยากไร้ ในท้องถิ่นทุรกันดารเพื่อปฏิบัติตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระยาของเรานะครับ

ปราชญ์

และในแต่ละปี สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรในท้องถิ่นทุรกันดารด้วยหรือไม่คะ

นายแพทย์ยุทธ

โดยปกติ พระองค์ท่านจะเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนประชาชนทุกปี แต่จังหวัดแพทยอสาามีทั้งหมด ๔๘ จังหวัดซึ่งจะต้องใช้เวลาเยี่ยมเยียนถึงปีครึ่งในการเสด็จพระราชดำเนินไปให้ครบ ๔๘ จังหวัดโดยพระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ในการเสด็จเยี่ยมเยียนราษฎร และเยี่ยมเยียน รวมทั้งตรวจการปฏิบัติงานของหน่วยแพทยอาสาด้วยนะครับ ในสมัยเมื่อ ๗-๘ ปีมาแล้ว พระองค์ยังทรงมีพระพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง มีพระชนมายุน้อยกว่านี้ได้เสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรวันวันวัน หรือเยี่ยมสองวันหยุดหนึ่งวัน แต่ในระยะหลัง ๆ นี้ เนื่องจากทรงมีพระชนมายุสูงขึ้น ก็ได้ทั้งช่วงการเยี่ยมเยียนราษฎรห่างไปบ้าง แต่ราษฎรและหน่วยแพทยอาสาต่างก็ทราบกันดีในเรื่องนี้ ก็ไม่มีปัญหาอะไรทั้งสิ้นครับ แต่ถึงแม้ว่าบางครั้งมิได้เสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรและหน่วยแพทยอสา ก็จะประทับอยู่ในเขตจังหวัดนั้น ซึ่งยังความปราบปลื้มใจให้แก่ราษฎรและหน่วยแพทยอาสาได้เช่นกันครับ

ปราชญ์

และเนื่องจากว่าในวันที่ ๒๑ ตุลาคมคือวันพรุ่งนี้ ตรงกับวันคล้ายวันพระราชสมภพของพระองค์เป็นปีที่ ๘๘ แล้ว ทางมูลนิธิแพทยอาสาจะได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติแด่พระองค์ท่านในด้านใดบ้างมั้คะ

นายแพทย์ยุทธ

ในปีที่เราก็ได้จัดโครงการเพื่อเทิดพระเกียรติถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระองค์ท่านเนื่องในวันพระราชสมภพในปีนี้อีกครั้งหนึ่งเป็นปีที่ ๓ คือ โครงการทางทันตสาธารณสุขนะครับ พุดง่าย ๆ เรามีหน่วยหมอฟันของแพทยอาสาให้ออกไปให้การรักษาชาวบ้านฟรีในวันนั้น ซึ่งในจังหวัดแพทยอาสา ๔๘ จังหวัด มี ๑๙๔ จุด ใช้ทันตแพทย์ทั้งหมด ๗๗๙ คน สำหรับจังหวัดที่เหลือที่มีได้เป็นจังหวัดแพทยอาสาก็ยังมาช่วยอีก ๑๒๔ จุด รวมแล้วเป็น ๓๑๘ จุดทั่วประเทศซึ่งเฉลี่ยแล้ว เราใช้ทันตแพทย์ประมาณ ๑,๐๐๐ คนเพื่อกิจกรรมนี้ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ อีก ๓,๐๐๐ กว่าคน ปีนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า ทันตแพทย์จากเอกชนเข้ามาร่วมมากเป็นพิเศษ ซึ่งก็เป็นสิ่งที่น่ายินดีและน่าประทับใจอย่างยิ่ง และเราก็ได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบแล้วว่าในวันที่ ๒๑ ตุลาคมนี้ ท่านที่มีปัญหาเรื่องฟันก็มาได้ที่โรงพยาบาลชุมชนของท่าน อยากจะรู้ว่าอยู่ที่ไหนก็ขอให้ติดต่อกับหน่วยแพทย์ทางสาธารณสุขจังหวัดเองหรือผู้ว่าราชการจังหวัดก็จะทราบได้แน่ครับว่าอยู่ที่ไหน

ปราชญ์

และเวลาที่หน่วยแพทยอาสาจะออกไปให้บริการตรวจสุขภาพและทำฟันเริ่มเมื่อไรถึงเมื่อไรคะ

นายแพทย์ยุทธ

ตั้งแต่ ๙ โมงเช้าถึงบ่าย ๓ โมงเย็น นี่คือนโยบายที่เรากำหนดเวลาไว้ แต่เวลาปฏิบัติงานจริง ๆ บ่าย ๓ โมงเย็นไม่สามารถทำให้เสร็จได้ บางหน่วยทำได้ ๔ หุ้มนะหรือ ๕ หุ้มนะ บางหน่วยต้องทำแถมอีกวันไปเสร็จในวันที่ ๒๒ ตุลาคมก็มีนะครับ เพราะคนไข้มีมากเหลือเกิน แต่หมอฟันหรือเจ้าหน้าที่ไม่เคยย่อท้อ คนไข้มาเท่าไรก็ทำให้หมดครับ

เพลง

บรรเลงพระราชนิพนธ์

บรรยาย (ปราชญ์)

ท่านผู้ฟังคะ จากพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีในการก่อตั้งมูลนิธิแพทยอาสา เพื่อขจัดโรคภัยไข้เจ็บของราษฎรในท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกลนี้เป็นสิ่งที่ประจักษ์ต่อสายตาและจิตใจของราษฎร รวมทั้งแพทยสาขาต่าง ๆ ที่เป็นสมาชิกของมูลนิธิทุกคนนับตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ จนถึงปัจจุบันเป็นอย่างดี ซึ่งราษฎรในชนบทต่างก็รอคอยความหวังที่จะได้พบและเข้าเฝ้าสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่อถวายความจงรักภักดีในพระเมตตาที่พระราชทาน

ให้พวกเขาทุกคน และในวโรกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพของพระองค์ในวันที่ ๒๑ ตุลาคม คือวันพรุ่งนี้ นายแพทย์ยุทธไพฑารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิแพทย์อาสาฯ จะได้ถวายพระพรแด่พระองค์ สมเด็จพระเจ้าของชาวไทยแทนท่านผู้ฟังค่ะ

นายแพทย์ยุทธ

เนื่องในวโรกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีในวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๓๑ นี้ และเพื่อแสดงถึงความจงรักภักดีในพระเมตตากรุณา พระอุทิศหาที่ทรงช่วยผู้ยากไร้ที่อยู่ห่างไกลในท้องถิ่นทุรกันดาร กระผมก็ขอเชิญชวนท่านทั้งหลายได้โปรดตั้งจิตอธิษฐานน้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวายพระพรชัยให้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงมีพระพลานามัยและสุขภาพสมบูรณ์ ปราศจากโรคพยาธิทั้งปวง มีพระชนมายุยืนนานเพื่อทรงเป็นมิ่งขวัญของชาวไทยตลอดไปครับ

โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา

โรงโคนมสวนจิตรลดา

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

นายศุภชัย พันธุภาณนท์

ผู้จัดรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์

ไตเติ้ล

บรรยาย (สิริพร)

จากฟ้า - สูดิน

ท่านผู้ฟังคะ...รายการจากฟ้า...สูดดิน ได้นำเสนอโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดามาเป็นลำดับนะคะ จากเริ่มแรกที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงสนพระราชหฤทัยในการเกษตร ทรงปลูกต้นไม้หลายชนิดบนพระระเบียงชั้นบนพระตำหนักที่ประทับสนพระราชหฤทัยและทรงทดลองการใช้ปุ๋ย ทั้งปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยวิทยาศาสตร์ทุกชนิดด้วยพระองค์เองมาตลอด รวมทั้งในด้านการประมงและวิทยาการในด้านอื่น ๆ ด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อหาทางช่วยพสกนิกรของพระองค์ที่เป็นชาวไร่ชาวนา เพราะประเทศไทยเราเป็นประเทศเกษตรกรรมให้นำความรู้ความสามารถไปเพิ่มผลผลิตในไร่นาของตนเองได้

ทางด้านโรงโคนมนั้น ก็มีโรงโคนมสวนจิตรลดา ซึ่งเป็นโครงการทดลองที่เริ่มขึ้นในระยะแรกของโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ในขณะนี้โรงโคนมสวนจิตรลดาได้มีความก้าวหน้าไปในด้านวิทยาการและสามารถที่จะเผยแพร่ไปสู่เกษตรกรที่เลี้ยงโคนมได้ จนในปัจจุบันกิจการเลี้ยงโคนมในบ้านเราก็ได้เจริญก้าวหน้าและเป็นที่นิยมทำรายได้ให้กับเกษตรกรเป็นจำนวนมากไม่น้อยในวันนี้ คุณศุภชัย พันธุภาณนท์ หัวหน้าแผนกโรงโคนมสวนจิตรลดา ในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดาก็ได้มาสนทนาให้เราได้ทราบถึงความก้าวหน้า และการดำเนินงานในปัจจุบันนี้ของโรงโคนมสวนจิตรลดาให้ท่านผู้ฟังได้ทราบนะคะ

ศุภชัย

โรงโคนมสวนจิตรลดาเริ่มตั้งเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๐๕ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเล็งเห็นความสำคัญของกิจการโคนม จึงได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์วงเงินประมาณ ๑๓,๐๐๐.- บาทเศษ เพื่อจัดสร้างโรงโคนมขึ้นในเขตพระราชฐาน ในครั้งนั้นมีวัวทั้งสิ้นประมาณ ๖ ตัว ซึ่ง บริษัท เอส.อาร์. ได้เป็นผู้นมเกล้านมกระหม่อมถวายร่วมกับกรมปศุสัตว์ แล้วก็ตั้งแต่ นั้นเป็นต้นมาแม่โคก็ตกกลูกออกมาก็ได้ขยายจำนวนเพิ่มเติมขึ้นมาตามลำดับ ส่วนน้ำนมที่ได้ในครั้งแรกนั้น พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้พิจารณาดำเนินการแปรรูปหรือทำให้ถูกสุขลักษณะเพื่อการบริโภคและก็นำออกจำหน่ายแก่ข้าราชการบริวารในเขตพระราชฐาน และก็เมื่อมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นก็ได้ขยายการจำหน่ายน้ำนมดิบ ออกสู่ประชาชนที่อยู่โดยรอบทั้งโรงเรียนแล้วก็บ้านเรือนประชาชน ที่อยู่รอบ ๆ พระตำหนัก ในการจัดจำหน่ายน้ำนมในครั้งนั้นก็ใช้วิธีการหนึ่งหรือต้มให้สุก เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับประโยชน์จากการดื่มนมสดแล้วก็ไม่มีพิษภัย คือได้น้ำนมที่มีความสะอาดแล้วก็ได้คุณภาพ เมื่อก่อนเขาใช้วิธีการโดยการบรรจุในขวดแล้วก็ต้องการล้างขวดหนึ่งขวดมาบรรจุน้ำนมใส่ลงหนึ่ง เนืงเสร็จแล้วเขาก็เอาไปส่ง เจ้าหน้าที่ที่ทำในครั้งแรกก็ทั้งรีดนมด้วยทั้งส่งนมด้วยแล้วก็ทำบัญชีด้วย ในครั้งแรกนั้นก็ได้รับความสำเร็จพอสมควรคือหมายความว่า จำนวนปริมาณแม่โคที่มีอยู่ก็เพิ่มจำนวนมากขึ้นตามลำดับและก็สมาชิกที่รับน้ำนมก็เพิ่มขึ้นตามมาด้วย และก็ได้มีการปรับปรุงวิธีการผลิตจากระบบต้มด้วยความร้อนธรรมดา ก็เปลี่ยนมาใช้ระบบพาสเจอร์ไรซ์ และก็ปัจจุบันนี้ก็สามารถที่จะทำในลักษณะที่มีไฮโมจิไนซ์และก็มีเครื่องบรรจุที่ทันสมัยทั้งแบบถุงพลาสติกและก็แบบขวด

ปริมาณการบริโภคของประชาชนปัจจุบันนี้เท่าที่ทราบมีอัตราการเจริญเติบโตประมาณ ๒๐% ของแต่ละปีที่ผ่านมา ชาวบ้านปัจจุบันนี้เริ่มรู้จักโคนมเพิ่มขึ้น เนื่องจากพระองค์ท่านเอาใจใส่มาตลอด จะเห็นว่าอย่างที่สหกรณ์โคนมหนองโพธิ์ ซึ่งปัจจุบันนี้ได้ประสบความสำเร็จ และเป็นที่ยืนชมของคนไทยโดยเฉพาะเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมทั้งหลายก็เนื่องด้วยพระบารมีและก็พระวิริยะอุตสาหะที่พระองค์ได้ให้การสนับสนุนมาโดยตลอดและก็เสด็จ

ทรงเยี่ยมดูกิจการหลายครั้ง เพื่อให้สหกรณ์นั้นสามารถเป็นตัวอย่าง
อันหนึ่งได้

ในระยะเริ่มต้นของการก่อตั้งสหกรณ์ในครั้งนั้นสมาชิก
ของสหกรณ์หนองโพธิ์ก็ได้เข้ามาดูกิจการของพระองค์ท่านในสวน
จิตรลดา ซึ่งนำไปเป็นแบบอย่าง และก็ปัจจุบันนี้นอกจากสหกรณ์
หนองโพธิ์แล้วพระองค์ท่านก็ยังโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนินการจัดตั้ง
ศูนย์รวมนมขึ้นที่ จังหวัดสกลนคร ที่ศูนย์รวมนมสถานีบำรุงพันธุ์
สัตว์ จังหวัดสกลนคร ซึ่งปัจจุบันนี้ก็สามารภมีสมาชิกจำนวน
๒๐๐ ราย และก็ผลิตน้ำนมดิบได้วันละ ๖๕๐ กิโลกรัมต่อวัน นะครับ
...อันนี้ก็เป็นจุดหนึ่งที่พระองค์ท่านก็พยายามจะขยายความรู้ ขยาย
ความเป็นอยู่จากในส่วนที่พระองค์ท่านได้ทดลองทำในเขตพระราช-
ฐานออกสู่ประชาชน

สิริพร

ท่านผู้ฟังจะเห็นได้ว่าพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในการที่จะช่วยเหลือเกษตรกรโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ในด้านโคนมนั้นในปัจจุบันก็ขยายออกไปจากจังหวัดนครปฐมไปสู่
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือสู่จังหวัดสกลนคร และก็ขยายต่อไปอีกใน
ภาคภคหน้า สำหรับวัตถุประสงค์นั้นคุณสุขชัยก็ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า

ศุภชัย

สำหรับวัตถุประสงค์ของโรงโคนมสวนจิตรลดา ซึ่งพระองค์
ท่านได้พระราชทานพระราโชบายไว้ก็มีอยู่ ๔ ข้อด้วยกัน

ข้อแรก เป็นการส่งเสริมและเผยแพร่การเลี้ยงโคนม โดย
วิธีการสาธิตการดำเนินงานให้เป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรในลักษณะ
ที่เกษตรกรสามารถนำวิธีการไปดำเนินการได้เองภายในครอบครัว

ประการที่สอง เพื่อศึกษาค้นคว้าทดลองวิชาการแผนใหม่
เกี่ยวกับกิจการของโคนมและเผยแพร่ความรู้ไปยังเกษตรกรผู้เลี้ยง
โคนม ปรับปรุงวิธีการให้ถูกต้องและเหมาะสม

ประการที่สาม เพื่อคัดเลือกและปรับปรุงพันธุ์โคนมให้ได้
พันธุ์ที่เหมาะสมกับดินฟ้าอากาศของประเทศไทย

ประการที่สี่ ส่งเสริมการบริโภคนมสดให้กว้างขวางมาก
ยิ่งขึ้น

สิริพร

ทั้งหมดนี้ก็เป็นวัตถุประสงค์ของโรงโคนมหรือเป็นพระบรม-
ราโชบายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นะคะ ที่นี้ในการดำเนิน-
งานของโรงโคนมในขณะนี้ได้มีความก้าวหน้าอย่างไรบ้างคะ

ศุภชัย

เนื่องจากขณะนี้โรงโคนมสวนจิตรลดาและก็โครงการส่วนพระองค์ได้ขยายรูปแบบในรูปของงานวิจัยและงานทดลองเพิ่มมากขึ้น จำนวนพื้นที่ที่เมื่อก่อนเราเคยมีเพื่อปลูกหญ้าไว้เลี้ยงโคนมได้ลดลงเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันเหลือพื้นที่เพียง ๑๕ ไร่ เพื่อจะทำพืชอาหารสัตว์สำหรับโคนม ดังนั้นเพื่อเหมาะสมกับสภาพการเลี้ยงดูในพื้นที่ที่จำกัดก็จำเป็นต้องลดจำนวนโคนมลงส่วนหนึ่งเพื่อให้ได้แม่โคที่ให้น้ำนมมากเก็บเอาไว้ในสภาพที่เราจำเป็นจะต้องเพิ่มผลผลิตพืชอาหารสัตว์ในพื้นที่ที่เรามีอยู่น้อยนี้ให้เหมาะสมกับจำนวนวัวที่เราจะเก็บเอาไว้ และในขณะเดียวกันเราก็พิจารณาถึงน้ำนมที่ได้จากแม่วัวที่มีอยู่นั้นจะต้องมีรายได้คุ้มกับค่าใช้จ่ายอย่างเช่นค่าจ้างแรงงาน ค่าอุปกรณ์นะครับ ค่าयरักษาสัตว์ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นรูปแบบของโรงโคนมปัจจุบันนี้จึงลดรูปแบบลงและก็เพิ่มประสิทธิภาพของแม่วัวและก็พืชอาหารสัตว์ที่อยู่ให้มากขึ้น ก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งก็เข้าใจว่าทางสมาชิกสหกรณ์ที่โคนมหนองโพธิ์ก็จะประสบปัญหาเช่นเดียวกับในสวนจิตรลดา คือหมายความว่าปัจจุบันนี้พื้นที่การเลี้ยงโคนมเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากมีเกษตรกรสนใจนำวัวเข้ามาเลี้ยงกันมากในขณะที่พื้นที่มีอยู่อย่างจำกัด เพราะฉะนั้นปัญหานี้รูปแบบหนึ่งที่เรานำเสนอให้กับทางสมาชิกได้ทราบก็คือวิธีการเลี้ยงโคจำนวนให้เหมาะกับพื้นที่ที่มีสภาพอันจำกัด นอกจากนั้นแล้วก็เรายังคงในเรื่องของการส่งเสริมโดยเฉพาะเยาวชนแล้วก็ผู้ที่สนใจทั่วไปเข้ามาศึกษาหรือว่าเข้ามาดูงานเป็นประจำ ทุกวันนี้ก็จำนวนผู้เข้ามาดูงานและก็ผู้ที่เข้ามารับเอกสารหรือรับการเผยแพร่ความรู้ในเรื่องของโคนมเพิ่มมากขึ้นมาโดยตลอด ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นมา

สิริพร

คะ..สำหรับปัญหาต่าง ๆ ในด้านของการเลี้ยงโคนมนั้นจะ
ซึ่งเป็นข้อแนะนำให้แก่เกษตรกรได้มีอย่างไรบ้างคะ?

ศุภชัย

ขอบคุณมากครับ...เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญและก็เป็นคำถามที่ผมภูมิใจมากที่สุดที่ได้ตอบคำถามนี้เพราะว่าในการเลี้ยงโคนมแล้วส่วนใหญ่มักจะมองถึงผลกำไรที่จะได้ แต่ปัญหาที่จะเกิดขึ้นส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจ เนื่องจากว่าประชากรหรือเกษตรกรที่รู้จักโคนมยังมีไม่กว้างขวางมากนัก ก็ยังไม่เข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้น สำหรับการเลี้ยงโคนมแล้วปัญหาที่สำคัญนอกจากจะเป็นเรื่องอาหาร คือ

โคนมนี้เป็นแม่โคที่ให้นมเป็นผลผลิต เพราะฉะนั้นอาหารของเขานอกจากจะใช้เพื่อดำรงชีพแล้วยังใช้เพื่อให้ผลผลิตนี้ด้วย และก็โคนมเป็นสัตว์ที่ละเอียดอ่อนหมายความว่าถ้าเกิดอาหารที่เราให้ไปไม่พอกับความต้องการของเขาแล้วอาการที่แสดงออกติดตามมาหลายอย่างเช่น หนึ่ง สุขภาพเสื่อมโทรม สอง การผสมจะติดลำบาก หนึ่งครั้ง การให้ลูกจะล่าช้าออกไป นั่นหมายความว่าเงินที่เราจะเป็นรายได้ประจำวันที่เราจะได้จากการรีดนมก็จะยืดระยะเวลาออกไป แล้วก็ประการที่สามก็คือ น้ำนมที่ได้จะลดลง และในที่สุดก็แม่วัวที่เราซื้อมาในราคาแพงก็อาจจะต้องส่งโรงฆ่าหรือว่าใช้การไม่ได้ เนื่องจากการดูแลไม่ดี ปัญหาของโคนมเท่าที่ประสบมาก็คือ

หนึ่ง เรื่องอาหารสัตว์ เพราะว่าส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรยังต้องการความรู้และความเข้าใจในการนำวัตถุดิบอาหารสัตว์ อย่างเช่น รำละเอียด ปลายข้าว ข้าวโพดบด กากถั่วเหลืองหรือ ปลาป่นต่าง ๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่ของตนนั้นเข้ามาปรับใช้ให้เหมาะกับแม่โคหรือโคในแต่ละรุ่น ในกรณีนี้ผมขอเรียนย้ำนิดหนึ่งนะครับว่า การเลี้ยงโคนมนั้นการทำสูตรอาหารการเลี้ยงโคนมนั้นเราจะต้องเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา เช่น จากลูกโคหลังจากที่มีอายุได้เข้าสัปดาห์ที่สองแล้วก็ต้องเริ่มให้กินอาหารชั้น ซึ่งอาหารชั้นนั้นก็จะต้องมีเปอร์เซ็นต์โปรตีนไม่ต่ำกว่า ๒๐% หรือประมาณ ๒๐ - ๒๒% และเมื่อเข้าเป็นโครุ่นหรือโคสาวอายุตั้งแต่ ๖ เดือนขึ้นไปก็ต้องเปลี่ยนสูตรใหม่มาเหลือเปอร์เซ็นต์โปรตีน ๑๘ - ๒๐% และก็มาเพิ่มหญ้าสดให้มาก หญ้าสดก็ต้องเป็นหญ้าสดที่มีคุณภาพดีและมีพืชตระกูลถั่วปนด้วย และเมื่อแก่เข้าสู่วัยสาวแล้วเป็นวัวที่จะต้องได้รับการผสมแล้ว สูตรอาหารก็จะปรับเปลี่ยนมาจาก ๑๘-๒๐% เป็น ๑๖ - ๑๘% แล้วก็เมื่อตั้งท้องคลอดลูกแล้วน้ำหนักตัวจะเริ่มลดลง แม่วัวที่ให้ลูกหลังจากให้ลูกแล้วน้ำหนักตัวจะลดลงอย่างเห็นได้ชัด เพราะฉะนั้นเราก็จะต้องเพิ่มปริมาณอาหารให้มากขึ้น ส่วนคุณภาพอาหารในช่วงนี้ช่วงแม่โคที่ให้นมก็ลดเปอร์เซ็นต์จำนวนลงจาก ๑๖% เป็น ๑๘% ก็เหลือ ๑๔% เป็น ๑๖% อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นในการคำนวณสูตรอาหารต่าง ๆ นี้จะต้อง...เกษตรกรจะต้องเรียนรู้เพื่อจะนำเอาวัตถุดิบในพื้นที่มาใช้ และในขณะเดียวกันเมื่อรู้ขั้นตอนว่าสูตรไหนจะต้องใช้กับวัววัยใดแล้วมันก็เป็นการผลิต

ค่าใช้จ่ายด้วย เพราะว่าย่างอาหารมีโปรตีนสูงเท่าไรต้นทุนในการผลิตอาหารนั้นก็สูงมากด้วยนั้นประการหนึ่ง

ประการที่สอง เรื่องการเลี้ยงดู เราจะต้องทราบด้วยว่าสภาพโรงเรือนของเรจะต้องสะอาดปราศจากกลิ่นหรือปราศจากมูลสัตว์ หรือปราศจากความชื้นแฉะซึ่งจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของสัตว์ และอีกประการหนึ่งก็คือการรีดนมก็ต้องรีดให้ถูกวิธีใช้ภาชนะที่สะอาด เพราะไม่เช่นนั้นแล้วมันก็จะเกิดโรคเต้านมอักเสบ ซึ่งโรคเต้านมอักเสบนี้เป็นโรคที่เรื้อรังเป็นภัยหายเร็ว แต่ก็ทำลายเศรษฐกิจ เนื่องจากว่าเมื่อเป็นแล้วเราจะต้องฉีดยาปฏิชีวนะเข้าไป และเมื่อฉีดยาเข้าไปแล้ว ในช่วงที่เรารักษาประมาณ ๓ วัน หรือ ๕ วัน หรือ ๗ วัน ตามอาการของโรคแล้ว เราไม่สามารถส่งน้ำนมออกจำหน่ายได้ นั่นก็หมายความว่ารายได้ซึ่งเราเคยได้ประจำทุกวันถ้าเกิดว่าเป็นโรคเต้านมอักเสบแล้ว รายได้ประจำวันก็จะหายไปและเมื่อมันเกิดบ่อย ๆ มาก ๆ ขึ้นแม่วัวก็กลายเป็นโรคเต้านมอักเสบเรื้อรัง ซึ่งตามศูนย์รับนมต่าง ๆ ก็จะไม่รับน้ำนมจากแม่วัวเหล่านี้ แม่วัวเหล่านั้นก็จะหมดสภาพการใช้งานไป เป็นต้น

ประการที่สาม เรื่องการผสมเทียม อันนี้ผู้เลี้ยงจะต้องเข้าใจถึงลักษณะที่วัวจะแสดงอาการเป็นสัดคืออาการที่วัวยอมรับให้มีการผสมพันธุ์ได้นี้จะต้องดูแลใกล้ชิด สังเกตอาการให้แน่นอนเพื่อที่จะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ผสมเทียมมาดำเนินการผสมเทียมได้ ลักษณะที่เห็นได้ง่ายก็คือว่าแม่วัวที่เราเลี้ยงไว้แล้วเขามีอาการเป็นสัดขึ้นนั้นเห็นได้ง่ายเช่น เวลาเราให้อาหารประจำวันเราจะเห็นว่าแม่วัวที่เป็นสัดนั้นจะกินอาหารได้น้อยลง ซึ่งถ้าในสภาพการเลี้ยงดูปกติเป็นประจำทุกวันแล้วเมื่อมีการกินอาหารน้อยลงก็แสดงว่าแม่วัวอาจจะมีอาการเป็นสัดได้ โดยพิจารณาควบไปกับจำนวนวันซึ่งเป็นสัดทั้งที่ผ่านมา คือวันมนี้จะมีอาการเป็นสัดทุก ๒๑ วัน ซึ่งอันนี้มันจะช่วยให้เกษตรกรได้ทราบว่าการจับสัดที่แน่นอนนั้นจะช่วยให้แม่วัวผสมติดง่ายขึ้น และเจ้าหน้าที่ได้ทำงานง่ายขึ้น แต่ถ้าไม่ได้มีการบันทึกหรือไม่ได้มีการสังเกตอาการเป็นสัดของแม่โคแล้วก็จะทำให้การผสมล่าช้าออกไป นั่นก็หมายความว่ารายได้ที่จะได้ก็กลับมาสู่มือเกษตรกรช้าลง

สิริพร

ท่านผู้ฟังก็จะเห็นได้ว่าแนวพระราโชบายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการที่ทำการทดลองค้นคว้าโรงโคนมในสวนจิตรลดา นั้น ก็เพื่อที่จะได้แนะนำให้กับพี่น้องเกษตรกรชาวไทยต่อไป เพราะการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่ค่อนข้างใหม่ นอกจากนี้ยังได้ทรงให้ทำการทดลองศึกษาหาวิธีที่จะนำผลพลอยได้จากการเลี้ยงโคนมไปปรับปรุงทำให้เป็นประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจขึ้นมา ดังที่คุณศุภชัย พันธุภาณนท์ จะได้เล่าต่อไปค่ะ

ศุภชัย

ผลพลอยได้ที่ตามมาสำหรับการเลี้ยงโคนม ถ้าในส่วนของโครงการศูนย์รวมแล้วมูลโคที่เราได้จากแม่โคที่เราเลี้ยงอยู่ก็นำไปไบโอแก๊สแล้วก็นำแก๊สชีวภาพที่ได้มาใช้สำหรับการทำเชื้อเพลิงเพื่อหุงต้มหรือจัดทำความสะดวกสาธารณะในการรีดนมแล้วก็ทำความสะอาดส่วนต่าง ๆ ที่จำเป็น เพราะว่าหัวใจของการเลี้ยงโคนมก็คือความสะดวกและก็การทำงานที่ถูกหลักโดยวิธีการ นอกจากนั้นแล้วกากของบ่อหมักแก๊สชีวภาพนั้นเราก็นำไปทำเป็นปุ๋ยนะครบปลูกต้นไม้ นอกจากนั้นแล้วมูลโคส่วนที่เป็นสารละลายที่อยู่ในห้องหมักส่วนหนึ่งเรายังนำไปใช้สำหรับเพาะเลี้ยงสาหร่ายเกลียวทอง ซึ่งผลพลอยได้จากสาหร่ายเกลียวทองก็คือการนำไปทำเป็นอาหารสำเร็จรูปสำหรับเลี้ยงปลา ซึ่งสาหร่ายเกลียวทองก็ให้เปอร์เซ็นต์โปรตีนที่สูง ปลาโตเร็ว ถ้าเป็นปลาดุกก็ทำให้สีสวยงามมากขึ้น นอกจากนั้นแล้วมูลโคส่วนหนึ่งเราก็นำไปทำเป็นปุ๋ยหมักใส่แปลงพืชอาหารสัตว์ แล้วก็บางส่วนเราก็นำมาใช้สำหรับบำรุงบ่อเพาะพันธุ์ปลานิล ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านโปรดเกล้าฯ ให้จัดทำบ่อเพาะเลี้ยงปลานิลขึ้น ปัจจุบันนี้ก็มีทั้งหมด ๔ บ่อ ลูกปลาที่ได้ก็นำเป็นลูกปลานิลพระราชทานออกไปโดยให้กรมประมงเป็นผู้ดำเนินการนำลูกพันธุ์ปลานิลออกพระราชทานแก่ชาวบ้านในถิ่นที่อยู่ห่างไกลในชนบท อันนี้ก็เป็นอย่างบางประการที่ยกให้เห็นว่านอกจากเราเลี้ยงโคนมจะได้น้ำนมจากแม่โคแล้วผลผลิตที่ได้นอกจากจะเป็นน้ำนมหรือว่าจะเป็นลูกโคที่ได้จากการขยายพันธุ์ มูลโคที่ได้ก็สามารถที่จะนำไปทำกิจการอย่างอื่นให้มันครบวงจร เพื่อลดค่าใช้จ่ายเพื่อเพิ่มรายได้เพื่อให้เศรษฐกิจในครอบครัวมีความมั่นคงมากยิ่งขึ้น

โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา

โรงหล่อเทียนหลวง

โรงนม

โรงนม

เชื้อเพลิงเขียวจากผักตบชวา

เสด็จพระราชดำเนินเปิด
อาคาร หน่วยวิจัย - พัฒนา
โครงการสวนพระองค์
สวนจิตรลดา

ทอดพระเนตรเครื่องอัดฟาง

โครงการพัฒนาการใช้ประโยชน์จากผักตบชวา ในโครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

นายสัตวแพทย์ ม.ล.พิพัฒน์ฉัตร ดิศกุล

ผู้จัดรายการ

พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ

ไต่เตล

จากฟ้า - สุคัน

บรรยาย (พัชรินทร์)

ท่านผู้ฟังคะ เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้ว ผักตบชวานั้นนับว่าเป็นวัชพืชน้ำที่มีอยู่ทั่วไปตามห้วย หนอง คลอง บึง คูน้ำ แหล่งน้ำ และจะเริ่มเคลื่อนย้ายเข้าสู่แม่น้ำสายใหญ่ในช่วงที่มีน้ำหลาก ซึ่งประมาณว่ามีปริมาณผักตบชวาในแหล่งน้ำต่าง ๆ รวมแล้วปีละไม่น้อยกว่า ๒ ล้านตัน นอกจากนั้น ผักตบชวายังเป็นวัชพืชน้ำที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่การสัญจรไปมาทางน้ำเป็นอย่างยิ่ง และยังเป็นที่อยู่อาศัยของงู หนู และยุง ซึ่งเป็นพาหะนำเชื้อโรคอีกด้วย นอกจากนั้นแล้ว ยังเป็นสาเหตุทำให้สัตว์น้ำลดจำนวนลงไปอีกมากมาย เนื่องจากไม่มีอากาศเพียงพอต่อการหายใจ ดังนั้นเราจะเห็นว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากผักตบชวาก็มีมาก แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่า ผักตบชวาจะไม่มีประโยชน์เสียเลย เพราะรากฝอยซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากของผักตบชวานั้น มีคุณสมบัติพิเศษที่สามารถดูดเอาแร่ธาตุอาหารพืชที่ปะปนอยู่กับตะกอนในน้ำ มาไว้ในส่วนต่าง ๆ ของลำต้นได้อย่างดี ดังนั้นประโยชน์ของผักตบชวาในส่วนนี้ จึงมีผู้ที่สนใจและคิดค้นที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ค่ะ

เพลงบรรเลงพระราชนิพนธ์ ใกล้รุ่ง

บรรยาย (พัชรินทร์)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชหฤทัยใน ส่วนดีและส่วนเสียของผักตบชวาเป็นอย่างมาก พระองค์จึงทรงมี พระราชดำริเกี่ยวกับผักตบชวา โดยให้เจ้าหน้าที่ในโครงการส่วน พระองค์สวนจิตรลดา ทำการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง เพื่อนำผักตบชวา มาใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด ดังนั้น โครงการพัฒนาการใช้ ประโยชน์จากผักตบชวา ในโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา จึงเกิดขึ้น ดังที่นายสัตวแพทย์ หม่อมหลวง พิพัฒน์ฉัตร ดิศกุล สัตวแพทย์ประจำโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ซึ่งเป็นผู้หนึ่ง ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย และทดลองการใช้ประโยชน์จากผักตบชวา ได้เล่าให้ฟัง ดังนี้ค่ะ

นายสัตวแพทย์
ม.ล. พิพัฒน์ฉัตร

“เรื่องนี้มีพระราชกระแสมานะครับ ที่ห้องเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ และจุลชีววิทยานะครับเมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๒๘ โครงการ ที่ให้ทดลองเกี่ยวกับการนำประโยชน์จากผักตบชวามาใช้ หลังจาก นั้นเราก็เริ่มวางแผนงานโดยแบ่งออกเป็นสามขั้นตอนนะครับ ขั้น- ตอนแรกคือการกำจัดน้ำเสีย ต่อไปก็นำมาทำเป็นเชื้อเพลิงแล้วก็ ทำเป็นปุ๋ยหมัก คือให้มันครบวัฏจักรนะครับ เราก็ได้รับความ ช่วยเหลือจากหน่วยงานหลาย ๆ หน่วยงาน อย่างเช่น กรมวิทยา- ศาสตร์การแพทย์ ก็ช่วยในการวิเคราะห์น้ำต่าง ๆ แล้วก็กรมการ ทหารขนส่งทางบก ก็ได้ให้ความช่วยเหลือในเรื่องรถและเรื่องคน ครับ.”

พัชรินทร์

ก็ทางด้านโครงการกำจัดน้ำเสียนี่ นายสัตวแพทย์ หม่อม- หลวง พิพัฒน์ฉัตร ก็ได้ทำทางด้านการวิจัยและทดลอง ในด้านนี้ ได้ทำไปอย่างไรคะ

นายสัตวแพทย์
ม.ล. พิพัฒน์ฉัตร

“เราได้ทดลองสองขั้นตอนนะครับ ขั้นตอนแรกคือเกี่ยวกับ ว่าเราหาปริมาณที่แน่นอนที่จะใช้ประโยชน์ของผักตบชวาได้นะครับ ขั้นตอนที่สองคือเราพยายามหาว่าอายุเท่าไรของผักตบชวาจะใช้ ประโยชน์ได้เหมือนกัน แล้วให้ผลดีที่สุด จากการทดลองเราแบ่ง เป็น ๒ จุด จุดแรกก็เป็นการหาปริมาณของผักตบชวา มีระยะเวลา การทดลองประมาณ ๒ ปี อันที่สองเราก็ไปทดลองที่หน้ากรม ราชองครักษ์ ในบริเวณสวนจิตรลดาเหมือนกันนะครับเกี่ยวกับว่า การใช้ อายุของผักตบชวาที่อายุเท่าไรถึงจะเหมาะสมนะครับ อย่างเรื่องแรกนี้การใช้ผักตบชวามีปริมาณเท่าไรที่มีปัญหาเยอะ

เหมือนกัน เพราะว่าผักตบชวาถ้ามากเกินไป สัตว์น้ำที่อยู่ภายใต้้น ก็จะมีปัญหา แต่ว่าเท่าที่ทดสอบมาแล้วนี้ต้องใช้ปริมาณของผักตบชวา ประมาณ ๖๕-๗๐% ก็จะเริ่มให้ผลดี ถ้ามากกว่านั้น สัตว์น้ำที่อยู่ข้างในจะตายหมด เพราะว่ามันจะแย่งออกซิเจนแล้วก็ไม่มีโอกาสที่จะโผล่มาด้วย มันหนาแน่นเหลือเกินนะครับ แล้วก็ขั้นตอนที่สอง เกี่ยวกับเรื่องอายุของผักตบชวา ก็ที่ทดลองมาแล้วนี้ผลออกมาว่า ขนาดปานกลางของผักตบชวาจะให้ผลดีมากกว่าอายุที่มันมาก ๆ ประมาณ ๑๓ เท่า นะครับ ถ้าเล็กเกินไปสัตว์น้ำก็กินหมด ถ้าอายุปานกลางนี้พอจะมีชีวิตหลงเหลืออยู่ได้ การลงก็คงจะประมาณ ๕๐% ของพื้นที่ในครั้งแรกนะครับ."

พัชรินทร์

แล้วสำหรับแหล่งน้ำที่ใช้ผักตบชวาเพื่อที่จะขจัดน้ำเสียนี้ จะมีข้อจำกัดหรือเปล่าคะว่าจะต้องเป็นแหล่งน้ำแบบไหนคะ

นายสัตวแพทย์
ม.ล.พิพัฒน์ฉัตร

"ควรจะเป็นแหล่งน้ำนิ่งนะครับ ที่นิ่ง ๆ และไม่ควรจะลึกเกินไป เพราะว่าผักตบชวาจะให้ผลในการกำจัดน้ำเสียนี้ก็ต่อเมื่อความลึกประมาณ ๑ เมตร ๕๐ ถึงประมาณ ๑ เมตร ๖๐ นะครับ ถ้าลึกเกินกว่านั้นแล้ว คุณสมบัติของผักตบชวาก็จะน้อยลงไป."

พัชรินทร์

แล้วข้อจำกัดในเรื่องน้ำ คือว่าผักตบชวาสามารถที่จะขจัดน้ำเสียได้ทุกอย่างเลยหรือไม่ หรือว่าน้ำเสียที่ว่าเสียมากหรือว่าเสียน้อยนี้มีผลแตกต่างกันหรือไม่คะ

นายสัตวแพทย์
ม.ล.พิพัฒน์ฉัตร

"ก็มีผลเหมือนกันนะครับ เพราะว่าผักตบชวาส่วนใหญ่แล้วคุณสมบัติของเขานี้กำจัดน้ำเสียโดยการดูดแร่ธาตุหนักบางตัวนะครับ โดยใช้รากดูดขึ้นมาแล้วก็เปลี่ยนแปลงสภาพไปให้มันดูดมาอยู่ในตัวเขาเอง เพราะฉะนั้นถ้าสมมุติว่าน้ำลึกเกินไปก็ไม่ได้ผล ถ้ามีสารโลหะบางตัวที่มันไม่ยอมดูดขึ้นมา แต่ทำให้น้ำเสีย มันก็ไม่ได้ผลเหมือนกันใช่ไหมครับ เพราะฉะนั้นจึงต้องใช้หลายวิธีในการร่วมกันกำจัด."

พัชรินทร์

อยากจะให้คุณหมอได้เล่าถึงการดำเนินงานที่ได้นำผักตบชวาลงไปทดลอง ว่าได้เริ่มต้นอย่างไรคะ

นายสัตวแพทย์
ม.ล.พิพัฒน์ฉัตร

"ตอนแรกเราก็ไปเอาไปชนผักตบชวาจากข้างนอกนะครับ ขอความร่วมมือจากกรมการทหารขนส่งนะครับ จัดกำลังรถและกำลังคนไปเอาผักตบชวาจากบริเวณที่ไม่มีโรงงาน เป็นผักตบชวาที่อายุประมาณปานกลาง ขนาดต้นประมาณปานกลาง คือความสูง

ของมันประมาณ ๑๕ เซนติเมตร ขนาดของต้นมะพร้าว แล้วก็มาลงที่หน้าบริเวณสระน้ำบริเวณโรงช้างต้น จุดหนึ่งมะพร้าว ประมาณ ๕๐% แล้วก็ลงบริเวณหน้ากรมราชวงศ์ เราจัดเป็นล๊อค ๆ เพื่อจะหาจำนวนวันที่เหมาะสมของผักตบชวาว่าจะกำจัดน้ำเสียได้หลังจากลงไปแล้วประมาณกี่วัน หลังจากนั้นก็เริ่มวัดค่าต่าง ๆ โดยใช้วิธีตอนแรกเลยก่อนที่จะนำผักตบชวาลงนี้ เราจะเก็บน้ำจากจุดต่าง ๆ ประมาณ ๘ จุด มะพร้าว ไปให้กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งวิเคราะห์ว่าผลเบื้องต้นนี้ก่อนที่จะนำผักตบชวาลงไป ค่าของน้ำเป็นอย่างไร หลังจากนั้นเราก็เก็บทุก ๆ ๒ อาทิตย์ แล้วก็วิเคราะห์ค่าออกมาว่า หลังจากลงไปแล้วแค่นี้ ประมาณแค่นี้วัน แค่นี้วันผลของมันดีขึ้นแบบไหน จะเป็นอย่างไร แล้วก็ติดตามแล้วเป็นเคฟออกมามะพร้าว.”

พัชรินทร์

แล้วหลังจากการทดลองนี้ จะต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างหรือเปล่าคะ

นายสัตวแพทย์

ม.ล. พิพัฒน์ฉัตร

“ก็ในตอนแรก ๆ ก็มีปัญหาลักษณะบางอย่างประการมะพร้าว เพราะว่าค่อนข้างจะทำงานอย่างรวดเร็วกว่าไปหน่อย พอตอนหลังเราก็ปรับปรุงและแก้ไขไปเรื่อย ๆ ก็รู้สึกว่ามันดีขึ้นระยะหลัง ๆ มะพร้าว.”

พัชรินทร์

ก็มีการถวายรายงานไปให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้ทรงทราบ แล้วก็ทรงมีรับสั่งอะไรเพิ่มเติมบ้างหรือเปล่านั้น

นายสัตวแพทย์

ม.ล. พิพัฒน์ฉัตร

“เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลมะพร้าว ข้อมูลต่าง ๆ ที่เราได้หลังจากการทดลองแล้วนี้ เราจะทำร่วมกับกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์มะพร้าวว่า วิเคราะห์มาเป็นแต่ละจุดเลยว่า อย่างค่าแบคทีเรีย ค่าแร่ธาตุต่าง ๆ ที่อยู่ในน้ำซึ่งเปลี่ยนแปลงไป แล้วก็วิเคราะห์มาว่าดีหรือไม่ดีขึ้นอย่างไร แล้วก็ก็เป็นเคฟถวายขึ้นไปทุก ๆ ประมาณ ๓ เดือนต่อครั้ง ไปเรื่อย ๆ เลยครับ แล้วปรากฏว่าพอผลออกมาจริง ๆ ดี พระองค์ท่านก็มีรับสั่งให้ลองทำดูที่บึงมักกะสันเป็นจุดต่อไปมะพร้าว และในปัจจุบันนี้นอกจากทำที่บึงมักกะสันแล้ว ข้างในบริเวณสวนจิตรลดาเอง แม้จะไม่มีทดลอง หมายความว่า สิ้นสุดระยะการทดลองไปแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีการทำกำจัดน้ำเสียโดยใช้ผักตบชวาอยู่นะครับ.”

พัชรินทร์

แล้วผลของการที่ใช้ผักตบชวามากำจัดน้ำเสีย ได้ผล ๑๐๐% หรือไม่ หรือว่าอย่างไรคะ

นายสัตวแพทย์
ม.ถ.พิพัฒน์ฉัตร

“คงไม่ ๑๐๐% นะครับ เราต้องใช้อย่างอื่นช่วยด้วยนะครับ เพราะว่าถ้าเราไม่กำจัดต้นตอที่ทำให้เกิดน้ำเสียแล้ว หรือว่าลดปริมาณของน้ำเสียที่ออกมาจากต้นตอแล้วนี้ เราคงใช้ประโยชน์ของผักตบชวาได้ไม่เต็มที่นะครับ มันก็จะมาเพิ่มมาเรื่อย ๆ เพิ่มมาเรื่อย ๆ ผักตบชวาเท่าไรก็ไม่พอ อย่างข้างในสวนจิตรลดานี้ก็ เป็นรับสั่งของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เราก็เริ่มทำแหล่งขจัดน้ำเสียโดยได้รับความร่วมมือจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สร้างแหล่งกำจัดน้ำเสียเบื้องต้นที่บริเวณด้านข้างของโรงช้างต้น ก่อนจะปล่อยลงสู่บ่อใหญ่เป็นเบื้องต้นเท่านั้นเอง แล้วในบ่อใหญ่นั้นเราก็มีผักตบชวาอยู่เพื่อช่วยขจัดน้ำเสียที่ล้นตลอดออกมาหลงเหลืออยู่มาบ้างอีกครั้งหนึ่งครับ.”

พัชรินทร์

นี่ก็หมายความว่า จะต้องใช้อย่างอื่นช่วยด้วย แล้วก็ใช้ผักตบชวามาช่วยในการกำจัด ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ผล ๑๐๐% ก็ตาม นะคะ แล้วเป็นที่ทราบกันดีนะคะว่าผักตบชวานั้นก็แพร่พันธุ์ได้เร็วมากทีเดียว ทีนี้ในการที่เรานำไปกำจัดน้ำเสียที่ว่าจะต้องใช้ในปริมาณกี่เปอร์เซ็นต์ตามที่บอกไปแล้วนะคะ ทีนี้ถ้าเกิดมันขยายตัวไปมาก ๆ นี่ มันก็คงจะไม่ได้ผล เราจะมีวิธีทำอย่างไรบ้างคะ

นายสัตวแพทย์
ม.ถ.พิพัฒน์ฉัตร

“ก็อย่างที่ข้างในนี้ทำนะครับ คือเป็นพระราชกระแสลงมาว่า พยายามให้ครบวงจรนะครับ เราก็พยายามทำให้ครบวงจรเมื่อถึงประมาณ ๗๐% ของพื้นที่ หรือว่าผักตบชวาที่เราเห็นว่าอายุมากเกินไปแล้ว เราก็จะนำไปให้อีก ๒ โพรเจกต์ ทำนะครับ คือเกี่ยวกับการทำเชื้อเพลิง และการทำปุ๋ยหมัก เราก็ยกขึ้นมาเลยนะครับ เอาขึ้นมาแล้วก็บรรทุกรถไปให้ ๒ จุดนี้ทดลองดูหาปริมาณค่าหาคุณค่าของผักตบชวาว่าปริมาณกี่เปอร์เซ็นต์ถึงจะเหมาะสมในการทำเชื้อเพลิง ความชื้นเท่าไร อย่างปุ๋ยหมักนี้เหมือนกัน เรารู้ว่าในผักตบชวาที่เราเอามาขึ้นมานี้มีองค์ประกอบของแร่ธาตุอะไรบ้าง แล้วนำไปทำปุ๋ยแบบไหนถึงจะได้ผลครับ.”

เพลงบรรเลงพระราชนิพนธ์ แสงเดือน

บรรยาย (พัชรินทร์)

จากกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ให้นำผักตบชวาไปใช้ประโยชน์ในการกำจัดน้ำเสีย ก็ยังได้มีการนำผักตบชวาไปใช้ประโยชน์ในการทำเชื้อเพลิงอัดแท่งและปุ๋ยหมักอีกด้วย ซึ่งในเรื่องนี้ นายวิศิษฐพร เผื่อนพิภพ หัวหน้า-

แผนกวิจัยและพัฒนา โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ได้เล่าให้ฟังถึงเรื่องของการนำผักตบชวา มาทำเป็นเชื้อเพลิงและปุ๋ย ดังนี้ค่ะ

นายวิศิษฐพร

“สำหรับผลดีของผักตบชวาที่ในปัจจุบันที่เราได้ศึกษากันนะครับ เราก็พบว่า สามารถที่จะนำผักตบชวาเอามาใช้ผลิตเป็นปุ๋ยหมักได้นะครับ แล้วก็นำไปผลิตเป็นเชื้อเพลิงได้ สำหรับในเรื่องของปุ๋ยหมัก เราพบว่าปุ๋ยหมักที่ทำมาจากผักตบชวานี้นะครับ จะเป็นปุ๋ยที่มีคุณค่าอาหาร หมายถึงปริมาณไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ก่อนข้างที่จะสูงนะครับ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพราะว่าผักตบชวามีความสามารถดูดซับเอาพวกฟอสเฟตในเตรทซึ่งอยู่ในน้ำ รวมทั้งสารอื่น ๆ เข้ามาไว้ในตัว เมื่อเรานำผักตบชวานั้นมาทำปุ๋ยแล้วนะครับ ก็เท่ากับเป็นการรวบรวมเอาพวกแร่ธาตุอาหารต่าง ๆ มาใช้อย่างครบถ้วนนะครับ สำหรับในแง่ของเชื้อเพลิงนี้นะครับ เราก็พอที่จะพูดได้ว่า ผักตบชวาก็สามารถที่จะนำมาเป็นมาผลิตเป็นเชื้อเพลิงได้นะครับ โดยที่ว่าเชื้อเพลิงที่ผลิตจากผักตบชวาเนี่ยเราจะเรียกว่าเชื้อเพลิงเขียวนะครับ เชื้อเพลิงเขียวนี้ผมขอขยายความนิดหนึ่งนะครับ คือว่าหมายถึงเชื้อเพลิงที่เกิดจากการที่เรา นำเอาเศษวัสดุเหลือใช้ในการเกษตรมาหมักสักระยะเวลาหนึ่ง แล้วก็นำมาอัดให้เป็นแท่ง เราพบว่า เชื้อเพลิงเขียวนี้นะครับปัจจุบันสามารถทดแทนเชื้อเพลิงพวกไม้หรือว่าพวกถ่านได้พอสมควรนะครับ เพราะว่ามีพลังงานความร้อนประมาณ ๓ พันกิโลแคลอรีต่อกิโลกรัมของวัตถุดิบนี้นะครับ ของเชื้อเพลิงนี้ ซึ่งสามารถที่จะช่วยลดการตัดไม้ทำลายป่าให้กับคนได้มากทีเดียวนะครับ.”

พัชรินทร์

แล้วการที่ได้นำผักตบชวามาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ อย่างเช่นการทำเป็นเชื้อเพลิงอัดแท่ง หรือว่าทำเป็นปุ๋ยหมักนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีแนวพระราชดำริในเรื่องนี้ อย่างไรบ้างหรือเปล่าคะ

นายวิศิษฐพร

“ครับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกระแสรับสั่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ที่ว่า เราจะทำอย่างไรถึงจะนำผักตบชวามาใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุดครับ โดยที่พระองค์ท่านทรงเน้นถึงการนำสิ่งที่เหลือใช้ ผมหมายถึงว่าเศษวัสดุเหลือใช้ในการเกษตรมาใช้ให้เป็นประโยชน์ ผักตบชวาที่เราจะนำมาใช้ในการผลิตปุ๋ย

มาทำปฏฺย แล้วก็ทำเชื่อเพลิงนี้ เราก็ต้องมีการพิจารณาอีกขั้นตอนหนึ่งที่ว่า ผักตบชวานั้นอยู่ในแหล่งน้ำชนิดไหน ถ้าในกรณีที่ผักตบชวานั้นอยู่ในแหล่งน้ำที่อยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรม ตัวโรงงานอุตสาหกรรมนั้นอาจมีการปล่อยน้ำทิ้งลงมาซึ่งมีพวกโลหะหนักอะไรอย่างนั้นะครับ ผักตบชวาประเภทนั้น ที่อยู่แหล่งนั้น เราก็ไม่ควรที่จะนำมาใช้ในการทำปฏฺย เพราะว่าถ้าเรานำผักตบชวาเหล่านั้นมาใช้เป็นปฏฺย เมื่อเรานำปฏฺยนั้นมาใช้กับพืชแล้ว พืชก็จะมีอาการดูดเอาพวกแร่ธาตุต่าง ๆ เหล่านี้ไปสู่ลำต้นและใบ แล้วเราก็รับประทานเข้าไป ก็มีผลข้างเคียงออกมา เราจะพิจารณาว่าถ้าในกรณีผักตบชวาอยู่ในแหล่งน้ำใกล้โรงงาน เราจะนำมาทำเป็นเชื่อเพลิงนะครับ แต่ในกรณีที่ผักตบชวาอยู่ในแหล่งน้ำที่สะอาด เราก็นำไปใช้ทำปฏฺยครับ."

พัชรินทร์

ถ้ามีประชาชนทั่วไปที่สนใจอยากจะมาขอดู แล้วก็นำไปปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการทำเชื่อเพลิงอัดแท่งหรือว่าการทำเป็นปฏฺยหมักจะเข้าดูได้หรือว่าให้ข้อมูลได้มากนักน้อยเพียงใดคะ

นายวิศิษฐพร

"ทางด้านโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดาเนะครับ เป็นโครงการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ท่านทรงมีพระราชดำริที่จะให้เกษตรกรทั่วไป และประชาชนทั่วไปที่สนใจเนะครับ เข้าชมได้เนะครับ โดยถ้าท่านใดที่สนใจก็กรุณาเขียนจดหมายเนะครับ เข้ามาที่โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดาเนะครับ โดยเจ้าหน้าที่ของถึงผู้อำนวยการโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดาอำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐ เนะครับ อันนั้นเนะครับ เราทางด้านโครงการส่วนพระองค์ฯ จะนัดวันและเวลาเนะครับให้ท่านที่จะเข้ามาชมงานต่าง ๆ ที่สนใจเนะครับ."

พัชรินทร์

แล้วในเรื่องที่เกี่ยวกับการนำผักตบชวามาใช้ประโยชน์เนะคะ อย่างที่ได้ทราบกันไปแล้วว่าเรื่องการทำจาดน้ำเสีย ทำเชื่อเพลิงแท่ง หรือว่าทำปฏฺยหมักนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีกระแสรับสั่งเพิ่มเติมในเรื่องนี้อย่างไรหลังจากนั้นอีกบ้างหรือเปล่านั้น

นายวิศิษฐพร

"พระองค์ท่านก็ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งเนะครับ ที่จะให้ศึกษาว่าผักตบชวานี้นอกจากจะใช้ทำเชื่อเพลิง ปฏฺยหมักแล้วนี้ ก็พยายามที่จะให้วิจัยว่าเราจะนำผักตบชวามาใช้ในประโยชน์ในแง่อื่นอีกได้ไหม ก็อย่างเช่นในปัจจุบันนี้ก็มีการนำผักตบชวานี้ไปใช้

ในแง่ของหัตถกรรม อย่างเช่นทำเป็นเปล ทำเป็นกระเป๋าทืออะไรพวกนี้นะครับ นอกจากจะใช้ในการทำหัตถกรรมในครัวเรือนแล้ว ก็ยังสามารถนำผักตบชวาไปใช้ในการผลิตแก๊สชีวภาพได้อีกนะครับ คือว่าเราสามารถเอาผักตบชวาไปหมักรวมกับมูลสัตว์ แล้วก็ให้แก๊สชีวภาพมา ซึ่งปัจจุบันนี้นะครับ โครงการสวนพระองค์ฯ ก็พยายามที่จะค้นคว้าวิจัยร่วมกับหน่วยราชการอื่น ที่จะใช้ประโยชน์ของผักตบชวาให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ครับ.”

โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา กับ ปลานิลสีแดง

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๑ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

นายปลอดประสพ สุรัสวดี

นายมานพ ตั้งตรงไพโรจน์

นางสิริพร ทองคำวงศ์

ผู้จัดรายการ

พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ

เพลงไตเติ้ล

จากฟ้า - สุจิน

บรรยาย (พัชรินทร์)

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๘๙ จนกระทั่งปัจจุบันนี้ พระองค์ได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่ในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านการศึกษา การแพทย์ การชลประทานและการเกษตร ทั้งนี้เพราะได้ทรงตั้งพระราชปณิธานมั่นว่า จะทรงอุทิศพระองค์เพื่อบำเพ็ญพระราชกรณียกิจที่จะก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองเป็นปึกแผ่นแก่เหล่าพสกนิกรและประเทศชาติ ดังนั้น เราจะเห็นว่าพระราชกรณียกิจของพระองค์จึงครอบคลุมไปทั่วทุกด้านและทั่วประเทศ โดยเฉพาะทางด้านการเกษตรนั้น พระองค์ทรงเข้าพระราชหฤทัยเป็นอย่างดีในความยากลำบากของพสกนิกรตามชนบทห่างไกล ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

เพลงบรรเลงพระราชนิพนธ์

บรรยาย (พัชรินทร์)

จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินไปในท้องที่ต่าง ๆ ทรงทอดพระเนตรเห็นในหลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อทรงนำมาค้นคว้าและทดลอง เพื่อจะได้นำไปฟื้นฟูและให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับปากท้อง ซึ่งก็เป็นที่ทราบกันดีว่า เมืองไทย

เราอุดมสมบูรณ์ไปด้วยข้าวปลาอาหาร แต่ประชาชนในชนบทยังได้รับประโยชน์จากอาหารไม่เต็มที่ โดยเฉพาะอาหารโปรตีน ประกอบกับเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๐๘ มกุฎราชกุมารอากิฮิโตะ แห่งญี่ปุ่น ได้ทูลเกล้าฯ ถวายปลาจากประเทศญี่ปุ่น ๕๐ ตัวและ พระองค์ทรงเลี้ยงไว้ในบ่อปลาภายในบริเวณสวนจิตรลดา และได้พระราชทานพันธุ์ปลาที่เพาะพันธุ์จากบ่อในสวนจิตรลดาให้กรมประมงไปขยายพันธุ์ เพื่อเป็นอาหารโปรตีนให้กับราษฎรทั่วประเทศ พร้อมกับพระราชทานชื่อปลาพันธุ์ใหม่ว่า “ปลานิล” โดยทับศัพท์ วิทยาศาสตร์ตามชื่อของพันธุ์ปลาที่ว่า นีโลติกา เจแปนิกา ดังที่นายปลอดประสพ สุรัสวดี รองอธิบดีกรมประมง ได้เล่าให้ฟังเกี่ยวกับเรื่องนี้ และการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระทัยในเรื่องเกี่ยวกับปลา ดังนี้ค่ะ

นายปลอดประสพ

“ไม่ว่าจะเสด็จ ไปที่ไหน เนื่องจากทรงโปรดเรื่องน้ำ ก็เป็นธรรมเนียมนะครับว่าเมื่อไปตรวจที่ไหนมีน้ำ ก็จะทรงปล่อยปลาหลาย ๆ คนนี่นะครับ แม้แต่ตัวผมเองแต่ก่อนนี่ก็เห็นว่า ที่ทรงปล่อยปลานี้ก็คงจะไปทำบุญมังงะครับ เพราะว่าเป็นชนบธรรมเนียมประเพณีไทยว่า ต้องปล่อยนกปล่อยปลา ที่นี้ที่จริงแล้วผมเข้าใจว่าพระองค์ได้แสดงออกในการปล่อยปลา ในเรื่องของการทำบุญหรือเรื่องของประเพณีนั้นเป็นเรื่องรอง เรื่องที่ทรงแสดงให้เห็นและต้องการที่จะให้คนปฏิบัติตามนั่นก็คือ พระราโชบาย “ในน้ำมีปลา” น้ำนั้นได้มายาก ปลานั้นไม่ได้ใช้น้ำ ไม่ได้กินน้ำ แต่ปลาอยู่ในน้ำ ปลานั้นเป็นอาหารโปรตีนหลักของประชาชนชาวไทยมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว กินกับข้าวกับปลานะครับ ไม่เคยมีใครพูดกับข้าวกับหมู่นะครับ อันนี้เป็นเรื่องที่ดีอยู่ในระบบสังคมไทย ด้วยเหตุฉะนี้เอง เมื่อเสด็จ ไปที่ใดก็ทรงปล่อยปลาและไม่ใช่ว่าถวายให้ปล่อยแล้วจะทรงปล่อยเรื่อยเปื่อยนะครับ จะทรงตรัสถามว่าปลาอะไร จำนวนเท่าไร ทำไมมันตัวเล็กนักปล่อยแล้วจะตายหรือเปล่า ปล่อยกี่ตัว แล้วก็วันมันจะโต แล้วใครจะช้ยกตัวอย่างเช่นที่เชียงใหม่ ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร เมื่อปล่อยนี้จะทรงถามว่าใครใช้ ก็ทูลว่าความจริงปล่อยมาก่อนหน้านี้แล้ว ก่อนที่จะเสด็จมา คนใช้คือคนเชียงใหม่มาตากเล่น พระองค์ท่านบอกว่าอันนี้ไม่ถูก ความจริงอยากจะให้คนแถวนี้ใช้มากกว่า เพราะฉะนั้นไปจัดระเบียบการบริหารซะ ให้ทุกคนนั้นมีส่วนใช้อย่าง

เท่าเทียมกันอย่างยุติธรรม ส่วนคนในเมืองก็ไม่ต้องมองข้ามเขาจะเห็นว่า ทรงเป็นห่วง และก็ทรงคิดทุกขั้นตอนนะครับในเรื่องการปล่อยปลา ที่นี้เรื่องการเลี้ยงปลานะครับ เป็นสิบปีมาแล้วนะครับ ทรงสนพระทัยในเรื่องปลามาตลอด เท่าที่ผมทราบแม้แต่ปลาหมอเทศ ก็ทรงสนพระทัย แต่ทรงสนพระทัยจริง ๆ นี่เมื่อเจ้าฟ้าชายอากิ ฮิโดมกุฎราชกุมารญี่ปุ่นมาเฝ้าฯ เป็นครั้งแรก ก็นำปลานิล มาถวาย นะครับ ก็ทรงพระทานชื่อว่าปลานิล เพราะตัวนามสกุลนี้ “นิโลตทัก” แล้วก็สีม่วง ๆ ด้วย ก็ทรงเลี้ยงไว้ที่สวนจิตรลดา นะครับ พระราชทานบ่อให้ ดูเหมือนจะ ๓ - ๔ บ่อ หรือ ๕ บ่อด้วยเข้าไป เพาะลูกออกมา มาก ก็ทรงถามเรื่อย ๆ ว่าเพาะได้ไหม ก็เพาะได้เพราะว่ามันออกลูกเองไม่ได้ทำอะไร ก็พระราชทานปลานี้ให้ไปเลี้ยงตามสถานีประมง แล้วก็เอาไปแจกราษฎร สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เคยพระราชทานเล่าให้ผมฟังว่า มีวันหนึ่งนี่พระราชทานเลี้ยงที่ทางใต้ ก็มีการนำปลานิลมาขึ้นโต๊ะเสวย สมเด็จพระนางเจ้าฯ ก็ทรงรับสั่งว่า ปลานิลนี่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงภูมิพระทัยนักหนา เพราะเดี๋ยวนี้ไปที่ไหนก็มีปลานิล คนยากคนจนก็ได้กินปลานิล แต่ว่าเธอรู้ไหมว่า ไม่ทรงเสวยปลานิลหรอก เพราะทรงนึกว่าเหมือนลูกเหมือนหลาน มีสักกี่คนครับที่จะคิดอย่างนี้ก็อยากจะมาเล่าให้พวกเราฟังนะครับว่าพระองค์ท่านคิดอย่างนี้ เดียวนี้ นะครับ ไปทรงทอดพระเนตรเห็นปลานิลที่ไหน ก็ทรงบอกว่าปลานิลกรมประมงนี่ตัวเล็ก ปลานิลกรมประมงนี่ตัวโต ปลานิลกรมประมงสีส้ม ปลานิลของชั้นนี้มันตัวใหญ่ ทำไมไปปล่อยให้มันกลายพันธุ์ ในสวนจิตรลดา นี่ย่าให้มันกลายพันธุ์นะ แล้วก็ให้ไปพยายามปรับปรุงพันธุ์ให้มันดี ให้ได้ปลานิลตัวโตเนื้อเยอะ ๆ ชาวบ้านชาวช่องจะได้กิน เป็นประโยชน์ อันนี้เป็นที่มาของการปรับปรุงพันธุ์ปลานิล เป็นเรื่องซึ่งกรมประมงกำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้ นะครับ.”

บรรยาย (พัชรินทร์)

นอกจากจะทรงพระราชทานพันธุ์ปลานิล ซึ่งขณะนี้มีจำนวนมากมาย ได้รับประทานกันทั่วประเทศแล้ว พระองค์ก็ไม่ทรงหยุดการศึกษาค้นคว้าทดลองและวิจัยเพียงเท่านั้น ปัจจุบันได้มีการค้นพบปลานิลแดง และให้ทำการเพาะเลี้ยงไว้ในโครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดาด้วย สำหรับเรื่องราวของพันธุ์ปลานิลสีแดง หรือปลานิลแดงนี้ จะมีประวัติความเป็นมาอย่างไร และเข้ามาในโครงการส่วนพระองค์ สวนจิตรลดาได้อย่างไร สิริพร ทองคำวงศ์ ได้ไปเรียน

สอบถามจากนายมานพ ตั้งตรงไพโรจน์ หัวหน้ากลุ่มวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติกรมประมง ซึ่งเข้ามาช่วยงานในโครงการการสวนพระองค์สวนจิตรลดา และได้เล่าให้ฟังดังนี้ค่ะ

นายมานพ

“สำหรับพันธุ์ปลานิลแดงได้เกิดขึ้นครั้งแรก เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๑ ที่สถานีประมงน้ำจืด จังหวัดอุบลราชธานี ในการเกิดขึ้นครั้งนั้นก็เป็นลักษณะของการเกิดขึ้นโดยที่ว่า ในบ่อที่เราเพาะเลี้ยงปลานิล ได้มีปลานิลซึ่งมีลักษณะที่สีที่แตกต่างจากปลานิลธรรมดา ในการเกิดครั้งนั้นปรากฏว่าทางสถานีก็ได้ทำการรวบรวมได้พันธุ์ปลานิลซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากปลานิลธรรมดา เราก็รวบรวมไว้นะครับแล้วก็ทำการศึกษากันมาเรื่อย ๆ ต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ กลุ่มวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ สถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติก็ได้ไปนำลูกพันธุ์ปลานิลแดงจากสถานีประมงน้ำจืดจังหวัดอุบลราชธานี มาทำการศึกษาเพื่อคัดพันธุ์นะครับ จากการศึกษาที่เรา ก็พบว่า ปลานิลสีแดงนี้นะครับ หรือปลานิลแดงนี้ เกิดขึ้นจากการลักษณะการผสมข้ามพันธุ์ ระหว่างปลานิลกับปลาหมอเทศ ซึ่งปลาหมอเทศนั้นเป็นพันธุ์ปลาซึ่งได้นำเข้ามาก่อนปลานิลนะครับ แล้วก็นำมาเลี้ยงในภาคอีสาน แล้วจึงเกิดขึ้นโดยการผสมข้ามพันธุ์ ทั้งนี้จากการที่เราศึกษาทางด้านพันธุกรรมนะครับ เราพบว่า มีของพันธุ์ปลานิลประมาณ ๗๘% แต่ว่ามีเลือดของปลาหมอเทศ ๒๑% นะครับ.”

สิริพร

แล้วสำหรับปลานิลแดงนี้นะคะ ได้เข้ามาในโครงการนี้
อย่างไรคะ

นายมานพ

“ครับ ในวโรกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ เปิดตึกโครงการอาหารกลางวันนี้นะครับ ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ ในครั้งนั้นท่านอธิบดีกรมประมงคือนายณิชา วารีกุล ท่านก็ได้ทูลเกล้าฯ ถวายพันธุ์ปลานิล เพื่อให้สมเด็จพระเทพฯ ทรงปล่อยเพื่อเพาะและขยายพันธุ์ในบ่อขนาดเนื้อที่ ๔๐๐ ตารางเมตร จำนวน ๓ บ่อ ในบริเวณตึกโครงการ และจากลูกปลาที่ได้จากการเพาะและขยายพันธุ์ ที่ทรงปล่อยนี้นะครับ ท่านก็พระราชทานให้กรมประมงเพื่อนำไปเผยแพร่ให้เกษตรกรนำไปเลี้ยงต่อไปครับ.”

สิริพร

ท่านผู้ฟังก็คงได้ทราบนะคะว่า ปลานิลแดงได้อยู่ในโครงการ

นี้อย่างไรนะคะ สำหรับข้อแตกต่างทั่ว ๆ ไป และข้อดี ข้อเสียของระหว่างปลานิลและปลานิลแดงนี้มีอย่างไรบ้างคะ

นายมานพ

“ตามที่เรียนให้ทราบแล้วนะคะว่า ปลานิลแดงหรือปลานิลสีแดงเป็นลักษณะลูกผสมระหว่างปลานิลกับปลาหมอเทศ เพราะฉะนั้น ถ้าเราดูจากลักษณะภายนอกจะเห็นว่า ลักษณะปากของมันนี่เฉียงขึ้นคล้าย ๆ ปลาหมอเทศ แต่บริเวณลำตัวแล้วถ้าศึกษาดูให้ดีแล้วจะเห็นว่าเหมือนกับปลานิล และสำหรับข้อดีข้อเสียของมันนี้นะครับ สำหรับปลานิลสีแดงนั้น จากการที่เราทำการทดสอบว่าปลานิลสีแดงนี้จะมีรสชาติดีกว่าปลานิลหรือไม่ โดยวิธีการที่เรียกว่าไปทำโดยไม่มีการปรุงแต่งรส และก็เชิญผู้มาลองลิ้มชิมรสดูนะครับทั้งหมด ๖๐ - ๗๐ ท่าน นี่ครับ ผลปรากฏว่า ๘๐% นะครับ กล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า ปลานิลสีแดงนี้มีรสชาติหวานมันและก็นุ่มละเอียดยกกว่าปลานิลนะครับ.”

สิริพร

สำหรับการเพาะเลี้ยงปลานิลนี้นะคะ การเพาะเลี้ยงนี้แตกต่างจากปลานิลธรรมชาติอย่างไร และก็ยากกว่ากันไหมคะ

นายมานพ

“ครับ สำหรับการเพาะเลี้ยงปลานิลแดงหรือปลานิลสีแดงนี้นะครับ กรรมวิธีการเพาะเช่นเดียวกับปลานิล เพาะได้ง่ายมากนะครับ เพียงแต่เราปล่อยพ่อแม่ลงไปในอัตราส่วนของปลาเพศเมีย ๓ ตัว เพศผู้ ๒ ตัว นะครับ ในบ่อดินหรือบ่อปูนได้เช่นเดียวกับปลานิลธรรมชาติเหมือนกัน แล้วลูกที่ออกมา นั้น จำนวนลูก ความดก ความอะไรเหมือนปลานิลธรรมชาติเลยนะครับ เพราะว่าแม่ก็จะให้ลูกปลาประมาณ ๕๐๐ - ๑๐๐๐ ตัว นะครับ.”

สิริพร

แล้วสำหรับผลผลิตที่เกษตรกรจะได้จากการเพาะเลี้ยงปลานิลแดงนี้เป็นอย่างไรบ้างคะ แล้วจะมีปัญหาในด้านการเลี้ยงหรือว่ามีโรคอะไรบ้างหรือไม่คะ

นายมานพ

“ครับ สำหรับการเลี้ยงนะครับ จากการที่ผมติดตามที่ภาคอีสานในจังหวัดมหาสารคาม ได้ทำการทดลองเลี้ยงปลานิลสีแดงนี้นะครับ ในบริเวณน้ำกร่อยนะครับ ผลปรากฏว่าเลี้ยงในกระชัง ปรากฏว่าเจริญเติบโตได้ดีมาก ขณะเดียวกันผมก็ปรึกษากับคุณบุญส่ง สิริกุลอดีตหัวหน้าสถานีที่น้ำกร่อยจังหวัดจันทบุรี ซึ่งได้นำพันธุ์ปลานิลสีแดงนี้ไปทำการทดลองเลี้ยงในน้ำกร่อย ปรากฏว่าจากการศึกษาเราพบว่าในน้ำเค็มประมาณ ๓ - ๕ ส่วน ใน

๑๐๐๐ ส่วน นี่นะครับ ปลานิลสีแดงสามารถวางไข่ได้ แต่ว่าถ้าความเค็มถึง ๓๐ ส่วน ใน ๑๐๐๐ ส่วน ปลานิลก็อยู่ได้ และจากการศึกษาอีกเราพบว่าปลานิลสีแดงนี้ถ้านำไปเลี้ยงในน้ำกร่อยหรือน้ำทะเลนี้ มันจะมีรสชาติดีกว่าในน้ำจืด ในตัวของมันเองนี้มันมีไขมันจากการวิเคราะห์แล้วว่ามีไขมันสูง มีความมันอะไรเหล่านี้ เพราะว่ามันมีไขมันสูง ไขมันที่จากการวิเคราะห์นี้เราพบว่ามีถึง ๑.๓๙ หรือ ๑.๔% ซึ่งเมื่อเทียบกับปลานิลธรรมดาแล้ว มีไขมันแค่ ๐.๘% เพราะฉะนั้นเป็นเครื่องยืนยันว่า ปลานิลสีแดงเป็นปลาที่มีรสชาติดีและก็มีมันกว่าปลานิลธรรมดาครับ.”

สิริพร

ท่านผู้ฟังหรือพี่น้องเกษตรกรที่อยากจะเลี้ยงพันธุ์ปลานิลสีแดงนะค่ะ ก็คงจะได้ทราบแล้วว่า การเลี้ยงก็ไม่ยุ่งยาก แต่ว่าผู้ที่อยู่ทางแถบน้ำกร่อยจะสามารถเลี้ยงได้ดีกว่าที่นี้สำหรับระยะเวลาในการที่จะเลี้ยงนี้นะค่ะ จะต้องใช้เวลาเท่าไรคะ

นายมานพ

“สำหรับระยะเวลาในการเลี้ยงก็เช่นเดียวกับปลานิลธรรมดา ขึ้นอยู่กับว่าเราต้องการขนาดไหน ถ้าต้องการขนาดโตมันก็ต้องใช้ระยะเวลามากหน่อย แต่ว่าถ้าเราต้องการขนาดที่ว่า ๒๐๐ กรัม ขึ้นไป ต้องใช้ระยะเวลประมาณ ๖ - ๗ เดือน คือประมาณ ๕ ตัวต่อ ๑ กิโลกรัม ใช้ระยะเวลประมาณ ๖ - ๗ เดือน ที่นี้ปัญหามันมีอยู่ชนิดหนึ่งนะครับว่า ปลานิลสีแดงนี้มันมีสี ทำให้ผู้บริโภคคิดว่าเป็นปลาที่มีสีสรรสวยงาม ทำให้รู้สึกว่ามันเป็นปลาสวยงามไม่กล้าที่จะบริโภคเท่าไร นี่เป็นข้อที่หนึ่ง ข้อที่สองนั้น ปลานิลสีแดงนี้เมื่อตาสีมันจะซีดลง เมื่อจับขึ้นมาใหม่ ๆ สีมันสวยงาม ทำให้ผู้บริโภคมีความรู้สึกว่ามันไม่ค่อยสด ที่จริงมันสดนะครับ แต่ว่าสีมันซีดลง เพราะฉะนั้นปัญหานี้ผมคิดว่าเกษตรกรเองนี้ทราบดีว่าเป็นปลาที่มีรสชาติมาก ในต่างประเทศก็เลี้ยงกันขนาดขึ้นภัตตาคาร และผมก็ทราบว่าบางท้องที่ในประเทศไทยเราได้มีการเลี้ยงปลานิลชนิดนี้และขึ้นภัตตาคาร เพราะเป็นปลาที่มีรสชาติหวานมันมาก เราเคยทำการทดสอบหลายรูปแบบด้วยกัน เช่นในงานเกษตรแห่งชาติ เมื่อปี ๒๕๓๐ เราได้มีการทดลองนำพันธุ์ปลานิลนี้มาทำการปรุงเป็นปลาหวาน ปลาฉูฉี่ หลายรูปแบบเลย แล้วก็เชิญชวนสื่อมวลชนไปลองรับประทานดู แล้วก็พูดว่าอร่อยมากครับ.”

สิริพร

สำหรับปลานิลสีแดงนี้นะค่ะ ถ้าเผื่อว่าเกษตรกรจะเพาะเลี้ยงนี้นะค่ะ จะสามารถหาพันธุ์ได้ที่ไหนคะ

นายมานพ

“สำหรับปลานิลสีแดงนี้ปัจจุบันนี้สถานีประมงต่าง ๆ ทั่วประเทศเรามีการขยายพันธุ์และเพาะแล้ว เพราะฉะนั้นเกษตรกรสามารถที่จะหาพันธุ์ได้ตามสถานีประมงต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะที่สถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ เพราะว่าเรารับผิดชอบในเรื่องการเพาะปลานิลสีแดง และก็ได้รับพระราชทานพันธุ์ปลาที่สมเด็จพระเทพฯ ท่านทรงปล่อยในบ่อสวนจิตรลดา ในทุก ๆ เดือน ทางสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติจะมาทำการรวบรวมลูกปลานิลสีแดง แล้วก็นำไปที่สถาบันฯ เพื่อจำหน่ายแจกให้กับเกษตรกรนะครับ。”

เพลง

บรรยาย (พัชรินทร์)

เมืองไทยเราเนี่ย แสนดินักหนา ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว
ท่านผู้ฟังคะ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเอาพระทัยใส่ในทุก ๆ เรื่องอย่างเช่นในเรื่องของความอยู่ดีมีสุข ก็ให้ประชาชนได้รับอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพของร่างกาย และปลานิลสีแดงก็จะได้เป็นที่รู้จักและเผยแพร่ทำประโยชน์ให้กับราษฎรของพระองค์ต่อไปในอนาคต นับเป็นพระมหากรุณาเป็นอย่างยิ่ง ดังที่นายมานพ ตั้งตรงไพโรจน์ หัวหน้ากลุ่มวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำสถาบันประมงน้ำจืดแห่งชาติ กรมประมง ซึ่งช่วยในงานโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา ได้กล่าวว่า

นายมานพ

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นห่วงใยพสกนิกรในเรื่องอาหารโปรตีน และเนื่องจากว่าปลานิลเป็นปลาที่เลี้ยงง่ายและโตเร็ว และในโอกาสที่เจ้าฟ้าชายอาภิศิต ทูลเกล้าฯ ถวายพันธุ์ปลาให้กับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา พระองค์ท่านก็นำมาเลี้ยงในสวนจิตรลดา และก็ทรงพระราชทานพันธุ์ปลานิลให้กับกรมประมงเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๐๘ จำนวนหนึ่ง เพื่อให้กรมประมงนำไปเพาะเลี้ยงและขยายให้กับเกษตรกร ปัจจุบันนี้สำหรับพันธุ์ปลานิลที่น้องเกษตรกรมีเลี้ยงกันทั่วทุกภาคของประเทศ และผมขออนุญาตเรียนว่าจะแทบทุกครัวเรือนของประเทศก็ว่าได้ และผลผลิตของปลานิลเองก็มีมากมายเลยนะครับ ในตลาดนี้เราเข้าไปเราจะเห็นปลานิลมากมาย อันนี้เป็นเพราะพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นห่วงใย ในขณะที่เดียวกันเนื่องจากว่าปลานิลชนิดนี้ ปลานิลสีแดงนี้เกิดขึ้นจากการผสมข้ามพันธุ์ระหว่างปลานิลกับปลาหมอเทศ แล้วก็พันธุ์ปลาที่มีรสชาติดีมากเมื่อเทียบ

กับปลานิลธรรมดา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ก็ทรงพระกรุณาธิคุณ ทรงปล่อยเพาะและขยายพันธุ์ และก็ทรงพระกรุณาธิคุณพระราชทานพันธุ์ปลานิลสีแดงที่ได้จากการเพาะในสวนจิตรลดา เพื่อให้กรมประมงนำไปเพาะและขยายเพื่อให้เกษตรกรนำไปเลี้ยงเพื่อเป็นอาชีพ และเป็นอาชีพที่ดีสำหรับเกษตรกร เป็นอาหารที่ดีสำหรับเกษตรกรด้วยครับ。”

การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริในรอบปี ๒๕๓๑

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๓๑ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล

ผู้จัดรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์

ไต่เตล

จากฟ้า.....สู่ดิน

ประกาศ (สิริพร)

สวัสดีค่ะ ท่านผู้ฟัง รายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” ซึ่งออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในนามของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ด้วยความร่วมมือของคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และกองข่าวสำนักพระราชเลขาธิการ ในวันนี้ขอเสนอ “การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในรอบปี ๒๕๓๑”

เพลง

(เสียงขลุ่ย-พุดแทรกขึ้นมา.....)

“พระเสโทหลังไหลเพื่อใครกัน พวกเรานั้นจะนั่งดูอยู่ได้ฤา”

(เสียงระฆัง-ผู้ชายพุดแทรก)

“พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นแบบอย่างของการเสียสละเพื่อประชาชน เราภูมิใจที่เจริญรอยพระยุคลบาท”

สิริพร

ท่านผู้ฟังคะ...คงไม่มีใครปฏิเสธได้ว่าไม่มีพระมหากษัตริย์องค์ใดในโลกที่จะรัก ห่วงใย และตรากตรำพระวรกายเพื่อพสกนิกรของพระองค์เสมอด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมีอยู่นับร้อยนับพันโครงการนั้น ย่อมประจักษ์ชัดแก่ดวงใจของชาวไทยทุกคน ไม่ว่าจะอยู่ ณ แห่งใด ไกลเท่าไหนบนแผ่นดินไทย พระเมตตาของพระองค์แผ่ไพศาล เกื้อกูลผู้ยากไร้ให้มีคามหวังในชีวิต ประดุจดั่งสายฝนอันชื่นใจที่โปรยปรายไปทั่วทั้งแผ่นดิน.....รายการ “จากฟ้า...สู่ดิน” ในวันนี้

ดร. สุเมธ

ขอประมวลการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ในรอบปี ๒๕๓๑ จากการสัมภาษณ์ ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมาเสนอต่อท่านผู้ฟังนะคะ

สำหรับในปีนี้...โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ส่วนใหญ่มักยังคงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งน้ำ เพราะว่าเป็นหัวใจของการมีชีวิตอยู่ การเพาะปลูกและการทำมาหากินอยู่นั่นเอง งานที่สำคัญมากอย่างกรณีของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ก็เป็นเรื่องที่สำคัญเช่นกันนะครับ อย่างเช่นในปีนี้ถึงแม้ว่าจะเป็นลักษณะของการต่อเนื่อง แต่เราก็ทำการพัฒนาลักษณะโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลของการศึกษาต่าง ๆ ที่ได้มาจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ครับ ก็อย่างที่เรารายงานกัน การดำเนินงานต่าง ๆ ก็ได้ดำเนินการมาพอสมควรแล้ว น่าที่จะได้มีการแลกเปลี่ยนแลกเปลี่ยนกันถึงงานที่ศูนย์ต่าง ๆ ได้ทำแล้วเพื่อดูว่าอะไรคือความสำเร็จที่สามารถถ่ายทอดสู่กันได้นะครับ หรือว่ายังมีปัญหาอะไรที่ควรจะต้องร่วมกันแก้ไขหรือไม่ ซึ่งในปีนี้ได้มีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นก็คือเราได้มีการจัดสัมมนา รวมทั้ง ๖ ศูนย์ฯ เลยนะครับ ที่กระจายตัวอยู่ในทั่วประเทศ แล้วก็ได้มีการมีโอกาสที่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในศูนย์ฯ ทั้งหมดนั้นได้มีการมีโอกาสได้เข้าเฝ้ารับพระราชกระแสด้วย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้ทรงพระราชทานแนวความคิดมากมายทีเดียวนะครับ และก็จุดใจความสำคัญใหญ่ ๆ นั้นก็คือเรามีพระราชประสงค์ที่อยากจะยกระดับการพัฒนาขึ้นไปอีกขั้นหนึ่ง ซึ่งในขั้นต้นนั้นหลังจากที่ได้มีการวางรากฐานวางระบบให้มีการดูแลสนับสนุนมาระยะหนึ่งแล้วนี้นะครับ ทรงเปรียบเทียบว่าถ้าเป็นเด็กก็ควรจะเริ่มเติบโตรู้จักทำการผลิตมีรายได้และเริ่มรู้จักจัดระบบเศรษฐกิจเบื้องต้นของตนเองขึ้นมาให้ได้เพื่อที่จะขยายขีดความสามารถที่จะทำอะไรต่ออะไรนี้นะครับ ให้มากขึ้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะเป็นไปตามที่มีพระราชกระแสอยู่ตลอดเวลา ก็คือในเรื่องของการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานนะครับหรือจุดหมายที่แท้จริงของการพัฒนาในทุกช่วง

เพราะฉะนั้นในช่วงที่ผ่านมาในระหว่างปีนี้นะครับก็ถือว่าเป็นการต่อเนื่องและพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นไปอีกครับ

สิริพร

สำหรับเท่าที่ท่านรองฯ ได้ตามเสด็จโดยใกล้ชิด ในรอบปีที่ผ่านมาได้มีโครงการอะไรที่พระองค์ท่านสนใจเป็นพิเศษหรือเป็นโครงการพิเศษบ้างคะในรอบปีนี้

ดร. สุเมธ

สำหรับในปีนี้นะครับ เราอาจจะเห็นได้ว่าพระองค์ท่านเสด็จแปรพระราชฐานน้อยครั้งกว่าปีก่อน ๆ แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าพระองค์จะทรงงานน้อยลงนะครับ พระองค์ยังทรงใช้เวลาในการศึกษาติดตามเหตุการณ์และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองในทั่วทุกภาคเลยนะครับ แล้วก็ยังมีพระราชดำริใหม่ ๆ ออกมาเสมอในปีที่ผ่านมาได้ทรงติดตามเรื่องเกี่ยวกับการจัดระบบแก้ไขปัญหาน้ำเสียในกรุงเทพอย่างต่อเนื่อง เคยมีพระราชดำรัสว่าจะทรงสร้างไถ่นะครับให้กับกรุงเทพ เป้าหมายของการสร้างไถ่นั้นก็คือ ระบบที่จะทำความสะอาดชะล้างสิ่งสกปรกต่าง ๆ นี่นะครับ ที่เกิดขึ้นตามสภาพแวดล้อมของกรุงเทพที่ได้เผชิญหน้าอยู่ขณะนี้ และได้ทรงมีพระราชดำรัสต่าง ๆ มากมายทีเดียวนะครับ แต่อย่างไรก็ตามผมอยากจะเรียนว่าในการทรงงานของพระองค์นั้นก็อาจจะแตกต่างกว่าผู้อื่นบ้างนะครับ พระองค์ท่านก็ได้ทรงมีพระราชดำรัสเองว่าการทำงานของพระองค์นั้นจะยึดถือหลักการการทำให้เรื่อย ๆ นะครับ เพราะฉะนั้นก็มีหลักว่าทำอะไรก็ค่อย ๆ ทำค่อย ๆ ก่อขึ้นมาและทรงทำด้วยพระทัยจริงจัง ๆ นะครับ ทำเพราะความสนใจของงานนั้น เพราะฉะนั้นพระองค์จะทรงงานอย่างที่ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายเลย เราจะเห็นได้ว่าพระองค์จะค่อย ๆ ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วนก่อนนะครับ

ในกรณีเกี่ยวกับเรื่องน้ำในกรุงเทพนั้นทรงหาข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องน้ำมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ ที่ ๕ นะครับ ว่าทางน้ำตามธรรมชาติเดิมสมัยโบราณนั้นเคยเป็นมาอย่างไรและมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง ศึกษาจนกระทั่งรู้ระบบทางน้ำ ดูคลองต่าง ๆ ในกรุงเทพเป็นอย่างดีเลยและได้มีข้อมูลอย่างดี แล้วก็ทรงวางแผนนะครับ ซึ่งในการวางแผนนั้นก็ทรงมองภาพกว้าง ๆ ก่อนนะครับ และก็ค่อย ๆ วางแผนย่อย ๆ หลายแผน ซึ่งแต่ละแผนนั้นก็ประสานสอดคล้องกันเป็นอย่างดีนะครับ อย่างระบบการกำจัดน้ำเสียที่ได้

กล่าวถึงในตอนต้น ๆ นี้ก็ได้มีพระราชดำริตั้งแต่เกือบสิบปีมาแล้วนะครับ และก็ให้ความสำคัญในการดำเนินการในกรุงเทพนั้นะครับ ก็ได้มีพระราชกระแสว่ามันคงจะต้องมีสองแผนนี้ก่อน คือแผนหนึ่งนั้นก็ใช้สำหรับรับมือฝนนะครับ ปัญหาที่เกิดขึ้นในฤดูฝนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันน้ำท่วม และอีกแผนหนึ่งก็เป็นแผนการระบายน้ำในฤดูแล้งเพื่อที่จะกำจัดน้ำเสียจากคลองสายต่าง ๆ

สิ่งที่พระองค์คิดขึ้นมักจะเป็นสิ่งที่ผู้ใดไม่ค่อยคิดมาก่อนนะครับ อย่างเช่นว่าการใช้ธรรมชาติเข้าไปแก้ไขปัญหาระบบน้ำด้วยกันเองอย่างเช่น การใช้ผักตบชวาเป็นตัวกำจัดน้ำเสียเป็นต้นนะครับ ในกรณีของโครงการบึงมกกะสัน เป็นต้น ก็ไม่ได้มีใครเคยคิดมาก่อนนะครับ หรือการรับน้ำดีจากแม่น้ำเจ้าพระยา ถ่ายเทเข้ามาใส่น้ำเสียในคลองต่าง ๆ โดยอาศัยหลักธรรมชาตินะครับคือหลักของแรงโน้มถ่วงของโลกให้มากที่สุดโดยไม่ต้องใช้เครื่องจักรเครื่องกลหรือว่าต้องอาศัยแรงงานด้านอื่นมาใช้ะครับ ใช้การขึ้นลงของกระแสน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยานี้เองและก็มีโครงการอีกโครงการหนึ่งที่กำลังดำเนินการอยู่ในขณะนี้ ก็คือโครงการบึงพระราม ๙ นะครับ ซึ่งโครงการนี้ก็ได้มีการทดลองใช้เครื่องปั่นอากาศเพิ่มออกซิเจนในน้ำให้มากขึ้น รวมทั้งการใช้ผักตบชวาซึ่งได้เคยทดสอบแล้วว่าโครงการบึงมกกะสันด้วย เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าในบึงมกกะสันนั้นเราใช้วิธีการในลักษณะที่เป็นธรรมชาติเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์นะครับ ส่วนในบึงพระราม ๙ นั้นได้ใช้ระบบผสมผสานกันระหว่างวิธีการสมัยใหม่คือเครื่องเติมออกซิเจนในน้ำ และก็ผสมผสานกับผักตบชวาด้วย และนอกจากนั้นก็มีพระราชดำริว่าควรจะต้องจัดพื้นที่หลาย ๆ แห่งด้วยกัน ซึ่งเวลานี้ก็ได้มอง ๆ ไว้หลายชุดอยู่แล้วนะครับ และแม้กระทั่งตามวัดวาอารามต่าง ๆ นี้ก็ควรจะมาใช้ประโยชน์วางระบบการขจัดน้ำเสียขนาดเล็ก ๆ ด้วยเพื่อให้วัดได้มีบทบาทหรือได้มีโอกาสเข้ามาแก้ไขปัญหาล้วนรวมของสังคมของชุมชนด้วยนะครับ

อีกด้านหนึ่งในบริเวณตอนเหนือของกรุงเทพนั้นก็ยังมีพระราชดำริให้ขุดสระพระราม ๙ นะครับ ซึ่งเป็นสระขนาดใหญ่มากมีพื้นที่ประมาณเกือบ ๓,๐๐๐ ไร่ สำหรับสระนี้จะมียุ้งปลาอยู่หลายประการด้วยกัน อย่างน้อยที่มีเห็นชัดเจนก็คือมี ๓ เรื่องด้วยกัน

คือ รับน้ำหลากในฤดูฝนและก็น้ำที่หลากไหลมาจากภาคเหนือด้วย ก็จะช่วยบรรเทาปัญหาน้ำท่วมในกรุงเทพมหานครส่วนหนึ่งแล้วกับบทบาทที่สองนั้นก็คือส่งน้ำจากสระซึ่งเราเก็บกักไว้ในฤดูฝนนี้ นะครับ เข้าไปใส่น้ำเสียในกรุงเทพในฤดูแล้ง ซึ่งคลองต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร ก็จะเกิดภาวะที่เน่าเหม็นมากนะครับ ก็จะใช้น้ำจากบึงสระใหญ่เข้าไปชำระล้างในช่วงฤดูแล้ง และส่วนน้ำที่เหลือในบึงนั้นก็จะใช้เป็นการประมงและเกษตรกรรมในพื้นที่บริเวณนั้นด้วย เพราะฉะนั้นโดยส่วนรวมกล่าว ๆ นะครับ สำหรับโครงการที่น่าสนใจระยะช่วงปีที่ผ่านมานะครับ

สิริพร

...โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริซึ่งมีอยู่มากมายหลายร้อยหลายพันโครงการทั่วประเทศ ในปีนี้ทางภาคใต้ก็ทราบว่าเป็นประสบปัญหาเกี่ยวกับน้ำท่วม ในเรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงห่วงใยในเรื่องน้ำท่วมภาคใต้อย่างไร ได้มีพระราชดำริอย่างไรบ้างคะ แล้วก็โดยเฉพาะโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหลาย ๆ โครงการในภาคใต้นั้นเราได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมหรือเปล่าคะ

ดร. สุเมธ

สำหรับในกรณีของภาคใต้นั้นทรงกังวลมากนะครับและก็เป็นห่วงมากที่สุดทีเดียว เพราะระยะเริ่มต้นที่ประสบอุทกภัยครั้งนี้ในส่วนแรกนั้นก็ยังมีพระราชดำริให้ราชประชานุเคราะห์นั้นนะครับ ได้ลงไปปฏิบัติภารกิจก่อนและก็ได้พระราชทานทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ไปช่วยเหลือในการเฉพาะหน้าก่อน และนอกเหนือไปจากนั้นได้ทรงศึกษาและในเรื่องนี้อันที่จริงได้ทรงศึกษามานานแล้วด้วยนะครับ ได้วางโครงการหรือแนวพระราชดำริหลาย ๆ ประการด้วยกัน แต่ว่าบางแห่งนั้นก็มิได้มีการดำเนินงานในเรื่องการแก้ไขไว้ล่วงหน้าครับ สำหรับในพื้นที่ที่ทรงหยิบยกขึ้นมาอย่างเป็นต้นว่าในบริเวณจังหวัดนราธิวาสนั้นนะครับ โครงการบาเจาะ เป็นต้น ก็ปรากฏว่าในพื้นที่บริเวณดังกล่าวที่ทรงวางโครงการนั้น อุทกภัยก็ไม่ได้สร้างความเดือดร้อนหรือว่าทำลายภูมิประเทศตรงนั้นไปอย่างมากเลยนะครับ นับว่าโครงการพระราชดำริที่ทรงวางไว้ในส่วนนั้นได้มีบทบาทที่จะแก้ไขปัญหาก็ได้เป็นอย่างดี สำหรับในพื้นที่บางส่วนซึ่งมีปัญหาอย่างรุนแรงนั้น ก็ได้พระราชทานแนวพระราชดำริไว้แล้วนะครับ ที่จะขุดคลองที่จะระบายน้ำออกไปสู่ทะเลให้เร็วขึ้น

และประกาศที่สองนั้น ในพื้นที่ภูมิภาคบางส่วนนั้นก็จะทำให้เป็นสถานที่กักเก็บน้ำไว้จะครับ และก่อนหน้าฤดูฝนก็จะระบายน้ำในพื้นที่ที่อาจจะเป็รูปร่างของทะเลสาบอะไรก็แล้วแต่ นั้น ออกไปสู่ทะเลเสียก่อน แล้วก็ให้พื้นที่ดังกล่าวนี้เป็นพื้นที่รับน้ำในกรณีเมื่อมีฝนหนักอย่างที่เกิดขึ้นมาในครั้งที่แล้วนี้ะครับ ก็จะบรรเทาความทุกข์ยากหรือว่าภัยอันตรายที่เกิดขึ้นมาในลักษณะที่เราเผชิญอยู่นี้ได้อย่างได้ผลดีที่สุดและขณะนี้เจ้าหน้าที่กำลังทำงานอยู่ในขั้นรายละเอียดอยู่นะครับแล้วอย่างไรก็ตามในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นั้น คือผมกราบเรียนได้เลยว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทุกโครงการนั้นเรื่องนี้อยู่ตลอดเวลาจะครับ ทรงย้ำอยู่เสมอว่าพวกเราในทำลายทรัพยากรจนความสมดุลตามธรรมชาติเสียไป และผลสุดท้ายผู้ที่เดือดร้อนเองก็คือเรานั่นเองนะครับ คือประชาชนทั่ว ๆ ไปนั่นเอง เพราะว่าธรรมชาตินั้นมีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันทุกชั้นทุกตอนทุกส่วน เพราะฉะนั้นเราจะต้องถนอมรักษาธรรมชาติไว้ เมื่อมีการใช้ประโยชน์ก็ต้องมีการฟื้นฟูสร้างเสริมเพื่อให้ระบบนิเวศน์ทั้งระบบนั้นจะครับคงอยู่ได้ต่อไปและเป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อมนุษย์ต่อไปนะครับ ได้มีพระราชกระแสรับสั่งอย่างชัดเจนในเรื่องนี้

สิริพร

...ท่านผู้ฟังก็ได้ทราบถึงโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้รอบปีว่าเป็นอย่างไร ทีนี้จะขอให้ท่านได้สรุปการดำเนินงานของ กปร. นะคะว่าในรอบปีที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการอย่างไรบ้างคะ

ดร. สุเมธ

สำหรับโครงการในปี ๒๕๓๑ นี้ะครับ มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ที่เกิดขึ้นรวมทั้งสิ้น ๕๒ โครงการด้วยกัน ซึ่งถ้าจำแนกออกเป็นกิจกรรมต่าง ๆ นี้ะครับ เราสามารถจำแนกออกได้ถึง ๘๙ กิจกรรมนะครับ สำหรับกิจกรรมใหญ่ ๆ ก็มี การพัฒนาแหล่งน้ำนี้ะครับเราสามารถแยกออกมาได้ ๓๓ กิจกรรมด้วยกัน การพัฒนาด้านการเกษตรส่งเสริมอาชีพ ๑๓ กิจกรรมนะครับ การคมนาคมขนส่ง ๔ กิจกรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องสำคัญด้วยเช่นกัน มี ๑๔ กิจกรรม การจัดสรรและพัฒนาที่ดิน ๘ กิจกรรม ด้านสาธารณสุข ๔ กิจกรรม และกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งจัดรวมกลุ่มในส่วนที่กล่าว

มาแล้วไม่ได้ประมาณ ๑๓ รายการด้วยกันนะครับ พอที่จะกล่าวได้ว่าในภาคเหนือนี้มีโครงการมากที่สุด คือประมาณ ๒๑ โครงการนะครับ คือ ในภาคเหนือนี้มีโครงการขนาดใหญ่ที่มีการดำเนินงานต่อเนื่องอยู่หลายโครงการ อย่างเช่นโครงการพัฒนาลุ่มน้ำสาขามแม่ปิงนะครับ โครงการพัฒนาดอยตุงเป็นต้น เฉพาะเรื่องน้ำอย่างเดียวนั้นครับ ผมขอที่จะกล่าวในที่นี้ว่าจากการประเมินเบื้องต้นนั้นครับ จะสามารถส่งน้ำเข้าพื้นที่เพาะปลูกของราษฎรได้ถึงประมาณ ๑๐๒,๕๙๙ ไร่ นะครับ...ซึ่งจะก่อประโยชน์ให้กับการอุปโภคบริโภคของราษฎร ประมาณ ๑๐๔ หมู่บ้าน ถ้าคิดเป็นครัวเรือนก็ประมาณสัก ๑๔,๕๒๔ ครัวเรือน สำหรับบุคคลที่จะได้รับประโยชน์โดยตรงนะครับ คิดว่าเป็นจำนวนคนก็ควรจะประมาณ ๑๖๘,๕๐๐ กว่าคน

สิริพร

...สำหรับในรอบปีที่ผ่านมา ก็มีข่าวที่ทำให้คนไทยทั่วประเทศต่างก็ปิติไปตาม ๆ กันนั้นก็คือ โครงการหลวงได้รับรางวัลแมกไซไซ อยากจะเรียนถามท่านในเรื่องนี้

ดร. สุเมธ

ก็ในฐานะคนไทยนะครับ รางวัลนี้ก็เกียรติยศสำหรับพวกเราทุกคน เราก็เห็นว่าโครงการหลวงก็เป็นเสมือนตัวแทนของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งหลาย ที่ได้ดำเนินการอยู่ทั่วทุกหนทุกแห่งนะครับ รางวัลแมกไซไซได้ให้การยกย่องว่าโครงการหลวงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นแสดงอย่างชัดเจนถึงความร่วมมือร่วมใจของหลายฝ่าย หลายองค์กรที่ได้ร่วมมือแก้ไขปัญหการปลูกฝิ่นของชาวเขา ช่วยยกระดับความเป็นอยู่พัฒนาพืชเศรษฐกิจเมืองหนาวขึ้นมาทดแทนการปลูกฝิ่นได้อย่างมีผลดียิ่งนะครับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสว่า เช่นเดียวกับโครงการอื่น ๆ ทรงริเริ่มโครงการขึ้นมาด้วยเหตุผลหลายประการด้วยกัน ประการแรกนั้นทรงทำเพื่อด้วยเหตุผลทางด้านมนุษยธรรมนะครับ ที่มีต่อผู้ยากไร้ขาดโอกาสและนอกเหนือไปจากนั้นยังมีปัญหาที่เกี่ยวข้องไปถึงการปลูกฝิ่น การเผาไม้ทำลายป่า และก็การทำลายต้นน้ำลำธารด้วย ซึ่งจะเป็นผลเสียใหญ่หลวงในระยะยาว ด้วยเหตุนี้จึงมีพระราชดำริให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับโครงการหลวงขึ้นนะครับ โครงการหลวงได้เริ่มต้นเมื่อปี ๒๕๑๒ ซึ่งในช่วงปี ๒๐ ปีเศษที่ผ่านมาครับ

ได้ขยายพื้นที่ไปยังถิ่นที่อยู่ชาวเขาหลายแห่งที่เดียวนะครับเกือบ
ทุกดอยเลยในขณะนี้ สำหรับการพัฒนาดังกล่าวไปถึงการพัฒนาชีวิต
ความเป็นอยู่ด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา อนามัย และที่อยู่อาศัย
ทำให้ชีวิตของชาวไทยภูเขาเหล่านั้นะครับได้เปลี่ยนแปลงไปและทำให้
พวกคนไทยภูเขาได้ตระหนักดีว่า สาเหตุที่เขาได้หลุดพ้นจากสภาพ
ต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาเบื้องต้นนะครับ เป็นเพราะพระมหากรุณาธิคุณ
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยแท้ะครับที่ได้อุทิศพระองค์
เพื่ออาณาประชาราษฎร์ทั้งปวง โดยมีได้แบ่งแยกว่าจะเป็นคนที่อยู่
ในภาคกลางหรือภาคเหนือ หรือว่าอยู่บนดอยหรือว่าอยู่ในพื้นที่ราบ
นี่ะครับ ทรงให้พระเมตตาเสมอเหมือนกันทุกกลุ่มเหล่านะครับ

สิริพร

...สำหรับในช่วงนี้ก็ใกล้จะปีใหม่อแล้วนะคะ...ท่านมีอะไร
ที่จะกล่าวถึงท่านผู้ฟังทั่ว ๆ ไปบ้างคะ

ดร. สุเมธ

สำหรับในเรื่องที่จะมีอะไรฝากนั้น ผมคิดว่าคงจะมีหลายเรื่อง
ด้วยกันนะครับ เพราะว่าแนวทางที่จะปฏิบัติหลายประการก็คือ
สนองพระราชดำริ การเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทนั้น ถ้า
สามารถทำได้อย่างถูกต้องนะครับ ก็จะก่อประโยชน์ให้กับบ้านเมือง
อย่างแท้จริง สมดังที่พระองค์ทรงตั้งพระราชปณิธานไว้ได้ ก่อนอื่น
ผมอยากจะเริ่มที่แรกก่อนนะครับ คือกลุ่มข้าราชการ ผมคิดว่า
ในการปฏิบัติหน้าที่อะไรต่ออะไรต่าง ๆ นั้น ก็คงจะยึดหลักที่ต้อง
เสียสละนะครับอุทิศความเหนื่อยยากทั้งปวงให้กับประเทศชาติ
นะครับ เช่นเดียวกับที่พระองค์ได้ทรงมีพระราชกรณียกิจอยู่ในขณะนี้
 เพราะว่าถ้าพูดอีกด้านหนึ่งแล้วนะครับการที่จะทำให้ประชาชน
เป็นสุขได้ ประเทศชาติก็จะมั่นคงนะครับ เป็นสุขและเราก็ได้รับ
ความสุขไปด้วย อันนี้ก็ให้มีพระราชดำรัสอยู่หลายครั้งหลายหน
ด้วยกัน แล้วก็ประการที่สองหรือหลักการที่สองนั้นก็คงจะต้องทำ
อย่างไม่วางอะไรเป็นสิ่งที่ตอบแทนนะครับ อันที่จริงแล้ว ลาภ ยศ
สรรเสริญ บารมี สิ่งที่เกิดขึ้นจากการทำดีของพวกเราในระหว่าง
การปฏิบัติหน้าที่นั่นเอง อันนี้ก็พระราชกระแสอยู่ด้วยเช่นกัน
นะครับและทรงเน้นอีกประการหนึ่งก็คือการสมานสามัคคีของ
พวกเรานั้นจะเป็นพลังสำคัญที่ทำให้งานต่าง ๆ เกิดความสำเร็จขึ้น
ได้นะครับ ทรงเป็นห่วงมากในเรื่องของความขัดแย้งความคิดอะไร
ต่าง ๆ เพราะสิ่งเหล่านี้ความขัดแย้งถ้าเกิดขึ้นมาอย่างไม่มีเหตุ

มีผลเพียงพอนะครับ ก็จะเป็นการขัดขวางความสำเร็จได้เช่นกัน และอีกประการหนึ่งนี่นะครับ การรับพระราชดำรัสนั้นจะต้องแม่น นะครับ คือจะต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้ ไม่ใช่เข้าใจอย่างครึ้ง ๆ กลาง ๆ อย่างเป็นต้นว่าเมื่อสองสามวันมานี้ก็มีกรณีหนึ่ง บอกว่าพระองค์ ท่านมีพระราชดำรัสให้ทำโครงการให้คนอีสานได้ปลูกข้าวนาขั้น บันไดในภาคใต้ การกล่าวอย่างนี้หมายความว่าไม่ได้เข้าใจในเรื่อง ของโครงการพระราชดำริเลยนะครับ แล้วก็เป็นเรื่องที่เสียหายด้วย เพราะว่าไม่ตรงกับที่มีพระราชกระแสไว้ แท้ที่จริงแล้วปัญหาเรื่อง การขาดแคลนข้าวในภาคใต้นั้นก็เป็นอย่างที่เราู้กันนะครับ พวก ชาวบ้านก็ได้ร้องขอมาว่าจะทำอย่างไรถึงจะให้มีข้าวได้ ก็เลย มีพระราชดำริว่า ในพื้นที่บางส่วนโดยเฉพาะในนิคมทางภาคใต้นั้น ถึงแม้พื้นที่จะเป็นลักษณะเป็นเนินเขา หรืออะไรต่าง ๆ นั้น อาจ จะทำนาขั้นบันไดขึ้นก็เลยมีพระราชดำริน่าจะทดลองทดสอบ ดูนะครับ แต่ไม่ใช่เอาคนอีสานไปปลูกนาขั้นบันไดในภาคใต้ อย่างที่กล่าว ๆ กันนะครับ อันนี้ผมก็ถือโอกาสได้เรียนให้ทราบ ชะเลย อันนี้ก็เป็นเพียงตัวอย่างเท่านั้นเอง

ทีนี้สำหรับกลุ่มที่สองก็คือประชาชนในโครงการเอง สำหรับ ประชาชนในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้นจะต้องร่วมมือ ร่วมใจกัน เพราะว่าเมื่อขอให้พระองค์ได้เข้ามาช่วยแล้วก็ต้อง ช่วยตัวเองด้วยนะครับ จะต้องทำโครงการต่อเนื่องด้วยตัวของตัวเอง จะต้องทำงานอย่างขยันขันแข็งมาก ซึ่งเช่นเดียวกันที่พระราชทาน หรือมีพระราชดำริกับส่วนราชการไว้นี้แหละครับ ความสามัคคี กันต่าง ๆ ในกลุ่มของประชาชนเองก็เป็นสิ่งที่สำคัญและเป็นปัจจัย ของความสำเร็จด้วยเช่นกัน อย่าได้หวังประโยชน์โดยตัวเอง อย่าหวังประโยชน์ที่เกิดขึ้นโดยที่ตัวเองไม่ได้ทำอะไรนะครับ จะต้อง แบ่งปันผลประโยชน์ระหว่างชุมชนนั้น ๆ อย่างยุติธรรมนะครับ อย่าตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์จากผู้หนึ่งผู้ใด ทีนี้สำหรับประชาชนทั่ว ๆ ไปนี้นะครับ การถวายพระพรปีใหม่ คงจะไม่มีอะไรดีไปกว่าที่จะทำหน้าที่ของตนเองให้สมบูรณ์ที่สุด นะครับ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันมุ่งทำแต่ประโยชน์ส่วนใหญ่และ ก็ละทิ้งละวางประโยชน์ส่วนตัวไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้นะครับ และทรงเตือนอยู่เสมอ สำหรับทุกหมู่ทุกเหล่านี้นจะต้องทำอะไรอย่าง

มีสตินะครับ เมื่อสองสามวันนี้ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ก็ได้ ได้มีพระราชกระแสในเรื่องนี้ดูเหมือนว่าทุกคนมองข้ามไปนะครับ ทรงเน้นอีกครั้งหนึ่งว่า การทำอะไรต่ออะไรต่าง ๆ ก็ดีจะต้องมีสตินะครับ คำว่าสตินี้จะต้องมีทั้งกาย สติที่กาย สติที่วาจา สติที่ใจด้วย เมื่อทำอย่างนี้แล้วนะครับ บ้านเมืองก็จะเจริญรุ่งเรือง แล้วเราก็จะอยู่อย่างมีความสุขนะครับ นี่ละครับทั้งหลายทั้งปวงก็เป็นพระราชปณิธานของพระเจ้าอยู่หัวของเรา พระองค์ได้ทรงอุทิศทุกสิ่งทุกอย่างแก่ชาติบ้านเมืองแล้วผมคิดว่าเราเองในฐานะพสกนิกรนั้นก็ควรที่จะเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทด้วยครับ

เพลง

สิริพร

สายฝน.....

“ยืงนานกาลยั้งชั่ง

ถึงพระทัย

บุญที่เกิดอยู่ใน

ร่วมเกล้า

เมตตาพระแผ่ไป

ทุกทิศ

ใดเปรียบพระเป็นเจ้า

มั่นฤาณี”

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในเขตภาคเหนือ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๕ มกราคม ๒๕๓๒ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ม.จ.ภิศเดช ราชินี

ผู้จัดรายการ

พัชรินทร์ เขยกลินเทศ

ไต่เตล

จากฟ้า - สุคัน

บรรยาย (พัชรินทร์)

ท่านผู้ฟังคะ ย่อมเป็นที่ทราบและประจักษ์กันทั่วไปแล้ว
อย่างดียิ่งว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงบำเพ็ญพระราช-
กรณียกิจอันอำนวยประโยชน์แก่พสกนิกรชาวไทยมากมายสุด
คณานับ จนได้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ทั้งแก่พสกนิกรชาวไทยและ
ชาวโลก โดยเฉพาะงานด้านการพัฒนาชนบทในท้องที่ห่างไกลและ
อันตรายนั้น พระองค์ทรงเน้นให้ประชาชนสามารถยืนตัวอยู่ได้เอง
โดยพึ่งปัจจัยภายนอกให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ นอกจากนั้น จะต้อง
ให้ประชาชนมีสุขภาพอนามัยดี รวมถึงช่วยรักษาพยาบาลอุปการะ
ผู้เจ็บป่วย และช่วยให้ประชาชนมีโอกาสได้เข้ารับการศึกษามี
ความรู้ อย่างน้อยให้อ่านออกเขียนได้ ด้วยเหตุนี้เอง พระองค์จึง
ทรงมีพระราชดำริจัดตั้งโครงการพัฒนาขึ้น โดยให้ราษฎรกับ
ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันพิจารณาแก้ไขปัญหา เพื่อให้
ท้องถิ่นของตนเองเจริญขึ้น นอกจากนั้น พระองค์ยังทรงมีสาย-
พระเนตรที่กว้างไกล และทรงปรารภนาที่จะให้ราษฎรทุกหมู่เหล่า
ไม่ว่าจะอยู่ที่แห่งหนตำบลไหน เหนือ ใต้ ตะวันออก ตะวันตก หรือ
ภาคกลาง ก็ตาม มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยยึดอาชีพที่สุจริตเป็น
สำคัญ

บรรยาย (พัชรินทร์)

สำหรับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในระยะแรก
นั้น ก็เป็นโครงการที่มีสาระสำคัญเกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา
ต่าง ๆ ให้แก่ราษฎร เพื่อส่งเสริมให้เกิดความกินดีอยู่ดีโดยทั่วหน้า
กัน ซึ่งพระองค์ได้ทรงศึกษาหาวิธีการด้วยพระองค์เอง ด้วยทรง

เห็นว่า ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนประมาณ ร้อยละ ๘๐ เป็นเกษตรกร และส่วนมากยากจน การแก้ไขปัญหานั้นพระองค์จึงทรงเน้นในสาขาเกษตรกรรม โดยทรงเริ่มศึกษาเรื่องพืช เรื่องการพัฒนาที่ดิน ตลอดจนการจัดสรรที่ดินให้ราษฎรทำกินด้วย จนถึงปัจจุบันนี้ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินับพันโครงการ โดยครอบคลุมการพัฒนาในหลายประเภท หลายสาขา เช่น ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและการชลประทาน ด้านการเกษตรและส่งเสริมอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการจัดพัฒนาที่ดิน ด้านการพัฒนาการคมนาคม พัฒนาการสาธารณสุข ด้านการศึกษา การวิจัย การพัฒนาสังคม และการสงเคราะห์ต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโครงการที่มุ่งไปสู่ชนบทยากจนในทุกภาคของประเทศ

เพลงบรรเลงพื้นเมืองภาคเหนือ.....

บรรยาย (พัชรินทร์)

ภาคเหนือของประเทศไทย ส่วนใหญ่มีลักษณะพื้นที่เป็นภูเขาสูง มีปัญหาในด้านการตัดไม้ทำลายป่าต้นน้ำลำธาร การก่อการร้าย และที่เห็น ๆ และรู้จักอยู่ทั่วไปก็ในเรื่องของการปลูกฝิ่น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบในปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ จึงทรงเน้นในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหให้กับราษฎรของพระองค์ ซึ่งโครงการในเขตภาคเหนือ นั้น ได้แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งส่วนมากจะอยู่ในพื้นที่ราบเสียเป็นส่วนใหญ่ และอีกส่วนหนึ่งนั้น ได้ดำเนินการในพื้นที่ภูเขา ซึ่งส่งประโยชน์ให้กับคนไทยภูเขาโดยตรง แต่มีผลดีต่อประเทศชาติด้วย ซึ่งโครงการดังกล่าวนี้ เรารู้จักกันดีในชื่อของโครงการหลวงนั่นเอง สำหรับการเกิดขึ้นของโครงการหลวง ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง นั้น ม.จ.ภิศเดช รัชนี้ องค์อำนวยการโครงการหลวงได้เล่าให้ฟังว่า

ม.จ.ภิศเดช

“โครงการหลวงเป็นโครงการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ท่านเริ่มต้นขึ้น แล้วก็มีรับสั่งให้เราทำ แต่ว่าโครงการหลวงนี้เป็นโครงการของพระองค์ท่านเองเป็นส่วนพระองค์ และเรารับผิดชอบโดยตรงต่อพระองค์ท่าน คือเรามีเรื่องอะไร เราก็ไปเฝ้าฯ แล้วก็เวลาเราต้องการเงิน เราก็ไปขอพระราชทาน โครงการหลวงนี้ไม่เหมือนกับโครงการตามพระราชดำริ ที่ว่าโครงการ

พระราชดำริ หน่วยราชการรับเอาไปทำ แต่ว่าโครงการหลวงนี้เป็นโครงการของพระองค์ท่านเลย แล้วเราก็มีสำนักงาน มีเจ้าหน้าที่ของเราเอง และเจ้าหน้าที่ที่อาสาสามารถร่วมงานด้วย เราทำงานกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อ ๑๘ ปี มาแล้ว พระองค์ท่านเสด็จฯ ไปเยี่ยมชาวเขา ก็มีพวกแม้วมาเผ่าช พระองค์ท่านก็รับสั่งถามแม้วว่า ปลุกฝิ่นได้เงินเท่าไร สมัยนั้น ๑๘ ปี มาแล้ว แม้วก็บอกว่า ได้ ๓ พันบาท พระองค์ท่านก็ทรงถามว่า แล้วทำอย่างอื่นอีกบ้างหรือเปล่า มีรายได้จากอะไรอีกหรือเปล่า เขาก็บอกว่าเขาเก็บท้อ ท้อลูกนิดเดียว เขาเรียกว่าท้อพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งเขาปลุกกันอยู่ มาจากไหนก็ไม่ทราบ แต่ว่าเขาก็เก็บมาดองขาย ก็ได้ความว่าลูกท้อเล็ก ๆ นี้ รายได้ก็สามพันเหมือนกัน แต่ไม่ได้เรื่องเท่าไร คือได้ลูกนิดหน่อย ต้นหนึ่งอาจจะได้ ๒-๓ ลูก ยังไม่ได้ความเท่าไร แต่ที่ทรงทราบก็คือว่า ท้อของฝรั่ง พันธุ์ลูกใหญ่ ๆ อร่อย ๆ เอาไปต่อยอดกับท้อพันธุ์พื้นเมืองนี้ได้ ก็จะออกลูกมาเป็นลูกใหญ่ ๆ เมื่อพระองค์ท่านทรงทราบอย่างนี้แล้ว ทันทึ่เลยนะครับ พระองค์ท่านรับสั่งว่า ถ้าเอาเงินไปให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์สองแสนบาท ให้เขาไปทำวิจัยให้มากขึ้นกว่านั้น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็ได้รับพระราชทานเงินไป ก็ไปซื้อสวนอยู่แถว ๆ นั้น เขาเรียกว่าสวนสองแสนจนกระทั่งทุกวันนี้ ที่นี้ทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เองเขาก็พยายามทำวิจัยไป แต่ว่าไม่ค่อยได้ผลเท่าไรเพราะว่าทางรัฐบาลไม่ได้ให้งบประมาณ สถานีของเขาที่กำลังจะเหี่ยวแห้งตายไปหมดแล้ว จนกระทั่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จฯ มา แล้วพระราชทานเงินสองแสน คนก็เลยสนใจ แล้วเขาก็ได้รับงบประมาณอะไรได้มากขึ้น นี่เป็นสาเหตุของการมีโครงการหลวงเกิดขึ้น ที่นี้เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบอย่างนี้แล้ว พระองค์ท่านก็รับสั่งให้เริ่มต้นทำโครงการหลวง พระองค์ท่านทรงมีเป้าหมายก็คือว่า ให้ช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เพราะชาวเขานั้นเขายากจนมาก ขอสอง ให้รักษาทรัพยากรธรรมชาติเอาไว้ คือป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร แล้วก็ขอสสาม ให้ยุติการปลุกฝิ่นโดยวิธีสันติ หมายความว่าให้เอาพืชอะไรอื่น ๆ ซึ่งราคาถูกกว่าไปให้เขาปลุก เขาก็จะเลิกปลุกฝิ่นเอง และข้อสุดท้ายก็คือว่า ให้ใช้ที่ดินบนดอยนี้ให้เป็นประโยชน์สูงสุดสำหรับประเทศไทย เพราะที่ดินบนดอยนี้

ปลูกอะไรต่ออะไรมีราคาแพง ที่นี้เรื่องที่น่าสนใจมากสำหรับผมนี้ ซึ่งเวลานี้ผมเห็นว่ายิ่งน่าสนใจยิ่งขึ้นไปใหญ่เลย คือวิธีที่พระองค์ท่าน รับสั่งให้ทำ ข้อหนึ่ง พระองค์ท่านบอกว่าให้ลดขั้นตอน ก็เป็นเรื่อง ที่มีประโยชน์ ทำให้รวดเร็วมาก อีกอันหนึ่ง พระองค์ท่านรับสั่ง ให้ปิดทองหลังพระ อันนี้ผมเข้าใจว่า พระองค์ท่านหมายความว่า ทำอะไรแล้ว อย่าทำไปเพื่อประโยชน์เพื่อจะให้คนเขาเห็นว่าเราทำดี เราแอบทำดีเงียบ ๆ ดึกว่า อะไรแบบนี้ คือถ้าเราทำแบบนี้แล้ว ที่ผมเห็น ๆ ก็คือว่า คนไม่ค่อยหมั่นใส่เราเท่าไร ถ้าเราทำแล้ว ไม้ ๆ มาก ๆ เขาก็หมั่นใส่เราไม่ยอมมาทำด้วย ด้วยเหตุนี้ ก็เป็น เรื่องที่ดีที่ได้พระราชทานมา อีกเรื่องพระองค์ท่านก็รับสั่งว่า ให้ ช่วยเขาให้ช่วยตัวเอง ไม่ใช่เอาอะไรต่ออะไรไปแจกเขาอย่างเดียว แล้วเรื่องที่เรให้ชาวเขาฟรีรู้สึกว่าจะเป็นเทคโนโลยีเท่านั้น อย่าง พืชพันธุ์นี้ให้เขาเอาไปปลูกจะต้องจ่ายเงินให้เรา คือถ้าเขาสดางค์ ไม่ค่อยมี ก็คอยเก็บพืชผลได้แล้วเอามาใช้ ที่นี้เมื่อเราตั้งโครงการ หลวงขึ้นมาแล้ว เราก็กังไม่ค่อยรู้เรื่องอะไรเท่าไร เราก็มียของที่จะปลูกอยู่ ๔ อย่าง อย่างหนึ่งก็คือถั่วแดงหลวง แล้วก็มันฝรั่ง กาแฟ ซึ่งเป็นกาแฟภูเขาซึ่งคุณภาพดีมาก ประเทศไทยต้องสั่งมาจาก ต่างประเทศปีหนึ่งไม่รู้กี่พันตัน แล้วก็ผลไม้อย่างที่ผมเรียนให้ทราบ คือเอาผลไม้เมืองหนาว คือตอนต้น ๆ เราก็กทำไปตามเรื่อง เราก็กพยายาม จะวิจัยอะไรไป แต่ก็ไม่ค่อยดีเท่าไร อย่างเรื่องท้อ เราก็กมีพันธุ์จากออสเตรเลียซึ่งเราคิดว่าดีที่สุดที่มีอยู่ เราก็กไปให้ชาวบ้าน ให้ชาวเขาไปต่อยอดเข้า เมื่อต่อแล้วก็ติดเรียบร้อยดี แต่ว่าต้นหนึ่งนี้มันออกลูกเพียง ๓-๔ ลูกเท่านั้น ซึ่งมันใช้ไม่ได้ มันน้อยเกินไป เราก็กพยายามวิจัยไปเรื่อย ๆ เรามีสถานีวิจัยอยู่ที่อ่างขาง มีสถานีวิจัย กาแฟอยู่ที่แม่ล่อ แล้วก็มิสถานีวิจัยพันธุ์ผักอยู่ที่ปางดะ แล้วก็ที่ ขุนกลางทำดอกไม้ ขุนห้วยแห้งก็มีผลไม้แปลก ๆ ที่เราไปทำวิจัย อยู่ สำหรับพืชที่ผมว่าทำรายได้ดีกว่าฝิ่น มันมีออกมาเป็นผลแล้ว ออกมาขายแล้วซื้อดอยคำ เมื่อเรามีอย่างนี้แล้วเราก็กมีงานที่จะทำ หลัก ๆ ก็คือว่าส่งเสริมซึ่งโครงการหลวงมีศูนย์ส่งเสริม ๒๗ แห่ง เราดูแลหมู่บ้าน ๒๕๐ หมู่บ้าน ใน ๖-๗ จังหวัด ได้ แล้วงานเยะ งานใหญ่ เราทำมาก แล้วก็ศูนย์ส่งเสริมแต่ละแห่งนี้เราจะมีเจ้าหน้าที่ ซึ่งหัวหน้าเขาจะเป็นปริญญาดรอย่างน้อย แล้วก็มิลูกน้อง โดยมี

หน้าที่ที่จะไปส่งเสริม ที่นี้คนคนเดียวนี้จะส่งเสริมพืชทุกอย่างไม่ได้ เพราะยังไม่รู้มากพอ เพราะฉะนั้นเราจะมีอีกคนอีกพวกหนึ่ง ที่เรียกว่าผู้เชี่ยวชาญ เชี่ยวชาญพืช ซึ่งผู้เชี่ยวชาญพืชนี้เขาจะเป็น คนที่ทำงานอยู่กับพวกวิจัย แล้วก็เอาผลงานวิจัยของเขาไปให้ ที่ตามดอย ไปสอนชาวบ้านอีกทีหนึ่ง อย่างผลไม้ก็มีคนหนึ่งไปสอน ไปส่งเสริมตามดอยเรื่องปลูกผลไม้ อย่างกาแฟก็ต้องมีอีกคนหนึ่ง ที่รู้แต่เรื่องกาแฟอย่างเดียว หรือทางผักเราก็ต้องมี ทางดอกไม้ก็ เราก็แยกไป แล้วอีกหน่วยหนึ่งที่ว่าสำคัญมากก็คือว่าหน่วยศัตรูพืช แล้วอีกอันหนึ่งก็เรื่องขนส่ง แล้วก็เรื่องโรงงานซึ่งเวลานี้โครงการ หลวงนี้มี ๓ โรงงาน แล้วมีอีกอันหนึ่งที่เรากำลังทำอยู่คือหน่วยเบ็ดเตล็ด เช่นว่าเรื่องพัฒนาการศึกษาและสังคมอะไรพวกนี้

บรรยาย (พัชรินทร์)

ท่านผู้ฟังคะ ในเขตภาคเหนือ นั้น ไม่ใช่มีแต่เฉพาะโครงการ หลวง ซึ่งเป็นโครงการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ยัง ประโยชน์ให้แก่ราษฎร ไม่เฉพาะแต่ชาวไทยบนภูเขาเท่านั้น แต่ยัง ส่งผลประโยชน์ต่อชาวไทยบนพื้นราบอีกด้วย และในเขตภาคเหนือ เราก็ยังมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอื่น ๆ อีกมากมาย หลายโครงการ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงให้ความสำคัญ เช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการพัฒนาการเกษตร รวมถึง การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภคของราษฎร ในสาขาการเกษตรด้วย โดยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในเขตภาคเหนือ นั้น ก็ดำเนินการอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แพร่ พะเยา เพชรบูรณ์ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน และน่าน โดย กิจกรรมส่วนใหญ่ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขต ภาคเหนือ มุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาการเกษตรโดยตรง จึงทำให้ ผลการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขต ภาคเหนือ ทำให้ราษฎรได้รับประโยชน์ไม่ต่ำกว่า ๒ หมื่นกว่า ครัวเรือน จาก ๓๑๙ หมู่บ้าน ใน ๑๒ จังหวัด และมีพื้นที่ได้รับ ประโยชน์ไม่ต่ำกว่า ๓ แสนไร่

บรรยาย (พัชรินทร์)

คนไทยเรานั้นนับได้ว่าเป็นคนโชคดีเป็นอย่างยิ่ง ที่เรามี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อันเป็นที่เคารพสักการะและเป็น ที่ภาคภูมิใจ เป็นศูนย์กลางของความสมัครสมานสามัคคีของคนใน ชาติ ไม่ว่าจะเป็นใครที่พวกเราคนไทยระลึกถึงนึกถึงพระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัวแล้ว ทุก ๆ คน จะนึกถึงแต่พระมหากรุณาธิคุณที่
พระองค์ทรงบำเพ็ญแก่พสกนิกรชาวไทยทุกด้านเป็นเอนกอนันต์
อาจจะกล่าวได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรานั้น เปรียบ
เสมือนร่มโพธิ์ทองที่แผ่กิ่งก้านอันไพศาล ยังความร่มรื่นให้กับเหล่า
พสกนิกรทั้งมวล ประชาชนชาวไทยต่างถวายความจงรักภักดีต่อ
พระองค์สุดที่จะเอื้อนเอ่ยถ้อยคำใด ๆ ให้ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง
ได้ด้วยจิตสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการบรรเทาอุทกภัยภาคใต้

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๓๒ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

นายจริย ตุลยานนท์

ผู้จัดรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์

ไต่เตล

บรรยาย (สิริพร)

จากฟ้า - สูดิน

สวัสดีค่ะ ท่านผู้ฟัง รายการ “จากฟ้า...สูดดิน” ซึ่งออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในนามของคณะกรรมการการเอกลักษณ์ของชาติ ในคณะกรรมการการเอกลักษณ์ของชาติ ด้วยความร่วมมือของคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และกองข่าวสำนักพระราชเลขาธิการ ในวันนี้อเสนอ “แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการบรรเทาอุทกภัยภาคใต้”.....นับแต่เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ เมื่อวันศุกร์ที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๑๓ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ซึ่งก็เป็นสิ่งที่ชัดเจนตราบนทุกวันนี้ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงยึดถือธรรมะดังกล่าวเป็นหลักในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจตลอดมาจนเป็นผลทำให้เกิดความมั่นคงของประเทศและความอยู่รอดปลอดภัยของประชาชนชาวไทยมาโดยตลอด เมื่อใดที่พสกนิกรของพระองค์มีทุกข์เดือดร้อนแสนสาหัส พระเมตตาของพระองค์ก็จะแผ่ไปถึงทันที ดังเช่นอุทกภัยครั้งใหญ่ที่ภาคใต้เมื่อปลายปีที่แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยทันที นอกจากนั้นในระยะยาวก็ได้พระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการบรรเทาอุทกภัยในภาคใต้ไว้ เพื่อแก้ไขในระยะยาวด้วย

(เสียงฟ้าร้อง.....ฝน)

จากเหตุการณ์ฝนตกหนักติดต่อกันในหลายพื้นที่ของจังหวัดภาคใต้ ตั้งแต่วันที่ ๑๙ - ๒๓ พฤศจิกายน ที่ผ่านมา ทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมฉับพลันขึ้นในหลายพื้นที่ เส้นทางคมนาคมการติดต่อสื่อสารหลายแห่งถูกตัดขาด ผู้คนบาดเจ็บสูญหายล้มตาย นับไม่ถ้วน ราษฎรไร้ที่อยู่อาศัยนับแสนคน โรงงาน สถานที่ราชการ วัดวาอาราม สิ่งสาธารณประโยชน์ พังพินาศไปกับกระแสน้ำอันเชี่ยวกราก

(เสียงน้ำไหลเชี่ยว)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยราษฎรที่ประสบอุทกภัย ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้องคมนตรีเดินทางไปยังพื้นที่ เพื่อช่วยเหลือในระยะแรกในทันที และในวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้หม่อมเจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ จักรพันธ์ องคมนตรี พลโท เทียนชัย จันทมุกดา รองสมุหราชองครักษ์ นายจริย ตูลยานนท์ อธิบดีกรมชลประทาน ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตลอดจนเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทรับพระราชทานพระบรมราโชบายกับพระราชดำริเกี่ยวกับการแก้ไขและฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนภาคใต้ที่ประสบอุทกภัยครั้งร้ายแรงที่ผ่านมา

แนวพระบรมราโชบายเน้นหนักไปในเรื่องการจัดสร้างและพัฒนาแหล่งน้ำอย่างเป็นระบบ เพื่อการเก็บกักน้ำกับการระบายน้ำออกสู่ทะเล ในการทรงหารือครั้งนี้ทรงใช้ภาพถ่ายจากดาวเทียม ภาพถ่ายทางอากาศกับแผนที่ขนาดระวางต่าง ๆ ที่แสดงบริเวณพื้นที่เป้าหมายเป็นสิ่งประสานความคิด แนวพระราชดำริที่พระราชทานนั้นมีรายละเอียดอย่างไรบ้าง นายจริย ตูลยานนท์ อธิบดีกรมชลประทาน ได้ชี้แจงว่า

นายจริย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ทรงโปรดเกล้ามีพระราชดำริ และได้ทรงปรึกษา ได้วางแนวทางการดำเนินงานไว้เป็น ๕ โครงการนะครับ

ในโครงการที่หนึ่ง ก็เนื่องจากบริเวณคลองกระทุงและคลองดินแดง ในอำเภอพิบูล จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นลำน้ำสาขาขนาดใหญ่ของบริเวณต้นน้ำตาปี ในที่เกิดอุทกภัยครั้งที่แล้วนี้เสียหายมาก เช่นว่า แผ่นดินถล่มและเกิดการกัดเซาะและพัดพาดินทราย กรวด ทำให้เสียหายตลอดแนวลำน้ำบริเวณนั้น นะครับ ซึ่งเป็นบริเวณซึ่งอยู่เชิงเขา เพราะฉะนั้นที่ได้ไปสำรวจกันแล้วนี้ ก็เป็นการยากยิ่งที่จะฟื้นฟูให้กลับคืนสภาพเดิม นะครับ แล้วบางส่วนนี้ก็ยังจะมีอันตราย ถ้ามีฝนตกหนักก็อาจจะจะมีแผ่นดินถล่มคล้าย ๆ ที่แล้วมาได้นะครับ

ฉะนั้น เนื่องจากแนวทางอันนี้ก็ทรงมีพระราชดำริว่า ในบริเวณนั้นเนื่องจากเสียหายแล้ว เราจะมาสร้างเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ได้ไหม ก็เพื่อที่จะได้ใช้ประโยชน์บรรเทาปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำตาปีตอนล่าง นะครับ ทั้งในเขตอำเภอพิบูลเอง และอำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช และท้องที่ในเขตอำเภอนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานีด้วย โดยจะพิจารณาที่จะศึกษาสร้างเขื่อนปิดกั้นคลองกระทุงที่บริเวณกระทุงได้ อันนี้ก็สามารถที่จะเก็บน้ำได้มาก นี่ก็เป็นแผนที่จะพิจารณาวางโครงการและดำเนินงานโดยรีบด่วน ซึ่งจะต้องกระทำกันหลายฝ่ายนะครับ สำหรับพื้นที่การเกษตรและพื้นที่หมู่บ้านที่ราษฎรเสียหายนี้ ก็มีพระราชดำริว่าทางราชการควรจะจัดหาพื้นที่ชดเชยให้ราษฎรที่มีความเหมาะสมที่จะจัดตั้งเป็นหมู่บ้านและก็มีแหล่งทำมาหากินได้ต่อไปในบริเวณอื่นนะครับ

โครงการที่สอง ก็เป็นบริเวณอำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งตั้งอยู่ริมคลองฉวาง เนื่องจากน้ำที่คลองฉวางก็ไหลบ่าลงล้นตลิ่งเกิดความเสียหายก็มาก นะครับ หลายแห่งเป็นต้นว่าสะพานทางหลวงสุราษฎร์ธานี-บ้านนาสาร ข้ามคลองฉวางก็ถูกพัดจนเสียหายใช้การไม่ได้ ตลอดจนพื้นที่ตามลำคลองบริเวณที่ผมนำมาแล้วนี้ก็มีทราย กรวด จำนวนมากทับถมตื้นเขินอยู่นะครับ ก็เหตุที่ทำให้น้ำไหลไม่ได้สะดวก เพราะฉะนั้นตามแผนก็ควรจะพิจารณาฟื้นฟูในบริเวณที่ผมนำมาโดยเร่งด่วนก่อน เพื่อให้กลับสู่สภาพเดิม ส่วนในการป้องกันในอนาคตสำหรับบริเวณนี้ก็สมควรที่จะพิจารณาวางโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำปิดกั้นคลองฉวาง

เหนือบริเวณที่ตั้งอำเภอยื่นไปประมาณ ๑๐ กิโลเมตร นะครับ ซึ่งอันนี้ก็จะเป็แหล่งน้ำขนาดใหญ่พอสมควรที่จะบรรเทาสามารถเก็บน้ำในระยะฝนตกหนัก และเวลาเดียวกันก็จะช่วยเหลือส่งน้ำเพื่อการเพาะปลูกได้ในฤดูเพาะปลูกและกักตุนแล้ง นะครับ อันนี้ก็จะเป็นแผนระยะยาวของบริเวณนี้ นะครับ

ส่วนโครงการที่สาม ควรดำเนินการแก้ไขและบรรเทาปัญหาน้ำท่วมบริเวณพื้นที่เพาะปลูกในลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช นะครับ คือในลุ่มน้ำนี้ก็มึลักษณะพิเศษว่า ในหน้าฝนหรือในหน้าน้ำนี้ก็น้ำมากจนไม่สามารถทำการเพาะปลูกได้ แต่เวลาเดียวกันในหน้าแล้งน้ำแห้งขอด นะครับ เป็นบริเวณหลายอำเภอ ซึ่งไม่สามารถจะทำการเพาะปลูกได้ เพราะฉะนั้นในที่ดินเหล่านี้ก็เป็นแหล่งเสื่อมโทรมและกสิกรรมก็ไม่สามารถที่จะทำกินก็เลยจนลงไปทุกวัน

เพราะฉะนั้นแผนตามพระราชดำริก็ได้มีว่า อันนี้จะต้องมีการทำอย่างเร่งด่วน เพราะว่าสามารถทำได้ก็จะมีการขุดคลองระบายลงไปทางทิศตะวันออกให้ลงทะเลนะครับ คลองระบายเท่าที่มีอยู่แล้วอาจจะต้องขยายคลองระบายธรรมชาติเหล่านั้น อันนี้ก็ก็สามารถระบายน้ำได้มากและในเวลาเดียวกันก็จะสามารถเก็บน้ำไว้ใช้เพาะปลูกในฤดูที่ขาดแคลนน้ำหรือฤดูแล้งนะครับ เวลาเดียวกันที่ปลายคลองระบายนี้ไปสู่ทะเล จำเป็นต้องทำประตูระบายปิดกั้นทั้งระบายน้ำจืดและกักป้องกันไม่ให้น้ำเค็มเข้ามาในฤดูซึ่งน้ำเค็มมีผลกระทบสูง นะครับ ประมาณทั้งหมดอย่างน้อยนี้ก็ประมาณ ๑๐ จุดด้วยกันนะครับ ซึ่งกรมชลประทานได้ดำเนินการไปบ้างแล้วก็มึอยู่ ๓ จุด อันนี้ก็เร่งดำเนินการในปีนี้ได้มากที่สุด แต่ก็คงจะเป็นงานต่อเนื่องถึงปี ๒๕๓๒ ด้วย ส่วนนอกจากคลองระบายน้ำเหล่านี้แล้ว รับสั่งว่าควรจะวางโครงการเกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารประตูบังคับน้ำขนาดใหญ่ปิดกั้นคลองชะอวด ทางด้านเหนือของพุมควนเคร็ง นะครับ ในเขตอำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อจะผันน้ำจากคลองชะอวดที่เป็นต้นเหตุทำให้เกิดน้ำท่วมบริเวณเพาะปลูกตอนล่างในฤดูน้ำหลาก ให้ไหลลงสู่อ่าวไทยทางด้านทิศตะวันออกได้อย่างเต็มที่

แล้วนอกจากคลองสายตรงที่จะขุดลอกต่าง ๆ แล้วก็ควรจะขุดลอกคลองต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่มากในบริเวณทุ่งนี้ นะครับ ให้สามารถระบายน้ำและเก็บน้ำได้ตามสมควร อันนี้ก็เป็โครงการที่สามในบริเวณลุ่มน้ำปากพนัง นะครับ นอกนั้นก็คงจะพิจารณาไปถึงตอนต้นน้ำ ซึ่งอาจจะต้องสร้างอ่างเก็บน้ำหรือว่าอะไรในอนาคต นะครับ ปากพนังในระยะแรกก็เป็นโครงการเร่งรัดสองปี นะครับ และก็อาจจะเป็โครงการใหญ่ต่อสำหรับประตุระบายขนาดใหญ่ นั้นอีกสัก ๒ ปี ครับ บริเวณนี้ นะครับมันมีถนนสายหนึ่งเลียบทะเล บ่อกันอยู่ทำให้น้ำขังในคราวนี้ทำให้เสียหายไปประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ ไร่ ซึ่งเสียหายโดยสิ้นเชิง ราษฎรที่ทำนาไปแล้วนี้ก็เสียหายหมด เพราะฉะนั้นเมื่อเราเร่งในปีนี้แล้วจนในปีที่สองนี้ในการเสียหายขนาดใหญ่ขนาดนี้จะต้องไม่เกิดขึ้นแน่นอนครับ

สิริพร

ท่านผู้ฟังคะ...จากแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการบรรเทาอุทกภัยในภาคใต้ ๓ โครงการในโครงการทั้งหมด ๕ โครงการ นั้นก็จะเห็นได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงวางแนวพระราชดำริไว้ทั้งในระยะเร่งด่วนและระยะยาว

สำหรับแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการแก้ไขและบรรเทาสภาพน้ำท่วมพื้นที่เพาะปลูกลุ่มน้ำแม่น้ำปากพนังนั้น ได้พระราชทานให้นำวิธีการพิจารณาการบรรเทาปัญหาพื้นที่น้ำท่วมพื้นที่เพาะปลูกของพหุบาเจาะ ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งดำเนินการได้ผลดีแล้วมาใช้เป็นหลักในการศึกษาและวางโครงการในการแก้ไขครั้งนี้ด้วย

สำหรับแนวพระราชดำริในการแก้ไขปัญหามลพิษและน้ำท่วมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชนและพื้นที่ในเขตธุรกิจนั้นมีย่างไรบ้าง อธิบดีกรมชลประทาน นายจริย ตูลยานนท์ ได้กล่าวเพิ่มเติมดังนี้

นายจริย

โครงการที่สี่ ก็เนื่องจากสาเหตุที่เกิดน้ำท่วมพื้นที่ชุมชนและพื้นที่ในเขตธุรกิจ อำเภหาดใหญ่ คือตัวจังหวัดสงขลา ซึ่งก็ทราบกันอยู่แล้ว เหตุสำคัญก็เนื่องมาจากว่าน้ำในคลองอู่ตะเภา ซึ่งไหลผ่านอำเภอนี้ นะครับสูงล้นตลิ่งแล้วก็ไหลเข้าไปท่วมในตัวอำเภหาดใหญ่ นะครับ น้ำเหล่านี้ก็มาจากทางอำเภสะเดาและอำเภโกสัเคียง ซึ่งทางกรมชลประทานก็ได้พิจารณาแล้วว่าไม่สามารถ

สร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ตอนบนได้ เราจะได้แต่เฉพาะอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง

เพราะฉะนั้นความจำเป็นอย่างรีบด่วนก็คือว่า จะต้องวางแผนที่จะทำคลองระบายน้ำ คือปรับปรุงคลองอยู่ตะเภาหรือจะคลองระบายสายอื่นให้ระบายน้ำลงทะเลได้โดยเร็ว นะครับ อันนี้จะต้องประสานงานกับทางจังหวัดสงขลา ทางกระทรวงมหาดไทย และเวลาเดียวกันกับทางสำนักผังเมือง เพราะว่าคลองอยู่ตะเภาและคลองระบายนี้ย่อมจะต้องเข้าไปอยู่ในเขตของตัวอำเภอหาดใหญ่นะครับ จะต้องประสานกันอย่างใกล้ชิดครับ ที่หาดใหญ่ถ้าเราสามารถทำคลองระบายน้ำได้แล้วนี้ ความจำเป็นบางครั้งทางกรมชลประทานอาจจะไปตั้งเครื่องสูบน้ำช่วยเหลือได้นะครับ ได้สูบน้ำจากพื้นที่ล่งคลองระบายได้ อันนี้ก็จะได้พิจารณาในขั้นต่อไป นะครับ

ในโครงการที่ห้า ก็เป็นโครงการที่เหนือจังหวัดนครศรีธรรมราช หมู่บ้านคีรีวงค์ อำเภอลานสกา นะครับ เป็นบริเวณที่ได้รับความเสียหายเช่นเดียวกันในอุทกภัยครั้งนี้ การบรรเทาในบริเวณนี้ได้พิจารณากันแล้วก็เนื่องจากภูมิประเทศไม่สามารถที่จะทำอ่างเก็บน้ำหรือช่วยเหลืออะไรได้ ก็จะต้องมีการฟื้นฟูพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านคีรีวงค์ขึ้นไปนะครับ โดยขุดขยายทางระบายน้ำที่ต้นเขินให้สามารถที่จะระบายน้ำในกรณีที่มีฝนตกหนักให้ผ่านไปโดยรวดเร็วนะครับ และเวลาที่เนื่องจากน้ำในบริเวณนี้ลงแล้วก็มีบริเวณน้ำจากคลองท่าดีและกับบริเวณคลองเสากรซึ่งจะรวมไปถึงผ่านตัวจังหวัดนครศรีธรรมราช ทางกรมชลประทานก็มีความเห็นว่าในส่วนของจังหวัดนครศรีธรรมราชในทางน้ำต่าง ๆ ที่จะผ่านตอนเหนือคือทางด้านตะวันตกของจังหวัดลงไปยังทะเลนี้ จำเป็นจะต้องปรับปรุงคลองระบายน้ำที่ผ่านตัวจังหวัดให้ได้ ให้ระบายน้ำได้มากพอสมควร ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชได้เจริญขึ้นมากแล้วก็ขยายในทางด้านปลูกตึกปลูกอาคารบ้านเรือนนี้มาก เพราะฉะนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาแนวทางคลองระบายสู่ทะเลนี้ไว้ให้ได้ นะครับ อันนี้ก็ทั้ง ๕ โครงการที่ผมเรียนมาให้ทราบก็เป็นพระราชดำริ

สิริพร

ท่านผู้ฟังคะ...แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการบรรเทาอุทกภัยในภาคใต้ทั้ง ๕ โครงการ นั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้

พระราชทานเพื่อบรรเทาและป้องกันความเดือดร้อนที่จะเกิดขึ้น
แก่พสกนิกรของพระองค์ในจังหวัดภาคใต้

สิริพร

ขณะนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เริ่มดำเนินการไปอย่างไร
บ้าง อธิบดีกรมชลประทานได้เพิ่มเติมว่า

นายจรรย์

ในการวางแผนที่ทางกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก็
ได้รับดำเนินการ ขณะนี้ก็ได้ทำกันอยู่นะครับ ในรายละเอียดต่าง ๆ
ในการวางโครงการจนวางแผนก่อสร้างหรือว่าในขณะนี้กรมชล-
ประทานก็กำลังย้ายเครื่องจักรเครื่องมือที่จะลงไปทำงานบริเวณ
โครงการปากพนังอยู่แล้ว คือจำเป็นอย่างยิ่งครับที่จะต้องทำงาน
ร่วมกันทุกฝ่าย ซึ่งทางรัฐบาลก็ได้ทราบแล้ว ก็คงจะทำกันพร้อม
ทุกฝ่ายครับ

๒๐ ปี โครงการหลวง

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ม.จ.ภิศเดช รัชนี้

ผู้จัดรายการ

พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ

เพลงไตเติ้ล

จากฟ้า - สุจิน

บรรยาย (พัชรินทร์)

ท่านผู้ฟังคะ ในบรรดาโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริขึ้น เพื่อช่วยราษฎรในภาคเหนือ มีอยู่หลายโครงการ แต่โครงการที่เป็นที่รู้จักกันดีทั่วไป เห็นจะได้แก่โครงการหลวง ซึ่งเป็นโครงการที่พระองค์ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการจัดตั้ง เพื่อช่วยแก้ไขปัญหของประเทศ ในด้านความมั่นคง การตัดไม้ทำลายป่า และการปลูกฝิ่น โดยเฉพาะชาวเขา โครงการหลวงได้เริ่มดำเนินการในปี ๒๕๑๒ ในชื่อของโครงการหลวงพัฒนาชาวเขา หรือ โครงการหลวงพัฒนาภาคเหนือ หรือโครงการเกษตรหลวงในพระบรมราชานุเคราะห์ และต่อมาได้เปลี่ยนเป็น โครงการหลวง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๓ สำหรับการเริ่มโครงการหลวง มีความเป็นมาอย่างไร นั้น ม.จ.ภิศเดช รัชนี้ ซึ่งเป็นองค์อำนวยการโครงการหลวง ได้ทรงเล่าให้ฟังดังนี้ค่ะ

ม.จ.ภิศเดช

“ก่อนที่โครงการหลวงจะเริ่มขึ้นมา มีเหตุการณ์ที่แปลกบังเกิดขึ้นเมื่อ ๒๐ กว่าปีมานี้ เรื่องแปลกเรื่องแรกก็คือว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จฯ ไปใกล้ชิดกับชาวเขามาก แล้วทำให้พระองค์ท่านทรงทราบเรื่องราวอะไรที่คนไทยอื่น ๆ ไม่ทราบ แล้วอีกอันหนึ่งที่ผมว่าแปลกก็คือว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนักกีฬา พระองค์ท่านก็บุกไปถึงไหน ๆ ขึ้นเขาลงห้วยได้ และที่ว่าแปลกก็คือว่า สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งพระองค์ท่านมีพระรูปโฉม

ก็เป็นสตรีแล้วก็ไม่ใช่บิกินีอะไรเท่าไร แต่ว่าพระองค์ท่านก็ทรง
สมบุกสมบันติดตามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปได้อย่างชนิด
ทรหดจริง ๆ เลย นี่ก็เป็นเรื่องที่แปลก ที่นี้ต่อไปก็คือว่าเมื่อเรื่องที่นี่
เกิดขึ้นมาแล้วนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านทรงทราบว่า
ชาวเขาทำลายป่า ทำลายต้นน้ำลำธาร ยากจน แล้วก็ปลุกผี ซึ่ง
ทำลายต้นน้ำลำธาร คนก็รู้จัก ทำลายป่าคนก็ทราบกันอยู่ แต่ว่า
ปลุกผีแล้วจนนี่คนไม่ค่อยทราบกัน แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้า-
อยู่หัวทรงเสด็จ เข้าไป แล้วก็ไปรับสั่งอย่างกันเองกับชาวเขา
พวกมั่ว อะไรเหล่านี้ เขาก็กราบบังคมทูลมาอย่างชนิดเปิดอก
ก็เลยทรงทราบว่า ผีนี้ไม่เท่าไรหรอก ทำรายได้ให้กับชาวเขา
ไม่ดีเท่าที่ใคร ๆ เขานึกกัน ที่ว่าสามเหลี่ยมทองคำมันไม่ใช่
ทองคำหรอก มัน是三เหลี่ยมที่ยากจนมากกว่า อะไรอย่างนี้
ที่นี้เมื่อพระองค์ท่านทรงทราบว่า ผีมันไม่เท่าไรแล้วนี้ ก็รับสั่ง
ให้ดำเนินการทางด้านเกษตรที่จะทำรายได้ให้กับชาวเขาดีกว่าผี
เมื่อทำไปได้แล้วนี้ชาวเขาเขาก็เลิกปลุกผีไปเอง เพราะว่าเขา
ไม่ใช่ว่างมากมายเท่าไร ถ้าเขาเห็นว่าดอกไม้ แอปเปิ้ล สาลี่
พลับ อะไรเหล่านี้ปลูกแล้วจะรวยกว่าปลุกผี เขาก็จะเลิกไปเอง
ปลุกผีนี่ อันนี้ก็เป็นเรื่องแปลกมาก แล้วก็ผลที่ปรากฏก็คือว่า
เมืองไทยนี้เราภูมิใจได้ว่าเป็นประเทศแรกของโลกที่ปลุกผีขึ้นมาแทน
ผี ก็เพราะว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเสด็จ เข้าไป
รับสั่งกับชาวเขา.”

พัชรินทร์

ม.จ.ภัสเดช

ก็เลยทรงมีพระราชดำริให้ตั้งโครงการหลวงขึ้น ใช้ไหมพะคะ

“ใช่ คือที่ว่าจะเล่าเรื่องให้ฟังโดยเฉพาะนะว่าทำไมพระองค์-
ท่านทรงคิดว่าพืชอย่างอื่นดีกว่าผี ก็เพราะว่าพระองค์ท่านไปรับสั่ง
ถามชาวเขาว่า ผีนี้รายได้เท่าไร เขาก็ทูลท่าน ตอนนั้นก็
๘ พันบาท ประมาณนั้น แล้วพระองค์ท่านก็รับสั่งถามว่า นอกจาก
ผีแล้ว มีอะไรไหมที่ทำได้ให้กับเขา เขาก็บอกว่า มีท้อ
พื้นเมืองลูกเล็ก ๆ นี่ พระองค์ท่านรับสั่งถามว่า เท่าไร ได้เงิน
เท่าไร ก็ได้ความว่า เท่า ๆ กับผี เมื่อเป็นอย่างนี้แล้ว พระองค์ท่าน
ก็ทรงตัดสินใจเลยว่า ถ้าท้อลูกเล็กทำได้ดีกว่าผีแล้วนี้ ถ้าเรา
ทำท้อให้มันเป็นลูกใหญ่ ๆ อย่างที่เขาปลูกกันในต่างประเทศนี้
ก็น่าจะมาขายในประเทศอื่นอย่างเราได้ราคาดีมาก และเมื่อ

พระองค์ท่านทรงทราบอย่างนี้ ก็ทรงพระราชทานเงินมาเลย สองแสนบาท เพื่อจะให้ไปให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิจัยเรื่อง ผลไม้เมืองหนาวเพิ่มขึ้น ที่นี้ทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็ เมื่อได้รับเงินนี้มาแล้วก็ไปทำสวนเป็นสถานีวิจัยใหญ่ขึ้นมา เรียกว่า สวนสองแสน ที่นี้จากเรื่องการวิจัย ตอนนั้นต้องบอกตรง ๆ ว่า เมืองไทยนี้ไม่ว่าจะเป็นทางการหรือไม่ทางการก็ตาม ไม่ทราบว่าเป็นดอยนี้ ดินฟ้าอากาศเป็นอย่างไร ไม่มีใครรู้นึกฝันได้ว่าเมืองไทย หน้าหนาวนี้หนาวแค่ไหน ไม่มีใครทราบ พวกเราก็ไม่ทราบ เราก็ ไม่ทราบว่ายี่ห้อพันธุ์อะไรถึงจะมาปลูกได้ ปลูกได้เมื่อไหร่ แล้วต้องทำอะไรกับมัน อะไรเหล่านี้ ก็เลยต้องวิจัยกันมากมาย ที่นี้เรื่องวิจัยนี้เราก็โชคดีที่ว่า ทางกระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา เขาก็ทราบว่าทางโครงการหลวงพยายามหาพืชมาปลูกแทนฝิ่น เขาก็ส่งเงินของหน่วยวิจัยของเขามาให้เราหลายสิบล้าน ตั้งแต่ ประมาณซัก ๑๐ ปีนี้ได้ เราก็เอาเงินนี้มาวิจัย เรามาหาของอะไร ต่าง ๆ ของซึ่งเรารู้ว่าถ้าผลิตได้ในเมืองไทยแล้วจะขายได้ดี เรา เริ่มต้นจากตลาด เราว่าอย่างนี้ถ้าผลิตแล้วเราจะขายได้เงินดี เมื่อ เราคิดจากด้านนี้แล้วเราก็ไปดูอีกทีว่าจะปลูกเมืองไทยได้ไหมที่ บนดอยนี้ เราก็ทำอย่างนี้ไปเรื่อยจนกระทั่งเดี๋ยวนี้ เราก็มีผลผลิต หลายสิบอย่างที่ทำรายได้ดีกว่าฝิ่น ถ้าแยกประเภทก็เช่นดอกไม้ เช่น ดอกเบญจมาศ ดอกคาร์เนชั่น ดอกกุหลาบก้านยาว ๆ อะไร ต่าง ๆ เหล่านี้ ดอกไม้ที่แต่ก่อนต้องสั่งมาจากนอก เราปลูกได้แล้ว ก็ทำเงินให้ชาวเขาดี แล้วก็ไม่ต้องใช้เนื้อที่ปลูกมาก แล้วก็ต่อไป จากนั้นเราก็มีพวกผัก เช่น กะหล่ำดาว ผักเมืองหนาวต่าง ๆ แล้วก็ผักนอกฤดู เช่น ปวยเล้ง ซึ่งเราปลูกที่บนดอยหน้าฝนได้ แต่ ข้างล่างปลูกได้แต่หน้าหนาวเท่านั้น แล้วก็ผลไม้ ก็มีตั้งแต่ลูกท้อ ลูกบ๊วย แอปเปิ้ล สาลี่ พลัม อะไรเหล่านี้ มีตั้งแต่เยอะเยอะแล้ว เราก็ ทราบว่าอะไรที่จะเอามาให้ชาวเขาปลูกได้ที่ไหน ที่ว่าที่ไหนนี้ หมายความว่าเราจะต้องแบ่งของเป็นที่หนาวมาก หนาวกลาง ๆ หนาวน้อยหน่อย อะไรเหล่านี้ ที่ว่าที่ไหนจะหนาวมากหนาวน้อยนี้ เราก็ใช้ความสูงเป็นเกณฑ์ อย่างเช่นถ้าสูงกว่าพันเมตรขึ้นไป เรา ก็ทราบว่าปลูกสาลี่พันธุ์ดี ๆ ได้ แอปเปิ้ลได้ อย่างนั้นละ ถ้าหนาว กลาง ๆ ก็ปลูกพลัมพันธุ์ที่ราคาแพง ๆ ลูกสีเหลี่ยม ๆ แล้วก็กรอบ ๆ

ไม่ผาด ก็ต้องปลูกที่สูงหรือที่กลาง ๆ ใต้อะไรแบบนี้ คราวนี้เราทราบว่าจะอะไรจะปลูกได้ที่ไหนเมื่อไหร่ เพราะว่าเราทำวิจัยมามากแล้ว แต่ว่าเราก็กังไม่หยุดเรื่องการวิจัย เพราะว่าอย่างแอปเปิ้ลนี่มันมีพันธุ์ใหม่ ๆ อีก แล้วก็มีวิธีปลูกใหม่ ๆ น่าจะทำให้เรามีผลผลิตได้ดีขึ้น ก็วิจัยต่อไปเรื่อย ๆ แล้วก็เราก็มีผลไม้ใหม่ ๆ ที่เมืองไทยไม่เคยปลูก กำลังจะออก อย่างเช่นว่าองุ่นชนิดไม่มีเมล็ด แล้วก็องุ่นลูกโต ๆ ที่กลืนหอม ๆ นี่เราก็ปลูกได้ที่บนดอย เวลานี้ชาวเขากำลังปลูกอยู่ แล้วก็ผลไม้ใหม่ ๆ ที่ชาวเขายังไม่ได้ปลูกก็มีลาดเบอร์รี่ เข้าใจว่าปีหน้าเขาจะปลูกได้ นี่เราก็มีของใหม่ ๆ ออกมาเรื่อย."

พัชรินทร์

เมื่อดำเนินการให้วิจัย แล้วก็นำพืชไปปลูกครั้งแรกในโครงการหลวงไปปลูกครั้งแรกที่ดอยไหนเพคะ

ม.จ.ภิศเดช

"เรามีที่หนึ่งก็หลายดอย อย่างเช่นดอยอินทนนท์นี่ก็เป็นดอยหนึ่งที่เรามาเอาสตอรี่ไปปลูก แล้วก็ดอยอินทนนท์นี้ได้เปรียบดอยอื่นหมดเลย เพราะว่าถนนลาดยางขึ้นไปถึง ชั่วโมงกว่าถึงเชียงใหม่แล้ว แล้วก็สามารถปลูกอะไรที่ขนส่งแล้วเขย่ากระเทือนไม่ได้ก็ปลูกได้ ดอกไม้ก็ปลูกได้ ปลูกได้ทุกอย่าง ผลไม้ก็ปลูกได้ ก็มีอันนี้ แต่เรื่องที่น่าสนใจนักก็คือว่า เราทำงานโดยมีขั้นตอน อะไรที่ควรจะทำก่อนเราก็ก่อน เราทำไปเรื่อยเป็นขั้น ๆ จนกระทั่งขั้นสุดท้าย ซึ่งก็จะเห็นเป็นการขาย ขั้นตอนที่น่าสนใจก็คือว่า เราตามที่มีรับสั่ง เราต้องสำรวจที่ดินดูให้ดีกว่าส่วนไหนควรจะเป็นป่า แปลงไหนควรจะเป็นเกษตร อย่างที่จะเป็นป่านี้ก็ต้องเป็นที่ชัน หรือว่าหน้าดินตื้น หรือว่าเป็นต้นน้ำลำธารอะไรเหล่านี้ ถ้าเป็นอย่างนี้แล้ว เราก็กปล่อยให้ เป็นป่า คือถ้าไม่เป็นป่าเราก็กเอาต้นไม้ไปปลูก แล้วส่วนที่เป็นเกษตรเราก็กแบ่งเป็นหลาย ๆ อย่างด้วยกัน เช่นว่า จะปลูกผลไม้ที่ชันหน่อยก็ได้ ถ้าปลูกดอกไม้ก็ปลูกว่าต้องให้น้ำ แล้วผักบางอย่างก็ให้น้ำ บางอย่างก็ไม่ต้องให้น้ำ เราก็กสำรวจ แล้วก็แบ่งเป็นตอน ๆ เราจะให้ตอนหนึ่งกับอีกตอนหนึ่งไม่ให้ก้าวร้าว ซึ่งกันและกัน อย่างเช่นที่ที่ควรจะเป็นป่า เราจะไม่ให้พวกเกษตรเข้าไปทำลาย แล้วเราก็กพยายามที่ไม่ให้ที่ที่ควรเป็นเกษตรปลูกของแพง ๆ ได้ เราก็กพยายามไม่ให้ป่าไม้มาปลูกป่า อันนี้ผมว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ปัญหาที่เกิดขึ้นเวลานี้ที่ว่ามีการทำลายป่ามากก็อาจจะเพราะว่าไม่ได้แบ่งที่ให้ดี เขาก็เลยไปเห็นที่แปลก ๆ

แหล่งปลูก ๆ มันก็มีของแบบนี้เล็ก ๆ น้อย ๆ เกิดขึ้นมาก ที่นี้ถ้าเราทำอย่างที่ได้รับสั่งไว้ คือว่าแบ่งเขต แปลงไหนควรจะเป็นป่า เป็นเกษตร ให้มันชัดเจนไปเลย ก็จะไม่มีการแย่งซึ่งกันและกัน และก็การทำลายป่าก็จะมีน้อยลง。”

บรรยาย (พัชรินทร์)

เนื่องจากพื้นที่ที่โครงการหลวงเข้าไปดำเนินการนั้น ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่บนภูเขา ภูมิอากาศก็แตกต่างจากพื้นที่ราบทั่วไป ดังนั้น การที่จะส่งเสริมหรือนำพืชผลที่ได้ผลดีจากพื้นราบขึ้นไปปลูกบนพื้นที่สูงเหล่านั้นจะได้ผลน้อย จึงจำเป็นที่จะต้องทำการวิจัยและทดลองหาพืชใหม่ ๆ ที่เหมาะสม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงมีพระราชดำริให้จัดหาพันธุ์ไม้เมืองหนาว เพื่อส่งเสริมให้ชาวเขาปลูกบนที่สูง และเมื่อได้ผลแล้ว ก็นำออกเผยแพร่ต่อไป ดังนั้นโครงการหลวงจึงมีสถานีวิจัย เพื่อวิจัยพืชผัก ผลไม้ ไม้ดอก และธัญพืชต่าง ๆ ในการนำไปขยายพันธุ์และส่งเสริมให้ชาวเขาปลูก ดังที่ ม.จ.ภิศเดช ราชินี องค์อำนวยการโครงการหลวง ทรงเล่าให้ฟังถึงสถานีวิจัยในโครงการหลวง ว่า

ม.จ.ภิศเดช

“สถานีแรกก็เห็นจะเป็นอ่างขาง เรียกว่าสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง แล้วก็ที่ดอยอินทนนท์ แล้วก็ที่มีที่ปางตะ ซึ่งเป็นทั้งสถานีวิจัยด้วยและก็ผลิตต้นไม้เมืองหนาวด้วย แล้วก็ทำเรื่องผัก ผักที่ในอากาศที่ไม่หนาวมาก แล้วก็ก็มีแม่เหียก ซึ่งวิจัยเรื่องกาแฟ เพราะกาแฟนี้มีโรคมากเลย โรครา เราก็พยายามหาพันธุ์กาแฟที่ต่อต้านโรคได้เป็นอย่างดีไปปลูกที่นั่น แล้วตอนนี้เราก็มีพันธุ์ที่ต่อต้านโรคได้แล้ว ๙๙% ปลูกอยู่ที่นั่น ก็มีหลายแห่ง แล้วก็ที่มีดอยปู่ย ที่เรียกว่าสวนสองแสน ซึ่งเวลานี้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็ดำเนินการ。”

พัชรินทร์

เมื่อพูดถึงผลผลิตโครงการหลวง ประชาชนส่วนมากมักจะนึกถึงดอกไม้ และผลไม้ รวมถึงพืชผักเมืองหนาว สำหรับผลผลิตของโครงการหลวง นอกจากที่กล่าวมาแล้วนี้ยังมีอย่างอื่นอีกบ้างหรือไม่เพคะ

ม.จ.ภิศเดช

“ก็มีกาแฟและพวกเครื่องกระป๋อง อย่างเช่น น้ำมะเขือเทศแป้ง ถั่วเหลือง แยมสตอเบอรี่ คืออะไรที่มีชื่อเรียกว่าดอยคำ ก็แปลว่าเป็นของโครงการหลวง ทั้งผักและเครื่องกระป๋อง。”

พัชรินทร์

สำหรับผลผลิตของโครงการหลวง โดยเฉพาะพวกไม้ผล และดอกไม้เราสู้กับต่างประเทศได้มากน้อยแค่ไหนเพคะ

ม.จ.ภิศเดช

“คือแทบจะทุกอย่างเรารู้ได้สบายมากเลย เพราะว่าของเรา
นี้อากาศเราดินะ คือมีแดดมีอะไรดี แล้วก็คนของเราคือหมายความว่า
แรงงานเรามีมากกว่าฝรั่ง เรารู้เขาได้สบายเลย แล้วก็
การขนส่งก็ใกล้กว่า แต่มีบางอย่างเหมือนกันที่เราอาจจะรู้ไม่ได้
 เพราะว่าเราหนาวไม่มากเท่า อย่างสาลีที่ได้หัวรู้สึกรอวัยที่สุด
 เพราะว่าเขาหนาว ส่วนของเราพันธุ์ที่เกาหลี่เขาปลูกได้ หรือว่า
 ได้หัวปลูกได้นี้ เราอาจจะปลูกไม่ได้ เพราะฉะนั้นบางอย่าง
 คุณภาพเรารู้เขาไม่ได้ แต่ว่าถ้าจะไปขายกันแล้วก็ ราคาเรา
 ดีกว่า เราก็ไม่ค่อยกลัวเท่าไร”

พัชรินทร์

เป็นที่ทราบกันดีนะพะยะว่า โครงการหลวงตั้งขึ้นมาเพื่อให้
 ชาวเขาลดการปลูกฝิ่นหรือเพื่อให้ชาวเขาได้มีรายได้ในการปลูกพืช
 ไม้ผลไม้ดอกต่าง ๆ เพื่อเลิกการปลูกฝิ่นไปเลย นอกจากวัตถุประสงค์
 นี้แล้ว โครงการหลวงยังมีวัตถุประสงค์อย่างอื่นอย่างใดอีกบ้างหรือไม่พะยะ

ม.จ.ภิศเดช

“อันนี้ผมว่าผมจะต้องเผยความลับออกมาว่า เมื่อเร็ว ๆ นี้ผม
 ไปเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แล้วผมก็ไปกราบบังคมทูลว่า
 ผมพูดออกไปนี้ไปพูดที่ไหนบ้างไม่ทราบ ก็บอกว่าพูดไปอย่างนั้นแล้ว
 ทั้ง ๆ ที่ว่าเป็นใจความเป็นเรื่องที่รับสั่งไว้ก่อน แต่ว่าผมไปพูดรวบรัด
 อาจจะฟังแล้วจะเป็นการไม่ไปหรือเปล่าอะไรอย่างนี้ เพราะว่าก็
 กลัวว่าถ้าไม่เกินไปเดี๋ยวจะทรงกริ้ว ก็บอกว่าวัตถุประสงค์ที่
 พระราชทานมาที่สำหรับให้โครงการหลวงทำนั้นก็มี ๓ อย่าง
 คือ ช่วยชาวเขา ช่วยชาวเรา ช่วยชาวโลก ที่นี้ช่วยชาวเขานี้ก็
 คือว่าเขาจนมาก เวลาเจ็บป่วยอะไรนี้เขาจะตายเอาง่าย ๆ เสื้อผ้า
 ไม่ค่อยมีใส่ อะไรต่าง ๆ เหล่านี้ เราไปช่วยให้เขารวยขึ้น ก็เป็น
 การช่วยชาวเขา ที่นี้ในการช่วยชาวเขานี้เราก็ต้องทำให้เขา
 ไม่ทำลายต้นน้ำลำธาร ไม่ให้ทำไร่เลื่อนลอย ไม่ให้ทำลายป่า อันนี้
 ผลก็คือว่าจะช่วยชาวเราคือคนที่อยู่ข้างล่างลงมานี้ ต้นไม้ต้นน้ำ
 ลำธารไม่ถูกทำลาย น้ำก็จะไม่ท่วมเราอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ เพราะ
 เราไปช่วยชาวเขานี้ผลก็คือช่วยชาวเราด้วย แล้วส่วนที่ว่าช่วย
 ชาวโลกนี้ก็คือว่า เราเอาพืชราคาดี ๆ ทำรายได้ดีกว่าฝิ่นไปให้
 ชาวเขาปลูกแล้ว ชาวเขาก็จะเลิกปลูกฝิ่นโดยไม่ต้องไปห้ามอะไร
 เขา เมื่อทำอย่างนี้ได้แล้วก็แปลว่าช่วยชาวโลก แต่ว่าทั้งสามข้อนี้
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรับสั่งมาตั้งหลายแห่ง แต่ว่าพระองค์

ท่านรับสั่งไปก็เป็นเรื่องเป็นราวดี แต่ผมไปพูดห้วน ๆ ดีไม่ดีคนก็จะหาว่าไม่มากเกินไป แต่นี่ก็เป็นความจริง.”

พัชรินทร์

นอกจากที่ทรงเสด็จฯ ไปที่โครงการหลวง ทุกครั้งที่เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปทางภาคเหนือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีรับสั่งเพิ่มเติมอย่างไรอีกบ้างหรือไม่เพคะ

ม.จ.ภิศเดช

“คือว่าจะว่าพระองค์ท่านรับสั่งอะไรออกมา ก็ไม่ได้รับสั่งเท่าไร แต่ว่าเท่าที่ได้ไปเฝ้าฯ พระองค์ท่านมา ทอดพระเนตรพระพักตร์พระองค์ท่าน ก็ทราบว่าจะพระองค์ท่านทรงพอพระทัยที่เราทำงานไปได้ผลแล้วก็ได้รางวัลแมกไซไซ อะไร ๆ ต่าง ๆ เหล่านี้พระองค์ท่านก็ทรงยิ้ม ผมทราบว่าพระองค์ท่านทรงพอพระทัยโดยพระองค์ท่านไม่ต้องรับสั่ง.”

บรรยาย (พัชรินทร์)

ท่านผู้ฟังคะ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๒ ที่โครงการหลวงได้เกิดขึ้นและดำเนินการมาจนถึงปีนี้ ๒๐ ปีแล้ว ทำให้ปัญหาของชาวเขาโดยเฉพาะเรื่องการปลูกฝิ่น ตัดไม้ ทำลายป่า ลดลงไปอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนั้น ชาวเขาในพื้นที่ต่าง ๆ ก็มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีอาชีพที่สามารถทำรายได้ดี ดังเราจะเห็นได้จากการเป็นอยู่ที่ทันสมัย หน้าตาที่ยิ้มแย้มแจ่มใส และแววตาที่สดใส ทั้งนี้ก็ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงพระราชทาน โครงการหลวง ให้เกิดขึ้น นั่นเอง

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำในภาคเหนือ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๒ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

นายจริย์ ตุลยานนท์

ผู้จัดรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์

ไตเติ้ล

(เสียงน้ำไหล)

บรรยาย

จากฟ้า - สุคัน

ในเรื่องราวการสนพระราชมหุทัยเกี่ยวกับงานช่างและงานชลประทานนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาทเล่าแก่คณะกรรมการสโมสโรลอันสากลภาค ๓๑๐ ไว้เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๑๒ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน มีความตอนหนึ่งว่า “แต่ก่อนนี้ครั้งที่เราสร้างเครื่องบินเองที่ดอนเมือง ยังจำได้เมื่อเด็ก ๆ เคยไปดูยังเคยเห็นเขาทำเครื่องบินที่ดอนเมืองแล้วยังติดอยู่ในสมองว่า สร้างเครื่องบินทำอย่างไรยังแปลกใจ ที่เครื่องบินที่ทำโครงแล้วก็เอาผ้าห่ม มั่นคิดอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งโตขึ้นก็ได้สร้างเครื่องร่อน เครื่องร่อนนี้สร้างกันเองด้วยไม้แล้วก็เอากะดาษปะเข้าไปอย่างที่เราเคยเห็นติดจนกระทั่งมาตอนหลังนี้จะทำอะไรก็ได้ใช้หลักที่เคยเห็นมาแล้วเกี่ยวข้องกับงานต่าง ๆ เมื่อเห็นอะไรเมื่อเด็กทั้งเห็นในโรงเรียนหรือเห็นในพิพิธภัณฑ์ จะทำให้เกิดความคิดอย่างเช่นในด้านชลประทานหรือด้านป่าไม้ ก็อาจมีบางคนเข้าใจว่าทำไมจึงสนใจ และบางคนไม่เข้าใจว่าทำไมฉันเองสนใจเรื่องชลประทานเรื่องป่าไม้ จำได้ว่าเมื่ออายุ ๑๐ ขวบ ที่โรงเรียนมีครูคนหนึ่งซึ่งเดี๋ยวนี้ตายไปแล้วสอนวิทยาศาสตร์เรื่องการอนุรักษ์ดินแล้วให้เขียนว่าภูเขาต้องมีป่าไม้อย่างนั้น เม็ดฝนลงมาแล้วจะชะดินลงมาเร็วทำให้ไหลตามน้ำไป

ไปทำความเสียหาย ดินหมดจากภูเขาเพราะไหลตามสายน้ำไป ก็เป็นหลักของป่าไม้เรื่องการอนุรักษ์ดินและเป็นหลักของชลประทานที่ว่า ถ้าเราไม่รักษาป่าไม้ข้างบนจะทำให้เดือดร้อนตลอดตั้งแต่ดินบนภูเขาจะหมดไป กระทั่งการที่จะมีตะกอนลงมาในเขื่อน มีตะกอนลงมาในแม่น้ำ ทำให้น้ำท่วมนี่นะ.....เรียนมาตั้งแต่อายุ ๑๐ ขวบ” ทั้งหมดนี้เป็นพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานแก่คณะกรรมการสโมสรวไลอันสากล ภาค ๓๑๐ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับงานชลประทาน ตามที่ได้พระราชทานกระแสพระราชดำรัสแสดงถึงความสนพระราชหฤทัยมาตั้งแต่ครั้งยังทรงพระเยาว์นั้น หลังจากได้เสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติแล้ว ในปีพุทธศักราช ๒๔๙๘ ได้เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรการก่อสร้างเขื่อนทดน้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดชัยนาท โครงการชลประทานสามชุก และโครงการโพธิ์พระยา จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นครั้งแรก และหลังจากนั้นก็เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรโครงการชลประทานและเขื่อนทดน้ำในจังหวัดต่าง ๆ เรื่อยมา พระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำทั้งหมดเป็นการเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรโครงการชลประทานต่าง ๆ และเขื่อนขนาดใหญ่ที่กรมชลประทานดำเนินการตามแผนพัฒนาก่อนที่จะเริ่มโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการก่อสร้างขึ้นในทุกภาคของประเทศ

สิริพร

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรและแปรพระราชฐานไปประทับแรม ณ พระตำหนักต่าง ๆ ในภาคต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ทั้งในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง ในแต่ละปีรวมเวลานานหลายเดือนเพื่อทรงสอดส่องดูแลปิดเป่าความทุกข์ยากของราษฎรในท้องที่ต่าง ๆ นั้น ทำให้ทรงทราบถึงสาเหตุแห่งความลำบากยากจนของราษฎร เฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการทำมาหากินในท้องถื่นทุรกันดารหรือตามหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลความเจริญว่า ราษฎรส่วนใหญ่ซึ่งเป็นชาวไร่ชาวนามักประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนน้ำหรือ

อาจจะได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากน้ำเป็นมูลเหตุ เพราะทรงทราบว่าเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งและความต้องการอย่างมากของราษฎรโดยส่วนใหญ่ในชนบท ทั้งน้ำใช้อุปโภคบริโภคและน้ำเพื่อการเกษตรดังกล่าวแล้ว ตลอดจนในบางท้องที่จะต้องแก้ไขปัญหาคความเสียหายของพื้นที่เพาะปลูกอันเนื่องมาจากน้ำเป็นต้นเหตุให้หมดไปอีกด้วย จึงทรงทูลเทพระราชหฤทัยในงานพัฒนาแหล่งน้ำตลอดมา เพื่อทรงหาทางแก้ไขปัญหานี้เฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่องของการขาดแคลนน้ำ ทั้งในด้านของการจัดหาให้มีพอใช้สำหรับการเกษตรกรรมและสำหรับการอุปโภคบริโภค ให้กับพสกนิกรของพระองค์ ตลอดจนการพัฒนาแหล่งน้ำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ตามความเหมาะสมกับสภาพของท้องที่ ทรงมีความเชื่อมั่นว่าเมื่อใดที่สามารถแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อนในเรื่องน้ำให้กับราษฎรหรือราษฎรมีน้ำกินน้ำใช้เพื่อการเพาะปลูกแล้วเมื่อนั้นราษฎรย่อมจะมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม มีการกระจายรายได้ การแลกเปลี่ยนพืชผลระหว่างครอบครัวต่อครอบครัว และหมู่บ้านต่อหมู่บ้าน ซึ่งผลประโยชน์อันมหาศาลที่จะเกิดตามมาก็คือความร่วมมือและผลสำเร็จในการพัฒนาชนบทด้านต่าง ๆ ทุกครอบครัวมีสุขภาพพลานามัยดีขึ้น เพราะมีอาหารบริโภคพอเพียง มีทุนทรัพย์พอที่จะส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนเพื่ออนาคตที่มั่นคงในภายหน้า บ้านช่องที่อยู่อาศัยก็จะได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมให้ถูกสุขลักษณะขึ้น เป็นต้น

เมื่อใดมีน้ำซึ่งหมายถึงการมีแหล่งน้ำถาวรที่สร้างขึ้น นอกจากจะมีน้ำพอเพียงสำหรับการเกษตรกรรมและสำหรับอุปโภคบริโภคได้ตลอดทั้งปีแล้ว แหล่งน้ำถาวรนั้นก็ย่อมจะใช้เป็นที่เลี้ยงปลาอาหารที่ให้คุณค่าทางโปรตีนสูง สำหรับทุกครอบครัวในหมู่บ้านโดยไม่ต้องไปคอยสูมปลาตามหนองน้ำธรรมชาติ ซึ่งก็มักจะได้เพียงปลาชิวปลาสร้อยและเสียเวลาเป็นวัน ๆ กว่าจะได้ปลา มาบริโภคแต่ละครั้ง เวลานี้ใครอยากได้ปลาก็ออกไปตกหรือทอดแหในแหล่งน้ำถาวรนั้น ๆ ใช้เวลาไม่นานก็ได้ปลามาประกอบอาหารจะเว้นช่วงในฤดูปลาวางไข่ที่ควรงดการจับปลาขึ้นมาบริโภคเท่านั้น

สำหรับพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งน้ำในท้องที่ทั่วไปของภาคเหนือ นั้น เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกของราษฎร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นที่ราบเชิงเขาอาศัยเพียงน้ำฝนเป็นหลักเท่านั้น หากปีใดฝนแล้งหรือฝนทิ้งช่วงไม่ตกเป็นเวลานาน การเพาะปลูกก็จะเสียหายเป็นประจำ ด้วยพระราชหฤทัยที่ทรงห่วงใยต่ออาชีพเกษตรกรรมของราษฎรในภาคนี้ จึงพระราชทานพระราชดำริให้ส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาแหล่งน้ำได้พระราชทานพระราชดำริให้กรมชลประทานรับไปดำเนินการ ซึ่งกรมชลประทานได้พิจารณาดำเนินการก่อสร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริในภาคเหนือกระจายไปทุกจังหวัดรวมปีละหลายสิบโครงการจนถึงปัจจุบันนี้ นายจริย ตุลยานนท์ อธิบดีกรมชลประทาน จะได้เรียนให้ท่านผู้ฟังได้ทราบถึงพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการพัฒนาแหล่งน้ำของภาคเหนือค่ะ.....

นายจริย

โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น นะครับ ก็เกิดขึ้นทั้งสองประการ คือลักษณะหนึ่งก็เป็นพระราชดำริในพระองค์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคิดวางโครงการเบื้องต้นด้วยพระองค์เองนะครับ โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากแผนที่และสภาพภูมิประเทศที่ได้ทรงเสด็จไปพบเห็นต่าง ๆ นะครับ รวมกับข้อมูลที่ได้ทรงสอบถามจากราษฎรและก็จากที่ได้ทรงศึกษาหรือวางโครงการเบื้องต้นไว้แล้วนะครับ จะพระราชทานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาศึกษาและดำเนินการให้เหมาะสมต่อไป

อีกประการหนึ่ง ก็คือพระราชดำริอีกลักษณะหนึ่งนะครับ ในโครงการเหล่านี้ก็เกิดจากการทูลเกล้าถวายฎีกาหรือขอพระราชทานของราษฎรตามท้องที่ต่าง ๆ ซึ่งได้ทรงรับแล้วก็ได้พระราชทานให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบไปศึกษาวางโครงการถึงความเป็นไปได้หรือไม่ได้และก็นำดำเนินการต่อไปตามความเห็นสมควรครับ

สิริพร

สำหรับในการดำเนินงานของโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้...มีการดำเนินงานและก็มีลักษณะงาน ใดอย่างใดคะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเหนือเนอะคะ

นายจรรย์

ในภาคเหนือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นครับ... ได้เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปประทับแรม ณ พระตำหนักภูพิงศ์ราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๓ นะครับ และในปีต่อ ๆ มาก็ได้เสด็จไปประทับแรมที่พระตำหนักแห่งนั้นเรื่อยมา นะครับ ในระยะแรกที่เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรตามท้องที่ต่าง ๆ ในภาคเหนือ ก็ได้พระราชทานพระราชดำริที่สำคัญว่าได้แก่การหาทางยับยั้งราษฎรชาวไทยภูเขา เพื่อไม่ให้บุกรุกทำลายป่าบนภูเขา ซึ่งเป็นต้นน้ำลำธารเป็นอันดับแรกโดยเร่งด่วน โดยทรงตระหนักในพระราชหฤทัยว่าปัญหาที่ราษฎรชาวไทยภูเขาจำนวนมากบุกรุกทำลายป่าตามยอดเขาดต้นน้ำลำธารเพื่อนำพื้นที่มาทำไร่เลื่อนลอยหรือปลูกฝิ่นนั้นนอกจากจะเป็นการผิดกฎหมายนะครับและก็เป็นสาเหตุสำคัญต่อการทำลายป่า และทำลายภาวะแวดล้อมในบริเวณแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธารต่าง ๆ นะครับหากไม่หยุดยั้งแล้วจะเกิดผลเสียหายแก่ส่วนรวมในอนาคตอย่างที่จะประมาณไม่ได้ ดังนั้นในพุทธศักราช ๒๕๑๒ นะครับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้พระราชทานพระราชดำริให้จัดตั้งโครงการหลวงพัฒนาชาวเขาหรือที่เรียกกันว่าโครงการหลวงขึ้นและกิจกรรมส่วนนี้นะครับ โครงการหลวงในภาคเหนือก็คืองานพัฒนาแหล่งน้ำซึ่งกรมชลประทานได้รับสนองพระราชดำริ ดำเนินการจัดหา แหล่งน้ำสนับสนุนพื้นที่เพาะปลูกในเขตโครงการหลวงต่าง ๆ รวมทั้งน้ำใช้เพื่อการอุปโภคและบริโภคในทุกท้องที่ครับสำหรับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริโครงการแรกที่กรมชลประทานดำเนินการก่อสร้างคือโครงการฝายทดน้ำบ้านหนองหอยก่อสร้างเสร็จเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๑๖ เพื่อหาน้ำให้กับราษฎรบ้านหนองหอย ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวไทยภูเขาเผ่าม้งให้มีน้ำใช้ เพื่ออุปโภคและบริโภคเพื่อทำการเพาะปลูกพืชผักและพืชเมืองหนาวในพื้นที่ประมาณ ๓๐๐ ไร่ครับ

สิริพร

คะก็ได้ทราบว่าขณะนี้ทางกรมชลประทาน ได้ก่อสร้างโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำรินภาคเหนือเสร็จแล้ว ก็รู้สึกว่าจะเป็นจำนวนไม่น้อย ในปีนี้ได้มีการก่อสร้างเพิ่มขึ้นบ้างหรือเปล่าคะ

นายจริย

ตั้งแต่ได้เริ่มมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๐๕ - ๒๕๓๑ โครงการพระราชดำริที่ดำเนินการโดยกรมชลประทานนี้ได้เสร็จไปแล้วทั่วประเทศนะครับ ๘๗๑ โครงการ และก็มีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ในการเพาะปลูกได้ประมาณ ๒,๒๐๐,๐๐๐ ไร่ โดยเฉพาะภาคเหนือครับ โครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้งขนาดใหญ่ขนาดกลางและขนาดเล็กนะครับ เสร็จแล้วจำนวน ๓๗๒ โครงการ พื้นที่ ๘๐๗,๐๐๐ ไร่ นะครับ สำหรับพื้นที่ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๒ กรมชลประทานกำลังก่อสร้างโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริก็มีโครงการขนาดใหญ่หนึ่งโครงการคือโครงการแม่กวงนะครับ ขนาดกลางอีก ๕ โครงการ และก็มีขนาดเล็กอีก ๑๑ โครงการ และก็นอกจากนั้นก็มีโครงการที่ต่อเนื่องมาจากปีพุทธศักราช ๒๕๓๑ อีก ๖ โครงการ

สำหรับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินขนาดใหญ่ในภาคเหนือที่สร้างเสร็จไปแล้วนะครับคือโครงการชลประทานแม่จัด สามารถอำนวยประโยชน์แก่ราษฎรหลาย ๆ หมู่บ้านและหลาย ๆ ตำบล นะครับ และหลายอำเภอในจังหวัดเชียงใหม่เช่นกันนะครับ ในบางส่วนของจังหวัดลำพูนเนื้อที่ทั้งหมดเป็นเนื้อที่ประมาณ ๑๘๘,๐๐๐ ไร่ ทั้งในด้านชลประทานการผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ การบรรเทาอุทกภัยและบรรเทาอุทกภัยแก่พื้นที่เพาะปลูกทางด้านท้ายอ่างนะครับ และก็นอกจากนั้นก็จะได้รับประโยชน์จากการประมงและเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจแหล่งหนึ่งซึ่งเชิดหน้าชูตาสำหรับเชียงใหม่ในเวลานี้นะครับ

โครงการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำรินขนาดใหญ่โครงการหนึ่ง ก็คือโครงการพัฒนาเกษตรโครงการแม่กวง ที่อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ นะครับ เป็นโครงการอเนกประสงค์นะครับ ขณะนี้กำลังดำเนินการก่อสร้างอยู่นะครับ สำหรับโครงการแม่กวงนี้ก็จะได้ตัวอย่างเก็บน้ำได้ประมาณ ๒๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร จะส่งน้ำให้พื้นที่การเพาะปลูกของอำเภอดอยสะเก็ด

อำเภอสนทราย อำเภอสนกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ และกิ่งอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน นะครับ ที่จะสามารถทำในฤดูฝนได้เต็มที่ทั้งโครงการนะครับ ส่วนในฤดูแล้งจะสามารถทำการเพาะปลูกได้อีกประมาณ ๘๗,๕๐๐ ไร่ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรในเขตโครงการชลประทานนี้จะมีรายได้เพิ่มขึ้นต่อปีเป็นอันมากนะครับ นอกนั้นยังสามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้อีก ๒,๘๐๐ กิโลวัตต์ ต่อปี พร้อมทั้งบรรเทาอุทกภัยในลุ่มแม่น้ำกวัง ลุ่มน้ำปิง นะครับ และก็ยังมีผลประโยชน์ที่จะได้รับคือการประมงนะครับและก็มีแหล่งท่องเที่ยวเช่นเดียวกับโครงการแม่จันครับ.... สำหรับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่เป็นขนาดกลางนะครับที่กำลังก่อสร้างอยู่ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๒ นี้ก็มีอยู่ ๕ โครงการด้วยกันนะครับ ก็มีโครงการแรกกับโครงการแม่ต๋มลักษณะเป็นอ่างเก็บน้ำและก็มีพื้นที่ส่งน้ำที่อำเภอดอกคำใต้ และอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา นะครับ... สำหรับโครงการที่สองก็ได้แก่โครงการอ่างเก็บน้ำน้ำแหวง อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ก็เป็นโครงการอ่างเก็บน้ำและระบบส่งน้ำเช่นเดียวกัน... ต่อไปโครงการที่สามได้แก่โครงการห้วยช้าง ที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย.... โครงการที่สี่ ก็เป็นโครงการแม่สอง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ และโครงการสุดท้ายคือโครงการห้วยขอนแก่น อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ในบริเวณลุ่มน้ำป่าสัก

สิริพร

ท่านผู้ฟังก็คงจะได้ทราบแล้วนะค่ะว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรานั้นทรงพระปรีชาสามารถ ทรงเป็นอัจฉริยะที่จะกำหนดโครงการต่าง ๆ และพระราชทานให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะหน่วยราชการ ซึ่งท่านอธิบดีกรมชลประทานก็ได้เรียนให้ท่านผู้ฟังได้ทราบไปแล้ว อยากจะขอเรียนถามท่านอธิบดีกรมชลประทานว่าหลังจากที่พระองค์ท่านมีพระราชดำริให้กรมชลประทานดำเนินการไปแล้ว ท่านทรงติดตามผลงานด้วยพระองค์เองใช่ไหมค่ะ

นายจรรย์

ครับ...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนะครับ ทรงสนพระทัยในโครงการที่ได้ทรงมีพระราชดำริไว้ทุกประการนะครับ จะทรงติดตามตั้งแต่เริ่มจนก่อนก่อสร้างหรือจนก่อสร้างนะครับ หรือเมื่อโครงการก่อสร้างได้เริ่มงานก่อสร้างเสร็จแล้วพระองค์ท่าน

ก็จะติดตามผลก้าวหน้าในระยะก่อสร้างจนเสร็จงานแล้วทุกระยะ ถึงแม้ว่าพระองค์ท่านจะไม่มีเวลาเสด็จพระราชดำเนินด้วยพระองค์เองนะครับ ก็จะทรงสอบถามและบางครั้งก็ให้กรมชลประทาน จัดทำรายงานถวายอยู่ตลอดเวลาครับ เพื่อที่จะได้ทรงพระราช-วินิจฉัยว่าจะเป็นไปตามพระราชดำริหรือไม่ครับ ผมอยากขอเสริมอีกนิดนะครับว่า โครงการพระราชดำรินี้เท่าที่กรมชลประทาน ได้ผ่านมาโดยเฉพาะทางด้านราษฎรนี้ได้รับความร่วมมือเป็น อย่างมากนะครับ เมื่อขณะที่พระองค์ได้ทรงเริ่มโครงการหรือ ไปสอบถามจากราษฎรนี้มักจะได้รับความร่วมมือครับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับปัญหาที่ดินนะครับ ถ้าราษฎรส่วนใหญ่ มักจะทูลเกล้าถวายที่ดินส่วนที่จะต้องถูกเป็นส่วนของห้วงงาน หรือว่าเป็นคลองบ้างนี้ครับโดยมากราษฎรเต็มใจ โดยเฉพาะเป็น โครงการขนาดเล็กนะครับ เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้ก็เป็นประโยชน์ หรือว่าเป็นผลดีแก่กรมชลประทานเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้ทำงานได้ ง่ายขึ้นและก็ได้รวดเร็วขึ้นและตลอดจนราษฎรและเกษตรกรก็ได้ประโยชน์สูงสุด เพราะว่าได้สมกับความต้องการที่เขาต้องการ ที่จะได้รับครับ

(เสียงน้ำไหล)

สิริพร

ท่านผู้ฟังคะ...งานการพัฒนาแหล่งน้ำและการสงเคราะห์ อาณาประชาราษฎรนี้ นับเป็นเอกลักษณ์พิเศษของพระเจ้าแผ่นดิน ไทยพระองค์นี้ ซึ่งยังมีได้มีพระมหากษัตริย์องค์ไหนในโลกที่จะ กระทำอย่างจริงจังทุ่มเทและต่อเนื่อง เช่นเดียวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน หากพิเคราะห์ดูอย่างละเอียดถี่ถ้วน แล้วจะเห็นได้ว่าพระมหากรุณาธิคุณและพระเมตตาอันกว้างใหญ่ไพศาลนี้ จะบังเกิดมีขึ้นได้ก็แต่โดยความรักและความเป็นห่วงใน พสกนิกรของพระองค์อย่างแท้จริงเท่านั้น

โรงเรียนร่มเกล้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๒ มีนาคม ๒๕๓๒ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ดร.โกวิท วรพิพัฒน์

ผู้จัดรายการ

ปราณี ลิ้มปวนิชพันธ์

ไต่เต๋ล

จากฟ้า - สุติน

บรรยาย (ปราณี)

ท่านผู้ฟังคะ ในการพัฒนาประเทศนั้น การศึกษานับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างมาก โดยเฉพาะในท้องที่ห่างไกล มักจะประสบกับปัญหาเรื่องการศึกษาเข้าไปไม่ถึง ทำให้ท้องถิ่นนั้นไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร เกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษานี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัย และมักจะพระราชทานความช่วยเหลือ หรือการสนับสนุนอยู่เสมอ ในคราวเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรในอำเภอโขงเจียม จังหวัดนครราชสีมา เมื่อปี ๒๕๑๘ ทรงทราบว่า นักเรียนในเขตอำเภอโขงเจียมที่ประสงค์จะเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา ต้องเดินทางไปตัวจังหวัด เพราะไม่มีโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอโขงเจียมเลย จึงทรงมีพระราชดำริพระราชทานความช่วยเหลือนักเรียนเหล่านั้น โรงเรียนร่มเกล้าอันเนื่องมาจากพระราชดำริจึงได้เกิดขึ้น ตามที่ ดร.โกวิท วรพิพัฒน์ อธิบดีกรมสามัญศึกษา ได้เล่าให้ฟังว่า

ดร.โกวิท

ในระหว่างที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปประทับที่ทักษิณราชนิเวศน์ จังหวัดนครราชสีมา เมื่อปี ๒๕๑๘ พระองค์ได้เสด็จเยี่ยมประชาชนในเขตอำเภอต่าง ๆ วันหนึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในเขตอำเภอโขงเจียม จังหวัดนครราชสีมา ก็ได้เสด็จฯ ไปที่โรงเรียนบ้านบุญเกาะกอดอ ในอำเภอโขงเจียม ซึ่งอยู่ห่างไกลจากอำเภอและทิวทัศน์ดารมาก ก็ได้ทรงเห็นว่า บ้านบุญเกาะกอดอมีนักเรียนประถมศึกษาจำนวนมาก แต่ไม่มีโรงเรียน

มัธยมศึกษาอยู่แถวนั้นเลย และการที่นักเรียนประถมศึกษาแถวนั้นจะไปเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่อื่นก็ไกลมาก จะต้องเดินไปตามทางแนวป่านะครับ เข้าไปในตัวอำเภอและก็ต่อรถไปในเมืองตัวจังหวัดเพื่อเรียนหนังสือ เพราะฉะนั้น ท่านก็อยากจะให้เปิดโรงเรียนมัธยมศึกษาขึ้นที่นั่นเพื่อเอื้ออำนวยให้เด็กได้เรียนอยู่ใกล้บ้านประการหนึ่งนะครับ อีกประการหนึ่งก็เป็นการประมวลทรัพยากรของเด็กที่จะต้องเสียค่ารถค่าเรือและต้องเดินทางไปขึ้นรถเพื่อจะไปเรียนต่อ ก็ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นจำนวนเงินแสนสามหมื่นหนึ่งร้อยแปดสิบเก้าบาทสำหรับสร้างอาคารเรียนมัธยมศึกษาหลังแรกขึ้นที่โรงเรียนบุญเกาะกอด ต่อจากนั้นก็ได้พระราชทานชื่อโรงเรียนว่า โรงเรียนร่มเกล้า ซึ่งโรงเรียนนี้มีเนื้อที่ทั้งหมด ๓๖ ไร่ ๒ งาน ได้มีพ่อค้า ข้าราชการ ประชาชนบริจาคเงินสมทบอีกสี่หมื่นกว่าบาท ประชาชนบริจาคที่ดินเพิ่มเติมอีก ๓ งาน ๗๗ ตารางวา กรมสามัญศึกษาก็ได้ตั้งงบประมาณก่อสร้างอาคารเพิ่มเติม ทั้งอาคารชั่วคราว อาคารถาวร บ้านพักครู บ้านพักภารโรง เป็นเงินทั้งสิ้น รวมทั้งค่าประปา ค่าไฟฟ้า ๑๔ ล้านบาทบาท เพราะฉะนั้น ขณะนี้โรงเรียนร่มเกล้าที่ยังก็เป็นโรงเรียนที่สมบูรณ์แห่งหนึ่ง

ปราชญ์

ทางด้านครูและงบประมาณ ได้รับการจัดสรรจากที่ไหนบ้างคะ

ดร.โกวิท

สำหรับงบประมาณนอกจากพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ที่ได้พระราชทานครั้งแรก ก็มีพ่อค้า ข้าราชการและประชาชนร่วมกันบริจาค นอกนั้นก็ เป็นงบประมาณของกรมสามัญศึกษาโดยตรง แต่โดยทางอ้อมก็มีหลายหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ เช่น กรป.กลาง ได้สร้างถนนจากถนนใหญ่สายทางหลวงสู่ตัวโรงเรียนหลายกิโลเมตรนะครับ กรมชลประทานได้ไปสร้างระบบน้ำให้ได้มีการปรับปรุงบริเวณอาคารเรียนให้เหมาะสมที่จะใช้เรียนโดยทหารช่างจากมณฑลทหารบกที่ ๕ ได้มาช่วยดำเนินการ เพราะฉะนั้น หลายฝ่ายได้ร่วมดูแล เท่าที่ทราบขณะนี้ก็ได้มีนายอำเภอได้เป็นประธานคณะกรรมการช่วยเหลือดูแลโรงเรียนนี้อยู่ ทางด้านครู ก็มีครูท้องถิ่นส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งก็เป็นครูที่เดินทางไปกลับ เพราะฉะนั้น จำนวนที่פקประจำก็พอเหมาะที่จะดูแลสอนเด็กได้ครับ

ปราชญ์

ทางด้านของหลักสูตรการเรียนการสอน ได้มีการเน้นหนักเป็นพิเศษทางด้านไต่บังมัยยะ

ดร.โกวิท

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดโรงเรียนนี้ ก็ได้ทรงตรัสไว้ว่า การเรียนรู้เรื่องศาสนาอิสลามเป็นการดี แต่ขณะเดียวกันก็ควรจะสอนวิชาต่าง ๆ ที่จะช่วยในการประกอบอาชีพในอนาคตเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความคล่องตัวเมื่อเป็นผู้ใหญ่ เพราะฉะนั้น ก็ถือเป็นหลักการของโรงเรียนนี้เลยนะครับ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดูแลเรื่องวิชาชีพให้เป็นอย่างดี สอนให้เด็กทำงานเป็น ให้เด็กเรียนโดยการปฏิบัติ ให้อย่างน้อยหนึ่งคน นอกจากนั้น เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๑ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโรงเรียนร่วมเกล้า และได้พระราชทานรับสั่งกับโรงเรียนว่า การสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนน่าหรือควรจะขอความร่วมมือจากหน่วยอื่นบ้าง เช่น การพัฒนาการเกษตร ประมง ก็ให้ทาง รพช. ช่วยที่จะส่งเสริมวิชาชีพต่อประชาชน และทรงรับสั่งว่า นอกจากวิชาชีพแล้ว วิชาการศาสนาอิสลามก็เป็นเรื่องสำคัญ เพราะประชาชนเป็นชาวศาสนาอิสลามทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น ก็ทรงอยากให้สอนวิชาศาสนาอิสลามให้ดีเยี่ยมด้วยนะครับ และทุกคนที่สอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนนี้ส่วนใหญ่ก็เป็นโต๊ะครู ซึ่งมีความรู้ทางวิชาสามัญสูง แต่ว่าชาวบ้านมักจะนับถือโต๊ะครูแก่ ๆ ที่มีอาวุโส ที่มักมีความรู้ทางวิชาสามัญน้อย จึงอยากให้มีการแลกเปลี่ยนโต๊ะครูที่สอนศาสนาอิสลาม กับครูโรงเรียนราษฎร์ที่สอนศาสนาอิสลาม ให้ครูหนุ่ม ๆ ไปสอนหนังสือทางโน้นบ้าง จะได้รับความรู้กันทั้ง ๒ ฝ่าย นอกจากนั้น ได้ทรงรับสั่งว่า อยากให้ช่วยกันพัฒนาปรับปรุงโรงเรียนให้ดีขึ้นเมื่อเป็นเช่นนี้ ทางกรมสามัญศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบอยู่ ก็อยากเห็นโรงเรียนที่พัฒนาเป็นปึกเป็นแผ่น บริการประชาชนให้ดีที่สุดอยู่แล้ว เพราะฉะนั้น จากความห่วงใยของพระองค์ท่าน ทำให้ทางเราได้คิดว่า เราจะพยายามปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามพระราชประสงค์ให้ได้ เราคิดว่า ถ้าเราปฏิบัติงานได้ดีแล้ว โรงเรียนนี้อาจจะเป็นโรงเรียนตัวอย่างแห่งหนึ่งที่จะพัฒนาด้วยความร่วมมือของชุมชนเป็นหลักและถ้าได้ผลเป็นอย่างไร เราจะขยายผลนี้ไปสู่ที่อื่น ๆ ด้วย อย่างเช่น การแลกเปลี่ยนโต๊ะครูซึ่งกันและกัน เอาครู

วิชาชีพที่เราได้อยู่ไปช่วยบ้าง เหล่านี้เป็นต้น เพื่อให้ชุมชนได้
เข้าใจว่าโรงเรียนราษฎร์ก็เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลเหมือนกัน
นะครับ

ปราณี

ท่านอธิบดีได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนร่มเกล้านี้มีการสอน
วิชาชีพนั้น ครูที่สอนทางด้านนี้ได้รับความร่วมมือจากที่ไหนคะ

ดร.โกวิท

ก็หลายแห่งนะครับ อย่างเรื่องเกษตรนี่ ก็จะมีเกษตรอำเภอ
มาอยู่ และวันที่ผมไปก็มีเกษตรอำเภอ พัฒนาการ หมอ และทุกหน่วย
จะมาเป็นกรรมการช่วยดูแลโรงเรียนนี้นะครับ กรมประมงก็มาช่วย
ขณะนี้กำลังแนะนำให้มีการเลี้ยงปลาบ่นเขา จะขุดสระที่นั่น เพราะ
น้ำดีมาก น้ำมีตลอดเลยลงจากเขานี้ ผมได้พยายามแนะนำให้ครู
เข้าใจว่า การเรียนการสอนวิชาอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
ครูทั่ว ๆ ไปในโรงเรียนนี้ควรจะสามารถสอนได้ ถ้าเป็นอาชีพธรรมดาสามัญ
เลี้ยงแพะ เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ปลูกผัก มีดอนไหนที่เราไม่มั่นใจเรื่อง
การป้องกันโรค เรื่องการผสมอาหารสัตว์เลี้ยง เทคนิคบางอย่าง
ที่เราไม่มั่นใจเราก็ปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะของหน่วยงาน
ต่าง ๆ เพราะฉะนั้น เรื่องนี้ก็เป็นหลักการที่นอกจากที่ผมให้กับ
โรงเรียนร่มเกล้าแล้ว เราก็ใช้กับโรงเรียนอื่น ๆ ทั่วไป เพราะว่า
การสอนวิชาชีพนี้ เราสอนเพื่อชีวิต เป็นการสอนเพื่อการเข้ามา
หากิน เพราะฉะนั้น ด้วยความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ในบาง
โอกาสสามารถที่จะสอนได้ดีครับ

ปราณี

ในปีการศึกษา ๒๕๓๒ นี้ ทางกรมสามัญศึกษาจะเปิด
รับสมัครนักเรียนเข้าศึกษาในโรงเรียนร่มเกล้านี้จำนวนเท่าใด
และเปิดรับสมัครตั้งแต่เมื่อไรถึงเมื่อไรคะ

ดร.โกวิท

ขณะนี้ โรงเรียนนี้ก็มียุติ ม.๑ ๒ ห้อง ม.๒ ๒ ห้อง และ
ม.๓ ๓ ห้อง เราก็มองว่าปีนี้ ม.๑ จะเพิ่มอีก ๑ ห้องเป็น ๓ ห้อง
สำหรับการเปิดรับสมัครก็จะเปิดตั้งแต่วันที่ ๒๕ มีนาคม จนถึง
วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๒ ไม่เว้นวันหยุดราชการเช่นเดียวกับ
โรงเรียนอื่น ๆ

ปราณี

และใครบ้างคะที่มีสิทธิ์ไปเรียนในโรงเรียนนี้ได้呢คะ

ดร.โกวิท

ทุกคนที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ แล้วครับที่มี
สิทธิ์เรียนได้ นอกจากนี้เรายังปรึกษากันว่า คนที่มีอายุมากแล้ว
ก็สามารถจะไปเรียนได้เหมือนกัน

ปราชญ์

เท่าที่ท่านเคยเดินทางไปตรวจเยี่ยมโรงเรียนนี้ ท่านพอจะพูดถึงสภาพของโรงเรียนและความเป็นอยู่ของนักเรียนที่นั่นได้มั้ยว่า ได้ดีขึ้นอย่างไรบ้างจากการที่มีการศึกษาระดับนี้ขึ้นมา

ดร.โกวิท

ที่ผมไปเห็นนะครับ พอเห็นหน้าประตูโรงเรียน ก็ใจเสีย เพราะค่อนข้างจะแคบ และเป็นหินค่อนข้างใหญ่ ผมก็ขอให้ทำประตูให้ใหญ่เท่าถนนทางเข้า แต่พอไปถึงข้างในก็ชื่นใจ เพราะต้นไม้เขียวชอุ่ม ถนนหนทางคดเคี้ยวสวยงามมาก เป็นโรงเรียนที่อยู่บนเนินและเข้าไปหน่อยก็เป็นภูเขาอยู่บนเนินเขา หลังโรงเรียนก็เป็นเนินเขาที่สวยงาม และทำเป็นที่ราบไว้ มีแท่งค้ำน้ำใหญ่สามารถส่งน้ำไปได้ทั่วบริเวณ เพราะฉะนั้น น้ำที่จะใช้รดน้ำผัก ต้นไม้ มีอยู่อุดมสมบูรณ์ และน้ำไม่มีขาดเลย มาจากภูเขาต่อท่อมา และที่น้ำชื่นใจมากคือว่า โรงเรียนนี้อยู่ในป่า แต่นักเรียนหน้าตาสดใสมาก ทั้งนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย เสื้อผ้าเป็นระเบียบเรียบร้อย วันที่ผมไปเป็นวันที่พวกเขาแต่งตัวเป็นอนุชาชาติเป็นลูกเสือทุกคน และผมมีโอกาสพูดคุยตามห้องเรียน เด็กก็สามารถตอบโต้ได้รวดเร็ว ฉับไว มีสติปัญญาดี มีความสุภาพ ได้มีโอกาสประชุมครูและนักเรียนร่วมกันในที่ประชุมใหญ่ ๒๐๐ กว่าคนนี้ นักเรียนก็กล้าถาม กล้าขอความคิดเห็นต่าง ๆ ผมอยากจะเรียนว่า ครูใหญ่และคณะครูโรงเรียนนี้ได้สอนนักเรียนโรงเรียนร่มเกล้านี้ได้เป็นอย่างดีสมควรเป็นตัวอย่างของครูที่โรงเรียนอื่น ๆ ได้ ที่ผมไปเห็นเมื่อ ๒ เดือนที่แล้วนี้ ที่ผมชื่นชมมากและน่าจะนำไปปฏิบัติเป็นตัวอย่างของโรงเรียนทั่ว ๆ ไปที่อยู่ในชนบทห่างไกลคือ บ้านพักนักเรียน โรงเรียนร่มเกล้าได้ปรับปรุงอาคารเรียนที่พระราชทานเป็นหอพักนักเรียนขณะนี้ และที่เห็นอีกอันหนึ่งก็คือ ได้ใช้ห้องเรียนเก่า ๓-๔ ห้องร่วมกันเป็นที่ทำพิธีทางศาสนา สำหรับเด็กนั่งละหมาด จัดไว้อย่างสมบูรณ์ที่สุดเลย เพราะผมได้สัมภาษณ์เด็กและครูแล้ว ผมจำตัวเลขไม่แม่น แต่คงไม่พลาด คือมีนักเรียน ๒๕๖ คน มีชาวพุทธเพียง ๑ คนเท่านั้น นอกนั้นเป็นนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามทั้งนั้น เพราะฉะนั้น การเรียนการสอน การจัดกิจกรรมของโรงเรียน ทางครูอาจารย์และคณะกรรมการก็ได้พยายามที่จะจัดให้สอดคล้องกับสภาพของประชาชนซึ่งเป็นคนไทยเหมือนกันได้ประโยชน์สูงสุดครับ

ปราชญ์

ตั้งแต่เริ่มเปิดโรงเรียนร่มเกล้ามาจนถึงปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงติดตามผลในการพัฒนาโรงเรียนอย่างไรบ้างคะ

ดร. โกวิท

ผมทราบว่าพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมโรงเรียนทุกปีนะครับ สำหรับปีที่แล้วนี้ พระองค์ไม่ได้เสด็จพระราชดำเนินไป แต่ได้โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ไปเยี่ยม ซึ่งก็ได้ทรงรับสั่งให้ดูแลโรงเรียนอย่างที่ผมเรียนให้ทราบเมื่อสักครู่นี้แหละครับ เพราะฉะนั้น ก็ถือว่าพระองค์ได้ทรงติดตามโดยพระองค์เอง และโดยบุคคลใกล้ชิด นอกจากนั้นก็ยังได้ทรงรับสั่งไว้ว่า โรงเรียนนี้เกี่ยวข้องกับพระองค์ท่าน เป็นชื่อที่พระองค์พระราชทานให้ไว้ ดังนั้นก็ควรจะต้องมีนักเรียนเพิ่มขึ้น โรงเรียนก็น่าจะเจริญขึ้นทำนองนี้นะครับ เมื่อทรงมีพระราชดำริเช่นนั้น ทางเราก็เลยถือโอกาสที่จะอยากจะเห็นโรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนตัวอย่างที่ดีที่จะให้ชุมชนมีส่วนร่วมและปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงนะครับ เลยเป็นหลักการว่า โรงเรียนเป็นของประชาชน เพื่อประชาชน โดยประชาชน เขาคิดว่าโรงเรียนนี้จะต้องเจริญก้าวหน้าต่อไป พร้อมกันนั้นคงจะไม่เจริญเฉพาะโรงเรียนเดียว โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามที่อยู่ใกล้ ๆ ก็คงได้รับประโยชน์ทางด้านวิชาการ ด้านวิชาสามัญ หรือวิชาชีพที่เราจะพัฒนาไปด้วยนะครับ ความดีต่าง ๆ ทั้งหมดนี้ทั้งจากโต๊ะครู กิติ เจ้าหน้าทีฝ่ายต่าง ๆ กิติ ประชาชน คณะกรรมการ ได้ทุ่มเทความคิด ทรัพยากรบุคคลของส่วนรวม ทำให้โรงเรียนร่มเกล้าที่อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาสเจริญก้าวหน้าขึ้นไปได้ ก็เป็นเพราะพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ได้พระราชดำเนินทรงเยี่ยม และมีพระราชดำริพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ รวมทั้งทรงให้แนวคิดต่าง ๆ ผมว่าด้วยพระบารมีของพระองค์ จึงทำให้ทุกฝ่ายได้ร่วมแรงร่วมใจพัฒนาโรงเรียนร่มเกล้าให้ได้อย่างที่เห็นนะครับ ผมมั่นใจว่า ความดีเพียงจุดนี้ จะสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีที่เราจะไปใช้ให้เป็นรูปแบบที่จะให้ครู ผู้ปกครอง ประชาชนในที่อื่น ๆ ถือเป็นแบบอย่างได้ครับ

โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๓๒ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

พล.ต.ท. วิภาส วิบุลากร

ผู้จัดรายการ

พัชรินทร์ เขยกลิ่นเทศ

ไต่เตล

จากฟ้า - สุคัน

บรรยาย (พัชรินทร์)

ท่านผู้ฟังคะ ในชนบทที่ห่างไกลความเจริญและทุรกันดาร โดยเฉพาะตามแนวชายแดนของประเทศไทยนั้น มักจะประสบกับ ปัญหาต่าง ๆ หลายด้าน โดยเฉพาะการขาดแคลนสถานที่ที่จะให้ การศึกษาแก่เด็ก ๆ ในพื้นที่ ดังนั้น ตำรวจตระเวนชายแดนซึ่งปฏิบัติ หน้าที่และรับผิดชอบในพื้นที่เหล่านั้น จึงได้ช่วยเหลือในด้านการ ศึกษาของเด็ก ๆ ด้วย ประกอบกับทางกระทรวงศึกษาธิการได้ มอบหมายให้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นตามแนวชายแดนที่ทุรกันดารและ ห่างไกลการคมนาคม ตั้งแต่ปี ๒๔๙๘ จนปัจจุบันนี้มีโรงเรียนของ ตำรวจตระเวนชายแดนที่จัดตั้งขึ้น ในชื่อที่ว่า โรงเรียนไกลคมนาคม ในทุกภาคของประเทศไทยมากกว่า ๖๐๐ โรงเรียน แต่ได้โอนให้อยู่ใน ความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการไปแล้วกว่า ๔๐๐ โรงเรียน ขณะนี้จึงมีโรงเรียนไกลคมนาคมที่ตำรวจตระเวนชายแดนรับผิดชอบ อยู่ ๑๕๔ โรงเรียน และได้ทำการจัดตั้งเพิ่มขึ้นทุกปี ในหมู่บ้านที่ ต้องการสถานที่ศึกษา ซึ่งการจัดตั้งโรงเรียนของตำรวจตระเวน ชายแดนนี้ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้พระราชทาน พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ และทรงรับไว้ในพระอุปถัมภ์ด้วย

บรรยาย (พัชรินทร์)

เป็นที่ทราบกันดีว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระปรีชาสามารถในทุกด้าน ยิ่งด้านการศึกษานั้น พระองค์ทรงสนพระทัยที่จะให้เด็กไทยได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน โดยพระองค์ทรงมีพระราชดำริว่า การที่จะพัฒนาคนนั้น จะต้องมีการพัฒนากันตั้งแต่เด็ก โดยพัฒนาทั้งร่างกาย สติปัญญา จากสุขภาพไปจนถึงการศึกษา ซึ่งจะทำให้เป็นคนที่มีคุณภาพ และจากการที่ตามเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไปตามแนวชายแดนในท้องถิ่นที่ทุรกันดารห่างไกลการคมนาคม ทรงพบว่าเด็กนักเรียนส่วนมากมักจะมีปัญหาในเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ เนื่องจากการขาดอาหาร และมีปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียนที่ยังมีคุณภาพไม่ดีพอ จึงทรงมีพระราชดำริในโรงเรียนไกลคมนาคมของตำรวจตระเวนชายแดน หลายโครงการด้วยกัน ดังที่พลตำรวจโท วิภาส วิบุลการ ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ได้เล่าให้ฟังว่า

พล ต.ท. วิภาส

“สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงเสด็จพระราชดำเนินตามเสด็จพระราชดำเนินของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไปในท้องถิ่นต่าง ๆ และก็ทรงเยี่ยมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เห็นว่าโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้นจะเป็นประโยชน์กับประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารเป็นอย่างมาก ถ้าได้มีการปรับปรุงพัฒนาในบางส่วนก็จะเป็นผลอย่างยิ่ง ดังนั้น พระองค์จึงทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ดำเนินการครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ เรียกว่าโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ซึ่งโครงการนี้ก็มีวัตถุประสงค์ที่จะให้นักเรียนได้ทำการเกษตร แล้วนำผลผลิตทางการเกษตรมาประกอบเป็นอาหารกลางวันขึ้นรับประทาน ซึ่งจะเห็นว่านอกจากจะเป็นการให้การศึกษากับเยาวชนในเรื่องการเกษตรแล้ว ยังได้นำผลผลิตทางการเกษตรมาแก้ปัญหาในเรื่องการขาดแคลนอาหารกลางวันให้นักเรียนอีกด้วย จึงทำให้นักเรียนมีขวัญกำลังใจในการที่จะมาเรียนมากยิ่งขึ้น เมื่อโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันได้ดำเนินการไปอย่างกว้างขวาง จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ซึ่งนับว่านักเรียนในโรงเรียนไกลคมนาคมของตำรวจตระเวนชายแดนพ้นภาวะการขาดแคลนอาหารแล้ว

พระองค์ท่านจึงได้ดำเนินการในเรื่องโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาขึ้น ในปี ๒๕๒๖ โดยที่มุ่งหวังที่จะให้การเรียนการสอนของโรงเรียนไกลคมนาคมของตำรวจตระเวนชายแดนมีผลดียิ่งขึ้น คือให้นักเรียนได้มีโอกาสได้เรียนรู้เทียบเท่ากับคนในเมืองมากยิ่งขึ้น และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ พระองค์ทรงเห็นว่า การดำเนินการทั้ง ๒ โครงการ ไม่ว่าจะเป็นโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาหรือโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันได้ดำเนินการไปได้ด้วยดี บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ จึงให้เพิ่มเติมอีก ๒ โครงการ โครงการแรกก็คือโครงการส่งเสริมอาชีพให้กับนักเรียนไกลคมนาคม นั่นก็คือนักเรียนที่โรงเรียนไกลคมนาคมเหล่านี้บางคนเมื่อจบการศึกษาแล้วก็จะกลับไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นของตนเอง แต่ไม่มีความรู้ในการประกอบอาชีพ พระองค์จึงทรงให้มีการทำโครงการฝึกฝนอาชีพให้กับนักเรียนไกลคมนาคม เพื่อให้เขาจะได้มีอาชีพทำมาหากินต่อไปหลังจากจบการศึกษาแล้ว และพระองค์ท่านยังทรงให้มีโครงการนักเรียนทุนในพระบรมราชนุเคราะห์อีกโครงการหนึ่ง กล่าวคือนักเรียนบางคนที่ยื่นดีและต้องการที่จะเรียนต่อ ก็สามารถที่จะมีทุนที่จะไปศึกษาเพิ่มเติมต่อไปได้ ซึ่งพระองค์ทรงมีพระราชดำริว่า ให้เขาไปสอบเข้าในสถาบันการศึกษาที่เขาต้องการ แล้วเมื่อเขาสอบได้แล้วพระองค์ก็ทรงพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ให้ทั้งค่าใช้จ่ายในด้านความเป็นอยู่และค่าใช้จ่ายในการเรียน ไม่ว่าเขาจะเรียนรู้ไปถึงระดับใดก็ตาม และอาจจะเรียนรู้ไปถึงระดับปริญญาโทปริญญาเอก พระองค์ก็ทรงให้การสนับสนุนทั้งสิ้น อยู่ที่ขีดความสามารถของเขาเป็นประการสำคัญ จึงกล่าวได้โดยสรุปว่า โรงเรียนไกลคมนาคมของตำรวจตระเวนชายแดนนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีนั้น ทรงมีพระราชดำริในโครงการรวม ๔ โครงการ ดังที่ผมกราบเรียนมาแล้ว."

พัชรินทร์

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณ ที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการเพื่อเด็กนักเรียนที่อยู่ห่างไกลการคมนาคม โดยเฉพาะในโรงเรียนไกลคมนาคมของตำรวจตระเวนชายแดน ดังที่ท่านผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ก็ได้ให้รายละเอียดไปแล้วว่ามี ๔ โครงการด้วยกัน

นะคะ เราจะเห็นได้ว่าเป็นโครงการเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต เกี่ยวกับปากท้อง และการศึกษา โดยเฉพาะโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้น ก็เป็นโครงการที่สร้างความก้าวหน้าทางการศึกษา และก็มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่งคะ สำหรับที่มาหรือความเป็นมาของโครงการนี้มีอย่างไรคะ

พล ต.ท. วิภาส

“ครับ ดังที่ผมได้กราบเรียนไปแล้วว่าโครงการแรกคือโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ซึ่งทำให้นักเรียนได้มีอาหารกลางวันรับประทาน นักเรียนก็มีสุขภาพกายที่ดี แล้วก็ต้องการพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น พระองค์ทรงเห็นว่าในการจัดการเรียนการสอนในภาคต่าง ๆ ไม่ว่าในเมืองหรือว่าในชนบทนั้น ก็มีความเปลี่ยนแปลงและมีความก้าวหน้าเป็นอย่างมาก แล้วโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนซึ่งอยู่ห่างไกลการคมนาคมนี้ ถ้าหากว่าไม่มีการปรับปรุง นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนไกลคมนาคมนี้ก็คงจะด้อยกว่าในเมือง ดังนั้นพระองค์จึงทรงมีพระราชดำริให้มีโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาขึ้น โดยมุ่งหวังที่จะให้มีการพัฒนาด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนี้ให้เหมือนกับการเรียนการสอนในเมือง ประการที่สองก็คือว่าโรงเรียนไกลคมนาคมของตำรวจตระเวนชายแดนนั้นอยู่ในท้องถิ่นที่ทุรกันดารและห่างไกล อาคารสถานที่ต่าง ๆ ก็คงจะไม่เหมาะสมที่จะสนับสนุนให้การเรียนการสอนนั้นดีขึ้น จึงดำริให้มีการพัฒนาอาคารสถานที่ เช่นว่าทำอย่างไรให้อาคารนี้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน และบริเวณสถานที่ต่าง ๆ ทำอย่างไรจึงจะมีสนามออกกำลังกาย สนามพักผ่อน หรือว่าสนามทำกิจกรรมอะไรต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนด้วย นอกจากนั้นแล้วยังจะพัฒนานักเรียนโดยตรงก็คือว่าทำอย่างไรให้ตัวนักเรียนมีสุขภาพกายที่ดียิ่งขึ้น หรือว่าได้รับอาหารที่ครบสูตรสมบูรณ์ตามหลักโภชนาการ แต่ว่าทั้งหมดนี้มุ่งเน้นที่สำคัญก็คือว่าต้องการที่จะพัฒนาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนให้เป็นโรงเรียนของชุมชนอย่างแท้จริง และให้แทบจะพูดได้ว่าเทียบเท่ากับโรงเรียนสาธิตในเมืองก็ว่าได้.”

บรรยาย (พัชรินทร์)

ในการดำเนินงานสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในโครงการส่งเสริมคุณภาพ

พล ต.ท. วิชาส

การศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน นั้น พลตำรวจโท วิชาส วิบุลการ ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ได้เล่าให้ฟังว่า “แต่ละโครงการนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริให้เกิดขึ้นในโรงเรียนของตำรวจตระเวนชายแดนนั้น มิได้หมายความว่าตำรวจตระเวนชายแดนจะดำเนินการไปตามลำพัง แต่ทั้งนี้เราก็ร่วมมือกับกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ หลาย ๆ กระทรวงที่เกี่ยวข้องกับงานต่าง ๆ เหล่านั้น สำหรับโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้น เป็นความร่วมมือระหว่างกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนกับกรมการฝึกหัดครู และตัวแทนของพระองค์ท่านเอง ซึ่งทรงส่งเข้ามาร่วมในโครงการนี้ ในการเริ่มครั้งแรกนั้น เราก็จะเริ่มในจำนวนน้อยแล้วก็จะเพิ่มขึ้น ๆ ในขณะนี้เราดำเนินการในปี ๒๕๓๑ ในปีงบประมาณ ๒๕๓๑ ซึ่งกำลังจะเสร็จสิ้นในเดือนมีนาคม เราดำเนินการทั้งหมด ๑๐๗ โรงเรียน แล้วคาดว่าจะในปี ๒๕๓๒ เราจะดำเนินการถึง ๑๔๐ โรงเรียน ในจำนวน ๑๕๔ โรงเรียน โดยทั้งนี้กรมการฝึกหัดครูจะเป็นผู้ให้การสนับสนุนในเรื่องการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาอาคารสถานที่ พัฒนานักเรียน ต่าง ๆ เหล่านี้ ทรงกรมการฝึกหัดครูก็จะมอบให้วิทยาลัยฝึกหัดครูต่าง ๆ ในภาคทุกภาคของประเทศ แบ่งส่วนกันไปรับผิดชอบ โดยส่งนักศึกษาช่วยฝึกสอนไปร่วมในโครงการด้วย ในปี ๒๕๓๑ ในภาคกลางก็จะดำเนินการ ๓๐ โรงเรียน มีนักเรียนนักศึกษาไปช่วยสอน ๗๐ คน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือดำเนินการ ๑๖ โรงเรียน มีนักศึกษาช่วยสอน ๓๒ คน ส่วนในภาคเหนือนั้นมี ๓๓ โรงเรียน มีนักศึกษาช่วยสอนเข้าไปดำเนินการ ๗๓ คน และในภาคใต้มี ๒๕ โรงเรียน ซึ่งประมาณ ๑๘ คน ซึ่งนักศึกษาช่วยสอนเหล่านี้เองที่เข้าไปร่วมมือตั้งแต่ต้น ตั้งแต่การสำรวจหาข้อมูล จัดทำแผน จัดทำโครงการ แล้วดำเนินการ ซึ่งสามารถดำเนินการไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้ทุกโรงเรียนที่เข้าไปดำเนินการโดยครบถ้วน。”

พัชรินทร์

ตั้งแต่ดำเนินการมานะคะ ด้วยความร่วมมือของหน่วยงานหลาย ๆ หน่วยงาน ซึ่งร่วมรับผิดชอบกัน และก็ไปดำเนินการนั้น ผลที่ได้รับเป็นที่พอใจหรือว่าได้มากน้อยแค่ไหนบ้างหรือเปล่าคะ

พล ต.ท. วิภาส

“ผมคิดว่าได้รับความพอใจเป็นอย่างมาก ท่านลองคิดดูซิครับว่า แม้แต่ในเมือง โรงเรียนระดับชั้นประถมก็มีความแตกต่างกันไปหลายระดับ เช่น โรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โรงเรียนอนุบาลของภาคเอกชนและของภาครัฐบาล โรงเรียนของเทศบาล หรือว่าโรงเรียนของสำนักงานการประถมศึกษา ท่านก็คงมองภาพเห็นว่ามันมีความแตกต่างกันอยู่ในตัวของเขา แล้วโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนซึ่งเป็นโรงเรียนซึ่งอยู่ห่างไกลคมนาคมก็คงจะขาดแคลนมากกว่าทุกโรงเรียนตามที่ผลกล่าวมาแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม หลังจากที่โครงการนี้เข้าไปดำเนินการ อุปกรณ์การเรียนการสอนนี้ได้พัฒนาขึ้นไปเทียบเท่าหรือว่าเกือบจะเทียบเท่ากับโรงเรียนอนุบาลหลัก ๆ ในเมืองแล้ว ซึ่งจะเห็นว่าจะทำให้นักเรียนของโรงเรียนไกลคมนาคมที่อยู่ห่างไกลการคมนาคม ได้มีโอกาสได้ใช้อุปกรณ์การเรียนเช่นเดียวกับคนในเมืองที่อยู่ในโรงเรียนที่มีเกณฑ์ค่อนข้างสูง นอกจากนั้นแล้วบรรดากรมการฝึกหัดครูก็ได้จัดอุปกรณ์การสอนที่ทันสมัยเข้าไปให้การศึกษาแก่เด็กเหล่านี้ ถ้าเราจะดูแล้ว คุณภาพในการศึกษาของโรงเรียนไกลคมนาคมในปัจจุบันนี้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก ซึ่งนับว่าหลังจากที่ได้นำโครงการนี้เข้าไปดำเนินการแล้ว นอกจากจะเปลี่ยนแปลงคุณภาพในการเรียนการสอนแล้ว ยังเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนไกลคมนาคมที่เดิมนั้นเมื่อจบแล้วก็มักจะทำมาหากินอยู่ในท้องถิ่น แต่ทุกวันนี้จำนวนเพิ่มมากขึ้นที่มีความประสงค์ที่จะไปเรียนต่อ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโครงการนี้ไม่ได้แต่เพียงพัฒนาการเรียนการสอนที่โรงเรียนเท่านั้น ยังพัฒนาความรู้สึกของผู้เข้ารับการเรียนการสอนให้มุ่งหวังที่จะแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อที่จะกลับมาทำประโยชน์ให้กับท้องถิ่นอีกส่วนหนึ่งด้วย。”

พัชรินทร์

เป็นที่ทราบดีนะค่ะว่า ทุกครั้งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรหรือว่าแปรพระราชฐานไปตามภาคต่าง ๆ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงตามเสด็จ ด้วยนะค่ะ แล้วก็เป็นที่ทราบดีว่า โครงการที่พระองค์ทรงพระราชดำริขึ้นมามีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง ในเรื่องเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ที่ทรงมีพระราชดำรินี้ในส่วนของโรงเรียนตำรวจ-

ตระเวนชายแดน อย่างเช่นโครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา
ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนี้ ทรงมีรับสั่งอะไรเพิ่มเติม
เกี่ยวกับโครงการนี้อย่างไรบ้างหรือไม่คะ

พล ต.ท. วิชาส

“ปกติพระองค์ท่านก็จะเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมโรงเรียน
ไกลคมนาคมทุกภาคทุกปี และเมื่อทรงเห็นสิ่งใดที่ควรปรับปรุง
แก้ไขให้ดียิ่งขึ้น พระองค์ก็จะให้แนวทางในการปฏิบัติ ที่สำคัญที่สุด
ก็คือพระองค์ทรงมุ่งเน้นที่ต้องการให้ทำทุกโครงการนี้ โดยค่อย ๆ ทำ
ค่อย ๆ เป็น ค่อย ๆ ไป และให้ใช้วัสดุในท้องถิ่นหรือสิ่งที่อำนวยความสะดวก
ในท้องถิ่นให้มากที่สุด และให้ใช้อุปกรณ์จากในเมือง
ให้น้อยที่สุด นี่เป็นพระราชดำริ และทางโรงเรียนก็สามารถสนอง
พระราชดำริได้อย่างดียิ่ง ฉะนั้นทุก ๆ สิ่งที่เราดำเนินการไปนั้น
ก็เป็นไปตามพระราชประสงค์ของพระองค์ และสามารถสนองตอบ
พระราชประสงค์ของพระองค์ได้อย่างดี.”

บรรยาย (พัชรินทร์)

โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตำรวจ-
ตระเวนชายแดนเป็นหนึ่งในหลาย ๆ โครงการ ที่สมเด็จพระเทพ-
รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริขึ้น เพื่อ
แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในถิ่นทุรกันดาร
ของตำรวจตระเวนชายแดนทั่วประเทศ โดยพระองค์ทรงเห็นว่
การศึกษาช่วยพัฒนาคนให้มีคุณภาพ และจะส่งผลดีไปสู่สังคม
ตลอดจนประเทศชาติในที่สุด นับได้ว่าทรงมีสายพระเนตรที่กว้างไกล
ส่องสว่างให้กับการศึกษาของไทย สมกับเป็นพระมิ่งขวัญของ
ปวงชนชาวไทยโดยแท้

พล ต.ท. วิชาส

“ครับ ผมอยากจะวาดภาพสภาพหนึ่งนะครับว่า ในแนว
ชายแดนที่ห่างไกลการคมนาคมนั้น ประชาชนก็ยากจน ขาดแคลน
และก็เจ็บป่วย เพราะฉะนั้นลูกของคนที่ยากจน ขาดแคลนและเจ็บป่วย
นี้เขามีความยากลำบากเพียงไร และถ้าท่านเป็นคนคนหนึ่งที่เป็น
เช่นนั้น มีพ่อแม่ที่ยากจน ขาดแคลนและเจ็บป่วย แล้วพระองค์ทรงได้
อนุเคราะห์ เริ่มต้นตั้งแต่โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ให้ท่าน
รู้จักทำการเกษตร ให้ท่านมีอาหารรับประทานในเวลากลางวัน
ให้ท่านมีสุขภาพกายที่ดี แล้วยังไม่เพียงพอเท่านั้น ยังทำให้ท่านมี
ความรู้ในด้านการเรียนการรู้เท่าทันคนในเมือง และเมื่อเรียนรู้
จนจบการศึกษาแล้ว ท่านยังอยากจะทำการศึกษา อยากจะทำ

อาชีพใดสักอาชีพหนึ่ง ท่านก็ยังสงเคราะห์ให้มีการฝึกฝนอาชีพให้เขาได้ออกไปประกอบอาชีพอีกส่วนหนึ่งด้วย นอกจากนั้น ถ้าท่านอยากจะเรียนต่อ ท่านก็ยังได้รับทุนในการเรียนต่ออีก ผมคิดว่าไม่มีสิ่งใดที่จะประเสริฐไปกว่านี้แล้ว ก็คือการที่จะพัฒนาคนที่ไม่มีโอกาสให้เขาได้มีโอกาส ได้มีความเจริญ มีความก้าวหน้า เพื่อที่จะกลับไปทำให้ท้องถิ่นของเราได้มีความเป็นปึกแผ่นมั่นคง และผมเชื่อเหลือเกินว่าถ้าทุกหมู่บ้านที่ห่างไกลการคมนาคม ได้รับพระเมตตาอย่างนี้แล้ว ชายแดนที่ว่าจะมีปัญหาก็จะหมดปัญหาไปชาติบ้านเมืองก็จะเป็นปึกแผ่นมั่นคงยิ่งขึ้น ผมอยากจะกราบเรียนว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่ล้นพ้นต่อปวงชนชาวไทย ไม่ว่าจะอยู่ใกล้หรือไกลพระองค์ท่าน."

เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร
ผลผลิตจากโครงการหลวง

เสด็จพระราชดำเนินอ่างเก็บน้ำแม่ธิ จ.ลำพูน

เสด็จพระราชดำเนิน ร.ร. ต.ช.ด. อ.เชกา จ.หนองคาย

โครงการการศึกษาความถูกต้องของแผนที่การใช้ ที่ดินจากภาพถ่ายดาวเทียมรายละเอียดสูง ซึ่ง จำแนกโดยคอมพิวเตอร์บริเวณจังหวัดนครราชสีมา อันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพ- รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๒ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

รศ.ดร.อภิสิทธิ์ เอี่ยมหน่อ

ผู้จัดรายการ

ปราณี ลิ้มปวนิชพันธุ์

เพลงไตเติ้ล

บรรยาย (ปราณี)

จากฟ้า - สุจิน

ท่านผู้ฟังทุกท่านคงจะทราบกันดีแล้วในพระมหากรุณาธิคุณ
ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่มีต่อ
ประชาชนชาวไทย ไม่ว่าจะเป็นทรงริเริ่มโครงการเกษตรเพื่ออาหาร
กลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน โครงการฝึกวิชาชีพ
แก่ทหาร ตำรวจและพลเรือนที่บาดเจ็บพิการจากการต่อสู้ หรือ
โครงการให้ทุนการศึกษาแก่เด็กพิการ และนับตั้งแต่ประเทศ
สหรัฐอเมริกาได้ปล่อยดาวเทียมแลนด์แซตดวงที่ ๑ เมื่อปี ๒๕๑๕
เพื่อเก็บข้อมูลทรัพยากรที่ผิวโลกซึ่งมีความต่างกันนั้น จากการ
ตามเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปตรวจ
เยี่ยมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ต่าง ๆ ของ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระองค์จึงได้
ทรงให้ความสนพระทัยที่จะทดสอบดาวเทียมว่า จะใช้ศึกษาการ
ใช้ดินได้ถูกต้องเพียงใด ประกอบกับปี ๒๕๒๗ ทรงเข้ารับการ
อบรมเกี่ยวกับการศึกษาข้อมูลดาวเทียมประเภทต่าง ๆ และการ

ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อจำแนกข้อมูลเมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๓๑ ที่สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย หรือ เอ.ไอ.ที. ดังนั้น สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จึงได้ทรงริเริ่มงานวิจัยโครงการการศึกษาความถูกต้องของแผนที่การใช้ที่ดินจากภาพถ่ายดาวเทียมรายละเอียดสูงซึ่งจำแนกโดยคอมพิวเตอร์ขึ้น ตามที่รองศาสตราจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ เอี่ยมหน่อ อาจารย์ประจำภาควิชาทรัพยากรธรรมชาติ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย หรือ สถาบันเอ.ไอ.ที. จะได้เล่าให้ฟังถึงจุดเริ่มต้นของการวิจัยโครงการนี้ว่า

รศ.ดร.อภิสิทธิ์

สืบเนื่องมาจากสมเด็จพระเทพฯ ได้ทรงศึกษาระดับปริญญาตรีที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาพถ่ายทางอากาศเพื่อศึกษาสภาพต่าง ๆ ของพื้นที่ อันได้แก่ลักษณะทางสัณฐานและการใช้ที่ดิน ต่อมาเมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ หลังจากที่ประเทศไทยได้มีข้อมูลดาวเทียมของสหรัฐอเมริกาใช้ สมเด็จพระเทพฯ ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปศึกษารับการอบรม ณ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชียเป็นเวลา ๔ เดือน ในระหว่างที่ทรงศึกษานั้น ได้ทรงศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลดาวเทียมประเภทต่าง ๆ การใช้ข้อมูล การแก้ไขข้อมูล และการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อจำแนกข้อมูล ทรงพบว่า ถ้าหากนำข้อมูลดาวเทียมที่ได้รับอยู่ในปัจจุบันนี้มาใช้เพื่อประโยชน์ในโครงการที่ทรงสนพระทัยอยู่ เพื่อที่จะพัฒนาประเทศและพื้นที่ที่ทรงสนพระทัยได้ดีขึ้นก็จะเป็นประโยชน์ ทรงวางโครงการขึ้นเพื่อที่จะศึกษาเป็นการทดสอบว่าข้อมูลดาวเทียมที่มีรายละเอียดสูงนี้ ให้ความถูกต้องมากน้อยเพียงใด และเมื่อทราบว่าข้อมูลใดมีความถูกต้องเพียงใดแล้ว จะได้ทรงนำไปเผยแพร่ต่อไปด้วยครับ สำหรับพื้นที่ที่ทรงสนพระทัยมากคือพื้นที่ที่อยู่ไกลจากบริเวณกรุงเทพมหานครมาก ทรงมีพระราชดำริว่า ประการแรกพื้นที่นี้จะยากต่อการเก็บข้อมูล ซึ่งลักษณะอย่างนี้จะพื้นที่ทางภาคใต้ เพราะว่าปกติแล้วจะมีฝนหรือมีเมฆปกคลุมอยู่ตลอดเวลา ประการที่สองคือ พื้นที่ที่ที่จะทรงศึกษานี้จะมีผู้ให้ความสนใจอยู่แล้ว ประการที่สามก็คือ ความซับซ้อนของพื้นที่ทั้งในลักษณะของสัณฐานและในลักษณะของการใช้ที่ดิน เมื่อทรงพิจารณาถึงหลักการและเหตุผลดังกล่าวแล้ว จึงทรงเห็นว่าจังหวัดนราธิวาสเป็นจังหวัดที่พระองค์ท่านทรงคุ้นเคยและทรงรู้จัก

ปราณี

รศ.ดร.อภิสิทธิ์

ปราณี

รศ.ดร.อภิสิทธิ์

พื้นที่เป็นอย่างดี และมีความสลับซับซ้อนในเรื่องการใช้ที่ดินของ
 สัณฐานพื้นที่ และเกือบตลอดทั้งปีก็มีเมฆปกคลุมอยู่ตลอดเวลา
 จึงได้ทรงเลือกจังหวัดนราธิวาสเป็นพื้นที่เพื่อใช้ในการศึกษาครับ

ทรงเริ่มตั้งแต่เมื่อไร และกำหนดเวลาสิ้นสุดเมื่อไรคะ

สำหรับโครงการการศึกษาในครั้งนี้ได้เริ่มโครงการเมื่อ
 วันที่ ๑๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๑ และ โครงการนี้จะสิ้นสุดใน
 วันที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๒ รวมระยะเวลา ๑ ปีเต็มครับ

อยากจะให้อาจารย์อภิสิทธิ์ช่วยพูดถึงโครงการนี้ว่ามา
 อย่างไร มีรายละเอียดอะไรบ้างคะ

อย่างที่ผมเรียนไว้ในตอนแรกคือ หลังจากที่ทรงรับการฝึก
 อบรมในปี ๒๕๒๗ แล้ว สมเด็จพระเทพฯ ทรงทดลองใช้ข้อมูล
 ดาวเทียมที่เรียกว่า เอ็ม.เอส.เอส. ซึ่งข้อมูลดาวเทียมในขณะนั้นมี
 รายละเอียด ๘๐ คูณ ๘๐ เมตร ทรงให้คอมพิวเตอร์จำแนกข้อมูล
 ปรากฏว่าข้อมูลยังมีความถูกต้องไม่ดีนัก จนกระทั่งเมื่อมีข้อมูลที่มี
 รายละเอียดปัจจุบันถึง ๓๐ คูณ ๓๐ เมตร จึงได้ทรงคิดว่าน่าจะนำ
 ข้อมูลนี้มาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด สำหรับข้อมูลดาวเทียมชุดใหม่
 ที่มีรายละเอียดสูงนี้เป็นข้อมูลดาวเทียมจากสหรัฐอเมริกา ในข้อมูลนี้
 แบ่งช่วงคลื่นแสงออกเป็น ๗ ช่วงคลื่นแสง ซึ่งช่วงแสงที่ ๑ จะมี
 ความยาวคลื่นแสง ๐.๔๕ - ๐.๕๒ ช่วงคลื่นแสงนี้จะเหมาะสำหรับ
 การศึกษาพวงสารคลอโรฟิลที่มีอยู่ในพืช และการศึกษาดัวย่าง
 ดินทั่ว ๆ ไป สำหรับข้อมูลชุดที่สองซึ่งมีช่วงคลื่นแสงระหว่าง
 ๐.๕๒ - ๐.๖๐ จะเหมาะสำหรับการศึกษาพวงไนโตรเจนในพืช
 ทั่วไปรวมทั้งผักด้วย ในช่วงแสงที่ ๓ มีความยาวคลื่นแสงระหว่าง
 ๐.๖๓ - ๐.๖๙ ซึ่งช่วงคลื่นนี้จะเหมาะสมสำหรับแบ่งชนิดของดิน
 และประเภทของพืชออกจากกัน ช่วงคลื่นแสงที่ ๔ มีความยาว
 คลื่นแสงระหว่าง ๐.๗๖ - ๐.๙๐ จะเหมาะสำหรับการศึกษาดิน
 และพืช และในขณะเดียวกันยังใช้ประโยชน์ในการศึกษาพวง
 แอลกอฮอล์หรือโรคพืชที่ทำลายพื้นที่เป็นขนาดใหญ่ ๆ ช่วงคลื่นแสง
 ที่ ๕ จะมีความยาวคลื่นแสงระหว่าง ๑.๕๕ - ๑.๗๕ เหมาะสำหรับ
 ศึกษาพวงดินเค็มหรือชนิดของพืชประเภทต่าง ๆ ช่วงคลื่นแสง
 ที่ ๖ ความยาวช่วงคลื่นแสงอยู่ระหว่าง ๑๐.๔ - ๑๒.๕ เหมาะ
 สำหรับศึกษาความชื้นหรือความเค็มของดิน ในช่วงคลื่นแสงนี้จะให้

รายละเอียดน้อยกว่าช่วงคลื่นแสงอื่น ๆ มาก จึงมิได้ทรงนำมาใช้
ในการศึกษาในครั้งนี้ สำหรับช่วงคลื่นแสงที่ ๗ จะอยู่ระหว่าง
๒.๐๘ - ๒.๓๕ ซึ่งเหมาะสมสำหรับการศึกษาประเภทของพืช
และชนิดของดิน การศึกษาครั้งนี้จะเป็นกุญแจที่สำคัญมากที่จะ
ทำให้ผู้ใช้สามารถจะตัดสินใจว่า เมื่อต้องการศึกษาทรัพยากร
อย่างหนึ่งแล้ว ควรจะใช้ช่วงคลื่นแสงใดจึงจะดีที่สุด และช่วง
คลื่นแสงใดจะให้ความถูกต้องมากที่สุด หรือถ้าต้องการจะศึกษา
ข้อมูลมากกว่าหนึ่งช่วงคลื่นแสงขึ้นไปก็สามารถจะตอบได้ว่า
ควรจะใช้ช่วงคลื่นแสงจะเหมาะสมที่สุดสำหรับศึกษาทรัพยากร
ธรรมชาติหรือทรัพยากรนั้น ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้ต้องการนำไปใช้
สามารถเลือกใช้ข้อมูลได้ตามความต้องการ

ปราชญ์

จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว ตามที่อาจารย์กล่าวไว้ว่า
ทรงเลือกที่จะดำเนินการที่จังหวัดนราธิวาสนั้น ทรงเลือกพื้นที่ศึกษา
ที่ไหนบ้างคะ

รศ.ดร.อภิสิทธิ์

สำหรับพื้นที่ที่ทรงเลือกไว้ และมีลักษณะการใช้ที่ดินที่
แตกต่างกันออกไปมี ๔ พื้นที่ด้วยกัน คือ

พื้นที่ที่ ๑ คือพื้นที่บริเวณพรุโต๊ะแดง บริเวณนี้ส่วนมากจะ
เป็นพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่ลุ่มชื้นแฉะ บริเวณขอบ ๆ ป่าไม้

พื้นที่ที่ ๒ เป็นพื้นที่บริเวณเกาะสะท้อน พื้นที่นี้จะมีความ
เหมาะสมในการปลูกข้าว เพราะว่าพื้นที่ได้รับน้ำชลประทาน
เพราะฉะนั้นถ้าจะนำข้อมูลดาวเทียมมาใช้ประโยชน์เพื่อการจัดการ
พื้นที่ จะสามารถทราบได้ว่าตรงไหนมีความชื้นของดินมากน้อยเพียงใด
และตรงไหนควรจะปลูกพืชก่อนหรือหลังได้

พื้นที่ที่ ๓ เป็นพื้นที่บริเวณพระตำหนักทักษิณราชินิเวศน์
บริเวณนี้ประกอบไปด้วยการใช้ที่ดินที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป
คือเป็นลักษณะที่ดินแปลงขนาดเล็ก พื้นที่จะมีทั้งยางพันธุ์ดั้งเดิมหรือ
ยางพื้นบ้านที่ให้ผลผลิตต่ำ และบางพื้นที่ก็เป็นยางที่ได้รับการ
ส่งเสริมเป็นยางพันธุ์ที่มีผลผลิตสูง เพราะฉะนั้นการศึกษาใน
บริเวณนี้จะช่วยให้การจำแนกประเภทของยางได้ดีมากขึ้น นอกจาก
สวนยางแล้วยังมีพื้นที่ที่เป็นแหล่งน้ำเล็ก ๆ พื้นที่เกี่ยวกับนาข้าวที่มี
ปัญหาทั้งดินเค็มและน้ำท่วม

บริเวณที่ ๔ คือบริเวณอำเภอรณะ บริเวณนี้ส่วนใหญ่จะเป็นสวนยางและสวนผลไม้ เพราะฉะนั้น จะมีความซับซ้อนในเรื่องของการใช้ที่ดินที่ไ้กันระหว่างยางกับสวนผลไม้ ถ้าหากจะสามารถศึกษาแยกประเภทหรือชนิดของสวนยางและประเภทของชนิดของสวนผลไม้ ก็จะเป็นประโยชน์สำหรับการใช้พื้นที่ต่อไปครับ

ปราชญ์

ขอทราบถึงอุปกรณ์ และขั้นตอนในการดำเนินงานในโครงการนี้คะว่ามีอะไรบ้างคะ อาจารย์คะ

รศ.ดร.อภิสิทธิ์

สำหรับอุปกรณ์ที่จะทรงใช้เป็นพวกเครื่องคอมพิวเตอร์ทั้งหมดครับ ในการศึกษาครั้งนี้เนื่องจากข้อมูลมีจำนวนมากมายเหลือเกิน จึงจำเป็นจะต้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่เพราะว่าต้องการคำตอบที่รวดเร็วในระยะเวลา ๑ ปี ซอฟแวร์ที่ใช้เรียกว่า ใดแมท ซึ่งเป็นซอฟต์แวร์ที่มีความสามารถสูงในเรื่องของการจัดระบบข้อมูลต่าง ๆ และการผลิตชนิดของแผนที่หรือข้อมูลออกมา ขั้นตอนที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้อาจจะแบ่งออกได้เป็น ๕ ขั้นตอนด้วยกัน คือ

หนึ่ง เป็นการจักระบบข้อมูลดาวเทียม

สอง เป็นการจำแนกประเภทชนิดของการใช้ที่ดินจากข้อมูลดาวเทียม

สาม เป็นการผลิตแผนที่ที่ได้จากการจำแนกข้อมูลดาวเทียม

สี่ เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ห้า เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของแผนที่ในภาคสนาม สำหรับขั้นตอนที่หนึ่งและที่สอง จะเป็นขั้นตอนที่ต่อเนื่องกันไป ส่วนขั้นตอนที่สาม ที่สี่ และที่ห้า อาจจะสลับกันไปสลับกันมาตามความต้องการ หรือตามชนิดของข้อมูลที่ทำเสร็จแต่ละครั้ง ๆ ไป

ปราชญ์

ขณะนี้ โครงการนี้ได้ดำเนินการไปถึงไหนแล้วคะ เกือบจะเสร็จหรือยังคะ

รศ.ดร.อภิสิทธิ์

จริง ๆ แล้ว พื้นที่ทั้ง ๔ บริเวณที่ทรงศึกษานั้น ขณะนี้ก็ได้รับพิมพ์เรียบร้อยแล้ว เป็นแผนที่และข้อมูลภาคสนามก็ได้เก็บมาจำนวนมาก ก็คงจะเหลือขั้นสุดท้ายที่จะนำแผนที่พวกนี้ซึ่งมีจำนวนมาก ไปตรวจสอบในภาคสนามอีกครั้งหนึ่งว่าจะมีความถูกต้องมากน้อยเพียงใด เมื่อตรวจภาคสนามเสร็จ ขั้นตอนสุดท้ายคือการเขียนรายงานการวิจัยครับ

ปราชญ์

อาจารย์พอจะพูดถึงประโยชน์ หรือข้อมูลที่จะได้รับว่ามีอะไรบ้าง และพระองค์ท่านจะทรงนำประโยชน์ที่ได้ไปใช้ดำเนินงานในเรื่องอะไรบ้างคะ

รศ.ดร.อภิสิทธิ์

ประโยชน์ที่เห็นได้โดยตรงจากการศึกษาเรื่องนี้คือ ประโยชน์ในแง่ของที่ใช้ เนื่องจากว่าข้อมูลดาวเทียมนี้มีรายละเอียด ๓๐ กุณ ๓๐ เมตร และมีถึง ๖ ช่วงคลื่นแสง เพราะฉะนั้น การที่จะเลือกใช้ข้อมูลให้ถูกต้องกับประเภทของพืช หรือประเภทของการใช้ที่ดินจำเป็น ข้อมูลดาวเทียมจำเป็นจะต้องซื้อมาด้วยราคาสูงมาก เพราะฉะนั้น ถ้าหากว่าเราสามารถจะใช้ข้อมูลอย่างถูกต้อง ก็จะช่วยให้เราประหยัดมากขึ้น จากผลการศึกษาครั้งนี้ น่าจะเป็นเรื่องที่ว่าผู้ใช้ หรือผู้ที่ต้องการศึกษาทรัพยากรแต่ละชนิดสามารถที่จะเลือกใช้ข้อมูลแต่ละชุด หรือว่าจะนำข้อมูลแต่ละชุดมาผสมกัน เพื่อให้ได้ความถูกต้องตามที่ต้องการ สำหรับผลทางอ้อมที่เกิดขึ้นจากโครงการนี้คือ ในขณะที่ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปในพื้นที่นั้น หรือแม้แต่ทรงศึกษาข้อมูลนี้ก็จะทรงทราบถึงพื้นที่ที่เป็นปัญหาต่าง ๆ ได้ สำหรับพื้นที่ที่เป็นปัญหานั้นจะแบ่งออกได้เป็นหลายกลุ่มด้วยกัน กลุ่มแรกคือกลุ่มของทรัพยากรธรรมชาติจริง ๆ ในพื้นที่เป็นป่าพรุ เป็นแหล่งสุดท้ายของโลกในปัจจุบัน และปัจจุบันนี้ก็มีคนบุกรุกพื้นที่เข้าไปอยู่ตลอดเวลา การศึกษาครั้งนี้เป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งที่สมเด็จพระเทพฯ ทรงค้นพบพืชชนิดหนึ่งซึ่งเป็นไม้เบิกนำคือ ต้นมะฮัง ต้นนี้จะเจริญเติบโตขึ้นมาภายหลังที่ป่าถูกทำลาย เพราะฉะนั้นข้อมูลดาวเทียมจะช่วยให้การกำหนดตำแหน่งหรือกำหนดพื้นที่ของมะฮังได้ว่าจะเกิดขึ้นที่ใด เมื่อทราบว่าอยู่ที่ใดแล้วก็สามารถนำมาขยายเพื่อนำไปปลูกทดแทนในบริเวณป่าที่ถูกทำลายได้ สำหรับในเรื่องที่สองคือเรื่องของน้ำที่ออกไปจากพรุเป็นน้ำที่มีสีดำ มีลักษณะเป็นกรด การที่จะนำน้ำนี้ไปใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรก็จะมีปัญหา สมเด็จพระเทพฯ ทรงสนพระทัยว่า ถ้าหากจะมีการเก็บกักน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ในการเกษตร หรือนำน้ำนี้ไปใช้ในการเกษตรแล้วจะมีปัญหาอะไรกับพื้นที่ที่เป็นอยู่ในเขตชลประทาน ในเรื่องดินเป็นกรดนี้ปรากฏว่า ข้อมูลดาวเทียมสามารถจะกำหนดพื้นที่ได้ว่าอยู่ที่ใดบ้าง ข้อมูลดาวเทียมสามารถจะบอกได้ว่า ตรงไหนมียางพาราอยู่บ้าง ตรงไหนเป็นยางเก่า

ยางใหม่ และตรงไหนเป็นยางพื้นบ้านได้อีกด้วยครับ

ปราชญ์

อาจารย์คะ ทรงเก็บข้อมูลตามวันเวลาที่ดาวเทียมผ่านประเทศไทยได้อย่างไรบ้างคะ

รศ.ดร.อภิสิทธิ์

ปัจจุบันนี้ยังไม่มีใคร หรือกลุ่มนักวิชาการใด ๆ สามารถที่จะทำงานวิจัยในลักษณะนี้ได้ แม้แต่ต่างประเทศที่มีงบประมาณมากก็ตาม ปัจจุบันดาวเทียมจะผ่านประเทศไทยทุก ๑๖ วันและเวลาที่ผ่านก็ประมาณ ๕.๓๐ - ๑๐.๐๐ น. ในตอนเช้า เพราะฉะนั้น ถ้าหากว่าจะเก็บข้อมูลได้ถูกต้องจริง ๆ ก็ควรจะเก็บข้อมูลในพื้นที่ในวันและเวลาที่ดาวเทียมผ่านจริง ๆ ซึ่งการเก็บข้อมูลดาวเทียมโดยมีภาคสนามนั้น ๑๖ วันเป็นเรื่องที่ทำได้ยากมาก และในพื้นที่ ๑๕ องศา ๑๕ ตารางกิโลเมตร มีจำนวนตัวอย่างที่เก็บมากมาย เพราะฉะนั้น ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากนักวิชาการหรือผู้ร่วมงานในภาคสนามแล้ว งานนี้ก็สำเร็จได้ยาก ซึ่งจากการทำงานวิจัยครั้งนี้พบว่า นักวิชาการทั้งหลายต่างก็มาช่วยงานของสมเด็จพระเทพฯ เป็นจำนวนมาก โครงการนี้จะมีการเก็บข้อมูล ๓ ครั้ง สมเด็จพระเทพฯ ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปแล้ว ๒ ครั้งในเรื่องของการเก็บข้อมูลภาคสนาม และการเก็บข้อมูลมาเพื่อบังคับคอมพิวเตอร์ สำหรับในครั้งต่อไปสมเด็จพระเทพฯ จะทรงเสด็จพระราชดำเนินเพื่อตรวจสอบว่าแผนที่ที่ทรงผลิตมานั้นจะมีความถูกต้องมากน้อยเพียงใดครับ

ปราชญ์

และในฐานะที่อาจารย์เป็นผู้ร่วมงานของโครงการนี้ด้วยนั้น อาจารย์ได้เห็นถึงพระปรีชาสามารถและพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ในเรื่องใดบ้างคะ

รศ.ดร.อภิสิทธิ์

ได้ทรงรับสั่งไว้บ้างเหมือนกันว่า ก่อนนี้ยังไม่ทรงชำนาญในการใช้แผนที่ แต่ในปัจจุบันนี้ไม่ว่าจะเป็นแผนที่ที่ทำจากกรมแผนที่ทหาร หรือแผนที่ที่ถ่ายทางอากาศ หรือแผนที่ที่พิมพ์จากเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้ข้อมูลดาวเทียมก็ตาม ทรงสามารถที่จะอ่านและติดตามประเภทของการใช้ที่ดินจากแผนที่ต่าง ๆ ได้ครับ เกี่ยวกับพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์นั้น จะเห็นได้จากการในระหว่างที่เสด็จฯ ได้มีประชาชนจำนวนมากมารอรับเสด็จฯ สมเด็จพระเทพฯ มิได้ทรงผ่านไปโดยมิได้ทักทายประชาชนเลย หรือถ้าหากทรงผ่านโรงเรียนที่อยู่ระหว่างทางที่ทรงผ่านแล้ว สมเด็จพระเทพฯ ก็อาจจะทรงใช้เวลาส่วนหนึ่งเยี่ยมเยียนโรงเรียน ทอดพระเนตร

ถึงกิจกรรมของโรงเรียน ฉะนั้น การเสด็จ ของสมเด็จพระเทพ
 ทุกครั้งกว่าที่จะเสด็จ กลับพระตำหนักได้ก็เป็นเวลามีดค่า และ
 เมื่อเสด็จกลับมาถึงแล้วยังทรงประชุมต่อเพื่อสรุปผลงานของแต่ละวัน
 มีอะไรบกพร่องบ้าง และในวันรุ่งขึ้นจะทำอะไรบ้าง ท่านผู้ฟังครับ
 ในวันที่ ๒ เมษายนที่จะถึงนี้เป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพอีก
 ครั้งหนึ่งของพระองค์ กระผมคิดว่าเป็นโอกาสดีที่จะขอเชิญชวนผู้ที่
 ทำงานเกี่ยวข้องกับทรัพยากรซึ่งจะใช้ข้อมูลดาวเทียมหรือไม่ก็ตาม
 และประชาชนทั่วไปได้ร่วมกันถวายพระพรให้สมเด็จพระเทพ-
 รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงมีพระชนมายุยืนนาน
 ทรงพระเกษมสำราญยิ่งขึ้นไป เพื่อที่จะได้ทรงเป็นมิ่งขวัญของ
 ประชาชนชาวไทยทุกคนตลอดไป

โครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดาตาม พระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๖ เมษายน ๒๕๓๒ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

นายเอกสิทธิ์ วัฒนปรีชานนท์

นายสมพร จิตะมาดี

ผู้จัดรายการ

พัชรินทร์ เชยกลืนเทศ

ไต่เตล

จากฟ้า - สุคัน

บรรยาย (พัชรินทร์)

ท่านผู้ฟังคะ เป็นที่ทราบกันดีว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระปรีชาสามารถในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในความเป็นอยู่ของประชาชน ทรงสนพระทัยและทรงมุ่งมั่นที่จะให้ประชาชนชาวไทยกินดี อยู่ดี มีสุข ดังจะเห็นได้จากโครงการต่าง ๆ ซึ่งพระองค์ทรงมีพระราชดำริขึ้น และยังได้พระราชทานความช่วยเหลือด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์อีกด้วย โดยเฉพาะพระองค์ทรงมีพระเมตตาต่อเด็ก ๆ อย่างยิ่งเสมอมา จากการที่ได้ตามเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงทำให้ทอดพระเนตรเห็นปัญหาเกี่ยวกับเด็ก ๆ มากมายหลายอย่าง โดยทรงตระหนักว่า มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญอย่างยิ่งของประเทศ ดังนั้น การพัฒนาประชากรจึงนับว่าเป็นงานที่สำคัญ และเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศด้วย โดยเฉพาะการพัฒนาตั้งแต่วัยเด็กเล็ก จนกระทั่งถึงวัยที่ต้องเข้ารับการศึกษา ถ้าหากได้มีการพัฒนาอย่างถูกต้องและเหมาะสม ก็จะได้เป็นกำลังที่สำคัญของประเทศในอนาคต

บรรยาย (พัชรินทร์)

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงตระหนักถึงการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน จึงมีพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนในท้องที่หลายแห่ง โดยเฉพาะตามพระราชฐานต่าง ๆ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดาก็เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอีกแห่งหนึ่ง ที่ทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งขึ้น ดังที่นายเอกสิทธิ์ วัฒนปรีชานนท์ หัวหน้าโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดา ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เล่าให้ฟังถึงความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดา ตลอดจนวัตถุประสงค์ที่ก่อตั้งขึ้น ดังนี้ค่ะ

นายเอกสิทธิ์

“ความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดานี้ก็สืบเนื่องมาจากพระเมตตาของพระองค์ท่านที่จะช่วยกันดูแลพัฒนาบุตรหลานของข้าราชการบริพารที่ทำงานในสวนจิตรลดา ให้ได้มีที่ศึกษาเล่าเรียน หรือว่าเตรียมตัวก่อนที่จะเข้าเรียนในชั้นอนุบาลจริง ๆ ประกอบกับได้ทรงเห็นว่าในระหว่างที่ผู้ปกครองมาทำงานในนี้ บางครั้งจำเป็นจะต้องพาเด็กมาด้วย เนื่องจากที่บ้านจะขาดผู้ดูแล บางทีก็มาทำงานกับพ่อแม่ อย่างกรณีที่ผู้ปกครองเป็นคนงานสวน ก็จะต้องคือเด็กก็ต้องติดตามออกไปทำงานกับผู้ปกครอง บางครั้งตากแดดตากฝน ทรงทอดพระเนตรเห็นก็ทรงเป็นห่วงว่าเด็กนี้จะเจ็บป่วย เพราะฉะนั้นก็ทรงอยากจะให้มีศูนย์กลางที่จะเป็นที่ดูแลเด็กเหล่านี้ให้ได้มีที่เป็นหลักแหล่ง ในชั้นต้นก็มีพระราชดำริที่จะตั้งในบริเวณที่ทำการของกองบำรุงรักษาราชอุทยาน ที่นั้นเราก็มีโรงเก็บของซึ่งสามารถดัดแปลงมาเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดเล็กได้ ก็พระราชทานพระราชทรัพย์ให้ดำเนินการทั้งหมด รวมทั้งมีพระราชดำริให้คัดเลือกบุตรหลานของเจ้าหน้าที่ที่เป็นข้าราชการบริพารที่จบการศึกษาทางครู วุฒิ ปกศ.สูง มาเป็นครูที่จะดูแลเด็กเหล่านี้ ทรงอนุญาตให้จ้างพี่เลี้ยงสำหรับดูแลด้วย ๑ ท่าน ในปีการศึกษาแรก”

พัชรินทร์

เมื่อได้ทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดาขึ้น ทรงได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้อย่างไรหรือไม่คะ

นายเอกสิทธิ์

“ในชั้นแรกนี้ก็ทรงมีพระราชดำริที่จะให้รับเฉพาะบุตรของข้าราชการบริพารเท่านั้น มีทุกหน่วยงานที่เข้ามาทำงานถวาย อาจจะเป็นบุตรของข้าราชการทหารก็ดี ตำรวจก็ดี เจ้าหน้าที่ที่มาทำงานใน

โรงเรียนจิตรลดาที่ดี เจ้าหน้าที่กองราชเลขาการในพระองค์ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ หรือเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังทั้งหมด รับหมดเลย ในปีการศึกษาแรกก็มีเด็กเข้ามาประมาณ ๖๐ คน เราก็สามารถดูแล ได้หมด ที่จะต้องจำกัดเด็กว่าเฉพาะบุตรของข้าราชการที่ทำงาน ในสวนจิตรลดาเท่านั้น เพราะเกี่ยวกับสถานที่เรียนจำกัด ถ้าเปิด กว้างไปมากกว่านั้น ก็เกรงว่าจะมีปัญหาเหมือนกับที่โรงเรียน จิตรลดา เพราะที่โรงเรียนจิตรลดาเรารับคนนอกด้วย ทำให้ ที่เรียนไม่เพียงพอในตอนหลัง ๆ นี่นะครับ อีกประการหนึ่งในการ ที่ทรงมีพระราชดำริให้ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดาขึ้น เข้าใจ ว่าพระองค์ท่านทรงต้องการที่จะให้เป็นที่พักพิงสำหรับเด็กเล็กก่อนวัยเรียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่จะนำไปตั้งในสถานที่อื่น ๆ อย่างที่เห็นได้อันหนึ่งคือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า ที่เขาชะโงก จังหวัดนครนายก เมื่อพระองค์ท่าน เสด็จฯ ไปเป็นพระอาจารย์สอนได้ประมาณไม่กี่เดือน ก็ทรง นำพระราชดำริเรื่องการจัดตั้งศูนย์เด็กเล็กก่อนวัยเรียนไปทรง ริเริ่มที่นั่นอีก แล้วก็มีการจัดส่งเจ้าหน้าที่มาฝึกงาน รวมทั้งมา ดูงานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดาด้วย."

พัชรินทร์

เมื่อมีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดาขึ้น ก็ได้ดำเนินการ ไปตามวัตถุประสงค์นั้นละ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดาได้ก่อตั้ง มาตั้งแต่ปีไหน แล้วก็ดำเนินการไปอย่างไรคะ

นายเอกสิทธิ์

"ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดาได้ก่อตั้งมาได้ ๓ ปี พอดิฉันครับ วันเปิดศูนย์คือวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๙ ถ้านับมาถึงปัจจุบันก็ ๓ ปีพอดี ส่วนการดำเนินการในการเปิดเรียน เราจะมีบางอย่าง ที่ผิดแผกไปจากโรงเรียนหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กข้างนอก ของเราที่ จะเปิดตลอดปี เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกสำหรับเจ้าหน้าที่ที่มา ทำงานในนี้ เพราะถ้าเมื่อมีการปิดเทอมแบบข้างนอกบางครั้ง ผู้ปกครองที่มีฐานะที่ไม่ค่อยดีนักไม่สามารถที่จะจ้างผู้ดูแลพิเศษได้ ก็จะมีปัญหาว่าจะเอาเด็กไปฝากที่ไหนได้ แต่ที่ศูนย์นี้มีบริการ โดยที่เราให้ครูที่สอนนี้ผลัดกันหยุดในช่วงปิดเทอม."

พัชรินทร์

มีพระราชดำริเพิ่มเติมเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดา ซึ่งเป็นพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม- ราชกุมารี พระองค์ทรงเสด็จพระราชดำเนินมาที่ศูนย์นี้อย่างไร บ้าง และก็ทรงมีรับสั่งอะไรเพิ่มเติมบ้างหรือไม่คะ

นายเอกสิทธิ์

“เนื่องจากที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียนนี้ มาตั้งในบริเวณเดียวกับอาคารทรงงานชัยพัฒนา ก็เป็นโอกาสที่ทำให้พระองค์ท่านได้มีโอกาสผ่านมาย่ยมเยียนอยู่เสมอ บางครั้งก็ได้แวะมาดูกิจการของการดำเนินงาน หรือบางครั้งก็ทรงรับสั่งถามถึงการดำเนินงานว่ามีปัญหาอะไรหรือไม่ ซึ่งเท่าที่ผ่านมادتอนนี้ยังไม่มีปัญหาอะไรนะครับ。”

พัชรินทร์

การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดาเนี่ จนถึงปัจจุบันนี้มีคนมาขอดูงานหรือว่าได้ดูกิจการเพื่อนำไปเป็นแม่แบบอย่างไรหรือไม่คะ

นายเอกสิทธิ์

“เท่าที่ผ่านมานะครับ ก็มีกรมการพัฒนาชุมชนส่งสตรีผู้มาทั่วประเทศมาดูงานเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่นี้ แล้วก็ยังมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่โรงเรียนนายร้อย จปร. ก็ส่งเจ้าหน้าที่มาดูงานหรือมาฝึกงานเพิ่มเติมที่นี้เหมือนกัน。”

พัชรินทร์

คุณเอกสิทธิ์ ซึ่งเป็นหัวหน้าโครงการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดา เรื่องนี้คิดว่ามีประโยชน์หรือว่าได้ผลมากน้อยเพียงไรคะที่ได้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดาขึ้นมาเนี่แหละคะ

นายเอกสิทธิ์

“เท่าที่เห็นเนี่นะครับ ผู้ปกครองเขามีความสุขมากเลยครับ เพราะเข้ามาเนี่ต่างคนต่างจูงลูกจูงหลาน จูงลูกนะครับไม่มีหลานเข้ามาฝากที่ศูนย์ฯ ตั้งแต่ ๗ โมงเช้าเป็นต้นไป เสร็จแล้วก็ไม่ต้องมาดูแลอีกเลย ทางศูนย์ฯ จะดูแลรับผิดชอบให้ ถ้าเด็กป่วยเราก็จะแจ้งผู้ปกครองไป ให้รีบไปตรวจ ไปหาหมอที่แพทย์หลวง อะไรเนี่นะครับ เสร็จแล้วในตอนเย็นเนี่เลิกงานก็มารับไป ใครเลิกงานตอนไหนก็มารับไป แต่ไม่เกิน ๕ โมงเย็น ผมเองมีความคิดว่า การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหน่วยงานต่าง ๆ น่าจะมีเพราะว่าเป็นสวัสดิการหรือขวัญกำลังใจให้กับพวกผู้ปกครองที่จะทำงาน แล้วก็ไม่ต้องห่วงลูกหลาน โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ เนี่เรารู้กันอยู่แล้วว่าปัญหาการจราจรเป็นปัญหาใหญ่ทีเดียว เสร็จแล้วเข้ามาจะต้องไปส่งลูกที่แห่งหนึ่ง คุณพ่อคุณแม่ไปทำงานอีกแห่งหนึ่ง เย็นต้องกลับไปรับนี้ ผมว่าจะทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานด้อยลงไป ถ้าเมื่อเรามีสวัสดิการในเรื่องนี้แล้ว มันใจได้เลยว่าประสิทธิภาพในการทำงานหรือขวัญในการทำงานก็ดีขึ้นกว่าเดิม ปัญหาการจราจรก็ลดลงด้วย。”

ภายในบริเวณศูนย์เด็กเล็กฯ

ท่านผู้ฟังคะ ขณะนี้นำท่านผู้ฟังมาที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จิตรลดาณะคะ พบกับคุณสมพร วุฒิมาดิ ซึ่งท่านเป็นผู้จัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดา เรามารับทราบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการรับสมัครเด็กที่เข้ามาในศูนย์เด็กเล็กจิตรลดากันสักเล็กน้อยก่อนนะคะ ว่ามีหลักเกณฑ์อย่างไรคะ ในการที่รับเด็กเข้ามาในศูนย์ฯ นี้คะ

นายสมพร

“คือเราจะรับนักเรียนทั้งหญิงและชาย ไปกลับเข้าเย็น นะครับ แล้วก็หลักเกณฑ์ที่สำคัญก็คือว่า บิดาหรือมารดาของเด็กที่จะ เข้ามาเรียนในนี้จะต้องเป็นผู้ที่เข้ามาทำงานภายในบริเวณพระ- ตำนักรจิตรลดาฯ ไหล่ฐาน แล้วก็มียุระหว่าง ๒ ขวบครึ่ง ถึงสี่ขวบ.”

พัชรินทร์

เด็กที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดา ขณะนี้มีจำนวน มากน้อยแค่ไหนคะ

นายสมพร

“ในปีการศึกษานี้มีทั้งหมด ๔๙ คน ครับ.”

พัชรินทร์

แล้วครูอาจารย์ที่สอนเด็กนี้ มีจำนวนแค่ไหน แล้วก็มิไกรอื่น อีกบ้างหรือไม่คะ

นายสมพร

“ตอนนี้มีครูทั้งหมด ๓ คน ซึ่งจบการศึกษาทางด้านปริญญา เกี่ยวกับเอกอนุบาล มีทั้งหมดเรามีพี่เลี้ยง ๑ คน แล้วก็ใน ๑ สัปดาห์ แล้วจะเป็นช่วงคือส่วนใหญ่จะเป็นวันจันทร์จะมีอาจารย์พิเศษ มาสอน เพื่อให้ประสบการณ์เกี่ยวกับเด็ก ๆ.”

พัชรินทร์

แล้วในเรื่องสุขภาพอนามัยนี้ มีการทำอะไรหรือว่าการตรวจ รักษาอะไรอย่างไรหรือไม่คะ

นายสมพร

“ครับ ทุกเทอมคือเทอมละครั้งจะมีหมอหรือแพทย์ที่เกี่ยวกับ เด็กโดยตรงจะมาตรวจสุขภาพของเด็กเป็นประจำ แล้วก็มีการ บันทึกลงในสถิติประวัติของนักเรียน.”

พัชรินทร์

สำหรับการเรียนนี้ก็คงจะไม่ได้เรียนหนังสืออย่างเดียวนะคะ เรามีการให้อะไรแก่เด็กในการที่เด็กเข้ามาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จิตรลดาเนี่ยบ้างคะ

นายสมพร

“การที่เด็กเข้ามาเรียนในระดับนี้ะครับ เราจะไม่เน้นใน เรื่องของการเขียนการอ่าน แต่เราจะเน้นในเรื่องการพัฒนาความ พร้อมทางด้านร่างกาย สติปัญญา แล้วก็ทางสังคม อารมณ์ แล้วก็ จิตใจของเด็ก โดยการที่เรามีวิธีการเสริมสร้างประสบการณ์ ใหม่ ๆ ให้กับเด็ก เพื่อที่ว่าเขาจะได้พร้อมที่จะเข้าไปศึกษาต่อใน ระดับอนุบาลศึกษา.”

พัชรินทร์

การที่มีเด็กเป็นจำนวนมากมารวมกันอยู่ในที่แห่งเดียวซึ่งอาจจะนิสัยใจคอแตกต่างกันอย่างนั้นะคะ ทั้งเด็กผู้หญิงเด็กผู้ชายจะนะจะมีปัญหาหรือว่ามีเรื่องราวอะไรที่ทำให้เด็กไม่อยากเรียนในนี้ หรือว่า เมื่อเขาเข้ามาแล้วเขาไม่อยากกลับบ้าน หรือว่าอยากจะมาอยู่นี้เป็นประจำบ้างหรือไม่คะ

นายสมพร

“อ้อ มีครับ ในช่วงแรก ๆ นี้ เด็กจะไม่ค่อยรักโรงเรียนเท่าไรเรื่ เราพยายามหาสิ่งล่อต่าง ๆ เพื่อที่จะให้เขาเกิดความรู้สึกว่าเขาอยากมาโรงเรียน แล้วก็เราก็จะค่อย ๆ สอนทางด้านวิชาการให้เขา โดยใช้แบบเรียนผ่านทางด้านนิทานบ้าง ทางการเล่นสิ่งของต่าง ๆ บ้าง โดยที่ว่าเขาอาจจะไม่ได้รับรู้โดยตรงครับ.”

พัชรินทร์

แล้วในเรื่องเกี่ยวกับการแต่งกายของเด็กที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดา นี้ มีการจำกัดหรือว่ามี การแต่งกายตามสบายอย่างไรคะ

นายสมพร

“คือเมื่อก่อนที่เราเปิดครั้งแรกนะครับ เราไม่มีการกำหนดเครื่องแบบของนักเรียนลงไป แต่ที่นี้พอไปนาน ๆ เข้า มีความรู้สึกว่ามีผู้ปกครองของเด็กนี้ รู้สึกจะแข่งกันให้เด็กแต่งตัว ซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองมาก ตอนหลังก็เลยมีการกำหนดชุดนักเรียนขึ้นมา ซึ่งเป็นเสื้อสีขาว แล้วก็กางเกงหรือกระโปรงสีม่วง.”

พัชรินทร์

แล้วในเรื่องการทดสอบเด็กนี่ล่ะคะ เรามีวิธีการอย่างไรบ้างคะ

นายสมพร

“หมายความว่า การทดสอบเด็กในระดับนี้ก็คือการให้เขาทำกิจกรรมของเขา ซึ่งคุณครูจะเป็นผู้จัดกิจกรรมขึ้นมา แล้วก็ประเมินผล โดยการถามแล้วให้เด็กตอบ แล้วก็หรืออาจจะมีการประเมินผลโดยการว่า ให้เด็กทำเสร็จแล้ว แล้วก็ดูผลงานที่เด็กทำ ว่าเด็กเข้าใจแค่ไหน แล้วก็สรุปออกมาว่าเด็กมีความรู้ถึงขนาดไหน มีความพร้อมขนาดไหนครับ.”

พัชรินทร์

คุณสมพรคะ สำหรับเด็กที่เข้ามาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดา นี้ ผู้ปกครองจะต้องเสียค่าใช้จ่ายอะไร มากน้อยแค่ไหนบ้างหรือไม่คะ

นายสมพร

“คือทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนี้จะเก็บค่าอาหารเป็นรายเดือน เดือนละ ๒๐๐ บาท เพียงอย่างเดียว ส่วนอุปกรณ์การสอนหรือสิ่งของต่าง ๆ ที่จะต้องใช้เกี่ยวกับตัวเด็กนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระราชทานค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมดครับ.”

- เสียงเด็ก ชื่อส้มคะ
- ถาม หนูมาเรียนที่นี้หนูชอบไหมคะ
- ตอบ ชอบคะ
- ถาม หนูมีเพื่อนมากไหมคะ
- ตอบ มาก
- ถาม คุณครูสอนอะไรหนูบ้างคะ
- ตอบ แปะกระดาษ ระบายสี เรียนหนังสือ หนูเรียนหนังสือคะ
- เสียงเด็ก ๆ โต้งระบายสีครับ เขียนรูปภาพ บวก แล้วก็วงกลม
- ถาม คุณครูคะ เด็กจำนวนมากอย่างนี้เคยมีปัญหาเรื่องการ
ผลัดกันหรือว่าตีกันบ้างหรือไม่คะ
- คุณครู ค่ะ ก็มีอยู่เรื่อย ๆ ค่ะ
- ถาม แล้วคุณครูมีวิธีการแก้ปัญหาที่让孩子们มาตีกันอย่างไรคะ
- คุณครู “สำหรับเด็กที่ทำผิดนะคะ ก็จะเรียกมาตักเตือน แล้วก็ให้
เขาขอโทษกันโดยการใช้คำพูด ถ้าเป็นเด็กที่อายุน้อยกว่าจะให้ไหว
ขอโทษพี่ แล้วก็ให้กอดกันนะคะ เพื่อที่จะให้เขาดีกัน แล้วก็ส่วนมาก
ปัญหาก็จะหมดไปคะ。”
- ถาม แล้วเรื่องการเล่าเรียนของเด็กแต่ละคะ คือเด็กแต่ละคนก็วัยอาจ
จะแตกต่างกันนะคะ ความคิดสร้างสรรค์อะไรนี้เขาก็คงจะมีแตกต่างกัน
กันไปนะคะ
- คุณครู ค่ะ ทางนี้ก็แบ่งออกเป็นกลุ่ม ๓ กลุ่ม เพราะว่ามีความ ๓ คน
ก็แบ่งเด็กเป็นกลุ่มตามวัย แล้วก็ความพร้อมของเด็ก
- ถาม แล้วการหยุดเรียนของเด็กนี้ มีการกำหนดการหยุดเรียน
อย่างไรบ้างหรือไม่คะ
- คุณครู ค่ะ ถ้าการหยุดเรียน ที่นี้ไม่มีปัญหานั้นคะ เพราะว่าการเรียน
ทางศูนย์เด็กเล็กนี้ไม่มีการปิดเทอม เด็กจะเรียนไปเรื่อย ๆ ตลอด
นะคะ จนสิ้นปี ถ้านอกจากนี้ในกรณีที่คุณพ่อ คุณแม่ หรือผู้ปกครอง
ตามเสด็จ ไป ในช่วงที่พระองค์ท่านแปรพระราชฐาน เด็กบางคน
ก็ติดตามคุณพ่อคุณแม่ไปด้วยคะ ช่วงนั้นเขาก็จะหยุดไป แต่ทางศูนย์
นี้ไม่ได้กำหนดเวลามากก็สอนให้ไปเรื่อย ๆ ค่ะ.
- ถาม แล้วเรามีการกำหนดหรือวัดผลเด็กอย่างไรบ้างหรือไม่คะ
- ก่อนที่จะออกไปจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งนี้คะ
- คุณครู การประเมินผลเด็กนี้ จะประเมินตั้งแต่ต้นปีจนถึงปลายปี
นะคะ เพราะแต่ละวันนี่จะมีการให้เด็กทำงานแผ่น พอถึงสิ้นปีนี่ครูจะ

ประเมินเด็กแต่ละคนว่า ตั้งแต่แรกจนถึงปลายปีเด็กพัฒนาดีขึ้นไหม ถ้าพัฒนาขึ้นก็ถือว่าเป็นการวัดผลของเด็กในปลายปีค่ะ

ถาม

ตามธรรมดา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม-
ราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาที่นี้อย่างไรบ้างหรือไม่คะ

คุณครู

ค่ะ ก็เสด็จ มาเรื่อย ๆ ค่ะ อย่างบางครั้งช่วงไหนถ้า
พระองค์ท่านว่าง ก็จะเสด็จ มา แล้วก็มารับสั่งถามว่า เด็กตอนนี้
พัฒนาการเป็นอย่างไรบ้าง ช่วยเหลือตัวเองได้หรือไม่แล้ว
การเรียนไปถึงไหน พระองค์ท่านจะทรงถามอยู่เป็นประจำค่ะ

เสียงเด็ก ๆ พุด

พร้อมกัน

“หนูรักสมเด็จพระเทพฯ ค่ะ”

เพลง

.....สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ.....

บรรยาย (พัชรินทร์)

ด้วยพระเมตตาที่จะพัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ให้มีความ
พร้อมก่อนที่จะได้รับการศึกษาในขั้นต่อไป ตลอดจนเป็นแบบอย่าง
ในการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองที่ต้องมีภาระหน้าที่ต่าง ๆ ไม่ต้อง
เป็นห่วงและกังวล ซึ่งจะได้ส่งผลไปถึงภาระการงานที่มีประสิทธิ-
ภาพมากขึ้นด้วย นอกจากนั้นยังเป็นสถานที่ฝึกงานของนักศึกษา
ฝึกสอนอีกด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจิตรลดา จึงเกิดขึ้น ทั้งนี้ ก็ด้วย
พระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม-
บรมราชกุมารีนั่นเอง

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จทอดพระเนตรโครงการการศึกษา
ความถูกต้องแผนที่การใช้ที่ดินจากภาพถ่ายดาวเทียม จ.ลพบุรี

เครื่องกังหันน้ำชัยพัฒนา

เครื่องบำบัดน้ำเสีย มูลนิธิชัยพัฒนา

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี

โครงการพระราชดำริในการแก้ไขน้ำเน่าเสียใน เขตกรุงเทพมหานคร

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๓๒ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ นายจริย ตุลยานนท์

ผู้จัดรายการ สิริพร ทองคำวงศ์

ไต่เตลล์

จากฟ้า - สู่ดิน

บรรยาย

สวัสดีค่ะ...ท่านผู้ฟัง รายการ “จากฟ้า - สู่ดิน” ซึ่งออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในนามของคณะอนุกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ด้วยความร่วมมือของคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และกองข่าวสำนักพระราชวัง ในวันนี้ขอเสนอ “โครงการพระราชดำริในการแก้ไขน้ำเน่าเสียในเขตกรุงเทพมหานคร”

เสียงประกอบ

“เสียงคนปั่นเรื่อน้ำเหม็น-ขยะเน่า”

บรรยาย

กรุงเทพมหานครได้ชื่อว่าเป็น เวนิสตะวันออก ด้วยลำคลองน้ำใสใหญ่น้อยที่ไหลคดเคี้ยวผ่านย่านต่าง ๆ ของเมือง เป็นทั้งปอด เป็นทั้งเส้นทางสัญจรของผู้คนพลเมือง นำเสียดายที่ภาพเหล่านี้เป็นเพียงอดีตกาล ปัจจุบันลำคลองที่ไม่ได้ถมเพื่อทำถนนก็ตื้นเขิน และซ้ำร้ายยังส่งกลิ่นเหม็นกลายเป็นที่ระบายน้ำเสีย ทั้งนี้เพราะผู้คนที่เพิ่มขึ้นตามด้วยดีการาม สิ่งก่อสร้าง บ้านเรือน ที่ผุดขึ้นหลังแล้วหลังเล่า แต่ไม่ได้คำนึงถึงระบบกำจัดของและน้ำเสีย...ภาวะนี้ถ้าปล่อยทิ้งไว้ก็จะก่อให้เกิดความเสียหายเดือดร้อนแก่ผู้คนและบ้านเมือง ซึ่งก็อาจส่งผลถึงระบบเศรษฐกิจสังคมต่อไปในอนาคต

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบถึงปัญหาเหล่านี้ ทรงห่วงใยประชาชนชาวกรุงเทพฯ ที่กำลังได้รับความเดือดร้อนจากการเน่าเหม็นของน้ำตามลำคลองต่าง ๆ จึงเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทอดพระเนตรสภาพน้ำเน่าเสียตามคลองต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพ-

มหานคร เมื่อวันที่ ๘ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๘ โดยเสด็จพระราชดำเนินไปบริเวณประตูระบายน้ำปากคลองเทเวศร์ คลองสามเสน โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า คลองบางกะปิ คลองแสนแสบ และคลองลาดพร้าว ซึ่งในครั้งนี้ได้พระราชทานพระราชดำริแก่เจ้าหน้าที่จากหน่วยราชการที่ตามเสด็จพระราชดำเนินเกี่ยวกับวิธีการบรรเทาความเน่าเสียของน้ำตามลำคลองต่าง ๆ และระบบการควบคุมตามคลองสายสำคัญ ๆ ในกรุงเทพมหานครได้อย่างเหมาะสมกับหลักวิชาการและทรงคุณค่ายิ่ง ดังข้อความสำคัญส่วนหนึ่งที่มีการบันทึกไว้ว่า “การจัดระบบควบคุมระดับน้ำในคลองสายต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดระบบการระบายน้ำในกรุงเทพมหานครนั้น สมควรวางระบบให้ถูกต้องตามสภาพการณ์ และลักษณะภูมิประเทศ ซึ่งควรจะแบ่งออกเป็น ๒ แผนด้วยกัน คือ แผนสำหรับใช้กับฤดูฝนและแผนสำหรับใช้กับฤดูแล้ง โดยที่แผนการระบายน้ำฤดูฝนหรือในฤดูน้ำมากนั้นก็เพื่อประโยชน์ในการป้องกันน้ำท่วมและเพื่อบรรเทาอุทกภัยเป็นสำคัญ แต่แผนการระบายน้ำในฤดูแล้งนั้นจะต้องจัดอีกแบบหนึ่งต่างกันไป เพื่อการกำจัดหรือไล่น้ำเน่าเสียออกจากคลองดังกล่าวเป็นหลัก ซึ่งทั้ง ๒ ระบบที่กล่าวนี้ ควรจะพิจารณาถึงวิธีการระบายน้ำโดยอาศัยแรงโน้มถ่วงของโลกให้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อการประหยัดค่าใช้จ่ายในการควบคุมระดับน้ำตามคลองเหล่านี้ “จากนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ ก.ป.ร. กรมชลประทาน กรุงเทพมหานคร กรมประมง กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ทำการสำรวจสภาพและร่วมมือกันปฏิบัติงานสนองพระราชดำริ แก้ไขปัญหาเหล่านี้เพื่อช่วยเหลือชาวกรุงเทพ ฯ

กรมชลประทานเป็นหน่วยงานหนึ่งที่รับสนองพระราชดำรินี้ในเรื่องนี้ นายจริย์ ตูลยานนท์ อธิบดีกรมชลประทาน ได้เล่าถึงแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการแก้ไขหรือบรรเทาน้ำเน่าเสียว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีหลักการและรายละเอียดที่ทรงมอบให้กรมชลประทานและหน่วยงานอื่นดำเนินการ ดังนี้.-

นายจริย์

“ในเรื่องราวความสนพระราชนิเวศน์ เกี่ยวกับการบรรเทา
น้ำเน่าตามชุมชนต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริให้หน่วยราชการที่
เกี่ยวข้องไปร่วมมือพิจารณาแก้ไข และบรรเทาปัญหาน้ำเน่าใน
ลำคลองและแหล่งน้ำต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครเพื่อให้มีคุณภาพ
ดีขึ้นเท่าที่สามารถจะทำได้ ส่วนวิธีการดำเนินการนั้นก็ทรงเห็นว่
การทำให้เหมาะสมกับธรรมชาติจะเป็นการประหยัดเป็นหลัก

วิธีการบรรเทาน้ำเน่าเสียในกรุงเทพมหานครตามแนว
พระราชดำริ มีรายละเอียดและแนวการดำเนินงานสำคัญดังนี้ครับ

ข้อแรกคือ การใช้น้ำคุณภาพดีช่วยบรรเทาน้ำเน่าเสีย
ในการรับน้ำคุณภาพดีจากแม่น้ำเจ้าพระยาหรือแหล่งน้ำภายนอก
เข้ามาตามคลองต่าง ๆ ท่านผู้ฟังคงทราบแล้วว่าในบริเวณกรุงเทพ
มหานครนั้นเรามีคลองติดต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยาหลายสายนะครับ
เช่น คลองบางเขน คลองบางซื่อ คลองแสนแสบ คลองเทเวศร์
คลองบางลำภู และก็มีคลองอื่น ๆ คือน้ำจะไหลผ่านเข้าไปตามซอยที่เชื่อม
กับคลองดังกล่าวนะครับ โดยอาศัยวิธีการที่ให้น้ำขึ้นลงตามเวลา
โดยใช้จังหวะน้ำขึ้นลงนี้ที่จะระบายน้ำเข้าตามปากคลองต่าง ๆ
นะครับ...ก็จะเปิดให้ไหลเข้าและก็ไหลออกที่ปลายคลอง นะครับ
ซึ่งเชื่อมกับแม่น้ำเจ้าพระยาอีกด้านหนึ่ง ดังนั้นในการกำหนดวงจรรอบ
เกี่ยวกับการไหลของน้ำตามลำคลองต่าง ๆ นับตั้งแต่ปากคลองที่
น้ำไหลเข้าจนถึงปลายคลองที่น้ำไหลออกนะครับ จะต้องจัดเวลา
และวิธีการให้เหมาะสม โดยให้น้ำสามารถไหลเวียนไปตามคลอง
ต่าง ๆ ได้ตลอดแล้ว ก็ย่อมจะสามารถเจือจางน้ำเน่าเสียและก็พา
ของโสโครกออกไปได้มาก ซึ่งก็เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้อยู่ในช่วงฤดูแล้ง
ได้ผลเป็นอย่างดีนะครับ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระทัยในเรื่องการนำ
น้ำคุณภาพดีมาช่วยบรรเทาน้ำเน่าเสีย เนื่องจากวิธีการตามธรรม
ชาติเสียค่าใช้จ่ายน้อย ซึ่งได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้านนี้
 และได้พระราชทานแนวพระราชดำริไว้ในโอกาสต่าง ๆ รวม
หลายคราวด้วยกันนะครับ

ในกรณีที่สอง นะครับ คือการกรองน้ำเสีย พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยในการปรับปรุงแหล่งน้ำซึ่งเป็นบึง

หรือหนองน้ำที่มีอยู่แล้วหรือพิจารณาชุดใหม่ตามความเหมาะสม โดยจะใช้หลักการง่าย ๆ เข้าช่วยเหลือเพื่อจัดทำเป็นแหล่งกรองน้ำเสียที่รับเข้ามาจากคลองให้มีคุณภาพดีขึ้นนะคะ เช่น โครงการ บึงมักกะสันอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการบึงพระราม ๕ ในเขตห้วยขวาง สำหรับกรองน้ำเสียจำนวนหนึ่งจากคลองลาดพร้าว นะครับ โครงการแก้ไขน้ำเสียในโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โครงการแก้ไขน้ำเสียในวัดบวรนิเวศวิหาร และก็โครงการทดลอง กำจัดน้ำเสียบริเวณถนนปู่เจ้าสมิงพรายซึ่งขณะนี้กำลังดำเนินการ อยู่ครับ

บรรยาย (สิริพร) สำหรับการจัดระบบการระบายน้ำตอนล่างช่วงฤดูแล้ง ตามแนวพระราชดำรินั้น หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการ สนองพระราชดำริ ดังที่ นายจริย ตุลยานนท์ อธิบดีกรมชลประทาน ได้เล่าเพิ่มเติม ดังนี้

นายจริย ในวันที่ ๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๓๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ไปทอดพระเนตรบริเวณ ปากคลองเปรมประชากร ที่ตำบลบางกระสัน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แล้วเสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์ พระที่นั่ง เลียบคลองเปรมประชากรลงมาทางด้านใต้ ตลอดช่วงคลอง ตอนบนจนถึงคลองรังสิต หลังจากนั้นก็ได้เสด็จพระราชดำเนิน ไปทอดพระเนตรบริเวณปากคลองหลักสี่ ที่แยกจากคลองเปรม ประชากร ใกล้กับวัดหลักสี่ในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร และ ก็ได้ทรงพระราชดำริว่า คลองเปรมประชากรช่วงตอนล่างซึ่งรับ น้ำคุณภาพดีจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่คลองรังสิต และไหลผ่านลงมา ในเขตชุมชนของกรุงเทพมหานครจนบรรจบกับคลองเทเวศร์ที่ ข้างทำเนียบรัฐบาลนั้น รวมระยะทางยาวประมาณ ๒๖ กิโลเมตร เป็นคลองสายหนึ่งที่สามารถรับน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาในช่วง บรรเทาน้ำเสียได้ โดยส่งการกระจายน้ำไปตามลำคลองต่าง ๆ ในเขตชุมชนของกรุงเทพมหานครบางส่วนได้ ที่สำคัญก็ได้แก่ คลองลาดพร้าว และก็คลองสาขาของคลองลาดพร้าว โดยนำคุณภาพดี ที่ไหลเวียนลงตามคลองเหล่านี้จะไหลได้ตลอด ย่อมจะสามารถ เจือจางน้ำเสียและชักพาของโสโครกในคลองตอนช่วงฤดูแล้งได้ เป็นอย่างดี

ในสภาพขณะนั้นคลองเปรมประชากรช่วงตอนล่างไม่สามารถนำน้ำคุณภาพดีจากคลองรังสิตมายังเขตชุมชนกรุงเทพมหานครได้สะดวก และมีปริมาณน้ำไม่มากพอที่จะช่วยเจือจางน้ำเสีย เนื่องจากคลองตื้นเขินและมีวัชพืชมาก จึงสมควรขุดลอกคลองเปรมประชากรช่วงตอนล่างดังกล่าว เพื่อให้เป็นคลองสายหลักในการผันน้ำคุณภาพดีจากคลองเปรมประชากรไปสู่คลองลาดพร้าวให้สะดวกยิ่งขึ้น

กรมชลประทานได้เริ่มงานขุดลอกคลองสายนี้เมื่อเดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๑ และได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยไปแล้วเมื่อเดือนกรกฎาคมปีที่ผ่านมาแล้วครับ

บรรยาย (สิริพร)

สำหรับแนวพระราชดำริการแก้ไขหรือบรรเทาน้ำเสียตามคลองต่าง ๆ ด้วยวิธีการกรองน้ำเน่าเสียให้มีคุณภาพดีขึ้นโดยตรงนั้นได้จัดทำขึ้นเป็นแห่งแรกที่บึงมักกะสัน ซึ่งรายการจากฟ้า - สูดิน ก็ได้นำเสนอต่อท่านผู้ฟังไปแล้ว

หลังจากที่หน่วยราชการต่าง ๆ ได้ร่วมกันจัดทำโครงการบึงมักกะสันเพื่อทดสอบการบรรเทาน้ำเน่าเสียโดยวิธีชีวภาพ ด้วยการใช้ผักตบชวาซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาดลองและเก็บข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์หาผลสรุปอยู่ในขณะนี้ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริว่า นอกจากวิธีการดังกล่าว สมควรทดสอบการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียโดยเครื่องจักรกลอีกทางหนึ่ง ด้วยการเติมอากาศแก่น้ำและปล่อยให้ตกตะกอนก่อนที่จะระบายลงสู่ลำคลอง ซึ่งรัฐบาลแห่งประเทศไทยน่าจะให้ความช่วยเหลือผ่อนเกล้านอม-กระหม่อมถวายเครื่องเติมอากาศเพื่อการทดลอง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริว่าสมควรจะได้รับการทดลองในพื้นที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์บริเวณใกล้กับคลองลาดพร้าวบรรจบคลองแสนแสบ ในพื้นที่ประมาณ ๑๓๐ ไร่ ดังที่ นายจรรย์ ตูลยานนท์ ได้ให้รายละเอียดดังนี้ละ

นายจรรย์

วัตถุประสงค์ของโครงการบึงพระราม ๙ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์ที่จะทดสอบการกำจัดน้ำเน่าเสียที่ไหลมาตามคลองลาดพร้าวส่วนหนึ่ง แบ่งมาส่วนหนึ่งนะครับให้มีคุณภาพ

ดีขึ้น โดยวิธีการเติมอากาศแก่น้ำรวมทั้งปล่อยน้ำให้ผ่านและก็ตกตะกอนและปรับสภาพน้ำก่อนที่ระบายลงสู่ลำน้ำเดิมอีกครั้ง ถ้าหากผลการดำเนินงานวิธีดังกล่าวได้ผลดีและคุ้มค่าก็จะได้นำไปแก้ไขในที่อื่นต่อไป โครงการบึงพระราม ๙ อันเนื่องมาจากพระราชดำริมีลักษณะที่สำคัญประกอบด้วย

๑. บ่อเติมอากาศและอุปกรณ์ เป็นบ่อรับน้ำเน่าเสียจากคลองลาดพร้าวให้มาผ่านกระบวนการเติมอากาศ บ่อเก็บน้ำที่มีขนาดกันบ่อกว้างประมาณ ๓๕ เมตร ความกว้างขอบบ่อ ๕๐ เมตร ความยาวของบ่อ ๑๖๐ เมตร มีความลึกเฉลี่ย ๓ เมตร ความจุน้ำประมาณ ๑๙,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ติดตั้งเครื่องสูบน้ำจากคลองลาดพร้าวเข้าบ่อแหล่งนี้ โดยขนาดกำลังสูบ ๒๐ ลูกบาศก์เมตร ต่อนาที จำนวน ๒ เครื่อง และบ่อนี้ก็จะติดตั้งเครื่องเติมอากาศขนาด ๑๑ กิโลวัตต์ จำนวน ๓ เครื่อง

๒. ได้แก่ บ่อดกตะกอน เป็นบ่อที่รับน้ำผ่านจากกระบวนการอันแรก นะครับ คือเป็นกระบวนการเติมอากาศ เพื่อเข้ามาเก็บขังให้สารที่มันลอยต่าง ๆ ในน้ำให้ตกตะกอนได้ บ่อนี้จะมีความลึกประมาณ ๒ เมตร ๕๐ เซนติเมตร และมีความจุประมาณ ๕๗,๖๐๐ ลูกบาศก์เมตร หลังจากบ่อดกตะกอนก็เป็น

๓. บ่อปรับสภาพน้ำ เป็นบ่อรับน้ำหลังจากปล่อยให้ตกตะกอนแล้วเพื่อเก็บไว้ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ก่อนที่จะระบายออกสู่ลำคลองลาดพร้าวตามเดิม บ่อนี้มีความลึกโดยเฉลี่ย ๒.๕๐ เมตร และความจุเช่นเดียวกันประมาณ ๕๗,๖๐๐ ลูกบาศก์เมตร กรมชลประทานรับผิดชอบในการขุดบ่อดังกล่าวข้างต้น กรุงเทพมหานคร ประสานติดตั้งเครื่องอุปกรณ์การเติมอากาศและระบบสูบน้ำ ซึ่งขณะนั้นงานก่อสร้างทุกประเภทได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๒ และกรุงเทพมหานคร ก็เป็นผู้ดูแลและดำเนินการอยู่ในขณะนี้ครับ

เพลง

บรรเลง.....

บรรยาย (สิริพร)

ท่านผู้ฟังคะ...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยพสกนิกรของพระองค์โดยทั่วถึง แม้แต่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางความเจริญทั้งหลาย เมื่อปัญหาน้ำเน่าเสียเกิดขึ้นอยู่ทั่วไป ปัจจุบันพวกเรายังมองไม่เห็นทางว่าเมื่อใดปัญหาเหล่านี้จะถูกกำจัด

ให้หมดไปได้ หรือเพียงแต่ให้เหลือเบาบางลงกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ ก็ตาม พระองค์ท่านก็ทรงเป็นห่วงเป็นใยในสวัสดิภาพและความเดือดร้อนของประชาชนเมืองหลวง พร้อมกับพระราชทานแนวพระราชดำริที่ทรงคุณค่าสำหรับการแก้ไขและจัดปัญหาในเรื่องน้ำเน่าเสียให้หมดไป นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ต่อผู้คนที่อยู่ในเมืองหลวงและเมืองใหญ่ทั่วไป จากพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ในการบรรเทาน้ำเน่าเสียตามคลองทั่วเขตกรุงเทพมหานคร ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทุ่มเทพระกำลังความคิดและทรงอุทิศพระวรกายตลอดมาดังกล่าว ล้วนเกิดขึ้นจากน้ำพระราชหฤทัยที่เปี่ยมด้วยพระมหากรุณาธิคุณและพระเมตตาคุณในการที่ทรงเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือพสกนิกรให้ผ่อนคลายจากความเดือดร้อน ซึ่งโครงการบรรเทาน้ำเน่าเสียอันเนื่องมาจากพระราชดำริและแนวพระราชดำริที่พระราชทานประกอบเป็นแนวทางปฏิบัติแก่เจ้าหน้าที่ในโอกาสต่าง ๆ นั้น เป็นที่ประจักษ์แจ้งแก่ผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานสนองพระราชดำริ และราษฎรทั้งหลายแล้วว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจทุกวิถีทางทั้งหลายทั้งปวงเพื่อประโยชน์สุขของพสกนิกร และความเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติโดยมิได้ทรงคำนึงถึงความสุขสบายส่วนพระองค์แต่อย่างใดเสมอมา

มูลนิธิชัยพัฒนา

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๒ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

ผู้จัดรายการ

ปราณี ศรีสุกใส

ไต่เตล

จากฟ้า - สุคัน

บรรยาย (ปราณี)

ท่านผู้ฟังคะ จากพระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินับพันโครงการให้แก่อาณาประชาราษฎร์นั้น ทุนหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินโครงการ ส่วนใหญ่ได้มาจากงบประมาณของรัฐบาล และบางส่วนก็ได้มาจากการพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ทั้งนี้ก็เพื่อช่วยพัฒนาและสงเคราะห์ช่วยเหลือราษฎรในด้านเศรษฐกิจและสังคมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นนั่นเอง แต่กระนั้นก็ตาม บางครั้งงบประมาณของรัฐบาลมีจำกัด หรืออาจถูกจำกัดเงื่อนไขของระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทำให้การดำเนินงานของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอาจจะล่าช้าไปบ้าง หรือไม่สามารถดำเนินการได้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทราบปัญหาเหล่านี้เป็นอย่างดี จึงได้ดลพระราชหฤทัยให้พระองค์มีพระราชดำริจัดตั้ง “มูลนิธิชัยพัฒนา” ขึ้นมาเมื่อปี ๒๕๓๑ ที่ผ่านมา เพื่อมุ่งช่วยเหลือประชาชนในกรณีที่การดำเนินงานถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขของทางราชการให้ได้รับประโยชน์อย่างรวดเร็วแท้จริง ปัจจุบันมูลนิธิชัยพัฒนาได้รับการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแล้วตั้งแต่วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๑ และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเรียบร้อยแล้ว เกี่ยวกับรายละเอียดในการพระราชทานพระราชดำริจัดตั้งมูลนิธิชัยพัฒนานี้ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ คณะกรรมการ กปร. ได้เล่าให้ฟังว่า

ดร.สุเมธ

ก่อนอื่นผมอยากจะเรียนให้ทราบว่า องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเองไม่ทรงปรารภนาให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับมูลนิธิชัยพัฒนาให้มากนัก ในขณะที่ทรงงานนั้น พระองค์ก็ทรงต้องการทรงงานอย่างเียบตลอดเวลา แต่บัดนี้เมื่อมูลนิธิชัยพัฒนาได้เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการ เพราะมีราชกิจจานุเบกษาขึ้นมานะครับ ก็เป็นที่รู้ของคนทั่ว ๆ ไป ได้มีการบริจาค ได้มีการพูดถึงมูลนิธินี้หลายครั้งหลายหนด้วยกันในหน้าหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนต่าง ๆ ก็มาถึงสาเหตุของการเกิดมูลนิธิชัยพัฒนานี้ ผมก็จะเรียนอย่างคร่าว ๆ ดังนี้คือว่า อย่างที่เรารับทราบอยู่แล้วว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการพัฒนาช่วยเหลือประชาชนเป็นเวลา ๔๐ กว่าปีมาแล้ว และในการที่ทรงมีพระราชกรณียกิจทางด้านนี้ ก็ได้ทรงสังเกตว่า การในการช่วยเหลือและพัฒนาประชาชนนั้น ถ้าดำเนินการตามระบบราชการก็จะต้องดำเนินการตามระเบียบที่ทางราชการกำหนดไว้ และมีกฎระเบียบหลักเกณฑ์ต่าง ๆ รวมถึงข้อจำกัดอยู่บ้างหลายประการทีเดียว และถูกจำกัดด้วยงบประมาณในบางครั้ง ซึ่งจากสาเหตุนี้เองนะครับ บางครั้งบางกรณีทำให้กิจกรรมบางประเภทที่มีประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนอย่างมากเกิดความล่าช้าไปในการดำเนินการ ทำให้เสียประโยชน์ไปอย่างเสียดาย ด้วยเหตุนี้ จึงทรงมีพระราชดำริในการจัดตั้งมูลนิธิชัยพัฒนาขึ้น สำหรับมูลนิธินี้ก็ตั้งมาเพื่อที่จะเสริมในส่วนที่ราชการกระทำไม่สามารถปฏิบัติได้เนื่องจากถูกจำกัดด้วยระบบระเบียบต่าง ๆ จึงไม่เอื้ออำนวยให้ทำได้ ซึ่งกิจกรรมหลายประการที่เข้าอยู่ในกรอบกรณีดังกล่าวนี้้นะครับ เพราะฉะนั้นเมื่อมูลนิธิเกิดขึ้นซึ่งเป็นองค์กรเอกชน ก็สามารถจะทำงานกันได้อย่างอิสระโดยไม่มีข้อจำกัดระเบียบพิธีการอะไรต่าง ๆ เพราะฉะนั้นก็เป็นการเสริมโครงการที่หน่วยราชการดำเนินการอยู่ให้เกิดความสมบูรณ์ขึ้น ผมขอเรียนตามตรงเลยว่าในการดำเนินการเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนนั้น กิจกรรมหลายอย่างหลายประการต้องดูกันอย่างมากให้เกิดความสมบูรณ์ขึ้น ซึ่งจากความหลากหลายของกิจกรรมเหล่านี้ ถ้าดูไปแล้วมันไม่ใช่การสร้างในกรณีเรื่องการเกษตร ถ้ากรณีให้มีพระราชดำริให้สร้างอ่างเก็บน้ำขึ้นมาอันหนึ่งแล้วทิ้งไปแค่นั้น จากอ่างเก็บน้ำ ก็มีท่อส่งน้ำไป

ก็ต้องดูว่าประชาชนเมื่อรับน้ำแล้ว เขาควรต้องทำการเกษตรอะไร การเพาะปลูกนั้นควรต้องใช้พันธุ์ใดบ้าง อย่างไร จนกระทั่งการเก็บเกี่ยวเสร็จ เขาควรจะต้องแปรสภาพการเกษตรหรือไม่แปร ไปสู่เรื่องการตลาด เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่ากิจกรรมเฉพาะด้านการเกษตรด้านเดียวนี้ ยังมีกิจกรรมหลากหลายที่ต้องเกี่ยวข้อง อีกหลายประการ ฉะนั้น ถ้ามีมูลนิธิชัยพัฒนาเกิดขึ้นก็จะทำให้ งานนั้นเกิดความสมบูรณ์ขึ้น เมื่อโครงสร้างได้เสร็จสิ้นไปแล้ว ในกิจกรรมนั้น ๆ ที่จะต้องมีการลงทุนไปบ้างก็จะมีส่วนของกิจกรรม ของมูลนิธินี้เข้าไปเสริมได้นะครับ ด้วยเหตุนี้แหละครับ องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้มีพระราชดำริให้จัดตั้งมูลนิธิชัยพัฒนา นี้ขึ้นมาครับ

ปรมิ

จากเหตุผลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงจัดตั้ง มูลนิธิชัยพัฒนาขึ้นมา นั้น ได้ทรงวางเป้าหมายของมูลนิธินั้นเพื่ออะไรบ้างคะ

ดร.สุเมธ

ก่อนจะเรียนถึงเป้าหมายของมูลนิธิชัยพัฒนา ผมอยากจะ เรียนถึงเรื่ององค์กร สำหรับเรื่ององค์กรนั้น องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นนายกิตติมศักดิ์ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นประธานกรรมการบริหาร สำหรับ กรรมการประกอบด้วยหลายท่านก็แล้วเกี่ยวข้องกับการพัฒนา ทั้งสิ้น ๙ ท่านด้วยกัน และมูลนิธินี้ก็ได้อันตะเบียนเรียบร้อยแล้ว เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๑ สำหรับวัตถุประสงค์ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้กำหนดเอาไว้นั้นก็ มี ๕ ประการซึ่งกำหนด ในลักษณะของมูลนิธิทั่วไปคือ ประการแรกเพื่อสนับสนุนการ ดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการ พัฒนาอื่น ๆ ประการที่สองก็เพื่อส่งเสริมการพัฒนาสงเคราะห์ และช่วยเหลือประชาชนในด้านเศรษฐกิจและสังคมให้มีคุณภาพ ชีวิตที่ดีขึ้น และให้สามารถช่วยตัวเองและพึ่งตนเองได้ ประการที่ สาม เพื่อดำเนินการใด ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและ ประเทศชาติเป็นส่วนรวม รวมทั้งเพื่อร่วมมือกับส่วนราชการและ องค์กรกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณประโยชน์หรือดำเนินการเพื่อ สาธารณประโยชน์ เป็นประการที่สี่ และประการสุดท้ายประการ ที่ห้าก็คือจะไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองครับ อันนี้เป็น วัตถุประสงค์ ๕ ประการที่ได้กำหนดไว้ในมูลนิธิครับ

ปราชญ์

ตามที่ท่านผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ กปร. ได้กล่าวว่า ได้มีการจดทะเบียนมูลนิธิแล้ว ได้ทราบมีเครื่องหมายของมูลนิธิด้วย อยากทราบถึงที่มาและความหมายของเครื่องหมายของมูลนิธิช่วยพัฒนานี้คะ

ดร.สุเมธ

สำหรับเครื่องหมายของมูลนิธิ ฯ ซึ่งท่านอาจจะเห็นผ่านสายตาไปบ้างนั้น เครื่องหมายมูลนิธิพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงเป็นองค์นายกิตติมศักดิ์ ของมูลนิธิช่วยพัฒนาได้ทรงพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานเครื่องหมายประจำมูลนิธิช่วยพัฒนาขึ้น และเครื่องหมายนี้มีความหมายเป็นอย่างมากเลยได้พระราชทานอธิบายในความหมายต่าง ๆ นี้ โดยรูปทรงของเครื่องหมายก็เป็นรูปอาร์ม มีอยู่ ๔ ช่อง ในแต่ละช่องก็มีเครื่องหมายอยู่ ๔ อย่างด้วยกัน ในช่องแรกได้มีพระแสงขรรค์ชัยศรี และได้มีพระราชกระแสอธิบายว่าพระแสงขรรค์ชัยศรีหมายถึงพระราชอำนาจ พระบารมีและกำลังแผ่นดินที่จะแผ่ให้เกิดการดำเนินการต่าง ๆ ที่เป็นผลไปสู่ความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรทางด้านช่องขวามือด้านบนเป็นภาพของธงกระบี่รัฐ มีความหมายที่พระราชทานมาเป็นสัญลักษณ์ของชัยชนะในการต่อสู้เพื่อป้องกันอาณาประชาราษฎร์ให้พ้นภัยอันตรายและประสบความสำเร็จ ส่วนทางด้านล่างซ้ายมือเป็นรูปดอกบัว ได้ทรงอธิบายว่าหมายถึงความเจริญงอกงามและความบริบูรณ์ของพืชพันธุ์ธัญญาหารที่จะนำไปสู่ความกินดีอยู่ดีของประชาชน และช่องสุดท้ายทางด้านขวามือเป็นรูปสังข์ ก็หมายถึงน้ำที่จะสร้างความชุ่มชื้นชะโลมแผ่นดินให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ และความร่มเย็นเป็นสุขครับ เพราะฉะนั้น ๔ ประการที่อยู่ในสัญลักษณ์ของเครื่องหมายมูลนิธินี้เป็นเครื่องหมายที่มีอำนาจมากมีความหมายมากมาย คือความหมายรวมเบ็ดเสร็จแล้วคือทุกสิ่งทุกอย่างที่มีพระอำนาจพระบารมีต่าง ๆ นำไปสู่ชัยชนะของการพัฒนาที่จะนำความเจริญความผาสุกความสมบูรณ์มาสู่แผ่นดินและประชาชน ผมคิดว่าเครื่องหมายนี้เป็นสัญลักษณ์ที่มีค่าเหลือเกินที่พระองค์พระราชทานให้呢ครับ

ปราชญ์

หลังจากที่พระราชทานมูลนิธิช่วยพัฒนาและเครื่องหมายมูลนิธิแล้ว ได้ทรงวางแนวทางที่จะดำเนินกิจกรรมอย่างไรบ้างคะ

ดร.สุเมธ

สำหรับในระยะขั้นต้นนี้ ทางมูลนิธิได้ดำเนินการในหลาย ๆ ประการด้วยกัน เป็นต้นว่ากิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่ทรงสนพระทัยเป็นพิเศษในช่วงนี้ จะเห็นได้ว่าทรงเสด็จพระราชดำเนินไปที่โรงพยาบาลศิริราชเมื่อเร็ว ๆ นี้แน่ครับ และโครงการที่บึงมักกะสันก็ดี หรือบึงพระราม ๙ และจะมีโครงการอื่น ๆ อีกหลายโครงการ ล้วนแล้วแต่เป็นโครงการที่มุ่งเข้าไปเพื่อขจัดมลพิษหรือปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศให้ดีขึ้น เพราะฉะนั้น กิจกรรมของมูลนิธิในระยะแรกนี้จึงไปในส่วนนี้เป็นส่วนใหญ่เท่าที่ดำเนินการที่แล้มาแล้ว เพราะปัญหามลพิษหรือปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะน้ำโสโครกเป็นเรื่องที่เราพบอยู่ในชีวิตประจำวัน เกือบทุกวันก็ว่าได้ ปัญหาที่นับวันก็จะทวีความรุนแรงขึ้นทุกวันโดยเราไม่รู้ตัว เราไปมัวสนใจเรื่องกลิ่นเรื่องเสียง แต่ความจริงภัยอันตรายที่มาอย่างรุนแรงที่สุดคงจะเป็นเรื่องของน้ำเสียนี้แน่ครับเป็นหลักสำหรับในปีนี้นั้น ปัญหา น้ำเสียได้ทรงเริ่มแก้ไขแล้วที่บึงมักกะสัน โดยการใช้ธรรมชาติสู้กับธรรมชาติ หรือว่าจะให้บึงนั้นมีบทบาทเป็นไตที่ทำการชักฟอกน้ำโดยวิธีการธรรมชาตินี้ครับ โครงการที่ได้ดำเนินการเกือบจะเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้วก็คือ บึงพระราม ๙ ซึ่งพระองค์ได้ผสมผสานกัน ๒ ประการด้วยวิธีการสมัยใหม่กับวิธีการธรรมชาติ ก็ได้ผลในระดับหนึ่งแน่ครับ ระยะนี้ได้ทรงสนพระทัยในเรื่องโรงพยาบาลมาก ได้ทรงส่งเจ้าหน้าที่ไปที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ฯ เพราะว่ามีน้ำออกจากโรงพยาบาลไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาลใดก็ตาม เป็นน้ำที่โสโครกและเต็มไปด้วยเชื้อโรคต่าง ๆ มากมาย เพราะฉะนั้น จำเป็นเหลือเกินที่จะต้องดำเนินการในด้านนี้จนทำให้น้ำสะอาดและปลอดภัยเพียงพอก่อนที่จะปล่อยไปตามลำน้ำลำคลองไปสู่ทะเล และที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ฯ ก็ได้มีการทดลองทดสอบโครงการอยู่ในขณะนี้ โดยทางมูลนิธิก็รับผิดชอบในด้านงบประมาณและจัดสรรเจ้าหน้าที่จากหน่วยราชการต่าง ๆ เข้าไปร่วมด้วย ที่วัดบวรนิเวศในขณะนี้ ถ้าท่านผู้ฟังเดินเข้าไปดูตามคลองในวัดที่เลี้ยวต่ำมากมายนั่น จะเห็นว่ามียากิจกรรมหลายอย่าง ที่ดำเนินการอยู่ในนั้น มีการสูบน้ำให้น้ำเกิดความหมุนเวียน มีการบรรจุฟองอากาศเพิ่มออกซิเจนในน้ำ ซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างได้ดำเนินการไปอย่างเรียบง่ายใช้เครื่องมือธรรมดา ๆ และขยายขนาดให้ใหญ่โต

ขึ้น ก็เห็นว่าสภาพน้ำดีขึ้นมาก เราจะทำการทดลองทดสอบจนกระทั่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจแล้ว โดยการใช้การสนับสนุนจากมูลนิธิทั้งนั้นเลย ได้ดำเนินการด้วยความร่วมมือของหน่วยงานหลายแห่งเป็นต้นว่า ทางกรมชลประทาน กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานอื่น ๆ มีทางฝ่ายทหารร่วมด้วยในการลอกคูคลอง เมื่อทดลองทดสอบเป็นที่แน่ใจแล้ว เราก็นำไปติดตั้งในสถานที่ต่าง ๆ ผมคิดว่าจะช่วยในเรื่องสภาพแวดล้อมโดยเฉพาะน้ำเสียอย่างมาก และเมื่อครั้งเสด็จ ฯ พระราชทานปริญญาบัตรที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ก็ได้พระราชทานเงินในนามของมูลนิธิ ฯ จำนวนหนึ่งประมาณ ๓ หมื่นบาท ให้แก่คณะวิทยาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นไปทำโครงการเพื่อปัญหาน้ำเสียในลุ่มน้ำพอง เพราะว่าที่นั่นมีโรงงานอยู่ และมีการระบายน้ำเสียลงไปสู่แหล่งน้ำต่าง ๆ ครบ ทำให้เกิดน้ำเสีย สภาพแวดล้อมก็ถูกทำลายไปด้วย ในขณะนี้ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นก็กำลังดำเนินการอยู่ สำหรับเรื่องนี้ในเขตพระราชวังเองก็ได้มีการทดลองทดสอบหลายอย่างด้วยกันเพื่อนำผลที่ได้กระจายไปในประเทศเป็นส่วนรวมด้วยครับ

ปราชญ์

จากกิจกรรมที่ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ กปร. ได้กล่าวถึงการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของมูลนิธิ คิดว่าคงต้องใช้งบประมาณมากทีเดียวนั้น อยากเรียนถามว่ารายได้ที่นำไปทำกิจกรรมนั้นได้มาจากที่ไหนบ้างคะ

ดร.สุเมธ

ก็ได้มาจากผู้ที่นำมาถวายและบริจาคผ่านสำนักงาน กปร. และจากด้านอื่น ๆ ด้วย แต่กองทุนเริ่มแรกได้พระราชทานเงินจำนวน ๓ ล้านบาทเพื่อให้จัดตั้งมูลนิธิชัชพัฒนานี้ หลังจากเป็นที่น่าสนใจมาก แม้ว่าเราจะได้ประกาศเรื่องของมูลนิธิมากนัก ยังมีประชาชนข้าราชการ บริษัทห้างร้านต่าง ๆ มีศรัทธาในเรื่องนี้มาก และได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเงินจำนวนพอสมควร จนถึงปัจจุบันยังมีอยู่ตลอดเวลาทั้ง ๆ ที่เรายังไม่มีการประกาศอย่างจริงจังเลยนะครับ โดยเฉพาะมีบางท่านที่บริจาคเงินเป็นประจำเลยทุกเดือน แสดงถึงเจตนารมณ์ที่จะสนับสนุนมูลนิธิด้วยการถวายเงินแก่พระองค์เพื่อนำไปช่วยเหลือประชาชน นอกจากนั้นยังมีแม้กระทั่งชาวต่างประเทศได้ส่งเช็คผ่านกระผมเองเกือบประจำทุกเดือนเลยนะครับ นับว่าพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ของพระองค์เป็นที่รับทราบ

รับรู้ของหน่วยงานทั่วไปเลย ในขณะที่ เงินทุนต่าง ๆ ที่เราได้รับมา ได้มีพระราชกระแสให้นำไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่ผมได้เรียนไปแล้ว ฉะนั้นผู้ที่บริจาคเข้าในมูลนิธิ จะเห็นว่าเงินทุกบาททุกสตางค์ ได้ถูกนำไปใช้โดยก่อประโยชน์แก่ประชาชนและสภาพแวดล้อมของบ้านเมืองโดยตรงเลยครับ

ปราชญ์

จากที่ได้ฟังผู้อำนวยการสำนักงานเลขานุการ กปร. พูดถึงกิจกรรมของมูลนิธินี้ อาจจะอยากบริจาคให้กับมูลนิธิ จะให้เขาติดต่อไปที่ไหนได้บ้างคะ

ดร.สุเมธ

สำหรับบุคคลที่มีความปรารถนาจะเข้าร่วมกับมูลนิธิ ชัยพัฒนานี้ โดยการบริจาคสิ่งต่าง ๆ สามารถบริจาคได้ที่สำนักงาน กปร. ถนนกรุงเกษม คืออยู่ในสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินั้นก็จุดหนึ่ง หรือ นำส่งผ่านทางราชเลขาธิการนำกราบบังคมทูลถวายก็ได้โดยระบุว่าจะขอบริจาคหรือทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายสมทบทุนมูลนิธิชัยพัฒนานี้ก็ได้ ทั้งสองแห่งนี้ก็สามารไปบริจาคกันได้เลยครับ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินพื้นที่ ชายฝั่งทะเลด้านตะวันตก^{๑๕๕}

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๒ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมบรรยาย

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

ผู้จัดรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์

เพลง

ไต่เตล จากฟ้า - สูดิน

บรรยาย (สิริพร)

ท่านผู้ฟังคะ...การดำเนินงานตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และพระบรมราชวงศ์นั้น เป็นที่แจ้งชัดในหมู่ประชาชนชาวไทย ดีแล้วว่าเป็นการดำเนินงานเพื่อมุ่งพัฒนาและช่วยเหลือพสกนิกร โดยทั่วไปโดยไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนาและชั้นวรรณะ โดยเฉพาะผู้ยากไร้ที่ประสบปัญหาต่าง ๆ อันกระทบถึงสภาพการดำรงชีพของเขา พระราชดำริต่าง ๆ นี้ได้ก่อให้เกิดโครงการติดตามมาดั่งที่เรียกกันว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปในทุกภูมิภาคของประเทศ ในหลายประเภทหลายสาขามากเกินกว่าพันโครงการ

โครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นหรือพื้นที่ทุรกันดารในชนบทนั้นเป็นโครงการที่น่าจะนับได้ว่าเป็นโครงการแรกก็คือโครงการสร้างถนนเข้าไปในหมู่บ้านห้วยมงคลอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๙๕ ในช่วงเสด็จแปรพระราชฐาน ณ พระตำหนักไกลกังวล หลังจากนั้นกิจกรรมการพัฒนาตามพระราชดำรินี้ลักษณะของโครงการต่าง ๆ ก็ได้เกิดขึ้นตามลำดับ โครงการเหล่านี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ทรงเริ่มต้นดำเนินการมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๙๕ โดยทรงเริ่มศึกษาหาข้อมูลและทดลองปฏิบัติจากพื้นที่จริงทั้งในพระราชวังสวนจิตรลดาและพื้นที่อื่น ๆ อีกตามความเหมาะสม และได้ทรงปฏิบัติด้วยพระองค์เอง ตลอดจนได้ใช้ทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ด้วย ทั้งนี้เพื่อขยายผลที่ได้รับสู่ราษฎรต่อไป ในขณะนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จแปรพระราชฐานประทับ ณ พระตำหนักไกลกั้วล หัวหิน ซึ่งถือได้ว่าเป็นแห่งแรกที่ก่อให้เกิดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

รายการ “จากฟ้า-สู่ดิน” ในวันนี้ขอเริ่มด้วยการประมวลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในพื้นที่ชายฝั่งด้านตะวันตกในแถบนี้มาเสนอต่อท่านผู้ฟังค่ะ

สิริพร

ถนนสายเพชรเกษมซึ่งทอดตัวยาวเหยียดคดเคี้ยวจากกรุงเทพมหานครสู่ใต้สุดของประเทศ เส้นทางสายนี้จะผ่านจังหวัดหลายจังหวัดเรื่อยไปตามแถบชายฝั่งทะเลตะวันตก ซึ่งพื้นที่ซีกตะวันตกก็มีทั้งแถบชายฝั่งทะเลและพื้นที่ที่เป็นป่า ถ้าเรามุ่งหน้าลงใต้ทางด้านฝั่งซ้ายมือก็จะเป็นแนวทะเลไปโดยตลอดทางซีกด้านขวาก็จะเป็นทิวเขาสูงแล้วลูกเล่ายาวเหยียดลงไประหว่างกลางก็จะมีพื้นที่ราบ ลักษณะทั่ว ๆ ไปของซีกตะวันตกก็จะเป็นเช่นนี้ สำหรับพื้นที่ราบนั้นบางแห่งก็อุดมสมบูรณ์บางแห่งก็แห้งแล้ง พื้นที่เป็นดินทรายยากที่จะทำการเพาะปลูก ด้วยเหตุนี้โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ก็ได้เริ่มขึ้นในพื้นที่แถบนี้ นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๙๕ เมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จแปรพระราชฐาน ณ ตำหนักไกลกั้วล

สำหรับโครงการต่าง ๆ ที่เริ่มมีขึ้นในพื้นที่แถบนี้ มีอย่างไบบ้าง นั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการคณะกรรมการพิเศษเมื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ได้อธิบายว่า

ดร.สุเมธ

ก่อนที่จะกล่าวว่าโครงการอะไรบ้างนั้น ผมอยากจะถือโอกาสเน้นสักนิดหนึ่งว่าในพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศนั้นะครับ ที่ได้ทรงเริ่มมานั้นก็ได้ทรงเริ่มมาในพื้นที่ทางซีกตะวันตกนี้ก่อนโครงการอื่นใดเลยนะครับ ทุกคนคงจะจำได้ว่าโครงการหุบกระพง หรือว่าโครงการดอนขุนห้วยหรือ

โครงการหนองพลับอะไรนี่นะครับก็เป็นโครงการที่เกิดขึ้นมาในระยะแรก ๆ โครงการเขาเต่าด้วยนะครับซึ่งเรารับทราบกันก็ถือว่าในแง่ประวัติศาสตร์นั้นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น ได้เกิดขึ้นในพื้นที่นี้ก่อนเพื่อนเลยนะครับ และโครงการส่วนมากนั้นก็เป็นในลักษณะที่จัดสรรที่ดินให้แก่ประชาชนซึ่งส่วนมากก็เป็นเกษตรกรที่ทำไร่ทำสวนในสภาพที่ไม่ค่อยจะสมบูรณ์นักเพราะพื้นที่ดังกล่าวนี้เป็นพื้นที่ดินปนทรายและการพัฒนาทางด้านการเกษตรก็ตามหรือว่าระบบชลประทานนั้นแต่เดิมก็ไม่มีนะครับ เพราะฉะนั้นจุดเริ่มแรกของโครงการต่าง ๆ เท่าที่ดูมีธรรมชาติคล้ายคลึงกันก็คือนำเอาพื้นที่มาจัดสรรให้แก่ราษฎรที่ยากจนแล้วก็วางระบบการผลิตการพัฒนาการเกษตรอะไรต่ออะไรเป็นรูปแบบแผนต่าง ๆ ที่ถูกต้องและก็ในระยะแรก ๆ นั้นก็ได้ทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนของพระองค์นี้แหละครับเป็นหลัก ซึ่งในขณะนี้โครงการเก่า ๆ นั้นก็ได้ส่งมอบให้เจ้าหน้าที่ของกรมกองต่าง ๆ ที่รับผิดชอบโดยตรงนั้นทำการดูแลไปเกือบหมดแล้วครับ

สิริพร

คะ สำหรับโครงการต่าง ๆ ซึ่งเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อพระองค์ท่านได้มีแนวพระราชดำริแล้วก็หน่วยงานต่าง ๆ ได้รับไปทำแล้วนี่ ผลความคืบหน้าในช่วงนี้เป็นอย่างไรบ้างคะ

ดร.สุเมธ

ก็เข้าไปสู่ในระบบปกติหมดนะครับอย่างที่ผมเรียนให้ทราบตอนต้น ก็หมายความว่าราษฎรนั้นอยู่ในภาวะที่ช่วยเหลือตัวเองได้แล้ว เวลานี้ใครไปเที่ยวหนองพลับก็ดี หุบกระพงก็ดี จะเห็นว่าผลผลิตของเขาต่าง ๆ ได้ออกมาอย่างสม่ำเสมอครับ และประชาชนทุกคนนั้นก็อยู่ในฐานะที่เรียกว่าค่อนข้างจะดีทีเดียวนะครับ ในขณะนี้ผมคิดว่าจะเป็นเรื่องคุณภาพชีวิตการที่อยู่อาศัยก็ตาม หรือว่าผลผลิตผลทางการเกษตรอะไรต่ออะไรต่าง ๆ นั้นก็ทำให้เขาสามารถมีฐานะที่มั่นคงพอสมควรครับ หลายแห่งก็ได้จัดตั้งตัวเองเป็นสหกรณ์และก็ได้ประสบความสำเร็จพอสมควรในด้านนี้ครับ ตอนนี้ก็เรียกได้ว่าประชาชนเองนั้นก็จะต้องรักษาสภาวะและก็พัฒนาสภาพของตนเองให้ดีขึ้น ส่วนเรื่องโครงสร้างพื้นฐานทั้งหมดนั้นได้วางไว้ให้เสร็จเรียบร้อยแล้วครับ

สิริพร

ในการเสด็จแปรพระราชฐานของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในแต่ละครั้งนั้น ท่านเสด็จพระราชดำเนินทรงดูความคืบหน้าของ โครงการต่าง ๆ แล้วทรงมีพระราชดำริเพิ่มเติมอย่างไรหรือไม่คะ

ดร.สุเมธ

อันนี้เป็นเรื่องปกตินะครับ แต่ละครั้งที่เสด็จไปแต่ละแห่งนั้น ก็จะทรงทบทวนนะครับว่าครั้งล่าสุดนี้ได้มีพระราชกระแส ให้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไรต่ออะไรบ้าง อย่างไรก็ตามนะครับ แล้วก็ผลงานของแต่ละหน่วยนั้นได้มีความคืบหน้าไปถึงแค่ไหน อย่างไรบ้างนะครับถือว่าเป็นการติดตามผลงานต่าง ๆ ที่มี พระราชกระแสไว้ ซึ่งในเรื่องนี้เป็นเรื่องทรงดำเนินไปเป็น พระราชกิจที่สม่ำเสมออยู่ตลอดเวลาและไม่เพียงแต่ทางภาค ตะวันตกเท่านั้น ไม่ว่าจะเสด็จแปรพระราชฐานไปที่ไหนนั้นก็ทรง งานนี้อยู่ตลอดเวลาครับคือตรวจสอบของเก่าแล้วก็อาจจะมี แนวพระราชดำริใหม่ ๆ เกิดขึ้นมานะครับตามสภาพและเงื่อนไข ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่นั้นครับ

เพลง

บรรเลง.....(เพลงสายฝน)

บรรยาย (สิริพร)

ท่านผู้ฟังคะ....การเสด็จแปรพระราชฐานของพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น ไม่ใช่เพื่อพระองค์เองแต่เพื่อราษฎร เพราะการเสด็จแปรพระราชฐานนั้นก็คือการเปลี่ยนที่ทรงงาน นั้นเอง จะเห็นได้ว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของ พื้นที่ทางแถบชายฝั่งตะวันตกนั้นไม่ว่าจะเป็นโครงการหนองพลับ หุบกระพงหรือโครงการอื่น ๆ อีกมากมายหลายร้อยโครงการใน พื้นที่แถบนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อได้พระราชทาน แนวพระราชดำริเป็นเบื้องต้นให้หน่วยราชการต่าง ๆ ได้เข้ามาร่วม มือกับพี่น้องประชาชนพัฒนาพื้นที่ของตัวเองแล้วก็ทรงติดตาม ความคืบหน้าและทรงมีแนวพระราชดำริเพิ่มเติมเพื่อให้ราษฎร ได้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และในปัจจุบันก็ได้เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ไม่ว่าจะเป็นโครงการหนองพลับ หุบกระพง ดอยขุนห้วย หรือ โครงการอื่น ๆ ก็ตามราษฎรก็ประสบความสำเร็จในการประกอบ อาชีพในการพัฒนาพื้นที่ของเขาเหล่านั้นจากที่ที่แทบจะไม่มีที่ทำกิน ผลผลิตน้อย ปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่า เกษตรกรในแถบนี้สามารถ ที่จะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากบ้านซึ่งเคยเป็นจากก็กลายมาเป็น

กระเบื้อง ดังที่ท่านผ่านไปในแถบนี้ก็จะเห็นประจักษ์ด้วยสายตา
ของตัวเอง

นอกเหนือจากนั้นโครงการที่สำคัญอีกโครงการหนึ่ง
ของพื้นที่ในแถบนี้ก็คือการตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาขึ้น ทั้งนี้
ก็เพื่อแก้ไขปัญหาหลักที่ชาวชนบทเผชิญอยู่เนื่องจากวัตถุประสงค์
สำคัญของศูนย์ศึกษาพัฒนานั้นคือการให้ราษฎรที่อยู่ใน
ชนบทได้มีโอกาสที่จะได้รู้ได้เห็นได้สัมผัสวิทยาการเกษตร
สมัยใหม่ เพื่อช่วยให้การทำมาหากินได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
อันจะทำให้สามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว

สำหรับโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายซึ่งเป็น
โครงการล่าสุดของพื้นที่ในแถบนี้ มีลักษณะเป็นอย่างไรบ้าง
ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ก็ได้เล่าเพิ่มเติมว่า

ดร.สุเมธ

ล่าสุดนี้ก็ได้เริ่มมาเมื่อประมาณ ๓-๔ ปีที่ผ่านมา
นะครับ ก็มีโครงการใหญ่ที่เกิดขึ้นมาในบริเวณนั้นก็คือศูนย์ศึกษา
การพัฒนาห้วยทราย อันเนื่องมาจากพระราชดำริซึ่งได้เกิดมาอย่าง
ที่ผมเรียนให้ทราบประมาณ ๔ ปีนะครับ รู้สึกจะย่างเข้าปีที่ ๕
ด้วยเข้าไปอันนี้ถือว่าเป็นโครงการใหญ่นะครับ เพราะว่าศูนย์
ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายนั้นเป็นหนึ่งในหกศูนย์ที่ได้มีขึ้นมา
ทั่วประเทศนะครับ สรุปได้ว่าภาคละหนึ่งศูนย์นะครับ สำหรับ
ศูนย์ศึกษาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ก็อยู่ที่ตำบล
ห้วยทราย อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เนื้อที่ของโครงการทั้งหมด
นั้นมีประมาณ ๒๐,๐๐๐ ไร่ ซึ่งในพื้นที่ดังกล่าวนี้เป็นพื้นที่
ส่วนทรัพย์สินพระมหากษัตริย์ซึ่งแต่เดิมนั้นเป็นที่ที่มีความอุดม
สมบูรณ์เต็มไปด้วยป่าไม้แล้วก็มีลำธารมีสัตว์ป่ามีอะไรอย่างมาก
เลยนะครับ ที่นี้ต่อไปในระยะช่วงถัดมานั้นราษฎรก็ไปจับจอง
ที่ดินทำกินแล้วก็ไม่ได้บำรุงรักษาที่ดินให้อยู่ในสภาพที่ดีนะครับ
ก็ถูกฝนชะล้างคุณภาพดินต่ำและก็ตอนระยะหลังนี้ก็ปลูกแต่เพียง
สับปะรดเท่านั้นเองนะครับ ที่นี้พอมาทราบเรื่องว่าทางทรัพย์สิน
ส่วนพระมหากษัตริย์นั้นได้เข้าไปจัดระบบระเบียบอะไรต่าง ๆ นั้น
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้ทรงตัดสินพระทัยว่าควรจะต้อง
ดำเนินการช่วยเหลือประชาชนและก็ทำการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว
ให้กลับคืนสู่สภาพที่สมบูรณ์นะครับแทนที่จะเป็นพื้นที่แห้งแล้ง

มีแต่ดินทรายและก็ปริมาณน้ำฝนนั้นลดต่ำลงมากเลยนะครับ จนกระทั่งน่าเป็นห่วง ถ้าขึ้นปล่อยในลักษณะนี้แล้วนะครับอีกไม่กี่ปีข้างหน้าในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวนี้ก็จะมีสภาพใกล้เคียงกับทะเลทรายอย่างแน่นอนที่สุด ก็ในลักษณะพื้นที่ดังกล่าวนี้ไม่ได้เป็นเฉพาะที่บริเวณห้วยทรายที่ชะอำหรืออะไรเท่านั้นหากแต่ว่าเป็นพริตยาวทอดตัวไปทางใต้จนจรดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่อำเภอกุยบุรีหรืออะไรก็แล้วแต่ เป็นพื้นที่ที่กว้างใหญ่มาก เพราะฉะนั้นถ้าไม่ทำอะไรก็จะกระทบกระเทือนภูมิประเทศในส่วนรวมและก็กระทบกระเทือนต่อชีวิตของประชาชนในระยะยาวอย่างแน่นอน เพราะฉะนั้นก็มีพระราชดำริให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ ที่จะเน้นทางด้านเกษตรกรรมและก็ฟื้นฟูสภาพป่าไม้ให้กลับคืนมาอยู่ในลักษณะอุดมสมบูรณ์เพื่อประโยชน์ของอนาคตครับ

ศิริพร

สำหรับสภาพของพื้นดินซึ่งเคยอุดมสมบูรณ์และก็กลับกลายมาเป็นแห้งแล้งใกล้จะเป็นทะเลทรายอย่างที่ห้วยทราย อำเภอชะอำนี้ ผลสืบหน้าที่ทำให้กลับอุดมสมบูรณ์ขึ้นมานั้นมีอย่างไรบ้างคะ

ดร.สุเมธ

ขั้นแรกได้มีพระราชดำริให้ก่อสร้างแหล่งเก็บน้ำนะครับ ซึ่งขณะนี้เราได้ดำเนินการสร้างไปแล้ว ๔ แห่ง แล้วถ้าผมจำไม่ผิดจะสร้างเพิ่มเติมพื้นที่อีก ๒ แห่งนะครับ สำหรับแหล่งน้ำทั้ง ๔ แห่งนี้ก็สามารถเก็บน้ำไว้สำหรับสนับสนุนกิจกรรมในโครงการได้ประมาณ ๖ ล้านลูกบาศก์เมตร เพราะว่าราษฎรที่นี่นะครับมีความต้องการน้ำกินน้ำใช้เป็นอย่างมากและก็มีปัญหาใหญ่ที่ถัดมานะครับก็มีการก่อสร้างถนนภายในโครงการและถนนเชื่อมระหว่างโครงการกับถนนเพชรเกษม และปลูกป่ามากกว่า ๓,๐๐๐ ไร่และก็ทำการศึกษาทดลองทดสอบการปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ชนิดต่าง ๆ ตลอดจนการประมงด้วย เพราะการประมงนั้นเป็นกิจกรรมที่ให้ผลได้อย่างรวดเร็วและมีการสาธิตเกษตรแบบผสมผสานซึ่งให้ผลดีมากและปัจจุบันหมู่บ้านที่ตั้งใหม่ก็มีรายได้พอเลี้ยงตัวเองได้บ้างแล้วและก็นอกเหนือไปจากการปลูกหน่อไม้ฝรั่งเป็นหลักในขณะนี้เพราะว่ามีตลาดอยู่อย่างไม่มีปัญหาอะไรเลยนะครับ ก็ยังมีพืชอื่น ๆ เสริมเช่น ข้าวโพด แตงโมและก็

กำลังส่งเสริมการปลูกไม้ผลและพืชยืนต้นเพื่อให้เป็นรายได้ในระยะยาวต่อไป เพราะฉะนั้นในระยะ ๓ - ๔ ปีที่ผ่านมา ก็ปรากฏว่าประชาชนที่เข้าร่วมโครงการนั้นก็มีความเจริญรุดหน้าเป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างมาก

บรรยาย (สิริพร)

สำหรับการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย ในขณะนี้จะมีโครงการอย่างไรต่อไปและมีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง ดร.สุเมธ ก็ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า

ดร.สุเมธ

ครับ.....ก็สำหรับในเรื่องนี้ก็ขอชี้แจงเลยนะครับ คือแต่เดิมนะครับราษฎรก็อยู่ในลักษณะที่ไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ถูกต้องตามกฎหมาย และเมื่อทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เข้าไปจัดระบบให้ถูกต้องแล้วนั้นบางโครงการเองก็ไม่มีเจตนาที่จะให้ชาวบ้านจะต้องออกไปแสวงหาที่ดินใหม่ เราเพียงแต่จัดระบบระเบียบต่าง ๆ ให้เข้าที่เสียและประเด็นที่สำคัญที่สุดนั้นคือการถือครองในพื้นที่นั้นะครับแต่เดิมนั้นมีการถือครองในลักษณะที่ส่วนใหญ่เขาไม่ได้ทำประโยชน์อะไร เป็นที่แห้งแล้งแล้วก็ปล่อยไว้เป็นที่ว่างเปล่า ในขณะที่ถ้าเข้าไปในโครงการนั้นจะเห็นได้ว่ามีคลองส่งน้ำเรียกว่าน้ำถึงพื้นที่นะครับ เมื่อน้ำถึงพื้นที่แล้วขนาดของพื้นที่นั้นก็ไม่ใช่เป็นเรื่องที่สำคัญไม่ว่าใครจะยึดครอง ๕๐ ไร่ ๑๐๐ ไร่ นั้น ก็คิดว่า ๕๐ ไร่ หรือ ๑๐๐ ไร่ ที่ทำประโยชน์ไม่ได้อย่างเต็มที่นั้น มันก็ให้ผลประโยชน์ที่คิดเป็นตัวเงินหรือเป็นอะไรขึ้นมาไม่ได้อย่างสมบูรณ์นัก แต่ว่าเป็นพื้นที่ขนาดเล็กลงแต่มีความสมบูรณ์และสามารถทำการเกษตรได้ตลอดปีและเมื่อเป็นอย่างนั้นแล้วนี่นะครับผลผลิตหรือผลประโยชน์ที่ได้รับเป็นรูปของตัวเงินก็ตามหรือผลผลิตทางด้านการเกษตรนั้น เราได้คำนวณดูแล้วครับไม่ได้ยิ่งหย่อนไปกว่าจำนวนมาก ๆ ที่ถือครองเดิมอยู่เลย ขอเน้นอีกครั้งหนึ่งว่าสิทธิในการถือครองนั้นก็ไม่ได้ถูกต้องตามกฎหมาย และก็มีความเป็นไปได้บ้างพื้นที่นะครับขึ้นไปถึงบริเวณบนพื้นที่สูงคือบริเวณบนพื้นที่เขา ซึ่งโดยสิทธิทางด้านกฎหมายไม่ว่าจะเปิดเล่มไหนแล้ว ก็รู้สึกได้ว่าในด้านนี้ไม่มีอย่างแน่นอนแล้วก็จะพยายามจะให้ชาวบ้านนั้นลงมาทำการเกษตรหรือทำพื้นที่ต่าง ๆ ทำประโยชน์นั้นในพื้นที่ราบที่เราสามารถส่งน้ำได้ และส่วนพื้นที่ที่อยู่บนเขานั้นเราก็จะสงวนไว้เป็นป่านะครับ สร้างป่าขึ้นมาซึ่งการสร้างป่าขึ้นมานั้น

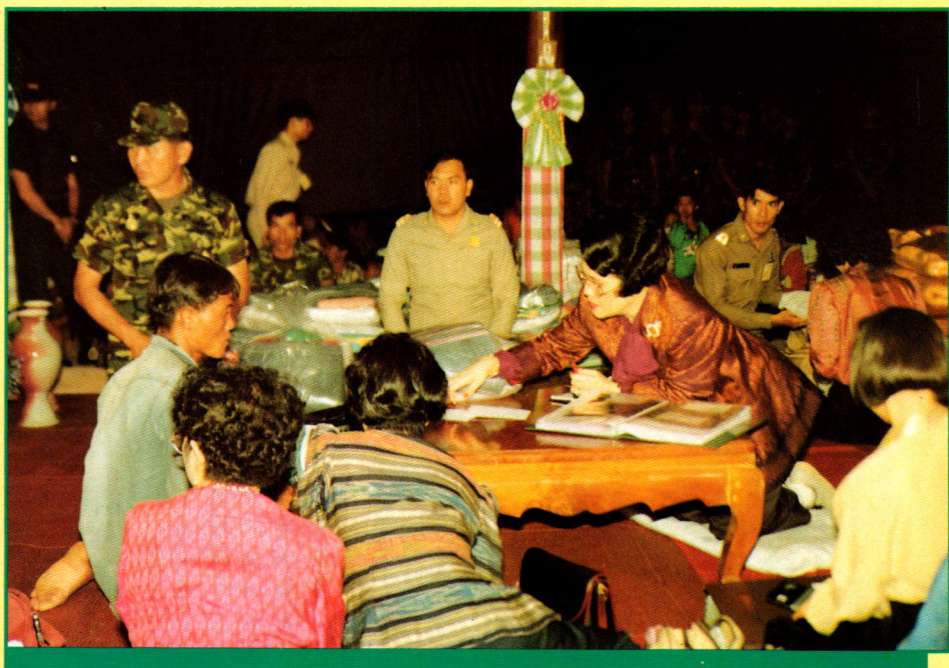
ก็ไม่ให้ประโยชน์ของผู้ใดเป็นของชาวบ้านที่อยู่ในบริเวณนั้นเอง
พื้นที่ก็จะมีความชุ่มชื้นอุดมสมบูรณ์ตลอดไป

และนอกเหนือไปจากนั้นที่ผมกราบเรียนในตอนต้นคือ
เราใช้ระบบเกษตรผสมผสานนี้เราจะเห็นได้ว่าพื้นที่เล็ก ๆ นั้น
กิจกรรมที่ลงไปนั้นหลากหลายนะครับ มีทั้งการปลูกพืชในลักษณะ
ต่าง ๆ กัน มีทั้งพืชไม้ยืนต้น ทั้งพืชผลที่เก็บเกี่ยวในระยะสั้น
นอกเหนือไปจากนั้นยังมีเรื่องเกี่ยวกับการปศุสัตว์ เลี้ยงเป็ด
เลี้ยงไก่ การประมงถ้าประกอบอาชีพในลักษณะดังกล่าวผล
ประโยชน์ผมเน้นอีกทีว่าจะได้สูงกว่า และนอกเหนือไปจากนั้นการ
ผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนพืชอะไรต่ออะไรต่าง ๆ นั้นะครับก็จะ
ทำให้พื้นดินนั้นไม่โทรมเร็วแล้วก็รายได้นั้นจะมีตลอดปีแทนที่จะ
เป็นในลักษณะสับปะรดหรือว่าพืชผลบางอย่างซึ่งเก็บได้เพียง
ปีละครั้งเดียวหรืออะไรทำนองนั้น และอีกประการหนึ่งการที่เอา
ชีวิตไปผูกกับการผลิตในลักษณะอย่างเดียวนั้นพอราคาตกขึ้นมา
หรืออะไรขึ้นมาก็เดือดร้อนกันหมดซึ่งจะเกิดขึ้นอยู่เสมอ นะครับ
แม้กระทั่งในปัจจุบันนี้ราคาสับปะรดเองก็ไม่ได้อยู่ในลักษณะที่ดี
นักมีขึ้น ๆ ลง ๆ เพราะฉะนั้นชีวิตเกษตรกรแขวนอยู่กับความ
ไม่แน่นอนตลอดเวลา ปีนี้ถ้าเราแปรสภาพการเกษตรเป็นลักษณะ
ที่เรากำลังดำเนินการอยู่นั้นก็เป็นการประกันหรือว่าเป็นการ
รับรองว่าประชาชนหรือราษฎรที่อยู่ในบริเวณนั้นก็จะได้ผล-
ประโยชน์อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยและก็ต่อเนื่องทั้งปี เป็นระยะ
เป็นช่วงเป็นตอนไปตามที่เราวางแผนกันไว้ซึ่งในขณะนี้เรื่องนี้
กระผมเรียนเลยว่าทางราษฎรก็เกิดความเข้าใจกันมากขึ้นทุกที
นะครับ ล่าสุดนี้ก็มีชาวบ้านราษฎรนั้นมาขอเข้าโครงการเป็น
จำนวนมากซึ่งในเรื่องนี้เราก็มองมีความดีใจมากนะครับ ยกเว้น
มีบางกลุ่มเล็ก ๆ ที่ยังไม่เข้าใจแต่ผมคิดว่าในเวลาในไม่ช้านี้
ความเข้าใจต่าง ๆ ก็เกิดขึ้น ผมเน้นอีกทีหนึ่งว่าเราจะสงวน
ประโยชน์ให้เกิดความสมดุลทุกด้านทุกกลุ่มทุกเหล่านะครับ
เราไม่เคยตัดผลประโยชน์อะไรในด้านนั้น ผมถือโอกาสเรียน
อีกนิดหนึ่งว่านอกเหนือไปจากนี้แล้วเรายังมีการทดสอบศึกษากัน
อยู่หลายประการด้วยกัน จะมีข่าวปรากฏอยู่ตลอดเวลาว่าเรา
มีการทดลองทดสอบ แม้กระทั่งการเลี้ยงกบหรืออะไรนี้นะครับ

ซึ่งอาจจะเป็นการเพิ่มรายได้ขึ้นมาอีกส่วนหนึ่ง นอกเหนือไปจากนั้น เรายังได้รับความร่วมมือจากทางด้านเอกชนเองในขณะนี้ก็มีสมาคมผู้ค้าเพชรพลอยไปตั้งโรงฝึกหัดอบรมให้ชาวบ้านทำเจียรในพลอยนะครับซึ่งก็ดำเนินการไปได้ดีทีเดียว มีชาวบ้านมาเข้ารับการอบรม และก็ประกอบเป็นอาชีพได้แล้วด้วยซ้ำไป ขณะนี้ก็เป็นอาชีพเสริมที่ให้รายได้ดีมาก และนอกเหนือไปจากนั้นแล้วนะครับในเรื่องการฝึกอบรมหรือในเรื่องการทางด้านสังคมนี้ก็เกิดผลขึ้นมามากมาย ความสมบูรณ์พูนสุขก็เกิดขึ้นมาทุกระดับ ทุกกลุ่มของชาวบ้านที่เดิวนะครับ ตั้งแต่นักเรียน หัวหน้าครอบครัวนะครับ ครอบครัวของราษฎรเองทุกกลุ่มละครับได้ประโยชน์หมดนะครับ แต่แน่นอนการได้ประโยชน์ในส่วนรวมของส่วนมากนี้ ก็จำเป็นจะต้องมีความเสียสละในบางส่วนจากบุคคลกลุ่มน้อยอยู่บ้างนะครับ เพื่อถนอมผลประโยชน์ส่วนใหญ่เอาไว้

สิริพร

ท่านผู้ฟังคะ การพัฒนาชนบทตามพระราชดำรินั้นเป็นกิจกรรมที่กระจายครอบคลุมอย่างกว้างขวางในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศโดยเฉพาะพื้นที่ที่ล้าหลังและทุรกันดารจะทรงให้ความสำคัญเป็นพิเศษและเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมพื้นที่เหล่านั้นอยู่เสมอ ทรงมุ่งเน้นในเรื่องพื้นฐานการพึ่งตนเองในระยะยาวโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นฐานในเรื่องของปัจจัยการผลิตที่จำเป็นเช่นแหล่งน้ำ ที่ดิน ป่าไม้ ตลอดจนความรู้ที่จะใช้ทรัพยากรเหล่านั้นเป็นประโยชน์สูงสุด ทั้งหมดนี้ก็ได้ทำให้พี่น้องในชนบทในโครงการพัฒนาตามแนวพระราชดำรินี้ในปัจจุบันได้รับประโยชน์อย่างมากและมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

เสด็จพระราชดำเนินบ้านจาระ กิ่งอำเภอเจริญศิลป์ จ.สกลนคร

เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรผลิตภัณฑ์โครงการศิลปาชีพ
ที่บ้านจาระ กิ่งอำเภอเจริญศิลป์ จ.สกลนคร

เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรโครงการศิลปาชีพ
ที่บ้านจาระ กิ่งอำเภอเจริญศิลป์ จ.สกลนคร

เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรศูนย์ฯ ภูพาน จ.สกลนคร

โครงการตามพระราชประสงค์ดอนขุนห้วย จังหวัดเพชรบุรี

ออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๒๓ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายงาน

นายยุกติ สาริกฤติ

นายทรงยศ นาคชำนาญ

ผู้จัดรายการ

พัชรินทร์ เขยกลั่นเทศ

เพลงไตเติ้ล จากฟ้า-สู่ดิน

บรรยาย (พัชรินทร์)

ดอนขุนห้วย เป็นหมู่บ้านอยู่ในตำบลเขาใหญ่ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดเพชรบุรี อยู่ห่างจากตัวจังหวัดเพชรบุรีประมาณ ๓๕ กิโลเมตร ซึ่งราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่ แต่มีปัญหาเรื่องสภาพพื้นที่ทำกินและรายได้ไม่เพียงพอต่อการครองชีพ แต่หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปประทับ ณ พระราชวังไกลกังวล หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นประจำในทุก ๆ ปี และได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรในบริเวณนั้น จึงทรงทราบปัญหาและสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนความยากลำบากของราษฎรในพื้นที่ จึงทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรี จัดหาที่ดินที่ยังรกร้างว่างเปล่าซึ่งยังสามารถประกอบการเกษตรได้ มาจัดสรรให้แก่ราษฎรและผู้ที่อพยพเข้ามาอยู่ใหม่ ดังนั้น โครงการตามพระราชประสงค์ดอนขุนห้วย จังหวัดเพชรบุรี จึงเกิดขึ้น

บรรยาย (พัชรินทร์)

โครงการตามพระราชประสงค์ดอนขุนห้วย จังหวัดเพชรบุรี ได้เริ่มดำเนินการในพื้นที่รกร้างว่างเปล่าที่สามารถประกอบการเกษตรได้ และบริเวณเขตป่าสงวนแห่งชาติ ในบริเวณพื้นที่ของ

ตำบลเขาใหญ่ ตำบลชะอำ อำเภอชะอำ ตำบลกลัดหลวง ตำบลท่าคอย อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี รวมพื้นที่ทั้งสิ้น ๑๒,๕๘๐ ไร่ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้าไปร่วมกันรับผิดชอบ ดำเนินงาน เช่น กรมป่าไม้ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ เป็นต้น สำหรับแนวพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานไว้ให้ในโครงการตามพระราชประสงค์ดอนขุนห้วย จังหวัดเพชรบุรี ในส่วนของกรมป่าไม้และกรมส่งเสริมสหกรณ์นั้น นายยุกติ สาริกภูติ อธิบดีกรมป่าไม้ และนายทรงยศ นาคชำนาญ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้เล่าให้ฟังดังนี้ค่ะ

อธิบดีกรมป่าไม้

“ในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนชาวไร่ในโครงการจัดสรรที่ดินดอนขุนห้วย เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๑๗ พระองค์ท่านได้มีกระแสพระราชดำรัสแนะนำทั้งราษฎรและทางราชการที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับป่าไม้ พระองค์ท่านทรงได้รับสั่งว่า ให้มีการสำรวจว่ามีพื้นที่ที่ถูกแผ้วถางทำลายไปทั้งหมดเท่าไร ควรจะปลูกป่าเป็นการเสริมเก็บน้ำซับเพื่อเป็นต้นน้ำลำธาร ในขณะเดียวกันพระองค์ท่านก็มองว่าเพื่อเป็นประโยชน์แก่ราษฎรในศูนย์ของโครงการและบริเวณข้างเคียงด้วย การปลูกต้นไม้ที่พระองค์ท่านได้ทรงมองว่าต้นไม้ที่จะให้ปลูกนั้นไม่ใช่เป็นประโยชน์แก่ทางราชการ แต่ทรงมุ่งในแง่ที่ว่า น่าจะต้องเป็นประโยชน์แก่ราษฎรด้วย นอกจากนั้นแล้วก็ควรจะต้องจัดทำถนนรอบเขตป่า เพื่อให้ได้เดินชมและตรวจป่าให้สะดวก นอกจากนั้น พระองค์ท่านยังทรงมองในแง่ว่า น่าจะต้องสร้างอ่างเก็บน้ำต่อไป สภาพป่าในขณะนั้นเสื่อมโทรมมากนะครับ แล้วก็ปรากฏว่ามีราษฎรบุกรุกทำลายเป็นอย่างมาก เพราะฉะนั้นจากพระราชกระแสพระราชดำรัสขั้นต้นดังกล่าวนี้ทางผู้แทนของกรมป่าไม้ก็คือ ป่าไม้เขต แล้วก็ท่านผู้ว่าราชการจังหวัด และก็หน่วยราชการต่าง ๆ ก็ได้เริ่มปรึกษาหารือกันนะครับว่า เราจะกำหนดพื้นที่ปลูกป่าอย่างไรบ้าง ก็โดยเฉพาะอย่างยิ่งมองในแง่พื้นที่ว่างเปล่า

หรือพื้นที่ที่ถูกบุกรุกแผ้วถาง มองในแง่การอนุรักษ์ดินและน้ำ ตลอดจนสร้างความชุ่มชื้นต่าง ๆ ให้แก่ต้นไม้ตามพระราชประสงค์ นะครับ เพราะฉะนั้นเมื่อมีการปรึกษาหารือกัน ก็มีการตั้งว่า ถ้าอย่างนั้นแล้ววัตถุประสงค์ต่าง ๆ นี้ก็ต้องชัด เพราะฉะนั้น ที่เกี่ยวกับกรมป่าไม้โดยตรง เราก็ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ๓ ประการ ซึ่งตรงกับทางพระราชดำริหรือตามกระแสพระราชดำรัสที่ทรงได้ มอบให้ไว้กับทางข้าราชการและราษฎร ก็คือ ต้องปรับปรุงฟื้นฟู สภาพป่าสงวนเสื่อมโทรมและการอนุรักษ์ต้นน้ำลำธารก็มอง ในแง่ว่าการอนุรักษ์ต้นน้ำลำธารนี้เป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นพวก ภูเขาต่าง ๆ นี้จะต้องพยายามรักษาไว้ วัตถุประสงค์ที่สอง ก็เพื่อให้ราษฎรที่อาศัยอยู่ในโครงการจัดสรรที่ดินดอนขุนห้วยนั้น ได้มีไม้ได้ใช้สอยในครัวเรือนในอนาคตนะครับ แล้วก็ประการ สุดท้ายก็คือให้ราษฎรซึ่งอยู่ในบริเวณข้างเคียงมีรายได้จากการที่ เข้ามาเป็นคนงานสร้างสวนป่าและมองในแง่ว่าเมื่อได้มีการจัดสรร ที่ให้แล้ว มีต้นไม้ที่ปลูกไว้เพื่อการใช้สอย เพราะฉะนั้นเรื่องการ บุกรุกทำลายป่าก็คงไม่มีนะครับ เพราะฉะนั้น ๓ ประเด็น ดังกล่าวนี้นี้ก็ตรงกับที่พระราชดำรัสที่ทรงรับสั่งไว้ นะครับในครั้งนั้น”

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์ให้ ดำเนินการตามแบบอย่างศูนย์สาธิตสหกรณ์โครงการหุบกระพง โครงการดอนขุนห้วยจึงได้ดำเนินการเพื่อพัฒนาที่ดินรกร้าง ว่างเปล่าและขาดความอุดมสมบูรณ์ ให้สามารถนำมาใช้ในการ ประกอบการเกษตรได้ แล้วนำไปจัดสรรให้กับราษฎรที่ยากจน และไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง อันนี้เป็นวัตถุประสงค์แรกนะครับ วัตถุประสงค์ที่สองก็เพื่อเป็นการเผยแพร่วิชาการเกษตรที่ เหมาะสม ที่จะช่วยเพิ่มผลผลิตให้แก่เกษตรกร โดยตั้งศูนย์ทดลอง และสาธิตการเกษตร ทั้งในเรื่องการเพาะปลูก กาเลี้ยงสัตว์ ในสภาพที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำเช่นนั้น โดยมีส่วนราชการ ที่เกี่ยวข้องเข้าไปให้การสนับสนุนและพัฒนาในด้านวิชาชีพ ต่าง ๆ เหล่านั้น วัตถุประสงค์ประการที่สาม ก็เพื่อนำวิธีการสหกรณ์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกร ในเรื่องสินเชื่อ การตลาด

การส่งเสริมการเกษตรตลอดจนสร้างให้เกิดอุตสาหกรรมสหกรณ์ และการช่วยตนเองในหมู่สมาชิกสหกรณ์ด้วยกัน หลังจากได้ดำเนินการปรับปรุงสภาพพื้นที่สำหรับการประกอบการเกษตร และเผยแพร่วิธีดำเนินการสหกรณ์แล้วนะครับ เกษตรกรเริ่มมีความต้องการเงินทุนเพื่อการผลิตปัจจัยในการผลิต และต้องการขายพืชผลให้ได้ราคาดีขึ้น กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงได้เข้าไปดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ในเขตโครงการดอนขุนห้วย และได้จดทะเบียนเป็นสหกรณ์การเกษตรดอนขุนห้วยเขมดแดง จำกัด เมื่อวันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๐ จากนั้นสหกรณ์ก็ดำเนินการต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์แก่สมาชิกสหกรณ์ต่อไปครับ.”

บรรยาย (พัชรินทร์)

ราษฎรในบริเวณพื้นที่โครงการตามพระราชประสงค์ ดอนขุนห้วย จังหวัดเพชรบุรี ได้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น มีพื้นที่ทำกิน มีการพัฒนาอาชีพ และมีรายได้เพียงพอเพราะพื้นดินได้รับการพัฒนา มีการปลูกสร้างสวนป่า ดังนั้นจึงไม่ประสบกับภาวะแห้งแล้งอีกต่อไป และผลผลิตก็ได้ผลทำรายได้ให้กับครอบครัว มีสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นสนับสนุนเงินทุนและตลาด โดยกรมป่าไม้ได้เข้าไปดำเนินการตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๑๘ และกรมส่งเสริมสหกรณ์ดำเนินงานตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๑

อธิบดีกรมป่าไม้

“กรมป่าไม้เราเริ่มมีการปลูกต้นไม้เนครับ ตั้งแต่ปี ๒๕๑๘ เป็นต้นมา เราได้เริ่มปลูกมาโดยตลอด ถึงปี ๒๕๓๑ เราสามารถปลูกได้ในเนื้อที่ประมาณ ๗,๖๐ ไร่ นะครับแล้วก็ปี ๒๕๓๒ ปีนี้เองก็มีการปลูกสร้างสวนป่าอีกประมาณอีก ๕๐๐ ไร่ และก็คงจะดำเนินการไปทุก ๆ ปี ประเด็นที่ทางกรมป่าไม้มองก็ที่ทรงรับสั่งว่า ไม้ต่าง ๆ ที่จะต้องเป็นประโยชน์แก่ราษฎร เพราะฉะนั้นเมื่อคำนึงถึงพระราชดำริดังกล่าวนี้เราก็มมีการปลูกเช่น กระถินณรงค์ แล้วก็สนทะเล สีสียด พวกหูกวาง สะเดา มะม่วง หิมพานต์ แล้วก็ไม้แดง นะครับ แล้วนอกจากนั้นพวกมะฮอกกานี กิติ มะม่วงปากีดี พวกขี้เหล็ก พวกประดู่ก้ามปู มะเกลือ เพราะฉะนั้นรวมแล้วผมขอเรียนว่าเราในการวางแผนของแต่ละปีโดยมีการกำหนดจำนวนไว้นั้น แต่ละปีเช่นกันนะครับ เรามีการกำหนดว่าพืช ๑๕ ชนิด หรือต้นไม้ ๑๕ ชนิด ซึ่งเราก็พิจารณาแต่ละปีว่าควรจะทำการใดบ้าง เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าทางราษฎรนี้

ได้มีรายได้มาโดยตลอด จากการที่เขามาเป็นลูกจ้างในการปลูกสร้างสวนป่า ระยะของการปลูกนั้นครับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะแรกนั้นเรายินยอมให้ทางประชาชนเข้ามาใช้พื้นที่ที่ปลูกไม้ล้มลุกได้ เพราะฉะนั้นถือว่าทางราษฎรเองก็มีรายได้ไม่ว่าจะมองในพืชใด สามารถที่จะเอาไปใช้ได้เลยนะครับ อย่างไรก็ตามระยะหลังนี้เราเริ่มมาปลูกเน้นในเรื่องสะเดามากขึ้นนะครับ เพราะว่าสะเดานี้มองในแง่เป็นไม้ซึ่งสามารถรับประทานได้ สามารถเอาไปขายที่ตลาดได้ เป็นรายได้แน่นอนครับ ในขณะเดียวกันความรู้วิชาการขณะนี้มีถึงขั้นว่าสามารถที่จะสกัดใบสะเดาต่าง ๆ นี้ เอามาใช้ในการเป็นสารเคมีปราบศัตรูพืชได้ เพราะฉะนั้นก็ถือว่าเป็นประโยชน์เช่นกัน ระยะหลังตั้งแต่ปี ๒๕๒๙ เป็นต้นมา เราเริ่มมองต้นยูคาลิปตัสซึ่งเป็นไม้โตเร็ว ก็เริ่มมีการเข้าไปปลูกบ้างเพราะว่าเป็นต้นไม้ค่อนข้างจะโตเร็ว แต่อย่างไรก็ตามก็ไม่ได้หมายความว่าเราจะมุ่งไม้ยูคาลิปตัสอย่างเดียว เรามุ่งไม้ซึ่ง ๑๕ ชนิด ตามที่ผมได้กราบเรียนให้แต่ต้น สำหรับปีต่อไปนั้นเราก็คงจะไม่หยุดยั้งในการที่จะให้มีการเพิ่มสวนป่าขึ้นทุก ๆ ปี เพราะว่าเรามองในแง่กระแสพระราชดำริที่ดี มองในแง่ว่าน่าจะต้องสร้างความชุ่มชื้นให้เกิดขึ้นในดอนขุนห้วยนะครับ เพราะฉะนั้นถ้าเกิดความชุ่มชื้นต่าง ๆ ก็คงจะเรียกน้ำเรียกฝนต่าง ๆ มา ที่เคยเป็นที่คล้าย ๆ ค่อนข้างจะแห้งแล้ง ในอนาคตก็คงจะมีน้ำมากขึ้นนะครับ ซึ่งนี่ก็ต้องใช้เวลา."

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ "เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๑ นะครับ กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้จัดตั้งสำนักงานศูนย์สาธิตสหกรณ์โครงการดอนขุนห้วยขึ้น เพื่อให้ศูนย์สาธิตสหกรณ์แห่งนี้ทำหน้าที่ประสานงานและให้ความช่วยเหลือแนะนำด้านการบริการงานสหกรณ์ การก่อสร้างปัจจัยพื้นฐาน ตลอดจนการประกอบอาชีพของสมาชิกสหกรณ์ในโครงการ โดยประสานงานกับส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สรุปผลการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ดังนี้ครับ การพัฒนาปัจจัยขั้นพื้นฐานเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญนะครับ การอพยพราษฎรเข้าไปตั้งถิ่นฐานในที่ใหม่ ๆ เช่นนั้นจำเป็นจะต้องสร้างปัจจัยขั้นพื้นฐานให้เกิดความสะดวกในการใช้ที่ดินและอยู่อาศัย คือมีการสร้างถนนจัดระบบชลประทานเพื่อให้เหมาะสมกับพื้นที่เหล่านั้น สำหรับ

เรื่องการพัฒนาอาชีพนั้น ต้องยอมรับนะครับว่าโครงการดอนขุนห้วยนั้น เราใช้ที่ดินที่ค่อยๆอุดมสมบูรณ์มาทำการเกษตร ฉะนั้นเรื่องการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพจึงเป็นเรื่องสำคัญ สำหรับโครงการนี้นั้นเราได้ส่งเสริมให้สมาชิกสหกรณ์ได้ทำการปลูกพืชไร่ต่าง ๆ และเพื่อให้การประกอบอาชีพของสมาชิกสหกรณ์ได้ผลดีขึ้น เราจึงได้กำหนดเป็นโครงการขึ้นมา ๓ โครงการนะครับ โครงการแรกนี้เป็นโครงการปลูกสับปะรด เพราะว่าสภาพดินฟ้าอากาศตรงนั้นเหมาะที่จะปลูกสับปะรด การพัฒนาอาชีพโครงการที่สองก็คือสนับสนุนให้สมาชิกสหกรณ์ปลูกหอมเลียงไหม เพราะว่าบริเวณนี้สามารถที่จะปลูกหอมเลียงไหมได้ อีกเรื่องหนึ่งในเรื่องการพัฒนาอาชีพก็คือ การส่งเสริมให้สมาชิกสหกรณ์ทำการทำสวนครัวและเลี้ยงสัตว์ควบคู่กันไปด้วย เพราะว่า ๒ สิ่งนี้ ถ้าทำได้ก็จะทำให้มีการใช้แรงงานในครอบครัวมากขึ้น เป็นทางหนึ่งที่ทำให้สมาชิกสหกรณ์มีรายได้เพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ก็เป็นเรื่องที่ได้ทำการส่งเสริมให้สมาชิกสหกรณ์ทำสวนครัวเลี้ยงสัตว์ จากการส่งเสริมในเรื่องการทำสวนครัวเลี้ยงสัตว์นั้น สมาชิกสหกรณ์จะมีพืชผักที่สะอาดบริสุทธิ์ใช้ในครัวเรือน เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายใช้สอยในตลาดก็ได้ด้วย อนึ่ง ในการที่ราษฎรได้รวมตัวกันเป็นสหกรณ์นั้น กรมส่งเสริมสหกรณ์ก็สนับสนุนให้สหกรณ์การเกษตรทำเนนธุรกิจต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกสหกรณ์ ส่งเสริมให้สหกรณ์ดำเนินธุรกิจเป็นปีกแผ่นมั่นคงและก็สนับสนุนให้สหกรณ์นั้นดำเนินธุรกิจทั้งในด้านการส่งเสริมการประกอบการเกษตรในด้านสินเชื่อ วัสดุการเกษตร การซื้อการขายนะครับ ปัจจุบันเรามีสมาชิกสหกรณ์ของสหกรณ์การเกษตรดอนขุนห้วย จำนวนสมาชิก ๑๔๙ ครอบครัว แบ่งออกเป็น ๖ กลุ่ม สหกรณ์นี้มีทุนเรือนหุ้นและเงินฝากของสหกรณ์ ๔๙,๔๐๐ บาทเศษ มีทุนดำเนินงานของสหกรณ์ ๕๓,๓๐๐ บาท นะครับ”

พัชรินทร์

ก็เป็นทีที่ทราบกันดีนะค่ะว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระทัยในด้านสหกรณ์อย่างยิ่งทีเดียว และในโครงการดอนขุนห้วยนี้ก็เช่นกันนะค่ะ ก็มีสหกรณ์การเกษตรดอนขุนห้วยจำกัด ซึ่งกรมส่งเสริมสหกรณ์เข้าไปดำเนินการอยู่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริบ้างอย่างไรหรือไม่คะ

อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ “ในระยะหลังนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ได้ทรงพระราชดำริในเรื่องนี้ แต่ก็ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทนะครับ แก่ผู้นำสหกรณ์การเกษตร ว่า สหกรณ์เป็นของดี แต่ต้องสร้างให้สหกรณ์แข็งแรงด้วยความสามัคคี ด้วยเมตตาซึ่งกันและกัน ด้วยการคำนึงซึ่งกันและกัน และด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน ขอให้ทุกคนที่เป็นสมาชิกและเจ้าหน้าที่ทุกคน สามารถที่จะสร้างวิธีการระบบการสหกรณ์ของประเทศไทยให้แน่นแฟ้น แข็งแรงยิ่งขึ้น.”

พัชรินทร์

ก็เป็นทีที่ทราบกันนะค่ะว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระทัยและก็ทรงเห็นความสำคัญของป่าไม้ ดังนั้นโครงการตามพระราชดำริทุกโครงการ รู้สึกว่าจะมีกรมป่าไม้เข้าไปร่วมรับผิดชอบด้วยนะค่ะ แล้วในโครงการตามพระราชประสงค์ดอนขุนห้วยนี่ละค่ะ ทรงมีพระราชดำริเพิ่มเติมหรือว่าทรงพระราชทานคำแนะนำหรือว่าเพื่อความก้าวหน้าของโครงการนี้ อย่างไรบ้างหรือไม่ค่ะ

อธิบดีกรมป่าไม้

“พระองค์ท่านทรงพอพระทัยนะครับ เพราะว่าที่รับสั่งมาก็เป็นเรื่องไม่ต่าง ๆ ซึ่งใช้ในการปลูกนั้น ก็ให้เป็นไม้ ๓ อย่างนะครับ เช่นไม้ใช้สอยนะครับ เอาไว้เป็นไม้ฟืนไม้ทำถ่าน แล้วก็เป็นไม้ประเภทสำหรับเป็นไม้ในการก่อสร้างนะครับ แล้วก็ไม่สุดท้ายที่พระองค์ท่านรับสั่งก็คือเป็นไม้เกี่ยวกับไม้ผลนะครับ.”
กษัตริย์-เกษตร

เพลง

บรรยาย (พัชรินทร์)

ท่านผู้ฟังคะ ปัจจุบันราษฎรในบริเวณพื้นที่โครงการตามพระราชประสงค์ดอนขุนห้วย จังหวัดเพชรบุรี มีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการพัฒนาอาชีพในหลาย ๆ ด้าน เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง เพื่อชีวิตใหม่ที่สดใสกว่าเก่า ทั้งนี้เพราะพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระมหากษัตริย์ของชนชาวไทย ที่ทรงปรารถนาให้ราษฎรของพระองค์อยู่ดีกินดีและมีความสุขนั่นเอง

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเพื่อปวงประชา ในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๓๒ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

ผู้จัดรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์

ไตเติ้ล

จากฟ้า - สู่ดิน

เพลง

“หนึ่งในหัตถ์ราชบุรุษ”

บรรยาย (สิริพร)

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงประกอบพระราชกรณียกิจในเรื่องต่าง ๆ เป็นอันมาก นอกเหนือจากงานอันเป็นแบบแผนประเพณีปฏิบัติแล้วยังทรงงานพิเศษอีกหลายอย่าง มีพระราชดำรัสอันหนึ่งซึ่งเรามักจะเอามาอ้างถึงอยู่บ่อย ๆ คือพระราชดำรัสที่ว่า “เรามิได้พึงพอใจกับการที่เพียงแต่เยี่ยมเยียนราษฎรหรือทำแต่เพียงสิ่งที่เคยทำกันเป็นประเพณีเราต้องพยายามทำดีกว่านั้น เราต้องพยายามช่วยรัฐบาล ส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น เพราะเราเป็นประเทศด้อยพัฒนา ดังนั้นการเพียงแต่ไปเยี่ยมเยียนราษฎรเพราะถือว่าเป็นหน้าที่ที่ประมุขของประเทศจะต้องทำตามประเพณีนั้น เป็นเรื่องไร้สาระหากเราไม่สามารถมีส่วนร่วมในการบรรเทาความทุกข์ยากของประชาชนแล้ว เราก็ต้องถือว่า การเป็นประมุขของประเทศประสบความสำเร็จ” ด้วยเหตุนี้ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ จึงทรงพยายามทุกวิถีทางที่จะช่วยให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีขึ้น เมื่อพระองค์โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวออกไปยังถิ่นทุรกันดารห่างไกลในชนบทนั้น ทรงพิจารณาถึงความเป็นไปในการดำรงชีวิต ปัญหาที่ชาวบ้านต้องเผชิญอยู่ได้ทรงแนะนำในเรื่องของการทำมาหากิน การดูแลสุขภาพ สุนัขและการศึกษา เพราะทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ประชาชน

เหล่านี้พ้นจากความยากจน เจ็บไข้ และความไม่รู้ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถทรงเอาพระทัยใส่เป็นพิเศษอยู่ ๓ ประการ คือ หนึ่ง การฟื้นฟูศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านของไทย ซึ่งได้เติบโตมาเป็นมูลนิธิศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในเรื่องที่สอง คืองานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและประการที่สาม คือ งานปลูกฝังคุณธรรม

เพลง
สิริพร

“หนึ่งในหัตถ์ราษฎร”

พระราชกรณียกิจที่สำคัญมากประการแรก คือด้านอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเพื่อลูกไทยหลานไทยได้สำนึกในความเป็นชาติเอกราชของไทยนั้น พระราชกรณียกิจด้านนี้มีรายละเอียดอย่างไรบ้าง ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้เล่าให้ฟังดังนี้

ดร.สุเมธ

เหตุที่พระองค์ได้โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวออกไปยังถิ่นทุรกันดารในชนบทนั้นะครับ ได้ทรงพิจารณาถึงความจำเป็นในการดำรงชีวิต ปัญหาที่ชาวบ้านเผชิญอยู่นะครับ และก็ ได้ทรงแนะนำถึงเรื่องการทำมาหากิน การดูแลสุขภาพและการศึกษา และก็ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ประชาชนต่าง ๆ เหล่านี้ ได้พ้นจากความยากจน ความเจ็บป่วย และความไม่รู้ นะครับ แล้วพร้อมกันนั้นะครับ ในระหว่างที่เสด็จประพาสนั้นก็ ได้ทรงเห็นว่า ในท้องถิ่นต่าง ๆ มีศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านในแต่ละภาคซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่ามาก และก็ เป็นสิ่งที่ชุกช่อนอยู่ในวิถีชีวิตของผู้คนที่พระองค์ได้พบเห็นในท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งนับวันสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็จะสูญหายไปเรื่อย ๆ ถึงแม้ว่าจะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตโดยตรงของประชาชน ในท้องถิ่นต่าง ๆ ก็ตาม คุณค่าในสิ่งที่เรามีอยู่ในชาติบ้านเมืองในเรื่องนี้นั้น ได้ทรงเห็นนะครับ... ได้ทรงเห็นถึงความน่าดู ความน่าสนใจ และคุณค่าต่าง ๆ ที่ชุกช่อนอยู่เบื้องหลังของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านเหล่านี้ เพราะฉะนั้นจึงให้ความสนพระทัยในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก เพราะว่าประโยชน์จะมีถึงสองประการด้วยกัน คือประการแรก ถ้าหากเราช่วยให้ชาวบ้านได้พัฒนาหัตถกรรมพื้นบ้านต่าง ๆ เหล่านี้ ก็จะเป็นการช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวชนบท หนทางเพิ่มเติมมาอีกหนทางหนึ่ง และประการที่สองนั้นก็ เป็นเรื่องสำคัญมาก ก็คือการอนุรักษ์ศิลปพื้นบ้านแต่โบราณนะครับ อันเป็นสมบัติล้ำค่าของชาติ

ให้คงอยู่ เพราะฉะนั้นด้วยเหตุผลสองประการนี้แหละครับ จึงได้มีการ
จัดตั้งมูลนิธิศิลปาชีพพิเศษขึ้นในปีถัดมาจำไม่ผิดประมาณปีพุทธ-
ศักราช ๒๕๑๙ ครับ

สำหรับมูลนิธิศิลปาชีพพิเศษนี้ก็จะเข้าไปส่งเสริมสนับสนุน
ให้ราษฎรในท้องถิ่นต่าง ๆ จะได้ใช้เวลานอกเหนือจากฤดูกาลเพาะปลูก
มาประดิษฐ์งานหัตถกรรมประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะที่วัสดุพื้นบ้าน
ความชำนาญและฝีมือที่อยู่แต่ดั้งเดิม เพราะฉะนั้นก็จะเห็นว่าในภาค
ต่าง ๆ ก็จะมีศิลปหัตถกรรมในลักษณะที่แตกต่างกันไป แล้วแต่พื้นที่
อยู่อย่างเป็นต้นว่าในภาคใต้ก็เรื่องการทอผ้าเกือบมีทุกภาคจะเป็น
ลายทอก็ตาม หรือว่าลักษณะการทอก็จะแตกต่างกันไป สำหรับ
ภาคใต้ก็มีการปั่นฟูกการทอผ้าดอกลายพิรุณเป็นต้นนะครับ ลายราชวัตร
ลายดอกมะลิ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของภาคใต้ พอราษฎรที่ทอผ้า
มีฝีมือแล้ว พระองค์ท่านก็จะให้เริ่มทอใหม่แล้วก็เริ่มส่งเสริมการปลูก
หม่อนเลี้ยงไหมหรือว่าจะเป็นลักษณะเป็นครบวงจรพอสมควรนะครับ
อีกอันหนึ่งอย่างในภาคใต้ก็เป็นเรื่องจักสานย่านลิพานะครับซึ่งเป็น
ไม้เลื้อยประเภทเฟิร์นที่ขึ้นอยู่ทั่วไปในป่าภาคใต้ ก็ได้นำมาจักสาน
เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น กระเป๋า พาน ถาด หมวก ตะกร้า กำไลมือ
หรืออะไรต่าง ๆ นะครับ ซึ่งย่านลิพานี้ก็มีความแข็งแรงมากเก็บ
เอาไว้ได้เป็นสิบ ๆ ปีทีเดียว นอกเหนือไปจากนั้นก็มีสานเสื่อกระจูด
นะครับ จักสานหวายเย็บปักถักร้อยอะไรต่ออะไรต่าง ๆ สำหรับ
ภาคเหนือก็มีโครงการทอผ้าด้วยเช่นกันนะครับ มีการทอผ้าไหม
ผ้ายก ผ้าตีนจก และผ้าฝ้ายเนื้อหนานะครับมาทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ
ในภาคอีสานก็มีผ้าที่เรารู้จักกันดีครับเป็นที่นิยมอยู่ในขณะนี้คือการ
ส่งเสริมทอผ้าไหมมัดหมี่นะครับ ซึ่งเป็นศิลปะเฉพาะถิ่นที่เก่าแก่
หรือมีชื่อเสียงมาก นอกเหนือไปจากนั้นก็ยังเพิ่มเรื่องเครื่องปั้นดินเผา
เซรามิค นะครับ จังหวัดสกลนคร

นี่ละครับก็คือสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ก็เป็นเรื่องที่ได้ทรงพัฒนาขึ้นมา
แล้วก็ศิลปาชีพนี้ก็มีศูนย์ใหญ่อยู่ ๒ ศูนย์ด้วยกัน คือ ที่พระราชวัง
สวนจิตรลดาแห่งหนึ่งซึ่งเป็นศูนย์หลัก และก็ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร
ได้ทรงรวบรวมผู้ที่มีความรู้จากถิ่นต่าง ๆ มาเป็น “ครูช่าง” เพื่อถ่ายทอด
งานศิลปะพื้นบ้านนี้ให้แก่เยาวชนไว้เพื่อเป็นการต่อเนื่องเพื่อไม่ให้
สูญหายไปทั้งหมดนะครับ อันนี้ละครับก็เป็นเรื่องของศิลปาชีพ ซึ่ง

ทำดีกว่าศิลปะเดิมที่มีอยู่ด้วยซ้ำไปเพราะว่าอาจจะเป็นลักษณะการ
ออกแบบ ลวดลาย สีสน อาจจะไม่ถูกใจตลาดนักนะครับ แต่ว่าเมื่อ
ได้ทรงนำมาพัฒนาแล้วก็มีสภาพที่ดีขึ้นทั้งด้านคุณภาพ ความสวยงาม
อะไรต่ออะไรต่าง ๆ เป็นการอนุรักษ์วิธีการผลิตต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย
นะครับ

สิริพร

นอกจากในด้านศิลปวัฒนธรรมแล้ว ในด้านอนุรักษ์และ
พัฒนาสิ่งแวดล้อมก็เป็นอีกด้านหนึ่งที่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรม-
ราชินีนาถ ทรงห่วงใยและได้พระราชทานแนวพระราชดำรินี้ในด้านนี้
ไว้หลายแนวทางด้วยกัน

ดร.สุเมธ

ในด้านสภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของเราที่ถูก
ทำลายที่นำเป็นห่วงอย่างยิ่งและเป็นปัญหาใหญ่ เพราะฉะนั้นตั้งแต่
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ที่ ๖ และโดยเฉพาะในฉบับที่ ๗ ที่เราเตรียม
กันอยู่ในขณะนี้ครับ เราเน้นเรื่องสภาพแวดล้อมและทรัพยากร
ธรรมชาติมากเลยนะครับ แล้วก็ความจริงในเรื่องนี้นั้นพระองค์ได้ทรง
สนพระทัยมาก่อนล่วงหน้าเป็นเวลานานแล้วนะครับ เพราะฉะนั้น
จะเห็นได้ว่า ได้ทรงทอดพระเนตรเห็นความสำคัญเชื่อมโยงระหว่าง
ชีวิตมนุษย์กับธรรมชาตินี้ครับ ว่ามีความใกล้ชิดผูกพันกันอย่างมาก
ที่สุดเลย เพราะฉะนั้นจึงทรงพยายามที่จะกระตุ้นให้ราษฎรมีความรัก
ความผูกพันและคุ้มครองรักษาป่าครับ ในเวลานี้ที่ภาคอีสานที่ได้
มีจุดเริ่มต้นก็ได้มีโครงการป่ารกน้ำ ซึ่งในป่ารกน้ำนี้ก็ได้มีการเริ่มต้น
ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๒๕ นะครับ ที่บ้านถ้ำตัว อำเภอส่องดาว
จังหวัดสกลนคร เพราะฉะนั้นสำหรับโครงการนี้ก็มุ่งให้ราษฎรได้มี
ความรักในพื้นที่และก็ดำเนินการเอง โดยทรงคัดเลือกราษฎรที่ยากจน
รู้สึกว่าจะเป็น ๑๓ ครอบครัวด้วยกัน มาเป็นตัวอย่างแล้วจัดที่ดิน
ให้ราษฎรปลูกพืชหมุนเวียน และปลูกไม้โตเร็วที่ใช้ทำฟืนและถ่าน
นะครับ ครอบครัวละประมาณ ๓-๕ ไร่ และนอกเหนือไปจากนั้น
ก็จะมีการสร้างนางข้าว เรือนเพาะชำ เล้าไก่ บ่อน้ำ อะไรต่ออะไร
ต่าง ๆ เพื่อให้ราษฎรต่าง ๆ เหล่านี้นะครับ ได้ใช้ประโยชน์จากไม้
ในฐานะที่เป็นปัจจัย ๔ เลยครับ เป็นไม้ที่ให้เพื่อการบริโภค ไม้เพื่อ
ใช้สอย ไม้เพื่อใช้เผาถ่าน อะไรต่ออะไรต่าง ๆ เหล่านี้นะครับ

เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่ามันเป็นปัญหาที่สอดคล้องกับชีวิต
จริงของราษฎรทีเดียว ที่นี้พอราษฎรรู้จักปรากฏว่าตอนระยะหลังนี้

โดยเฉพาะอำเภอสว่างแดนดิน อำเภอสองดาว อำเภวาริชภูมิ ได้ร่วมมือร่วมใจกันปลูกป่าถวายพระบรมราชินีนาถจำนวนหลายพันไร่เลยทีเดียวนะครับ แล้วสิ่งที่ดีที่สุดก็คือไม่ประสงค์ที่จะรับสิ่งตอบแทนจากพระองค์เลยนะครับ

ในขณะนั้นะครับ โครงการปาร์กน้ำนั้นก็ได้ขยายการดำเนินการไปทั่วทุกจังหวัดเลย แล้วก็ได้ทรงรับโครงการเหล่านั้นไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์นะครับ โดยกรมป่าไม้นั้นรับหน้าที่ในการจัดหาและสนับสนุนด้านกล้าไม้ และฝึกอบรมราษฎร ให้มีความรู้ในการเพาะชำกล้าไม้ตามโครงการปาร์กน้ำตั้งแต่เริ่มมาจนกระทั่งบัดนี้ ที่นั้นนอกเหนือไปจากนี้แล้วนะครับ สิ่งประกอบจากป่าก็คือเรื่องสัตว์ป่า นก อะไรต่ออะไรต่าง ๆ ก็ได้ถูกทำลายจากความเจริญและสังคมมนุษย์ที่รุกรานเข้าไปอย่างไม่หยุดหย่อนนั้น ก็ได้ทรงสนพระทัยในเรื่องนี้เป็นอย่างมากเลยนะครับ ซึ่งทรงถือว่าพระองค์ทรงเป็นนักอนุรักษ์ธรรมชาติที่แท้จริงก็ว่าได้ มีงานใหญ่ ๆ อย่างเป็นต้นว่างานอนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลที่เกาะมันใน จังหวัดระยอง ซึ่งก็ได้พระราชทานที่ดินส่วนพระองค์ให้จัดตั้งเป็นศูนย์อนุรักษ์พันธุ์เต่าทะเลขึ้นเป็นศูนย์อยู่ที่นั่น เพราะว่าเต่าทะเลถูกทำลายไปและนำกระดองเต่าไปเป็นสินค้าออกจนเกือบจะสูญพันธุ์แล้วนะครับ และนอกเหนือไปจากนี้ก็ได้ทรงเสด็จไปที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวงหลายครั้งนะครับ ก็ได้มีพระราชดำริให้กรมป่าไม้อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติไว้ที่นั่น อีกแห่งหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นโครงการตามพระราชดำริด้วยก็คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าที่ภูเขี้ยว จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งสภาพป่าสมบูรณ์ดีมากเกือบจะสมบูรณ์ที่สุดในประเทศไทยในขณะนี้ก็ว่าได้ มีสัตว์ป่าอยู่อย่างมากเลย ก็มีการดำเนินการอนุรักษ์สัตว์ป่าที่นั่น นอกเหนือจากนั้นเรายังไม่มุ่งรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอย่างเดียวแต่หากว่าได้ทรงมีพระราชดำริให้ทำการอบรมให้ราษฎรที่อยู่บริเวณรอบ ๆ นั้นได้รู้จักคุณค่าของป่าเพื่อให้เขาได้มีส่วนเข้ามาได้รักษาด้วยนะครับ เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าสำหรับเรื่องการอนุรักษ์สัตว์ป่านั้นได้ทรงมีโครงการอนุรักษ์ทั่วประเทศเลยนะครับ สำหรับภาคเหนือก็มีโครงการสวนสัตว์เปิดที่ศูนย์ปางตอง อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน นะครับ ภาคกลางก็มีศูนย์เพาะเลี้ยงขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่กล่ำบน อำเภอสระแก้ว จังหวัดปราจีนบุรี แล้วก็บริเวณวัดญาณสังวราราม นะครับ แล้วก็ในภาคใต้ก็มีศูนย์เพาะ-

เลี้ยงขยายพันธุ์สัตว์ป่าโคกไม้เรือ จังหวัดนราธิวาส เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่าทุกภาคเลยนะครับ เนื่องจากสัตว์ป่าต่าง ๆ เหล่านี้ก็มี ลักษณะที่ไม่เหมือนกันนะครับ แตกต่างกันไปแต่ละท้องถิ่น เพราะ ฉะนั้นในขณะนี้นะครับก็ได้มีการจัดตั้งโครงการต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ สัตว์ที่หายากและใกล้จะสูญพันธุ์อย่างเช่นว่า กระซู่ ช้างป่า กระทิง เสี่ยงผา เป็ดกา ไก่ฟ้าพญาลอ ไก่ฟ้าหน้าเขียว นกหัว นกแว่น อะไรต่าง ๆ เหล่านี้นะครับ ได้รับการพัฒนาและก็ได้รับการอนุรักษ์ เป็นอย่างดีเลยนะครับ ผมคิดว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่มีค่ามากและก็สอดคล้อง กับปัญหาที่เกิดขึ้นกับในประเทศด้วยครับ

สิริพร

พระราชกรณียกิจอีกด้านหนึ่งนั้นก็คือการปลูกฝังคุณธรรม และทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ดร.สุเมธ

เรื่องการพัฒนาเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วว่าการพัฒนา นั้นถ้าหากว่าพัฒนาแต่ทางด้านวัตถุอย่างเดียว นั้นพอระยะยาวเข้า สังคมทั้งสังคมก็จะอยู่ในสภาพที่อาจจะไม่มีคุณค่าอย่างที่เรารู้สึกไว้ เพราะฉะนั้นได้ทรงมุ่งไปเรื่องคนมาก และก็คนในลักษณะทางด้าน จิตใจ ไม่ใช่ทางด้านวัตถุอย่างเดียว ก็ได้มีการพัฒนาในโครงการ ปลูกฝังคุณธรรมที่บ้านแม่ตะไคร้ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้ทรงเลือกใช้ หลักคุณธรรมเบื้องต้นของพุทธศาสนานะครับมาเป็นแกนนำในการ พัฒนา เพื่อให้หลักธรรมต่าง ๆ หรือคำสอนต่าง ๆ เหล่านี้นำมาซึ่ง ความเจริญมั่นคงและก็สงบสุข ไม่ว่าจะระดับบุคคล ท้องถิ่น สังคม หรือประเทศชาติก็ตาม เพราะฉะนั้นจะเห็นได้ว่าได้ทรงไปสนพระทัย ในจุดที่มีความสำคัญที่สุด คือเรื่องจิตใจ เพราะเวลานี้สังคมต่าง ๆ อย่างที่เรามองเห็นนะครับ ความเจริญทางด้านวัตถุนี้มีอย่างมากมาย มีมากมายจนกระทั่งเป็นที่ตื่นเต้นกันทั่วโลกเลย เป็นที่น่าทึ่งมาก ความเจริญเติบโตต่าง ๆ แต่ทางด้านสังคมนั้นพร้อม ๆ กัน ก็เป็น ลักษณะที่สวนทางกัน เพราะฉะนั้นได้ทรงเห็นปัญหาในเรื่องนี้ จึงได้ มุ่งที่จะมีโครงการปลูกฝังคุณธรรมขึ้นเป็นตัวอย่างเพื่อให้มีการฝึก เจริญขึ้นมาเป็นพระที่ดีมีความรู้และก็เป็นผู้ปฏิบัติธรรมอย่างแท้จริง แล้วก็ถ่ายทอดหลักธรรมต่าง ๆ นั้นไปสู่ที่ชาวบ้าน และจากชาวบ้าน ก็ไปถ่ายทอดสู่ชาวบ้านด้วยตนเองเป็นลักษณะลูกโซ่กันไปนะครับ สำหรับโครงการที่แม่ตะไคร้นี้ก็เป็นโครงการที่เราเรียกว่าเป็นโครงการ นำร่องหรืออะไรก็แล้วแต่ในเขตภาคเหนือ

นอกเหนือไปจากนั้นพระองค์ท่านก็ยังมีการพัฒนาบุคลากรต่าง ๆ หรือทรัพยากรมนุษย์ในลักษณะที่ให้มีการช่วยเหลือตนเองได้ด้วย อย่างเป็นต้นว่าโครงการฝึกเป็นลักษณะหมอชาวบ้าน หรืออนามัยหมู่บ้านให้เขารู้จักรักษาตัวเองหรืออะไรต่าง ๆ ในทำนองนี้ ซึ่งแต่ละครั้งที่แปรพระราชฐานไปนั้นก็มีการฝึกอบรมเยาวชนหรือสุภาพสตรีในหมู่บ้านนั้นให้รู้จักวิธีการรักษาสุขภาพอนามัยหรือสาธารณสุขมูลฐานอะไรต่ออะไรต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อจะนำความรู้ที่ได้รับมาอบรมต่าง ๆ เหล่านั้นไปช่วยเหลือชาวบ้านที่ตัวเองเป็นอยู่ เพราะฉะนั้นสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ตามนะครับ จะเป็นสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่สอดคล้องกับปัญหาและตรงกับความต้องการของสภาพและปัญหาของหมู่บ้านในชนบทของเราที่มีอยู่ในขณะนี้ นี่แหละครับคือหลักการหรือว่ากิจกรรมต่าง ๆ ๓ ประการที่ได้ทรงมีพระราชกรณียกิจโดยตลอดมาครับ

สิริพร

ท่านผู้ฟังคะ พระราชกรณียกิจทั้งหลายทั้งปวงที่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถได้ทรงปฏิบัติมาทั้งหมดนับว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่ปวงประชาและประเทศชาติของเราเป็นที่ยิ่งยงยิ่งที่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ท่านได้สรุปดังนี้

ดร.สุเมธ

ประเทศของเรานั้นมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงมาก ทุกฝ่ายลงความเห็นว่ายประเทศไทยนั้นประสบความสำเร็จในการพัฒนาประเทศอย่างน่าพอใจทีเดียวนะครับ แต่ในขณะที่ประเทศไทยของเรากำลังเปลี่ยนแปลงไปในอัตราที่รวดเร็วมากอย่างที่เรารู้กัน สังคมก็อาจจะต้องการดุลยภาพอะไรบางอย่างมาคอยบอกให้เราช้าลงอีกสักนิดหนึ่งหยุดคิดถึงบางสิ่งบางอย่างที่กำลังจะถูกกลืนหายไป เพราะฉะนั้นเราจะเห็นได้ว่าพระองค์ท่านนั้นได้ทรงทำหน้าที่ในตรงนี้อย่างดีที่สดุเลยนะครับ ปัญหาของประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายจะมีลักษณะที่คล้าย ๆ กันคือ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมถูกทำลายอย่างรวดเร็วตามอัตราความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศนะครับ รากฐานทางวัฒนธรรมและศิลปะประจำชาติสูญหายไปพร้อมกับกาลเวลา และคนรุ่นคุณปู่คุณย่าอะไรต่าง ๆ นี้ทางด้านสังคมก็ขาดแก่นสารอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ

เพราะฉะนั้นงานที่พระองค์ได้ทรงริเริ่มสร้างไว้ ทั้งงานด้านศิลปาชีพพิเศษ งานด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โครงการหุบกะพงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๓๒ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

นายทรงยศ นาคชำนาญ

ผู้จัดรายการ

ปราณี ศรีสุกใส

ไต่เตล

บรรยาย (ปราณี)

จากฟ้า - สุคัน

ท่านผู้ฟังคะ ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ก็เป็นเกษตรกร ทั่วทุกภาคของประเทศเรา จะมีทั้งชาวนา ชาวไร่ ชาวสวน ชาวประมง ที่มีทั้งประสบความสำเร็จ มีรายได้ดีในอาชีพการเกษตร และมีทั้งที่ไม่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งปัญหาที่เกษตรกรไม่ประสบความสำเร็จก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ อย่างเช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ลักษณะดิน น้ำ เงินทุน และเทคโนโลยีใหม่ ๆ นะคะ และปัญหาดังกล่าวนั้นได้เกิดขึ้นกับเกษตรกรในเขตนิคมสร้างตนเองเขื่อนเพชร อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี ในเรื่องของการผลิตและจำหน่ายพืชผลที่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการครองชีพ ซึ่งปัญหาของเกษตรกรกลุ่มนี้ได้ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท เมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรในอำเภอลำลูกเกดเมื่อปี ๒๕๐๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวน ๓ แสนบาทเป็นทุนในการเพาะปลูก และจากนั้นเป็นต้นมา โครงการหุบกะพงอันเนื่องมาจากพระราชดำริจึงได้เกิดขึ้น โดยที่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือสำนักงานเลขาธิการ กปร. จะได้เล่าให้ฟังในรายละเอียดของจุดเริ่มต้นและวัตถุประสงค์ของโครงการดังนี้ค่ะ

ดร.สุเมธ

สำหรับโครงการนี้ถือว่าเป็นโครงการประวัติศาสตร์ก็ว่าได้ เพราะว่าได้เริ่มขึ้นมาเป็นเวลาหลายสิบปีมาแล้ว ก็สืบเนื่องมาจาก

การเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานประทับแรม ณ พระราชวัง
ไกลกังวลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถ ในระหว่างเสด็จแปรพระราชฐานนั้นก็ให้ทรง
ทราบวา บริเวณนิคมสร้างตนเองเขื่อนเพชร ได้มีราษฎรประมาณ
๔๐ ครอบครัวที่มีอาชีพปลูกผักสวนครัวเลี้ยงชีพ แต่ว่ามีปัญหาในการ
ขายผลผลิตและมีกำไรน้อย ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ เพราะฉะนั้น
ประชาชนกลุ่มนี้ได้ขอความช่วยเหลือจากราชการและเอกชนตลอดมา
เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถจึงได้เสด็จพระราชดำเนิน
ทรงเยี่ยมเยียนราษฎรกลุ่มนี้ และทรงเริ่มต้นด้วยการพระราชทาน
พระบรมราชานุเคราะห์สิ่งอุปโภคบริโภคและปัจจัยด้านการผลิตอยู่
ตลอดมา คือนับตั้งแต่ที่เสด็จ เยี่ยมราษฎรก็ทรงไปเยี่ยมติด ๆ กัน
เป็นเวลาหลายปีทีเดียว และทรงมีพระราชดำริกับกระทรวงมหาดไทย
ว่า ควรจะจัดพัฒนาที่ดินที่รกร้างว่างเปล่าให้กับราษฎรที่ต้องการ
ช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันนั้นได้เข้ามาทำงาน
ทำมาหากินเป็นปึกเป็นแผ่นตลอดไป เพราะฉะนั้นจึงได้ทรงเลือกพื้นที่
หนึ่งในเขตอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งพื้นที่นี้เรียกว่า หุบกะพง
หรือหุบตาพง คือห่างถนนเพชรเกษมเข้าไปประมาณ ๕ กม. และ
พื้นที่ดังกล่าวนี้มีประมาณสักหมื่นไร่ เป็นที่รกร้างว่างเปล่าที่ถูกทอดทิ้ง
เป็นเวลานาน หลังจากนั้น ได้ทรงตั้งวัตถุประสงค์ไว้เพื่อจะดำเนินการ
อะไรบ้าง สำหรับวัตถุประสงค์หลักก็คือ เพื่อช่วยเหลือสมาชิกชาวไร่
ชาวนาสวนผัก ซึ่งพระองค์ได้ทรงมีพระราชกระแสเกล้าให้ฟังเลยว่า
สมาชิกกลุ่มนี้มีสภาพที่ไม่พอกินพอใช้ ก็ให้การทำกินให้พอแค่อดตาย
ทั้งที่ทำกินและที่อยู่อาศัย และประการที่สองก็เพื่อเป็นการทดลอง
ดำเนินการเป็นตัวอย่างในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดผลผลิต
ด้านการเกษตรให้สูงสุด ในประการที่สาม เพื่อให้เกษตรกรได้ประกอบ
อาชีพเกษตรกรรมให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และให้มีความรู้ความ
เข้าใจในการช่วยตนเองตามหลักของการพัฒนาตนเอง และประการ
สุดท้ายนั้น ก็เพื่อส่งเสริมให้ราษฎรที่เป็นสมาชิกให้มีการรวมกลุ่ม
ประกอบอาชีพในการเกษตรกรรม ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
เป็นพื้นฐานในการจัดตั้งเป็นรูปสหกรณ์ต่อไปนะครับ

ปราชญ์

ในเรื่องของการดำเนินการโครงการละคะ ได้มีผู้เข้ามาร่วม
รับผิดชอบจากสถาบันหรือหน่วยงานใดบ้างคะ

หลังจากนั้นก็ให้มีหน่วยราชการหลายหน่วยทีเดียว เช่น สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานประมาณ กรมการปกครอง กรมวิเทศสหการ ซึ่งแต่เดิมนั้นได้มีกระทรวงเก่าอยู่ ๒ กระทรวงคือ กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานเหล่านี้ได้ร่วมมือกันจัดทำโครงการพัฒนาชนบทขึ้น เรียกว่า โครงการไทย-อิสราเอลเพื่อพัฒนาชนบท ซึ่งขณะนี้ได้มีชื่อใหม่เรียกว่า ศูนย์พัฒนาชนบทหุบกะพง อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี และอยู่ในความควบคุมดูแลของกรมส่งเสริมสหกรณ์ตั้งแต่นั้นมาจนถึงทุกวันนี้ เริ่มแรกในปีพุทธศักราช ๒๕๐๗ เป็นลักษณะตั้งศูนย์สาธิตทดลองการเกษตรประมาณ ๕๐๐ ไร่ เพื่อทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ ก่อนที่จะแนะนำให้เกษตรกรอพยพไปจัดตั้งเป็นหมู่บ้านตัวอย่างอย่างที่เราเห็นอยู่ทุกวันนี้ และต่อมาราวกลางปี ๒๕๑๐ ทางโครงการก็ได้เริ่มคัดเลือกเกษตรกรเข้ามารวมในโครงการ ซึ่งในระยะตอนต้นนั้นได้จัดสรรให้ครอบครัวละ ๑๕ ไร่ เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตชลประทาน ๗ ไร่ และพืชไร่อยู่ในเขตน้ำฝนประมาณ ๑๘ ไร่ ต่อจากนั้น ได้ทำการทดลองจนกระทั่งสำเร็จจากครอบครัวเกษตรกร ๒-๓ ครอบครัว จนกลายเป็น ๑๒๐ ครอบครัวอพยพเข้ามาตั้งหลักแหล่งทำมาหากินในศูนย์สาธิตต่อไป ซึ่งในระยะต่อมาอีกไม่นานเกษตรกรเหล่านี้ก็ได้จัดตั้งเป็นหมู่บ้านเกษตรกรตัวอย่างขึ้น ภายใต้ของศูนย์สาธิตนี้ อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์เรื่อยมา ซึ่งผมคิดว่า ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่า เมื่อช่วยเหลือตนเองได้แล้ว เกื้อกูลได้เป็นอย่างดีแล้ว ผลสุดท้ายก็จะเป็นสหกรณ์ เวลานั้นก็ได้เป็นแล้วนะครับ ในรูปสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด โดยจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๑๔ ซึ่งเวลานั้นสมาชิกได้ดำเนินการกิจการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้ารุ่งหน้าขึ้นมาตามลำดับนะครับ

บรรยาย

จากแนวพระราชดำริในการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัดขึ้น เมื่อปี ๒๕๑๔ ด้วยความร่วมมือของราษฎรในพื้นที่โครงการประมาณ ๑๒๐ ครอบครัวนั้น ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด จะได้ดำเนินการเจริญก้าวหน้าไปอย่างไรแค่ไหนนั้น คุณทรงยศ นาคชำนาญ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้เล่าว่า

คุณทรงยศ

ปัจจุบัน สหกรณ์แห่งนี้มีสมาชิก ๓๕๘ ครอบครัว และเมื่อเป็นสหกรณ์ก็ต้องมีทุนดำเนินการ การจัดหาทุนสหกรณ์นั้นก็มีหลาย

วิธี แต่ว่าวิธีหนึ่งก็คือการให้สมาชิกสหกรณ์ไปหั่นในสหกรณ์ ขณะนี้ก็มีทุนเรือนหุ้นอยู่ ๖ แสนบาทเศษ มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น หมายถึงทุนดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ทั้งปี ๗ ล้าน ๔ แสนบาทเศษ มีทุนสำรองของตนเอง ๖ แสนบาทเศษ มีทุนสะสมประมาณ ๒ แสน ๖ หมื่น ๙ พันบาทเศษ มีพนักงาน ๑๑ คน การดำเนินงานธุรกิจต่าง ๆ นั้นก็มีเรื่อง การประกอบอาชีพ การจัดหาสินค้าหรือวัสดุการเกษตรมาจำหน่ายให้แก่สมาชิกสหกรณ์ เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช อุปกรณ์การเกษตรอื่น ๆ อันนี้ก็จะทำให้สมาชิกสหกรณ์ได้ซื้อสินค้าต่าง ๆ ในราคาเป็นธรรม อีกเรื่องหนึ่งก็คือ สหกรณ์ได้ดำเนินธุรกิจในด้านตลาด ยิ่งสหกรณ์ส่งเสริมให้สมาชิกปลูกอะไรแล้วนี้ ก็ต้องมองตลาดกำกับเอาไว้ด้วยครับ จากนั้นก็จะรวบรวมพืชผลของสมาชิกนั้นจำหน่ายให้กับพ่อค้าทั่วไป หรือจัดตั้งเป็นร้านค้าขึ้นมาเพื่อให้ประชาชนได้ซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคจากผู้ผลิตโดยตรง จะทำให้ได้ของดีและราคาย่อมเยา นอกจากนั้นแล้ว เรายังได้จัดบริการในเรื่องการเตรียมดิน มีการจัดหาเครื่องมือทุ่นแรงมาทำการไถเพื่อเป็นการลดต้นทุนให้กับสมาชิกด้วย เราส่งเสริมให้สมาชิกใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด สำหรับในเรื่องของการส่งเสริมการประกอบอาชีพนั้น เราก็มีการส่งเสริมให้ปลูกไม้ยืนต้น เช่น มะม่วง ขนุน มะพร้าว มะม่วงหิมพานต์ เป็นต้น มีการส่งเสริมให้ปลูกหน่อไม้ฝรั่ง มะเขือเทศ ผักต่าง ๆ มีการส่งเสริมให้ปลูกพืชไร่ ได้แก่ อ้อย สับปะรด ข้าวโพด กระเจี๊ยบแดง นอกจากนั้นยังส่งเสริมให้ปลูกศรনারายณ์ เพราะว่าเป็นพืชที่ทนแล้ง และใช้โยป่านไปทำประโยชน์ได้ และจากการปลูกศรনারายณ์นี้ทำให้เกิดโครงการศิลปาชีพพิเศษขึ้น สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้ทรงมีพระราชดำริให้สมาชิกทำอุตสาหกรรมในครัวเรือนขึ้น ปรากฏว่าในปี ๒๕๓๐ สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ทำจากป่านศรনারายณ์เป็นเงินถึง ๑ ล้าน ๗ แสน ๓ หมื่น ๘ พันบาทเศษ ในปี ๒๕๓๑ จำหน่ายได้เป็นเงินถึง ๑ ล้าน ๖ แสน ๗ หมื่น ๙ พันบาทเศษ และในปี ๒๕๓๒ ในเวลา ๖ เดือน จำหน่ายได้ถึง ๓ ล้าน ๔ แสนบาทเศษครับ

บรรยาย

ปัจจุบัน ศูนย์สาธิตสหกรณ์โครงการหุบกะพง กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแนะนำด้านการบริหารงานสหกรณ์ การจัดที่ดิน การสร้างปัจจัยพื้นฐาน และการประกอบอาชีพ

ของสมาชิกสหกรณ์ในโครงการ โดยจะประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานของโครงการและการประกอบอาชีพของเกษตรกรไปสู่วัตถุประสงค์ของโครงการ จากการดำเนินงานโครงการหุบกะพงมาตั้งแต่ปี ๒๕๐๗ จนถึงบัดนี้ ได้ทำให้ความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมของเกษตรกรในโครงการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้างนั้น เรามาฟังจากบอกเล่าของบุคคลทั้ง ๒ ท่านคือ คุณทรงยศ นาคชำนาญ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ และ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ กปร. ที่มีโอกาสเดินทางไปตรวจเยี่ยมโครงการ

คุณทรงยศ

ในการดำเนินงานร่วมกันในรูปสหกรณ์การเกษตรหุบกะพงพอจะพูดได้ว่า โดยส่วนรวมแล้วสมาชิกสหกรณ์มีความเป็นอยู่และรายได้ที่สูงขึ้น เช่น สมาชิกสหกรณ์จะมีบ้านเป็นตึก อาคารโอ่งพอสถควรราคาเป็นแสน การจัดของในบ้านก็ดูเป็นระเบียบเรียบร้อยดีขึ้น ในการทำกินในการใช้ที่ดินทำการเกษตรก็ได้ใช้เทคโนโลยีมาพัฒนาการผลิตให้ได้ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น มีการปลูกหน่อไม้ฝรั่ง มีการปลูกกระเจี๊ยบแดง มีการปลูกพืชผักอนามัย เราส่งเสริมให้สมาชิกสหกรณ์ใช้พื้นที่ที่ขาดแคลนน้ำทำพืชไร่อื่น ๆ เราส่งเสริมให้ปลูกอ้อย ปลูกสับปะรด เป็นอาชีพเสริมเป็นรายได้เสริมนะครับ เพราะฉะนั้น โดยสรุปห้องหอดีขึ้น การทำมาหากินดีขึ้น อีกเรื่องหนึ่งที่จะเป็นเครื่องชี้ความเจริญของโครงการนี้ เกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินเข้าไปทำมาหากินในโครงการมีความรักใคร่ ความกลมเกลียวสามัคคีกันดีนะครับ มีความเคารพนบถนอม มีการปฏิบัติตามผู้นำของโครงการนี้ และถ้าหากเราได้ส่งเสริมโครงการนี้ต่อไป ก็คิดว่าสมาชิกของสหกรณ์จะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การที่เกษตรกรในโครงการหรือนอกโครงการมีความเป็นอยู่ที่ดีนั้นเป็นที่ปรารถนาของรัฐบาล เพราะว่ารัฐบาลเชื่อว่า ที่ใดที่เกษตรกรหรือประชาชนมีฐานะที่ดีขึ้นนั้น บริเวณนั้นย่อมมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง อันนี้เป็นประโยชน์อย่างกว้าง ๆ ในโครงการหุบกะพงอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวครับ

ดร.สุเมธ

บัดนี้ ถ้าหากท่านผู้ใดได้เข้าไปเยี่ยมหมู่บ้านหุบกะพง ก็จะเห็นได้ว่าเขาอยู่ดีกันหมดแล้วตามที่มีพระราชดำริทุกประการและสิ่งสำคัญที่สุดนั้น ได้ทรงเน้นให้เห็นว่า ความสามัคคีระหว่างสมาชิก

นั้น ความสุจริต ความขยัน ความซื่อสัตย์ระหว่างกันนั้น เป็นความสำเร็จที่ทำให้เกิดความสำเร็จแก่ราษฎรเหล่านี้ ซึ่งก็ได้พิสูจน์ว่าเป็นความจริง เราพบว่าช่วงเวลา ๘ ปี คือช่วงปี ๒๕๑๘ ถึงปี ๒๕๒๕ เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นถึง ๗ เท่าตัว คือจาก ๖,๔๔๗ บาท เพิ่มขึ้นเป็น ๕๐,๘๑๑ บาท เป็นผลสำเร็จที่น่าภูมิใจมากนะครับ เพราะว่าเฉลี่ยแล้ว ๑ ปี เพิ่มขึ้นเป็นเท่าตัว ซึ่งปัจจุบันเรามีตัวเลขใหม่ว่า เกษตรกรหุบกะพงมีรายได้เฉลี่ยครอบครัวละ ๖๕,๐๐๐ บาท แต่อย่างไรก็ตามสมาชิกของโครงการก็ยังขาดสำนักถึงหน้าที่มากนัก เพราะสถานการณ์ของสหกรณ์ก็ไม่ค่อยดีนักเหมือนตอนแรก จะเห็นได้จากสมาชิก ๘๐% มีหนี้สินค้างชำระต่อสหกรณ์โดยเฉลี่ยรายละ ๑๗,๐๐๐ บาทด้วยซ้ำไป แต่ถ้ามองข้ามปัญหานี้ไป จะเห็นว่าตัวโครงการจริง ๆ ผมว่าประสบความสำเร็จ ผมอยากอัญเชิญพระราชดำรัสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีต่อสมาชิกสหกรณ์ว่า “อย่าง ที่บอกไว้เมื่อ ๑๐-๑๕ ปีมาแล้วว่า เราเริ่มต้นกันอย่างไร บ้านก็จะเป็นบ้านไม้ไผ่ พื้นก็เป็นพื้นธรรมดา ต่อไปเราจะมีบ้านเป็นไม้ กระดาน แล้วก็จะมีพื้นเป็นซีเมนต์เป็นคอนกรีต และต่อไปเราก็จะมีบ้านเป็นตึกได้อย่างดี เรื่องบ้านเป็นไม้ไผ่เป็นตึกหรืออิฐนั้น มันเป็นเรื่องภายนอก แต่เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าเรามีความเจริญขึ้น แล้วความเจริญนี้สร้างด้วยอะไร สร้างด้วยความตั้งใจ สร้างความสามัคคีของเหล่าสมาชิก สร้างด้วยความบริสุทธิ์ใจ ด้วยความสุจริตใจ” เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเล็งเห็นแล้วว่า ประชาชนหรือราษฎรที่อพยพเข้ามาในพื้นที่นี้จะประสบความสำเร็จแน่นอนเลย และเหตุการณ์ในการปฏิบัติก็จะเป็นจริงอย่างที่ ได้ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งไว้ครับ

เสด็จพระราชดำเนินศูนย์ฯ ภูพาน จ.สกลนคร

อ่างเก็บน้ำห้วยพาลเสือ

เสด็จพระราชดำเนินศูนย์ศึกษาพัฒนาโครงการพิบูลทอง จ.นราธิวาส

เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมเขียนราษฎรใน จ.นราธิวาส

โครงการจัดตั้งโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์จาก กระจูด สนับสนุนโครงการศูนย์ศึกษาพัฒนา พิกุลทอง อ.เมือง จ.นราธิวาส อันเนื่องมาจาก พระราชดำริ (โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เพื่อพัฒนา เสื่อกระจูด)

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๓๒ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

นายอินทร์สร ปิ่นขยัน

น.ส.อุษณา ปรียากร

ผู้จัดรายการ

สิริพร ทองคำวงศ์

ไต่เตล

สิริพร

จากฟ้า - สุคัน

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถนั้นทรงพระปรีชา
และเห็นการณ์ไกลอย่างยิ่ง สนพระราชหฤทัยในงานด้านศิลป-
หัตถกรรมของช่างฝีมือสาขาต่าง ๆ ซึ่งเป็นเอกลักษณ์อันล้ำค่า
ของชาติไทยว่างามและประณีตไม่เป็นรองใครไม่ว่าจะเป็นงาน
ศิลปหัตถกรรมของภาคใดก็ตาม เมื่อสมเด็จพระนางเจ้าพระบรม-
ราชินีนาถ โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแปรพระราชฐาน
ไปยังภาคใต้ ทรงเห็นงานฝีมืออย่างหนึ่งของชาวภาคใต้ที่ควร
อนุรักษ์ไว้คือการทอเสื่อกระจูด สมเด็จพระนางเจ้าพระบรม-
ราชินีนาถ จึงมีพระราชดำริให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้าไป
แนะนำช่วยเหลือชาวบ้านในการทอเสื่อกระจูดและหาทางที่จะ

พัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งนี้นอกจากจะอนุรักษ์ศิลปในด้านนี้ของภาคใต้ไว้แล้ว ก็ยังจะช่วยให้ราษฎรมีรายได้เพิ่มทำให้เศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น

ปัจจุบันนี้ทางกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม โดยกองอุตสาหกรรมในครอบครัวได้รับสนองพระราชดำริจัดตั้งโครงการโรงงานผลิตภัณฑ์จากกระจูด สนับสนุนโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง จังหวัดนราธิวาส อันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น นายอินทร์สร ปิ่นขยัน ผู้อำนวยการกองอุตสาหกรรมในครอบครัว กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้เล่าถึงความ เป็นมาของโครงการโรงงานผลิตภัณฑ์จากกระจูด ให้ทราบดังต่อไปนี้

นายอินทร์สร

ผมขออนุญาตกราบเรียนความเป็นมาพอสังเขปเลยนะครับ ด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานประทับแรม ณ พระตำหนักทักษิณราชินีวศน์ จังหวัดนราธิวาส ระหว่างวันที่ ๑๒ สิงหาคม - ๓ ตุลาคม ๒๕๒๔ พระองค์ได้เสด็จทรงเยี่ยมราษฎรในเขตพื้นที่ จังหวัดนราธิวาส ได้ทอดพระเนตรเห็นสภาพพื้นที่และความจำเป็น ที่จะยกระดับความเป็นอยู่และภาวะเศรษฐกิจของประชาชนใน พื้นที่ของจังหวัดให้ดีขึ้น จึงได้ทรงพระราชดำริและทรงมีพระราช กระแสรับสั่งต่อเจ้าหน้าที่และผู้ติดตามเสด็จให้พิจารณาปรับปรุง กิจการด้านการพัฒนาต่าง ๆ

ภายหลังจากที่ได้ทรงมีพระราชดำริแล้ว จังหวัดนราธิวาส และสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) จึงได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการ จัดตั้งโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนา โดยใช้ชื่อว่า “ศูนย์ศึกษา การพัฒนาพิกุลทอง” และต่อมา กปร. ได้อนุมัติหลักการในการ ดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๒๕ โดยมีสำนักงานเลขานุการ กปร. เป็นผู้ประสาน งานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการจัดทำแผนงานและ งบประมาณสนับสนุนต่อไป

การจัดตั้งศูนย์ศึกษาพัฒนาพิภุลทอง เพื่อที่จะไปสู่การดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแบบผสมผสานให้สอดคล้องกันในหลาย ๆ ด้าน โดยเน้นถึงเรื่องการพัฒนา หรือการใช้ประโยชน์พื้นที่ดินพรุ นั้น โดยสรุปวัตถุประสงค์หนึ่งของโครงการศูนย์ศึกษาพัฒนาพิภุลทอง คือ เป็นศูนย์กลางการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพทางด้านเกษตร และศิลปหัตถกรรม ที่ทำจากวัสดุพื้นเมืองให้กับราษฎรในหมู่บ้านบริเวณที่ตั้งอยู่โดยรอบพื้นที่โครงการ เพื่อให้ใช้อุปโภคภายในครอบครัว และเหลือเป็นสินค้าเพื่อจำหน่าย ในกรณีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ดำเนินการขออนุมัติจัดตั้งโรงงานผลิตภัณฑ์กระจุตและกกขึ้น ภายในบริเวณที่ตั้งโครงการศูนย์ศึกษาพัฒนาพิภุลทอง อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

สำหรับโครงการจัดตั้งโรงงานผลิตภัณฑ์กระจุต ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมนี้เป็นโครงการหนึ่ง ที่จะมีส่วนในการพัฒนาพื้นที่ดินพรุตามพระราชกระแสรับสั่งดังกล่าวข้างต้น

เนื่องจากในพื้นที่ดินพรุของจังหวัดนราธิวาสหลายแห่งปรากฏว่า มีวัตถุดิบประเภทต้นกระจุตขึ้นอยู่จำนวนมาก ซึ่งราษฎรนำมาสานเป็นเสื่อกระจุตสำหรับใช้เองและจำหน่ายอยู่บ้างแล้ว แต่เสื่อกระจุตดังกล่าวยังไม่มีการนำมาประดิษฐ์เป็นเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่งแต่อย่างใด ซึ่งสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปได้เป็นอย่างดีไม่แพ้เสื่อกก แต่ต้นกระจุตที่ราษฎรนำมาสานเป็นเสื่อกระจุตมีลักษณะตันโต เมื่อนำมาประดิษฐ์เป็นผลิตภัณฑ์ไม่สวยงาม และกระจุตที่จะนำมาทำผลิตภัณฑ์ได้สวยงามนั้นจะต้องเป็นต้นกระจุตเล็กยาวและเหนียว ซึ่งจะต้องมีการทดลองและวิจัยในเรื่องต้นกระจุตเพื่อให้ได้ต้นกระจุตที่มีคุณสมบัติดังกล่าว

ศิริพร

คะ สำหรับขั้นตอนของการดำเนินงานในโครงการจัดตั้งโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์จากกระจุต ในโครงการพิภุลทองนะคะ ทางกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ดำเนินการอย่างไรบ้างคะ

นายอินทร์

ครับ กระผมขอกราบเรียนขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นดังต่อไปนี้ครับ เราเริ่มมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ และ ๒๕๒๖ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ค้นคว้าและทดลองนำเสื่อกระจุตจากราษฎรมาแปรรูปตัดเย็บทำเป็นผลิตภัณฑ์ของใช้ต่าง ๆ เพื่อ

ทดลองตลาดพร้อมพัฒนารูปแบบต่าง ๆ ซึ่งปรากฏว่าเป็นที่นิยมของตลาดทั่วไป

ในงบประมาณ ๒๕๒๖ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้เสนอโครงการจัดตั้งโรงงานผลิตภัณฑ์กระจูด ในคณะอนุกรรมการจัดทำแม่บทโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง และสำนักงานคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กปร. ได้อนุมัติจัดสรรงบประมาณให้จัดตั้งโรงงานกระจูดขึ้นภายในบริเวณที่ตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

ปีงบประมาณ ๒๕๒๖ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจะขออนุมัติเงินงบประมาณจัดซื้อครุภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับใช้ในโรงงาน เช่น จักรอุตสาหกรรม โต๊ะฝึกอาชีพการตัดเย็บ ตู้เหล็กเครื่องมือรถบรรทุกเล็ก โต๊ะปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครื่องมืออุปกรณ์การตัดเย็บทำผลิตภัณฑ์จากเสื่อกระจูด

ต่อมาในปีงบประมาณ ๒๕๒๗ โรงงานผลิตภัณฑ์กระจูดได้ก่อสร้างเมื่อปลายเดือน มกราคม ๒๕๒๗ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ส่งเจ้าหน้าที่ไปประจำโรงงานจำนวน ๖ คน ในวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ ได้ดำเนินการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

จัดสถานตากแห้ง จัดห้องแสดงผลิตภัณฑ์กระจูด ติดตั้งวางระบบการผลิตของโรงงาน

ศึกษาสำรวจสภาพทั่วไปของหมู่บ้านบิรวาร โดยจัดให้เจ้าหน้าที่ไปศึกษาแหล่งกระจูด วิธีการเตรียมวัตถุดิบ การสานเสื่อกระจูดของแต่ละหมู่บ้านเพื่อวางแผนการส่งเสริมและการฝึกอบรม

ศึกษาและทดลองการตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์จากเสื่อกระจูด ตลอดจนการออกแบบและศึกษาวิธีการลดขั้นตอนการผลิต

ทดสอบและทดลองเครื่องรีดกระจูด ซึ่งกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ประดิษฐ์ขึ้นโดยใช้มอเตอร์เพื่อลดการสูญเสียต้นกระจูดจากที่ราษฎรได้ใช้ไม้ทุบหรือตำเพื่อให้ต้นกระจูดแบน

การฝึกอบรมราษฎร ได้เริ่มในเดือน เมษายน ๒๕๒๗
โดยแบ่งการฝึกอบรมเป็น ๒ ประเภท

๑. การฝึกอบรมการเย็บ การใช้เครื่องจักรอุตสาหกรรม
และการบำรุงรักษาใช้เวลาทำการฝึก ๗ วัน

๒. การฝึกอบรมการตัดเย็บผลิตภัณฑ์จากเสือกระจุด
ใช้เวลาการฝึก ๓๐ วัน

ต่อมาในปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
ได้ร่วมกับจังหวัดนราธิวาสจัดงานวันกระจุด ที่บริเวณศูนย์ศึกษา
การพัฒนาพิกุลทอง จัดให้มีการประกวดเสือกระจุด การแข่งขัน
สานเสือกระจุด และจัดนิทรรศการการแสดงสาธิตการทำอาชีพ
อุตสาหกรรมในครอบครัวประเภทต่าง ๆ โดยสมเด็จพระนางเจ้าฯ
พระบรมราชินีนาถได้เสด็จทอดพระเนตรและพระราชทานรางวัล
แก่ผู้ชนะการประกวดและแข่งขัน

ต่อมาในปีงบประมาณ ๒๕๒๘ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
ได้ดำเนินการฝึกอบรมการเย็บ การใช้จักรอุตสาหกรรม การ
บำรุงรักษา การฝึกอบรมทำผลิตภัณฑ์จากเสือกระจุดอย่างต่อเนื่อง
ได้คัดเลือกราษฎรที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วรับจ้างทำผลิตภัณฑ์
จากเสือกระจุด โดยจัดเงินทุนหมุนเวียนของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
รับซื้อและจัดจำหน่าย และยังได้จัดฝึกอบรมการกลึงไม้
การตีเหล็ก ให้กับราษฎรในหมู่บ้านบิรารของโครงการ

นอกจากนี้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้รับซื้อเสือกระจุด
จากราษฎร เพื่อนำมาดัดแปลงตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ โดยโรงงาน
จะกำหนดขนาดความกว้างความยาวของเสือ ตลอดจนแบบลวดลาย
ที่ต้องการ เพื่อนำมาตัดเย็บเป็นผลิตภัณฑ์ได้ลงตัวไม่มีเศษสูญเสีย
และเป็นการลดต้นทุนการผลิต

สำหรับการดำเนินงานปี ๒๕๒๘ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
พัฒนาเครื่องตัดเสือกระจุดขึ้น เพื่อช่วยในการตัดเสือกระจุดเป็น
ชิ้นส่วนตามรูปแบบผลิตภัณฑ์ เป็นการประหยัดเวลาและทำให้
ไม่มีการสูญเสียเสือกระจุด แต่เดิมทางโรงงานจะใช้ใบมีดกรีดตัด
เสือกระจุดเป็นชิ้นส่วนต่าง ๆ

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมยังได้ทดลองนำต้นกระจุดมา
ทำเป็นกระดาษ ซึ่งใช้วิธีแบบคันคว่ำทำกระดาษสา แต่เยื่อของ

ตันกระจุยมีความเหนียวน้อยไม่สามารถนำมาผลิตเพื่อจำหน่ายได้ ซึ่งการสานเป็นสื่อกระจุยจะมีรายได้ดีกว่า

ปีงบประมาณ ๒๕๒๘ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ร่วมกับ จังหวัดนราธิวาสจัดงานวันกระจุยโดยจัดที่โรงเรียนนราสิกขาลัย ตั้งอยู่ที่ตัวเมือง โดยจัดให้มีการประกวดแข่งขันสานสื่อกระจุย ได้จัดห้องนิทรรศการสื่อกระจุย และสาธิตการทำผลิตภัณฑ์กระจุย แบบต่าง ๆ พร้อมสาธิตการฟอกย้อมสีตันกระจุย

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ และพระองค์เจ้าโสมสวลีพระวรชายา เสด็จทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถได้พระราชทานรางวัลแก่ผู้ชนะการประกวดการแข่งขัน ด้วย

ต่อมาในปีงบประมาณ ๒๕๒๙ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม จัดฝึกอบรมการทำผลิตภัณฑ์จากสื่อกระจุย การพัฒนารูปแบบ ตามที่ตลาดต้องการ จัดจ้างราษฎรทำผลิตภัณฑ์เพื่อส่งพ่อค้า จำหน่าย ใช้ระบบเงินทุนหมุนเวียนของกรมฯ โดยทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อราษฎรที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วได้มีรายได้เพิ่มขึ้นและ ราษฎรที่สานสื่อกระจุยจำหน่ายให้แก่โรงงานมีรายได้เพิ่มขึ้น ไปด้วย ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของโครงการ

ปี ๒๕๒๙ การจัดงานวันกระจุยของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้พัฒนาการฟอกย้อมสีกระจุยโดยการจัดการฟอกย้อม สีกระจุยให้ราษฎรได้เข้าร่วมการแข่งขันการสานสื่อกระจุย ให้ ราษฎรได้รับการแข่งขันเลือกสีตามความต้องการ ส่วนการ ประกวดใช้แบบเดิมของราษฎร การจัดนิทรรศการและสาธิต ได้พัฒนาการใช้ตันกระจุยพันเป็นเชือกกลมนำมาถักเป็นที่นั่ง และพนักพิงบนเก้าอี้หวายหรือไม่

สำหรับงานวันกระจุยปี ๒๕๒๙ สมเด็จพระเทพฯได้เสด็จ ทอดพระเนตรและพระราชทานรางวัลแก่ผู้ชนะการประกวดและ แข่งขัน

ต่อมาในปีงบประมาณ ๒๕๓๐ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ก็ดำเนินการเช่นเดียวกับปี ๒๕๒๙ แต่การฝึกอบรมจะเน้นหนัก ไปทางด้านการสานผลิตภัณฑ์จากตันกระจุย

ปี ๒๕๓๐ การจัดงานวันกระจุต ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้จัดการฝึกอบรมอาชีพพระยะสั้นไว้ ๓ ประเภท

๑. การสานผลิตภัณฑ์จากกระจุต
๒. การทำดอกไม้ประดิษฐ์จากกระดาษกระจุต
๓. การพิมพ์ซิลค์สกรีน

ส่วนการประกวด แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท

๑. การประกวดเสื้อกระจุตแบบพื้นบ้านมีลวดลาย
๒. การประกวดภาชนะใส่ของที่ทำจากกระจุต โดยวัสดุอื่นเป็นส่วนประกอบ
๓. การประกวดเครื่องตกแต่งภายในบ้านที่ทำจากกระจุต โดยใช้วัสดุอื่น เป็นส่วนประกอบได้

๔. การประกวดผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ทำจากกระจุต โดยออกแบบเน้นเป็นของที่ระลึก และใช้วัสดุกระจุต สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ เสด็จ

ทอดพระเนตรและพระราชทานรางวัลผู้ชนะการประกวด สำหรับงานวันครู ปี ๒๕๓๐ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้จัดโต๊ะชุดอาหาร ๖ ที่นั่ง ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดย ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม สมัยนั้นคือ (นายประมวล สภาวสุ) เป็นผู้ทูลเกล้าถวาย

ต่อมาปีงบประมาณ ๒๕๓๑ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ดำเนินการฝึกอบรมการทำผลิตภัณฑ์จากกระจุต และการจ้างราษฎรที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้ว โดยใช้เงินทุนหมุนเวียนดำเนินการ

ปี ๒๕๓๑ การจัดงานวันกระจุต กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ย้ายสถานที่จัดมาที่กรุงเทพมหานคร ได้จัดที่ห้าง เดอะมอลล์-ดิพาร์ตเมนต์สตรี งามคำแหง กรุงเทพมหานคร มีการประกวด ๔ ประเภท

๑. การประกวดเสื้อกระจุตแบบพื้นบ้าน เป็นเสื้อกระจุตแบบลวดลาย
๒. การประกวดผลิตภัณฑ์จากกระจุตสาน
๓. การประกวดผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเสื้อกระจุต
๔. การประกวดผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ และให้ราษฎรที่ผลิตสินค้าพื้นเมืองภาคใต้

นำมาจำหน่ายในงานเพื่อให้คนในกรุงเทพฯ ได้รู้จัก
สินค้าของภาคใต้ดียิ่งขึ้น

อุษณา

ท่านผู้ฟังคะ ก็เป็นขั้นตอนของโครงการจัดตั้งโรงงาน
ผลิตภัณฑ์จากกระจูด ซึ่งทางกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้มีส่วน
สนับสนุนโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองที่อำเภอเมือง
จังหวัดนราธิวาส อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่นี้สำหรับการ
พัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์จากกระจูดนี้ทางกรมส่งเสริม
อุตสาหกรรมได้มีการพัฒนาอย่างไรบ้างคะ

นายอินทร์ศร

ครับ ขอขอบคุณครับ โดยกองส่งเสริมอุตสาหกรรมใน
ครอบครัว กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ได้พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์
จากกระจูดโดยทำผลิตภัณฑ์ออกมาหลาย ๆ ประเภท หลายชนิด
ด้วยกันนะครับ ยกตัวอย่างเช่น แพนใส่เอกสาร ถังขยะ ที่เสียบ
รองเท้า ที่ใส่ของจดหมาย โดยที่ทางโรงแรมต่าง ๆ ในภาคใต้ได้
ส่งสินค้าผลิตภัณฑ์กระจูดไปใช้ในโรงแรมเป็นจำนวนมาก ทำให้
มีผู้นิยมแพร่หลายมากขึ้น ในปีงบประมาณ ๒๕๒๙-๒๕๓๐ ได้มี
การพัฒนาการใช้เสื่อกระจูดเน้นในด้านการออกแบบตกแต่งภายใน
เช่น นำเสื่อกระจูดที่มีลวดลาย หรือสีธรรมชาติมาใช้บุผนังเป็น
วอลล์เปเปอร์ การตกแต่งทำโคมไฟ การใช้กระจูดบุเบาะเก้าอี้
และหน้าโต๊ะรับประทานอาหาร ชุดรับแขก แม้กระทั่ง บุษ้างเตียง-
นอน นอกจากนั้นยังได้นำเส้นใยมาพันเกลียวเป็นเชือก และนำมา
ตกแต่งเฟอร์นิเจอร์ชนิดต่าง ๆ ได้สวยงาม ไม่แพ้หวายทีเดียว
เฟอร์นิเจอร์สามารถใช้ได้ทั้งหวาย ไม้ชนิดต่าง ๆ เช่น ไม้ยางพารา
ไม้สัก และแม้กระทั่งไม้ไผ่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถนำมาทำ
เป็นมู่ลี่ สำหรับกรองแสง และตกแต่งผนังเพื่อความสวยงามและ
ประโยชน์ใช้สอย

ปัจจุบันนี้กองอุตสาหกรรมในครอบครัว กรมส่งเสริม
อุตสาหกรรม ยังทำการทดลองค้นคว้าออกแบบ และพัฒนาแบบ
เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์กระจูด และวัตถุดิบอื่น ๆ ทางภาคใต้ ปีพุทธ-
ศักราช ๒๕๓๑ ได้ออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ซึ่งสามารถทำกระจูด
และปาหนันได้และมอบให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง รวม
จำนวนถึง ๗๒ แบบ เพื่อให้ได้ทดลองทำต้นแบบ และศึกษาความ
ต้องการของตลาดต่อไป

อุษณา

ค่ะ...นั่นก็เป็นการพัฒนารูปแบบ ซึ่งทางกรมส่งเสริม
อุตสาหกรรม ได้จัดทำขึ้นตามโครงการจัดตั้งโรงงานผลิตภัณฑ์
จากกระจูด ที่นี้ในแต่ละปีนั้นก็ได้มีการจัดงานวันกระจูดเป็น
ประจำปีขึ้นทุกปี และในปีนี้การจัดงานวันกระจูดก็จะมีขึ้น
ในวันที่ ๒๑-๒๕ กันยายน ๒๕๓๒ นี้ ที่จังหวัดนราธิวาส ขอเรียน
ถามถึงรายละเอียดการจัดงานปีนี้จะ

นายอินทร์สร

ครับ ขอขอบคุณครับ โดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมร่วมกับ
จังหวัดนราธิวาส เราได้จัดงานวันกระจูดขึ้นเป็นประจำทุกปี เริ่ม
มาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๗ นะครับ ทำมาทุกปีเรื่อย ๆ ยกเว้น
ปีพุทธศักราช ๒๕๓๑ ปีกลายนี้เราได้มาจัดในกรุงเทพมหานคร
เพื่อต้องการที่จะเผยแพร่ผลิตภัณฑ์กระจูดให้เป็นที่รับรู้และรู้จัก
แพร่หลายทั่วไปของคนกรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้รู้จักเรื่อง
เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของกระจูด ของจังหวัดนราธิวาส และจังหวัด
ภาคใต้ นะครับ ซึ่งในปีงบประมาณ ๒๕๓๒ คือในปีนั้นเราก็จะไปจัด
ที่นราธิวาส ร่วมกับจังหวัดนราธิวาสเกี่ยวกับการจัดงานวันกระจูด
ขึ้น ซึ่งจะมีขึ้นระหว่างวันที่ ๒๑-๒๕ กันยายน ๒๕๓๒ ณ ศาลา
ประชาคม ศาลากลางจังหวัด จังหวัดนราธิวาส นะครับ งานก็คง
ดำเนินไปในลักษณะเช่นเดียวกับที่ได้จัดขึ้นในทุก ๆ ปี นะครับ ปีนี้
เราก็จะมีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์กระจูดและเกี่ยวกับ
การสาธิตการทำผลิตภัณฑ์จากกระจูดต่าง ๆ นอกจากนี้เราก็ยังมี
สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดภาคใต้ ๑๔ จังหวัด ได้นำสินค้า
เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในครอบครัว และหัตถกรรม
มาจำหน่ายในงานเป็นพิเศษอีกด้วย นะครับ

สิริพร

ท่านผู้ฟังคะ โครงการจัดตั้งโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์จาก
กระจูด สนับสนุนโครงการศูนย์ศึกษาพัฒนาพิภพทอทอง จังหวัด
นราธิวาส อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ดำเนินการและช่วยเหลือ
ชาวบ้านให้พัฒนาการทอเสื่อกระจูด ให้มีคุณภาพดีมากขึ้นทำให้
ราษฎรได้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากอาชีพหลัก เป็นการยกมาตรฐาน
การครองชีพในท้องถิ่นแต่ละครอบครัวให้สูงขึ้น ทั้งนี้ก็เนื่องจาก
นำพระราชหฤทัยพระเมตตาของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม-
ราชินีนาถ ที่มีต่อพสกนิกรชาวไทย

โครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคงระดับพื้นที่ ในเขตอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๓๒ เวลา ๑๕.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล

พ.อ.สนั่น มะเรงสิทธิ์

คุณสุพจน์ พรหมบุตร

ผู้จัดรายการ

ปราณี ศรีสุกใส

เพลงไตเติ้ล

บรรยาย (ปราณี)

จากฟ้า – สุคัน

ท่านผู้ฟังคะ อำเภอละหานทราย เป็นอำเภอที่อยู่ตอนใต้สุดของเขตจังหวัดบุรีรัมย์ อาณาเขตตอนใต้สุดครึ่งหนึ่งติดต่อกับประเทศกัมพูชาและติดต่อกับเขตอำเภอตาพระยา จังหวัดปราจีนบุรี เนื่องจากพื้นที่ในเขตอำเภอละหานทรายมีความซับซ้อนห่างไกลเส้นทางคมนาคม ทำให้ขาดการพัฒนา ประชาชนในพื้นที่นี้จึงมีปัญหาด้านการปกครอง และถูกกดขี่ขูดรีดผลประโยชน์อย่างไม่เป็นธรรมจากนายทุนอิทธิพล จนในที่สุดพื้นที่นี้ได้กลายเป็นแหล่งกำเนิดของการก่อการร้ายในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ และเป็นภาระยากลำบากที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต้องแก้ไขเสมอมา จากความรุนแรงของสถานการณ์ดังกล่าวในอดีต ทำให้ราษฎรในพื้นที่อำเภอละหานทรายต้องอพยพหลบหนีภัยละทิ้งถิ่นมารวมกันอยู่ที่บ้านโนนดินแดง อาศัยการคุ้มครองจากเจ้าหน้าที่ไม่สามารถไปประกอบอาชีพนอกหมู่บ้านได้ จึงประสบปัญหาความอดอยากและทุกข์ยากเกิดความระส่ำระสายทั่วพื้นที่ ซึ่งปัญหาความเดือดร้อนนี้ ทำให้ทรงทราบถึงองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระองค์จึงทรงมีพระราชประสงค์จะแก้ไขปัญหาให้ราษฎรได้ใช้ประโยชน์ของน้ำเพื่อประกอบอาชีพ

เกษตรกรรมเป็นการแก้ปัญหาวีรตก่อน เกี่ยวกับเรื่องนี้ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพิเศษ เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จะได้เล่าถึง สถานการณ์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ในอดีต รวมถึงจุด กำเนิดของโครงการนี้ว่า

ดร.สุเมธ

เรารู้อยู่แล้วว่าพื้นที่ในภาคอีสานตอนใต้ หรือจังหวัดสุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ เป็นพื้นที่ที่ต้องการพัฒนาอย่างมาก นอกเหนือจากนั้น เมื่อ ๑๐ ปีที่แล้วมีปัญหาเรื่องความมั่นคงอยู่ด้วย เพราะว่า มีการแทรกซึมของผู้ก่อการร้าย เนื่องจากภูมิประเทศเป็นป่าดงดิบ กว้างใหญ่ไพศาล ทำให้มีการปฏิบัติการที่สะดวกต่อการแทรกซึม อีกประการหนึ่งความซับซ้อนของพื้นที่เส้นทางคมนาคม ตัว ประชาชนก็มีปัญหามากในเรื่องการปกครองที่เกิดแย่งชิงผลประโยชน์ของนายทุนอิทธิพล เพราะฉะนั้น จะเห็นว่าเงื่อนไขต่าง ๆ ทำให้พื้นที่ในอีสานใต้ โดยเฉพาะบริเวณอำเภอละหานทรายเป็น แหล่งกำเนิดของการก่อการร้ายที่เรย์นให้ทราบแล้ว สถานการณ์ ก็รุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับภูมิประเทศติดกับชายแดน ทำให้ เกิดความล่อแหลม ด้วยเหตุนี้จึงเกิดการสู้รบตลอดเวลา ประชาชน ได้รับผลกระทบกระเทือนจากการสู้รบนั้น ๆ ด้วย จนต้องละทิ้งถิ่นฐานมารวมกันที่บ้านโนนดินแดงมาอยู่ในความคุ้มครองจาก เจ้าหน้าที่ปกครองและทหารชายแดน และที่สำคัญคือไม่สามารถ ประกอบอาชีพนอกหมู่บ้านได้ เกิดความอดอยาก เมื่อความเดือดร้อน ของราษฎรเกิดขึ้นแล้ว ได้ทรงทราบถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้หม่อมราชวงศ์สุประภาดา เกษมสันต์ ราชเลขาธิการในพระองค์สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้เดินทางไปเยี่ยมราษฎรก่อนเพื่อหาทางช่วยเหลือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้ทรงติดตามสถานการณ์ความเดือดร้อนของราษฎรในเวลาต่อมา เมื่อปลายเดือนตุลาคม ๒๕๓๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้กรมชลประทานคืออธิบดีกรมชลประทาน ผู้บัญชาการทหารบกในสมัยนั้น เข้าเฝ้าเป็นการส่วนพระองค์ในพระราชวังจิตรลดารโหฐาน ใน การนี้ก็ได้ทรงมีพระราชดำริให้กรมชลประทานประสานงานกับ

กองทัพบกเร่รุดสำรวจออกแบบก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองมะนาว ขึ้นที่หมู่บ้านโนนดินแดง เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมก่อน โดยให้ราษฎรใช้น้ำนั้นในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมใกล้ ๆ หมู่บ้าน เพราะถ้าหากออกไปประกอบอาชีพนอกหมู่บ้าน อาจจะได้รับอันตรายจากกับระเบิด หรือการโจมตี หลังจากนั้นกรมชลประทานและกองทัพบกก็ได้สนองพระราชดำรินั้นทันที โดยก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองมะนาวอันนับเป็นโครงการแรกก็ได้ในปี ๒๕๒๑ นอกจากนั้นยังทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้กองแม่ทัพภาคที่ ๒ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าไปแนะแนวการพัฒนาเพื่อช่วยเหลือประชาชนเพื่อให้ปัญหาความมั่นคงยุติลง ในระยะที่ ๒ ก็เป็นเรื่องที่กองทัพภาคที่ ๒ เข้าไปทำงานโดยผมเองก็ได้เข้าไปเกี่ยวข้องในตอนนั้นเอง เพราะว่าได้แปรสภาพโครงการทั้งหมดเป็นโครงการพัฒนาเพื่อความมั่นคง ทั้งนี้ขอเรียนว่า เริ่มที่โครงการพระราชดำริและตอนหลังเป็นช่วงที่รัฐบาลเข้าไปปรับในลักษณะเพื่อความมั่นคง โดยกองเตรียมพร้อมด้านเศรษฐกิจ สภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก็ได้เข้าไปปรับช่วงต่อทำการวางแผนเติมพื้นที่เลย และได้ระดมหน่วยงานทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องกับความ เป็นอยู่ของประชาชนเข้าไปทำงาน โดยที่นายทหารท่านหนึ่งคือ พันเอกสนั่น มะเร็งสิทธิ์ ในปัจจุบันได้เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ มาแต่แรกจนถึงบัดนี้ก็ยังเป็นผู้ประสานงานโครงการอยู่ครับ

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทาน แนวความคิดของโครงการให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือ ราษฎรในพื้นที่แล้ว ทางกองทัพบกก็ได้สนองพระราชดำรินั้น เรื่องใดก่อนบ้างนั้น พันเอกสนั่น มะเร็งสิทธิ์ เสนาธิการกองกำลัง สุรนารี ในฐานะผู้ประสานงานการพัฒนาช่วยเหลือประชาชน บริเวณพื้นที่ชายแดนภาคอีสานตอนใต้ ได้เล่าให้ฟังดังนี้

พันเอกสนั่น

เริ่มแรกในพื้นที่ของอำเภอสะทอนทราย จ.บุรีรัมย์ ก็คือ การพัฒนาแหล่งน้ำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งให้ สร้างคลองมะนาวเป็นจุดแรกที่บ้านโนนดินแดง เป็นโครงการ อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก สร้างเสร็จในปีเดียว และต่อมาได้รับพระราช- ทานแนวทางให้ขยายการพัฒนากว้างขวางขึ้น จนขยายพื้นที่ โครงการไปจนตลอดแนวชายแดนและอีสานตอนใต้ ได้เริ่มต้น

การพัฒนาแหล่งน้ำเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้วด้วยโครงการเล็ก ๆ โครงการเดียว เฉพาะใน จ.บุรีรัมย์ ๑๐ ปีที่ผ่านมา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ขยายการพัฒนาก่อสร้าง แหล่งน้ำขนาดเล็ก ขนาดกลางบริเวณชายแดนจังหวัดบุรีรัมย์เสร็จสิ้นไปแล้ว ๖๕ โครงการ ๑๐ ปีที่แล้วเราไม่มีน้ำต้นทุนที่จะกักเก็บไว้ที่บริเวณชายแดนเลย เวลานี้เราสามารถกักเก็บน้ำเป็นต้นทุนไว้ใกล้ ๆ ชายแดนถึง ๒๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งจะเป็นน้ำที่จะส่งไปหล่อเลี้ยงการเพาะปลูกตามลุ่มน้ำช่วยเหลือราษฎรในพื้นที่อื่น ๆ ได้ด้วย กิจกรรมการพัฒนาที่เราทำต่อจากการพัฒนาแหล่งน้ำสนองแนวทางพระราชดำริด้วยคือการจัดที่ดินให้ชาวบ้านมาอยู่รวมกันในพื้นที่ที่มีความปลอดภัยพอสมควร และจัดที่ดินให้ทำกินบริเวณที่ไม่ห่างไกลหมู่บ้านมากนัก กิจกรรมอันนี้ก็คือ การจัดตั้งหมู่บ้านและจัดที่ดินทำกินให้แก่ราษฎรนั่นเอง เป็นการจัดหาปัจจัยพื้นฐานในการผลิต คือ มีน้ำให้แล้วก็จัดที่ดินทำกินให้เพื่อใช้ประโยชน์ ๒ อย่างให้เกิดเป็นรายได้เป็นเงินเป็นทอง ส่วนเรื่องการพัฒนาอาชีพนั้นก็เป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกับการก่อสร้างแหล่งน้ำ การจัดที่ดิน เพราะต้องการให้ราษฎรมีความเป็นอยู่ที่ดีในเวลาที่รวดเร็ว ต้องการให้ราษฎรประกอบอาชีพหลาย ๆ สาขาในเวลาเดียวกัน โดยช่วยกันทำภายในครอบครัว อันนี้เป็นพระราชดำริหลักให้พ่อแม่ลูกช่วยกันทำงาน ทรงรับสั่งเป็นหลายแนวทางครับ โครงการแรกที่ช่วยเหลือก็คือ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงรับสั่งให้ช่วยเหลือแม่บ้านด้วยการส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมรายได้ในครอบครัวคือ การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ให้ส่งเสริมที่หมู่บ้านโนนดินแดงเป็นหลัก มีแม่บ้านกว่า ๒๐๐ ครอบครัวที่ประกอบอาชีพการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และในโครงการพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงรับสั่งที่จะแนะนำหรือส่งเสริมช่วยเหลือพ่อบ้านที่เป็นหลักของครอบครัว ได้แก่ การทำไร่นา การปรับปรุงวิธีการให้ดีขึ้นกว่าเดิมเช่น การเพิ่มการผลิตเหล่านี้เป็นต้น กิจกรรมนี้เราเริ่มต้นเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้วจากศูนย์ ขณะนี้เราได้ดำเนินการกิจกรรมให้กับราษฎรบริเวณชายแดน จ.บุรีรัมย์ได้หลายพันครอบครัว พวกเขามีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถช่วยเหลือตัวเองพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น และได้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการประกอบ

อาชีพในทุก ๆ สาขาโดยใช้วิชาการและเทคโนโลยีที่ดีขึ้น สามารถเพิ่มการผลิตได้ และที่บริเวณนี้เราได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ อย่างดียิ่ง โดยเฉพาะงานด้านการปลูกพืชที่จะเป็นหลักทำให้ราษฎรมีรายได้แน่นอนในระยะต่อไปอย่างถาวรได้แก่กรมอาชีวศึกษา ซึ่งได้มอบหมายให้วิทยาลัยเกษตรกรรมในพื้นที่เป็นหน่วยงานหลักในการผลิตพืชเกษตรที่ใหม่ ๆ และทันสมัย พวกไม้ผลต่าง ๆ โดยช่วยเหลือในด้านวิชาการเป็นหลักในการขยายพันธุ์พืชแจกจ่ายให้กับราษฎร ติดตามดูแลให้ความรู้ให้การแนะนำแก่ราษฎรเป็นอย่างดีตลอดมาครับ

บรรยาย

สำหรับการพัฒนาอาชีพให้แก่ราษฎรในพื้นที่โครงการก็ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทางด้านการอาชีวศึกษา โดยวิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์ ได้ดำเนินการช่วยเหลือ และจัดทำโครงการอะไรนั้น คุณพจน์ พรหมบุตร ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

คุณพจน์

ทางกรมอาชีวศึกษาได้มอบหมายให้วิทยาลัยเกษตรกรรมและวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์เข้าไปช่วยพัฒนาอาชีพ โดยระยะเริ่มแรกนั้นเรา ก็เอาโครงการฝึกอบรมอาชีพเกษตรกรรมระยะสั้น โครงการฝึกอาชีพเกษตรกรรมเคลื่อนที่ ช่วยเหลือเกษตรกรไปก่อน โดยใช้เงินของโครงการ กรป.กลาง ที่ได้จัดสรรให้วิทยาลัยเราไปช่วย ครั้งแรกสุดนั้น เราคิดว่าการเลี้ยงสัตว์ปีก เช่น เป็ด ไก่ พวกพืชผักในขั้นต้นนั้น จะเป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย ทำให้เกิดอาหารเพื่อเลี้ยงชีพของครอบครัวก่อน ทางด้านทหารก็ได้คอยคุ้มครองเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานที่นั่น เราก็ได้อบรมราษฎรให้รู้จักใช้ดิน ใช้ปุ๋ย สอนวิธีทำปุ๋ยหมัก ทำเห็ด เลี้ยงไก่ ให้รู้จักวิธีตอนสัตว์ให้วัดขึ้น และหลังจากนั้นเราก็ได้ปรึกษาหารือกันว่า เราจะปรับปรุงและพัฒนาอาชีพชาวบ้านแถวนั้นได้อย่างไร ในที่สุดวิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์และวิทยาลัยเทคนิคบุรีรัมย์ จัดตั้งศูนย์สาธิตการปลูกและขยายพันธุ์ไม้ผล เพราะว่าสภาพป่าที่บ้านโนนดินแดงได้หมดแล้ว จึงคิดว่าจะทำอย่างไรจึงจะปลูกป่าขึ้นมาได้ ไม้ผลไม้ยืนต้นจะช่วยในเรื่องนี้ได้อย่างไร ดังนั้นวิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์จึงได้ตั้งศูนย์สาธิตนี้ขึ้นมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๗ เป็นต้นมาครับ

ประวัติ

จนถึงปัจจุบันนี้ ในเรื่องของการพัฒนาอาชีพในพื้นที่โครงการของวิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์ได้เจริญก้าวหน้า และได้ประโยชน์กับราษฎรในพื้นที่โครงการมากน้อยแล้วละค่ะ

คุณพจน์

จนถึงเดี๋ยวนี้ เราได้พัฒนาศูนย์สาธิตเพิ่มขึ้น โดยระยะแรกเราปลูกมะม่วงและขนุนขึ้นมาก่อนอย่างละประมาณ ๑๐ ไร่ และต่อมาก็ปลูกส้มโอ มะพร้าวปลูกผสมพันธุ์สวีจาก จ.ชุมพร และเอาลิ้นจี่จากที่ต่าง ๆ มา ปรากฏว่าลิ้นจี่ขึ้นได้ดีในบริเวณนี้ และขณะนี้ทางวิทยาลัยได้เริ่มต้นโครงการยาพารา ซึ่งเป็นพันธุ์ที่กระทรวงเกษตรฯส่งเสริมในขณะนี้ เพื่อเป็นแบบฉบับเป็นตัวอย่างแก่ราษฎร นอกจากเป็นการอบรมราษฎรให้รู้จักการขยายพันธุ์และเลือกพืชพันธุ์ดีแล้ว ยังเป็นสถานที่ฝึกอบรมนักศึกษา นักเรียนของวิทยาลัยเอง และของสถานศึกษาระดับอื่น หรือชาวบ้านที่สนใจมีการขยายผลไม้ผลแจกจ่ายและจำหน่ายในราคาที่ถูกกว่าท้องตลาด และยังมีการแนะนำถึงหมู่บ้านด้วยจนถึงทุกวันนี้ครับ

บรรยาย

ท่านผู้ฟังคะ หลังจากหน่วยราชการต่าง ๆ ได้ผลึกกำลังร่วมกันแก้ไขปัญหาค้นหาพื้นฐานของราษฎรทั้งด้านการเมือง การทหาร และการพัฒนา จนทำให้พื้นที่บริเวณอำเภอละหานทรายเกิดความสงบสุขดีแล้ว หน่วยราชการต่าง ๆ ก็ยังดำเนินการพัฒนาพื้นที่นี้อย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันราษฎรเริ่มมีความหวัง มีความสุข มีความรัก และหวงแหนในพื้นที่ดินของตน จนทำให้เกิดผลในทางยุทธศาสตร์ เป็นการสร้างความมั่นคงให้เป็นแนวต้านทานตลอดแนวชายแดน และเป็นหนทางที่ช่วยให้เกิดการป้องกันประเทศชาติด้วย จากพระราชดำริและพระมหากรุณาธิคุณในการพระราชทานโครงการนี้ให้แก่ราษฎรในเขตอำเภอละหานทรายนั่น เรามาฟังคำบอกเล่ายืนยันถึงความเป็นอยู่ที่ดี และความซาบซึ้งของราษฎรในพื้นที่โครงการที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจาก คุณพจน์ พรหมบุตร ผู้อำนวยการวิทยาลัยเกษตรกรรมบุรีรัมย์ และพันเอกสนั่น มะเร็งสิทธิ์ เสนาธิการกองกำลังสุรนารี ผู้ประสานงานการพัฒนาช่วยเหลือประชาชนบริเวณพื้นที่ชายแดนภาคอีสานตอนใต้กันค่ะ

คุณพจน์

ตลอดระยะ ๑๐ ปีที่ผ่านมา จะเห็นการเปลี่ยนแปลงที่ดี นำภาคภูมิใจเหลือเกิน สมกับที่ได้ทุ่มเทกำลังกาย กำลังความคิด และเงินทองลงไป หัวหน้าหน่วยราชการต่าง ๆ ในจังหวัดบุรีรัมย์

มีความสามัคคีปรองดองกันอย่างยิ่ง และมีอุดมการณ์ที่ได้รับจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาช่วยกันทุ่มเทชีวิตจิตใจลงในงานและราษฎรขณะนี้มีความเป็นอยู่ที่ดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัย สภาพของเด็กเล็ก โรงเรียน การคมนาคม โครงสร้างต่าง ๆ แหล่งน้ำก็ดี สภาพทั่วไปเขียวขจีแทนที่รกร้างว่างเปล่าเหมือนแต่ก่อน ที่น่าชื่นใจอย่างยิ่งก็คือ เด็กได้เข้าเรียนและสภาพแต่งตัวที่รุ่งเรืองอย่างแต่ก่อนได้ลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัดครับ

พันเอกสนั่น

สำหรับประชาชนในพื้นที่นี้ เขาทราบเป็นอย่างดีว่า ความร่มเย็นที่ได้รับตลอดมาเป็นเพราะพระบารมีแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถโดยแท้ เพราะว่าการนี้ตั้งแต่เริ่มต้นมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้ทรงเสด็จตรวจงานสั่งการด้วยพระองค์เองหลายครั้ง รวมทั้งได้ทรงมอบหมายให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงติดตามตลอดเวลา เช่นเมื่อปีที่แล้ว สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ได้ทรงเสด็จไปเยี่ยมเยียนราษฎรชาวซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นอย่างสูง และมีความตั้งอกตั้งใจในการพัฒนาที่บริเวณนี้ให้มีความเจริญก้าวหน้าภายใต้พระบารมีตลอดไปครับ

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี